

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

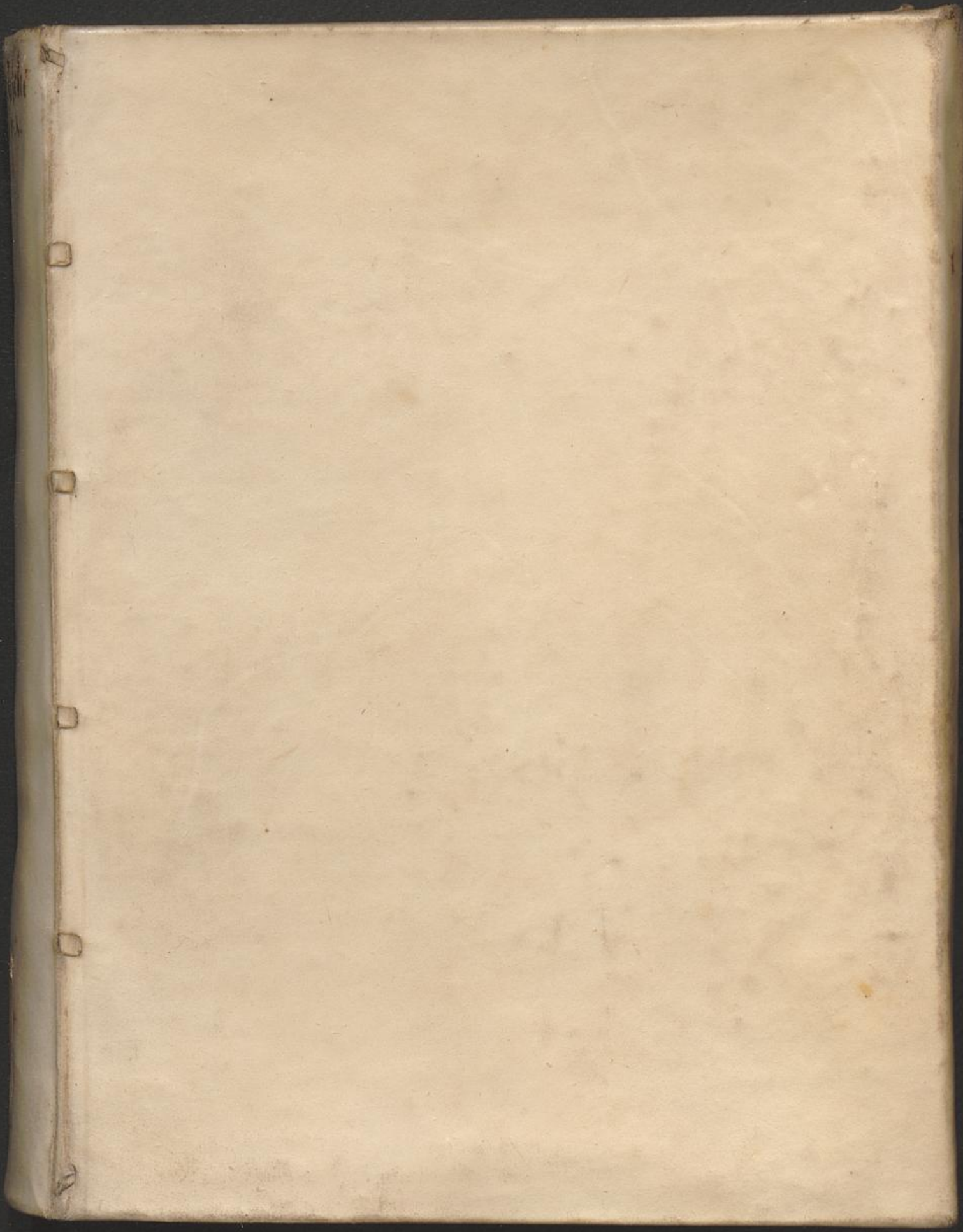
Universitätsbibliothek Paderborn

**Avla ... Thesavrorvm Dei In Passione D. N. Iesv Christi
Effusorum ad Resvrrectionem Mvltorum**

Eyschen, Georg von

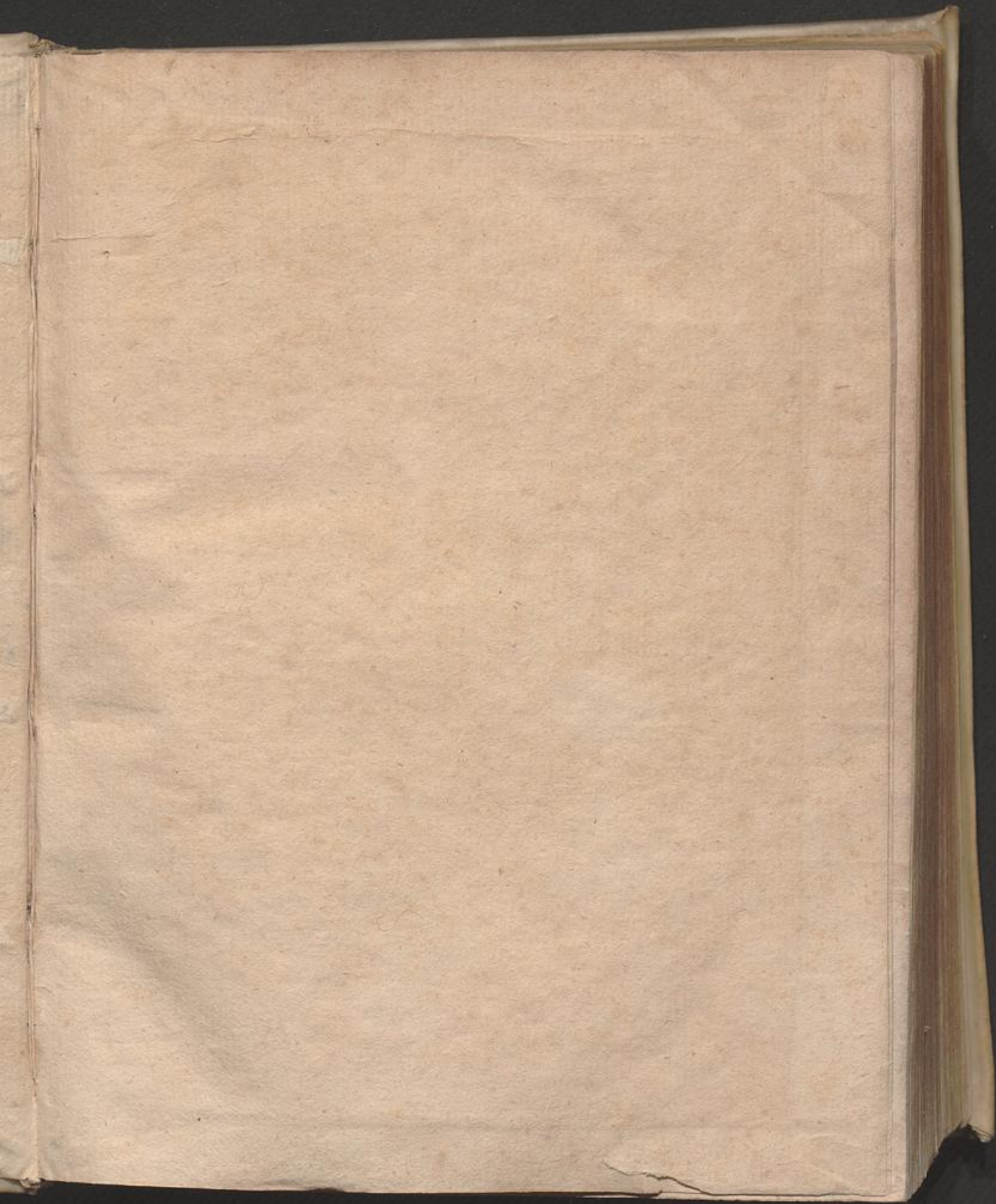
Coloniae, 1655

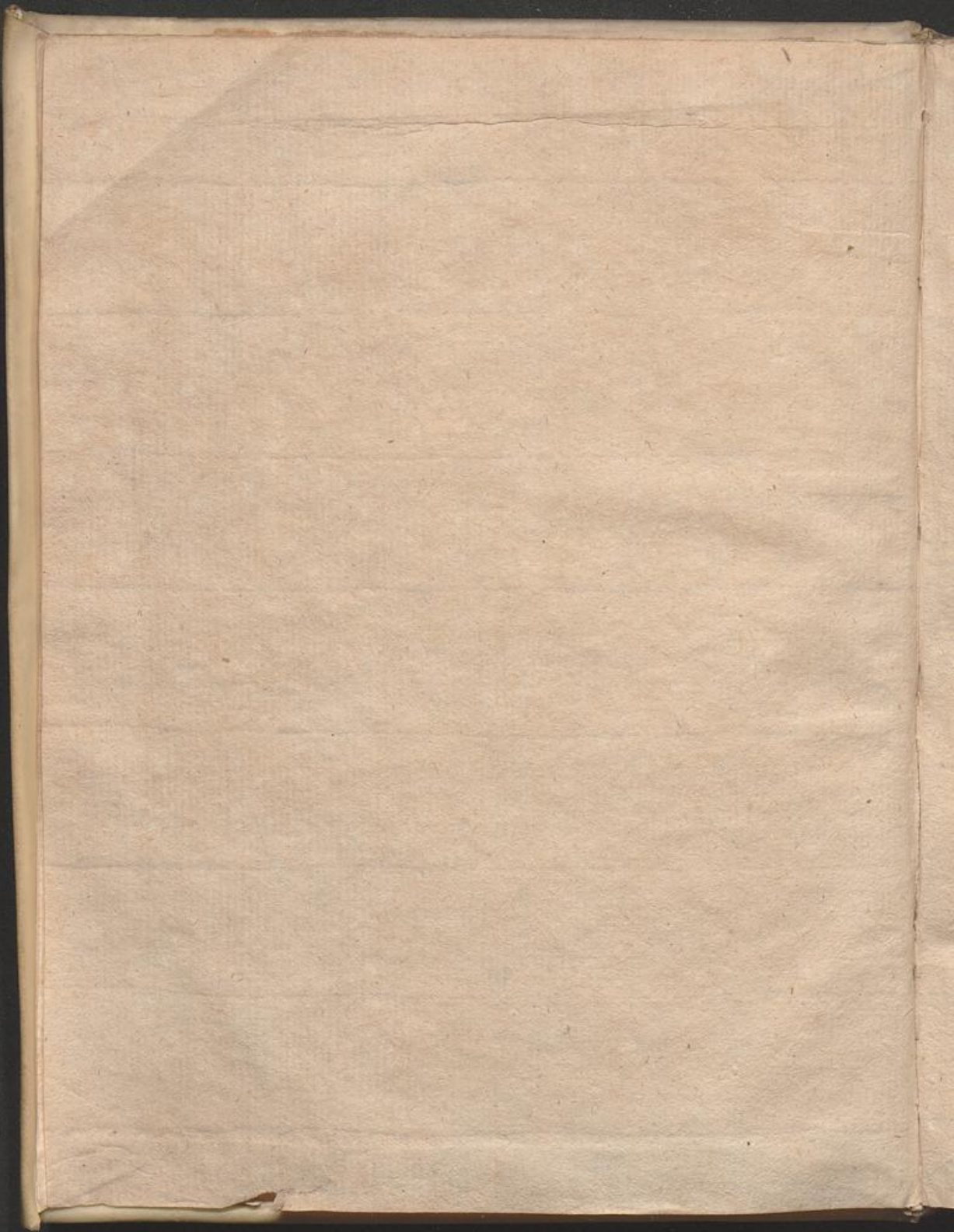
urn:nbn:de:hbz:466:1-45515

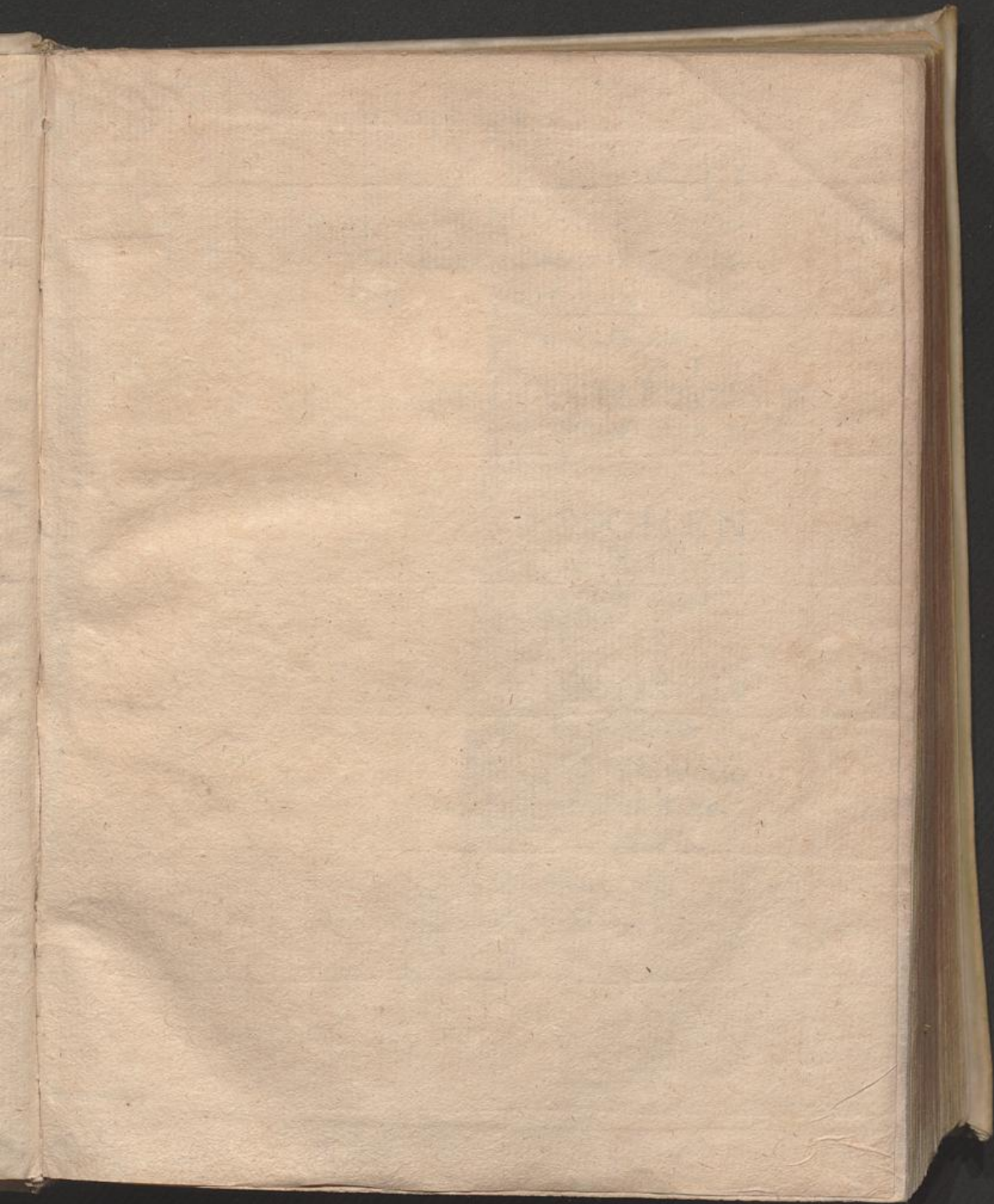

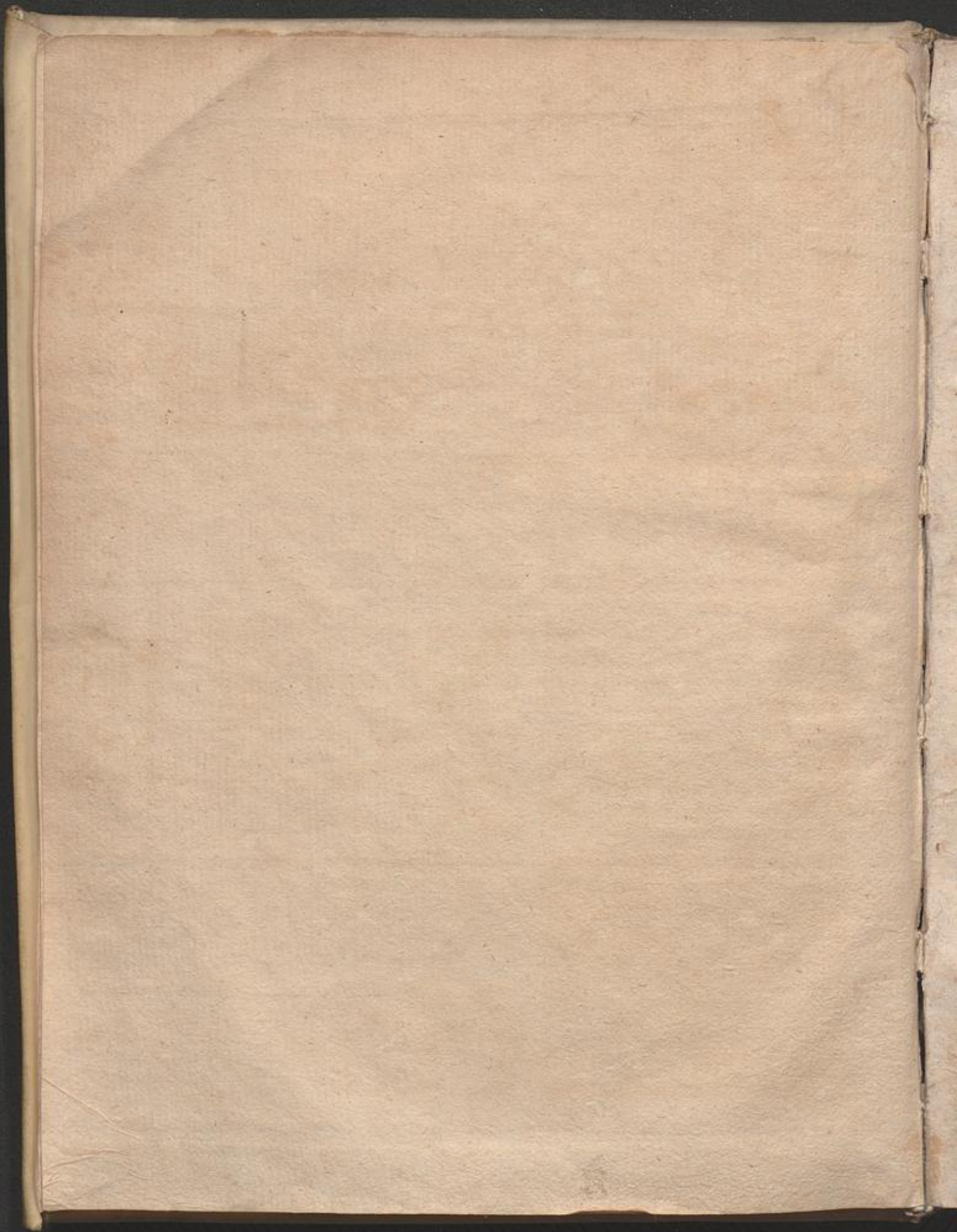
Th. 2584

J. 17
21

AVLA I.
THESAURORVM
DEI

IN PASSIONE D. N. IESV CHRISTI

Effusorum ad

RESURRECTIONEM MVLTORVM

Demonstrante

Admodum Reverendo, Prænobili & Amplissimo
Viro ac Domino

D. GEORGIO Ab EYSCHEN
SS. THEOL. LICENTIATO,

Nec non Metropolitanæ Ecclesiæ Colonienfis Præf-
bytero Capitulari ac Seniore,

Serenissimi ac Reverendissimi

PRINCIPIS FRANCISCI

*Verdunensis Episcopi Lotharingæ Ducis, Argentinen-
sis Episcopatus Administratoris, Præpositi Colon. &c.*

Consiliario atque Eleemosynario &c.

COLONIE,

Apud IOANNEM BVSÆVM Bibliopol.

Typis HENRICI KRAFFT, Anno M. DC. LV.

AVIA
THESSAVRORVM
DEI

IN PASSIONE D. N. IESV CHRISTI

Effulorum ad

AVIA RESSITIONEM MVLTORVM

Erwerbsart

Abraham Reuendo, Presbiteri & Amplissimo

Viro ac Domino

D. GEORGIO AB EYSCHEN

et THEOL. LICENTIATO

Notario Publico et Canonico Ecclesie Cathedralis

Episcopi Caputini ac Seniore

Secretarii ac Reuentionis

PRINCIPIS FRANCISCI

Verbanus Episcopi Legationis Duce Augustinus

et Episcopus Administrator, Praepositus Colon. Vn.

Commissarius etique Elector

COLONIAE

AD IOANNEM BVSIVM

Typographum Anno M. DC. LV.

SANCTISSIMO
ALTISSIMO
OPTIMO
SERVATORI ANGELORVM
REDEMPTORI HOMINVM
DEI AC MARIE VIRGINIS FILIO
IESV CHRISTO
DNO NRO

Primogenito omnis Creaturæ,
EX QVO, IN QVO, PER QVEM

OMNIA

AGNO OCCISO AB ORIGINE

MVNDI

REGI SÆCULORVM

Hanc l. Aulam Thesaurorum Dei, seu Com-
mentationem Passionis eius
SECUNDVM MATTHEVM

D. D. D.

*Terra ab ipso creata inutile pondus, cali per ejus-
dem gratiam ambiens incolatum, modo
per omnia servus & subditus*

GEORGIUS AB ETSCHEN.

CHRISTE Iesu, salutis nostræ desiderio
è cælo in terras delate, amoris divini
vi, quæ dici non potest, ad cænacu-
lum, in quo corpus & sanguinem
tuum pretiosissimum hominibus, postquã per-
transiens omnibus bene feceras, communica-
res, protracte, &c.

Te appello in primitijs operum meorum, quæ
dedisti mihi, cum non solum me creasti in ani-
mam viuentem, vt cæteros mortales, sed etiam
in ea parte orbis terrarum collocasti, in qua erat
is, quem in cænaculo tuo instituisti. Apostolicæ
Traditionis vigor, & propagatum ab Apostolis
tuis continua successione Sacerdotum San-
ctum. Imo post tempora iuuentutis decursæ in
tuorum Sacerdotum collegium Augustissimum
cooptasti, in quo hodieque per tuam gratiam
misericordissimam, iam senex persisto, ad pedes
eorum Regum, qui tibi recens nato & integerrimæ
matri tuæ munera tua diuina, Aurum, Thus
& Myrrham attulerunt. Cum his igitur, vel eo-
rum exemplo animatus, ego quoque hodie ante
te procumbo humillime, & tua dona tibi offerre
præsumo, nimirum Memoriam passionis tuæ, vt
quam creberrime *Facio* in Liturgia seu Missæ
sacrificio,

sacrificio, gestibus ac verbis exhibendo vitæ & passionis tuæ admiranda mysteria in Colonienſi Eccleſia; eandem toto orbe Latino, ſi fieri poteſt, Catholica manu mea conteſter ſcribendo. Tu Sapienſiſſime Eccleſiæ Catholicæ architecſte, inſpirator diſcipulorum, in horto Gethſemani orator efficaciſſime, Bellator aduerſus Mundum carnem, mortem & infernum in Ieruſalem & monte Caluariæ potentiſſime, coram hominibus morte turpiſſima, ſed coram Angelis Dei glorioſiſſima exaltate, poſitus in exemplum, in quod reſpiciant generationes ſæculorum, & in cuius nomine flectatur omne genu cæleſtium, terreſtrium & infernorum, reſpice obſecro hoc opus ſerui tui miniſtri, & ipſum ſeruum tuum, & ſeruum matris tuæ, de excelſo ſanctuario tuo, & noli me reprobare à pueris tuis, ſed clementiſſime effice, vt in hoc ſæculo ita celebrem memoriale tuæ paſſionis, vt per eius vim poſtea inhabitem in domo tua omnibus diebus vitæ meæ, & laudem te cum ſanctis tuis, iugiter, & in ſæcula ſæculorum exultem in te, ac Patre tuo, & ſpiritu S. qui ſunt Benedictus unus & Trinus æternus Dominus Deus noſter. Amen.

LECTO-

LECTORI
CHRISTIANO.

Commentarium pium, Ascetis æque
ac Pastoribus animarum seu Docto-
ribus populi Christiani utilem datu-
rus luci, Passionem Domini N. Jesu
Christi, tanquam sublimissimum, lucentissimum
atque ardentissimum montem mysteriorum Dei,
Moysi olim præfiguratum in rubo ardente, elegi, ut
ad Visionem illam grandem elicerem populum
Christianum, apud quem & in quo videntes san-
ctificabuntur. Et quoniam quadruplex extat pas-
sionis Dominica Historia, secundum quatuor
Euangelistas, ne ulla optimi operis particula me
preteriret, Commentarium meum in quatuor quo-
que Aulas distinxi, ut in unaquaque earum, per
varia cubicula, digesta peristromata, aulaa, cim-
meliaque spectatori commodius monstrarem: &
quomodo Principes in Aulis suis maiorum suorum
fortia facta, obsidiones, prælia, aliaque depicta
commonstrant ingessuris; ita in Aulis hisce meis
Passio & Virtus Domini N. delineata discursi-
bus mentis, & tincta affectibus varijs quasi colo-
ribus oculos intuentium reuerberaret. In harum
Aularum

Aularum primam, in qua Passionem Domini secundum I. Euangelistam depinxi, te hac vice & anno induco, in alias iam quoque exadificatas & pietas sequentibus annis Deo propitio inducturus. Te quicumque ista leges, oro, ut si tibi ob excellentiorem animi, ingenij, pietatisq; dotem parum poterit prodesse, tua gratia alijs pusilliore animo, ac ingenio prae ditis liceat prodesse: ita & tu caritatis beneuola, & ego caritatis benefica corona potiemur, sic optabam Colonia A. 1655. 8. Septembris die B. M. V. natae Sacro.

Tuus in Christo

G. ab Eyschen,

APPROBATIO ORDINARI.

Alla haec Discursuum & Meditatio-
num, affectuumque piorum in Pas-
sionem Domini secundum Mat-
thæum constructa per Admodum
Rev. ^{dum} & Eximium D. Georgium ab Eyschen
Metropolitana Ecclesia Coloniensis Canonicum
Presbyterum Capitularem & Seniore, nihil
continet orthodoxa fidei aut bonis moribus con-
trarium, sed præclara documenta ascetica vitæ
studiosis, & Passionis Dominicae amantibus per-
utilia; ideoque dignam censemus, ut publici juris
fiat, & ab omnibus frequentetur. Datum Colonia
23. Mensis Septembris 1655.

Georgius Paulus Stravius Episcopus Iop-
pensis, Suffraganeus Coloniensis, & Li-
brorum Censor ordinarius.

AVLA I.
 MEDITATIONVM ET AD-
 SPIRATIONVM SUCCINCTARVM
 IN SINGULAS SENTENTIAS
 Passionis Domini N. IESU Christi
 Secundum Matthæum

CAP. XXVI.

*S. I. Scitis quia post biduum Pascha fiet, & Filius
 hominis tradetur, ut Crucifigatur. v. 2.*

Ampum Passionis suæ ingressurus Dominus & præliatu-
 rus contra infensissimos hostes Diabolum, Carnem, Mû-
 dum, peccatum, mortem, & infernum, præliandoq; tran-
 siturus ad patrem per Passionē ignominiosissimam sæcu-
 lo, gloriosissimā divino iudicio, saluberrimamq; humano
 generi sermonē habuit ad discipulos exhortatorium, uti-
 lissimumque, eo fine ut tantò melius & ipsis rectè cōsule-
 ret, & Passionē suam altius imprimeret; nam in sermone hoc egit de ever-
 sione Jerosolymæ, & de ruina mundi, cap. 24. & per analogiam de cuiusvis ho-
 minis suprema die, consequentur summa huius diei sollicitudine, & cura,
 maxime verò de exacta ratione in die Iudicij, tum de bonis operibus, etiam
 misericordiæ, tum de male factis reddenda cap. 25. ut Iudam facinus iam
 tum meditantem deterreret, & suæ maiestatis inclinationem clarius pro-
 poneret, qui, cum esset futurus Iudex viutorum & mortuorum, tamen ipse-
 met iudicium mortis esset antea subiturus.

A

O Do-

O Domine, cogitem obsecro sæpe de his, & pauco tempore vitæ meæ, cum discipulis tuis, tuam admirer diuinitatem, intuear bonitatem, & clementiam quâ inimicum tuum Iudam agnus lupum, ad pœnitentiam inuiraſti; tuæ etiam imiter exemplar pietatis, vt nempe super caput hostium meorum carbones ignis congregata benefaciendo etiam inſenſiſſimo inimico, ne vincar à malo, ſed vincam in bono malū ſemper. Rom. 12. 20. & 21.

§. 2. *Tunc congregati ſunt principes Sacerdotum, & ſeniores populi in atrium principis Sacerdotum, qui dicebatur Caiphas, & Conſilium fecerunt vt Ieſum dolo tenerent & occiderent. v. 3. & 4.*

Ponit ſimul Euangelista tempus quo conuenerint nempe de dolo capiendi Chriſtum & occidendi: & vt ſpecies conſilij iuſti magis prætenderetur habitum fuiſſe in domo Pontificis Caiphæ: ſuperaddens finem, ſcilicet ut occideretur Chriſtus in quo omnes conveniebant exceptis paucis quos conſcientia avocabat, vel intereſſe conſilio impiorum vel ſententiæ ipſorum ſubſcribere contra iuſtitiam. Iſta conſiderans, haud dubiè intra ſe exclamat.

O Domine non veniat in concilium horum anima mea; ſed potius da gratiam ut nunquam ſive in cauſa inimici ſive amici, prius concludam, aut feram ſententiam niſi audita iuſticia cauſæ, atque parte altera; ſed ſedito ſemper & prudenti animo expeſtem utriuſque partis reſponſum, ex quo iudicem, quod iuſtum eſt: nec dicam ſicut Iudæi reus eſt mortis non audita parte, nulla habita & viſa forma iudicæ; non auditis ſcilicet teſtibus; & viſis allegatis & probatis.

§. 3. *Dicebant autem non in die feſto ne forte tumultus fieret in populo. v. 5.*

Hic Euangelista ponit opiniones Principum & difficultatem in executione mali conſilij maxime oriebatur ex circumſtantiâ temporis, quando nimirum eum poſſent opportunè & capere & tradere morti: namque jam certo conſultatione facta concluſum erat de morte Chriſti; dicebant igitur: in ipſo feſto non erit opportunum exequi, nè forte tumultus oriatur in populo, cum multi ſint qui ei ut Prophætæ imo Meſſiæ inhæreant, Ergo præcipitandum ut ante feſtum Paſchæ moriatur vel differendum, ut poſt ipſam occidatur. In die autem feſtivitatis nolebant *tumultus* ob frequentiam populi, & multitudinem aduentantium qui plerumque varios habent ſenſus & affectus, inter quos periculum erat ne iniuſticia & invidia eorum patefieret populo placuit autem è contra Chriſto mori circa id tempus, ut tam truculenta ejus paſſio patefieret toti orbi, ejusque innocentia innotefceret, & per miracula Paſſionis tempore peracta ab omnibus agnoſceretur Meſſias,

fiat, & Agni Paschalis figura eo ipso die impletur, quo erat usitata.

O Domine præsta mihi hanc gratiam, ut tuam voluntatem non ignarus ut isti, sed sciens volensque impleam, nempe voluntatem tuam sanctam, beneplacentem, non autem solum permittentem: non tendam alio, quam quo tuus sanctus Spiritus ducit, non quo mea me passio seducit.

§. 4. *Cum autem Iesus esset in domo Simonis leprosi. v. 6.*

En Christus Dominus & bonos & malos visitat, hos ad convertendum illos ad confortandum verbo & exemplo suo; etiam manducat cum bonis & malis, cum sanis & infirmis, neminem respuendo, qui omnes venerat salvos facere, ut omnes se se convertere possent, occasionem parabat.

Mi Jesu exemplo tuo neminem spernam, ut, si possibile est, omnes lucrifaciam, ad te malos convertendo, & bonos confortando & verbis & exemplo edificando.

§. 5. *Accessit ad eum mulier habens alabastrum. v. 7.*

Cum Iesus esset in domo Simonis leprosi, sive peccatoris sive justi accessit ad eum melior persona quæ perfectius recreabat Christum, & in signum conversionis, amoris, recognitionis gratiæ gratis datæ, & satisfactionis offerbat unguenta pretiosa, & hæc non iam super pedes, sed super caput. Jesu effudit, ei se & omnia sua totaliter per hoc factum resignat.

O Domine da etiam gratiam mihi peccatori, qui in domo peccatoris scilicet in hoc maligno mundo dego, laqueis pleno, in quo ad peccandum occasiones sunt infinitæ ut conversus ad te semel & perfecte, uti hæc mulier, me tibi toto corde offerendo, virtutes emendatæ vitæ effundam cunctis diebus vitæ meæ super caput tuum, ut videntes meam emendationem glorificent patrem qui in Cælis est, & ego cum hac muliere in odore suavitatis curram viam mandatorum tuorum.

§. 6. *Videntes autem discipuli indignati sunt. v. 8.*

Adhuc peccatores discipuli indignati sunt, quod vel illa te tangeret, mi Jesu tam mundum tamque innocentem, ignorantes ejus sanctitatem, vel invidentes quod illa magis honoraret; vel indignati sunt quod tam abunde pretiosum illud unguentum effunderet in te, idque ex eo quod adhuc tenaces erant & avari, non intelligentes nec comprehendentes cui? tanto scilicet Regi terræ & Cælorum? & quo ex amore & affectu illa effunderet, in gratiarum scilicet actionem gratiæ datæ, conversionis, penitentis & satisfactionis.

DA mihi Iesu, ut licet peccatores mundi indignentur super me, si fors Ecclesijs bene fecero, si eleemosynas pro nomine tuo siue spirituales siue temporales dedero, ut non terrear, sed pergam audacter in opere tam à te commendato, non enim intelligunt gratiam tuam, quam mihi peccatori præstitisti, me vocando ad penitentiam, nec bona & spem in quibus me constituisti.

§. 7. Dicentes ut quid perditio hæc? v. 8.

Cur perditio? o Apostolitan Eleemosyna perditio: bonum opus est, non perditio? audistis quandoque: sicut aqua exstinguit ignem, ita eleemosyna exstinguit peccatum. Hæc mulier vel plena est peccatis, & vult ea delere, ideoque venit supplex ad me, juxta meam doctrinam; *venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis*, provolvit se & confitetur peccata sua publicè, & sicut publicè peccavit, ita & publicè penitentiam facit, & in satisfactionem peccatorum offert Eleemosynam Prophetæ magno, unguentum pretiosum effundendo super caput meum, & tu dicis, ut quid perditio? vel certe hæc mulier cupit esse grata in me benefactorem Dominum & Deum suum, & pretiosissimum quod habet, quodammodo sanctificat mihi, *an oculus vester malus est, quia illa bona est: amulamini charismata meliora.*

O Si tu idem faceres quicumque discipulus Christi esse vis, quam salubre tibi foret! ut idem faciam semper & ubique, te, Domine Iesu, supplex rogo, atque ut id mihi concedatur, rogo iterum per intercessionem huius sanctæ mulieris, sicuti per mansuetudinem David te invocandum Psalmus admonuit.

§. 8. Potuit enim istud venundari multo & dari pauperibus. v. 9.

Cur pauperibus & non Deo? cum quidquid pauperibus sit, propter Deum oporteat dari! Et gone propter quem datur omne quod recte datur, ipsimet non recte datur? pessima est ista sapientia. *Dicis, propter ipsum debuit hoc unguentum effundi per hanc mulierem?* erras discipule quisquis es, si non errore scientiæ, saltem errore invidiæ aut avaritiæ: aut non credis Iesum Deum tuum aut non amas, fors ore dicis, corde non dicis, qui in effectu negas, nec amare te probas, qui recusas Iesu Salvatori tuo bene fieri, & in hoc scandalizaris. Apage hinc livens & malum cor.

Non sentiam nec faciam ego sic, mi Iesu, sed & tibi & pro te omnibus serviam; & ex nunc servire propono, benefaciam & benefacere constituo, dum spiritus hos regit artus, ut tu per me benedicaris semper.

§. 9. Sci-

§. 9. *Sciens autem Iesus ait illis: quid molesti estis huic mulieri? opus enim bonum operata est in me. v. 10.*

Sciens vidensque Iesus murmuraciones discipulorum suorum, non voluit se continere, quo minus defenderet bonum opus increpando, & insciam & malevolentiam discipulorum erga se Dominum: dixit itaque: *quid molesti estis huic mulieri? opus bonum operata est in me*, quasi diceret, quid turbamini? quid scandalizamini? quod hæc mulier me pretioso unguento unxerit, bonum opus fecit, placent mihi, nec vobismet displiceret, si vestrae personæ esset impensum, sane non murmuraretis. Iam vero me permittere satis debebat esse vestro sapiendo iudicio: nolite ergo falso indicare, ne iudicemini, nolite invidere, ne peccetis in Deum vestrum:

O Domine, da mihi hanc gratiam, ut proximo nunquam invideam bonum quod habet aut accipit: sed & nunquam factum eius male interpreter, sed potius semper exculem nimirum ipsum non habere intentionem illam malam, quam forte alius malevolentia ductus ex facto eius concipere posset.

§. 10. *Nam semper pauperes habetis vobiscum, me autem non semper habebitis. v. 11.*

Argumentum aliud ponit ipsis ob oculos ad sedandam indignationem eorum & invidiam, deductum ex morte sua, quasi diceret: quando quis iam iam est moriturus non solent eiusmodi hominem alij affligere: ergo nec contra me vos debetis conqueri de hac muliere, quæ modo ipsimet Domino benefacere voluit. Domine forte id est argumentum mortis tuæ, quod tu separari velis à nobis, lux nostra, salus nostra, in quo agitur vivemus, illuminabimur, salvabimur, si tu discesseris à nobis?

Quis non moveretur ad ea verba Christi, quod vel saxeum cor non mollesceret, ubi considerat quod delitiæ æternæ se deserant! Ah mi Jesu nunquam separari velis à me, sive in morte, sive vita, sed æternum maneam tecum, te contemplando, te fruendo, tibi ubique & semper serviendo.

§. 11. *Mittens enim hæc unguentum hoc in corpus meum ad sepeliendum me fecit. v. 11.*

Pergit excusare mulierem à consuetudine Iudæotum: quorum mortua corpora solebant inungi, itaque dicit, hæc corpus meum prævenit unguendo sepulturam, brevi enim moriturus sum, ideoque hæc præstat officium mortuis debitum, quod mortuo fortasse impendere non poterit, vel non audebit. Igitur vos, ô mei discipuli, peccatis hanc calumniando quasi male fecerit in me effundendo hoc unguentum.

Domine, quidquid sum, quidquid habeo, aut possum totum sine ulla contradictione aut exceptione, totum, inquam, fundo lubens pro te, totum id tibi consecro, deo voo in corpore & in anima, extra & intra, totum do & reddo tu accipe me & omnia mea, sicut accepisti unguentum hoc ab hac persona, atque utinam posses maiori cum liberalitate, amore, lacrimis cordis & corporis me offerre! ne igitur despicias manus meum, licet à peccatorum maximo offeratur.

§. 12. *Amen dico vobis ubicunque predicatum fuerit hoc Evangelium in toto mundo dicetur & quod hac fecit in memoriam eius. v. 3.*

O Discipuli! opusne est ut Christus tantis confirmet mulierem hanc bene fecisse, dicendo *Amen*, & comminando, quod etiam si vos modo traducatis factum eius, tamen alii in toto mundo sint laudaturi post mortem suam, hanc mulierem non alia, quam sancta intentione hoc unguentum effudisse in caput Iesu!

Ah quantum molis est inducere hominem ad credendum! ipse Dominus & Deus ipsorum dicebat, & illi tardierant ad credendum. Ah, mi Deus, quoties te intus & extra clamantem audiui & audio, & tamen vix induci possum, ut credam verbis tuis, & inspirationibus sanctis, ut vel relinquam ad momentum iniquitates, & iniquum propositum meum. Tu doces clare, tu inspiras, tu moves varijs efficacibus & terribilibus argumentis cor meum, & tamen non moveor ad consentiendum tibi quasi non ita esset, uti inspiras. Ah Domine doleo, quod non magis huc usque voluntatem meam tuis verbis & sanctis inspirationibus submiserim: Commove potenter divina virtute tua ex hac hora cor meum, quod tibi uni presento, ut ijs assentiar, quæ proponis, sunt enim omnia suavia, sana, salubria & nulli nisi amentis aspernanda.

§. 13. *Tunc abiit unus de duodecim qui dicebatur Iudas Iscariotes ad principes Sacerdotum & ait illis. v. 14.*

Infidus discipulus, incredulus, obstinatus, amarus, ad hæc verba Christi surgit & abit à Christo Domino suo ad similes sibi infidos, incredulos, obstinatos, avaros principes Iudæorum non valens perferre excusationem Christi pro muliere hac, sed permanens in invidia sua & opinione propria, cogitat quomodo se vindicare possit, & hæc & suum suppressere magistrum, ut ipse perveniat ad divitias, ad quas avare inhiabat, unde se insinuat adulator & proditor apud Principes mundi, qui terrenis intenti cælestia respuebant sicut ipse.

De

Domine Deus, an non quotidie hoc fit: ut quis secularia lucretur, etiam saepe unicum teruncium, vel haustum vini, vel verbum luxuriosum, aut curiosam vestem, an non te deserit homo, tuam enim legem deserendo, deserit te.

Ah Domine nimis verum est hoc, peccavi veniam deprecor, gratiam imploro, post hac cautius discam mercari, & tecum manere, tuis verbis credere & obedire, ne in graviora incidam peccata, ut hic discipulus Iudas qui post invidiam vendidit ex avaritia Magistrum.

§. 4. *Et ait illis quid vultis mihi dare & ego vobis eum tradam: v. 15.*

Ecce malum quod sequitur ex passionibus inordinatis, nempe, mi Iesu, tui derelictio, ex derelictione tui proditio, ex proditione desperatio, ex desperatione mors violenta, & aeterna tandem damnatio. Audiamus unum ex his passione actis: *quid vultis mihi dare:* (1 Timot. 6. 10.) Ecce cupiditas! radix omnium malorum. nam petit stipendium, ad faciendum malum, quod malum? Et ego eum vobis tradam. quem eum? Dominum meum, & Deum vestrum, virum sanctum, Prophetam Domini, Messiam, quem vos odistis, Principes, eum ego discipulus eius vobis tradam ad occidendum, propter mercedem pecuniae. Quis iam neget pecuniae obedire omniam?

Quot Iudae adhuc hodie supersunt, qui ob pecuniae lucrum Christum in membris suis produnt, fidem sanctae Romanae Ecclesiae, extra quam nulla salus relinquunt propter conjugem, propter villam, propter officulum, quot inde oriri videmus proditiones, maledicta, coniurationes, falsas accusationes, furta, rapinas! & alia peccata quae animus horret referre enormia! Et quot hinc desperationes, quot mortes violentae, quot praedae inferni! id autem ideo, quia tibi nec fidere, nec te sequi voluerunt Domine.

Non mihi sic fiat precor mi Iesu, si seductus a te fors recessi ob avaritiam, vel etiam concupiscentiam, & ab ea in aliquod peccatum incidi, cupio emendare, & tibi deinceps adherere, tibi servire, miserere mei, miserere peccatoris, ne vel mors insperata, vel damnatio aeterna reum assequatur.

§. 5. *At illi constituerunt ei triginta argenteos. v. 15.*

Scitur ex communi adagio: *servitium oblatum & iniquum rard gratum esse vel ratum.* plane ita, video in Iuda, offert Iudaeis servitium iniquum, & petit mercedem iniquitatis. quid illi spohdent pro iniquitate? triginta argenteos qui sunt sane pauci & viles praeterea tanta mercede. Vide anima mea huius miseri illusionem, & miser hic, caecus ex avaritia & livore, sine fide, sine Deo tam paucos nummos acceptat pro mercede tantae iniquitatis, ut pro ea Dominum suum vendat, prodatur omnemque fidem frangat,
 & infc-

ô infelix mercator & animam & corpus tali mercatura mittis in gehennam!
non vides quid agas?

O Domine, impertire mihi obsecro gratiam, ne unquam ita cæcus fiam,
aut avarus, ut argento vel auro tuam iustitiam divendam. Firma ani-
mum meum in bono, ne vel pro millibus millenis coronatorum vel etiam
pro luctando toto mundo iniquitatem operer, vel minimum peccatum ve-
lim committere, quid enim mihi proderit omnia & me ipsum una per-
dere!

§. 16. Et exinde quarebat opportunitatem ut eum traderet. v. 16.

Vilis profecto animus fuit ille, qui tan. vili & parvo pretio voluit vende-
re vitam, non simplicis cuiusdam hominis, aut alieni, sed Prophætæ, Dei &
magistri sui in vindictam reprehensionis non in unum seorsum intortæ, sed
in communem discipulorum massam, & quidem tam leniter quam sonant
hæc verba: *quid molesti estis huic mulieri? opus enim bonum operata est in me:* quid o-
ro mitius potuit dici à Domino? qui docebat discipulos veritatem & inten-
tionem mulieris patefaciebat, pro ipsorum quiete: sed quid? Malitia homi-
nis tanta est & superbia, vel livore semel concepto remittere nolit vindictâ:
sed malit petire, dummodo noceat.

O Deus, præsta mihi hanc gratiam ne unquam vi divitiarum, aut hono-
rum aut dilitiarum aut livoris eo usque deducar, ut te, vel proximum
meum offendere quo vis modo sive in omnibus bonis fortunæ, sive corpo-
ris mediter, sed è contra benefacere semper.

§. 17. Prima autem die Azymorum accesserunt discipuli ad Iesum dicentes: ubi vis
paremus tibi comedere Pascha. v. 17.

His ita se habentibus appropinquabat dies prima azymorum: boni ergo
discipuli & solliciti de Paschate servando juxta morem Iudæorum & præ-
ceptum Dei in lege Moyfis servando, Magistrum interrogant, ubi vis pare-
mus tibi comedere Pascha? quasi dicerent: Iudæi hoc festo imminente se præ-
parant ad Pascha celebrandum. Nos Iudæi sumus, & mādato Dei obedien-
tes, indica igitur nobis locum ubi vis paremus hospitium, in quo per festivos
dies morari possis, & inibi manducare Pascha, multi enim hospites difficilia
reddent diversoria: ecce stamus accincti, tu modo jube, & factum pura, vere
boni discipuli & Dei amantes & præcepta ejus custodientes, non uti Iudas
ille proditor Deo invidabant & servire detrectabant, sed Domino suo bene
volunt & servire desiderant. Et ecce quam dispar exitus etiam & merces! hi
modo gloriantur in Cælis apud Dominum suum & sanctos eius, ille dam-
natus cruciatur apud inferos cum diabolo & angelis eius. D.

Domine, da gratiam ut lubenti tibi semper animo seruiam, ut hi Apostoli sequar illos in bono, Iudam detester in malo, ut sempiternum malum fugere, aeternum vero bonum tecum merear possidere.

§. 18. *At Iesus dixit: Ite in Civitatem ad quendam, & dicite ei Magister dicit. v. 18.*

Dicit ergo eis: Ite in civitatem scilicet Ierusalem quae convenire solebant Iudaei ad comedendum Pascha tanquam locum destinatum: ad quendam amicorum, cuius nomen edicere noluit, ut divinitatem suam, per providentiam insignem, quae secreta est, discipulis manifestaret. Ab isto vero ad quem mittebantur discipuli Christus multum diligebatur, ideoque confidenter ad eum mittit, ut in domo eius sibi pareretur Pascha. Omnino sic Deus agit qui diligunt eum, ipsos visitat, cum illis manducat, & secretorum facit participes.

O Si ego quoque sic te amem mi Iesu, ut merear à te visitari, tecum Pascha comedere in domo cordis mei, & ibi audire arcana, ac monita quid me oporteat facere, ut tibi semper placeam.

§. 19. *Quia tempus meum prope est, apud te facio Pascha cum discipulis meis. v. 18.*

Causam quam edicant discipuli Domino domus, nempe *tempus meum prope est*. Erat id quasi symbolum, quo audito annueret Apostolis facilius, ut pararent Pascha in domo sua quod ecce Paschale tempus adest, & ego agnus ille sum, qui immolari debet pro peccato mundi, hoc mysterium apud te inchoabo incruente, postea alij cruento modo, quod symbolum potuit Christus antea hospiti dedisse ut Passionis & mortis suae telleram, vel tunc divinitus ei aperuisse.

Quam bonum esse amicum Dei, qui ubique & semper curam habet de suis ne decipiantur vel verbo vel facto; sed potius praevent in sinceritate revelando arcana sua, ideoque me tibi o Deus offero in discipulum & servum perpetuum.

§. 20. *Et fecerunt discipuli sicut constituit illis Iesus, & paraverunt Pascha. v. 19.*

Ecce obedientiam discipulorum erga Magistrum! quam prompti sunt ad mandatū etiam cæcum! ut illud exequantur, apparaverunt Pascha non per alio-

aliorum ministerium sed proprijs manibus, & industria, non tamen fecerunt, sed ut dicit textus paraverunt, Domino & Magistro suo dimittentes operationem, factionis, ipsi præparationem solum seu dispositionem adorarunt.

O Domine sim oro ita constitutus, ut ad omne mandatum tuum paratus sim sicut hi discipuli, nec solum paratus & promptus sed cum effectu & affectu sicut illi faciam omnia quæ jubes, ut merear tecum cæleste comedere Pascha in cælis, esse Commensalis discipulorum tuorum qui tibi prompto animo servierunt.

§. 21. *Vespere autem facto discumbebat cum duodecim discipulis suis. v. 20.*

Cum iam appropinquaret tempus & hora ut propositum Pascha celebraret Iesus & ultimum mortalis ipse comederet cum discipulis suis, procul dubio lassus & esuriens & sitiens ob labores exantlatos accedit ad mensam cum discipulis invocato patre suo cælesti, & more orientalium, non sedens, sed accumbens in culeitris cepit frui paratis. quis huic mensæ non libenter adfuisse? O si mihi licuisset saltem astare cum uno è 72 discipulis, & audire Ch. isti dulces sermones, & videre mores illos divinitimos & cæremonias! quam felix! & quam ardentem in Christi Domini amorem raptus fuisset. Felices vos qui interfuitis, felices qui etiamnum interestis mensæ Domini!

O Mi Iesu da gratiam, ut dignus inveniar semper tua præsentia licet multis modis me indignum fecerim & astare mensæ tuæ, ut saltem sumam micas devotionis & salutis, quæ ex ea copiose descendunt.

§. 22. *Et edentibus illis, dixit: Amen dico vobis quia unus vestrum me traditurus est. v. 21.*

Dum manducat in sacro illo suo hospicio, uti creditur, Montis Sion, Dominus Iudam adhortatur ad pœnitentiam, aperitque sine, nomine rei, delictum, publice dicens: *Vnus ex vobis, qui adest in mensa mecum me traditurus est.* quare hoc? ut deterretur per detectionem illam & abstineret ab iniquo suo proposito: Ex quibus quidem verbis alij discipuli perterriti & confusi, examinabant sese invicem & interrogabant, an quis quidpiam sciret de quoquam, alij examinabant secretò propriam conscientiam, si quid fors ibi secreto lateret, quod vel cogitassent inique, aut fuissent locuti. Unus solus Iudas immeritus in peccato. sciebat, quid egisset cum Iudæis, ut Iesum traderet, iniquum tamen propositum relinquere nolebat. Heu ingratus animus & obstinatus, quam es durus!

O Da-

O Domine fac obsecro cum seruo tuo gratiam, ut nunquam vel iniquum aliquod mente volvam, minus vero perficiam opere, sed ob peccati gravitatem & iniquitatem cum bonis Apostolis semper perterreat, & cum tremore exanimem conscientiam, si quid fors lateat iniquitatis aut peccati, & continuo pœniteam & emendare studeam.

§. 23. *Et contristati valde cœperunt singuli dicere: Nunquid ego sum Domine.*
v. 22.

Quis non contristaretur ad tale crimen traditionis obiectum? quis non interrogaret? *nunquid ego sum Domine?* boni bene & cum timore interrogabant, ad conscientiam suam exonerandam si quid forte lateret; At Iudas; nequiter imitatus collegas etiam ipse interrogare magistrum suum & dicere & urgere, cum tamen sciret se iam petiisse pecunias, & sibi Iudæos spondidisse ad hoc crimen perpetrandum triginta argenteos. O Inique Iuda, qui finis contristati fratres tuos innocentes! cur non aperis mentem & peccatum tuum ante medicum, qui te in momento sanare potest & vult, viden? quomodo indaget vulnus tuum ut agnoscas, ut aperias, quid ergo mirum si moriaris tua culpa, qui medico perito vulnus tuum detegere renuis, nec vis ut per ipsum cureris.

Domine custodi me à tanta iniquitate semper & perversa impœnitentis animi, confiteri nolentis, sed si cado in peccatum statim & ipso quidem momento perpetrati sceleris pœniteam & lugeam me sauciatum, atque compunctionem quam tu, mi Iesu, offers, lubens acceptem.

§. 24. *At ipse respondens ait, qui intingit mecum manum in paropside hic me tradet*
v. 23.

Cum Dominus Iesus obstinatum Iudam ad pœnitentiã urgeret, qui condiscipulos magna tristitia impleverat & variis cogitationibus suæ malitiæ turbaverat, ut manifestum magis redderet proditorem, cæteros securiores, ait; non solum est commensalis noster, & præsens, sed etiam *intingit manum mecum in paropside*, (& cum hoc diceret Dominus, manu extenta Iudas revera intingebat): At hæc omnia Iudas audit, & non movetur. *O Auri sacra fames! quo non mortalis cogis pectora?*

AH Domine, si quid tale cogit aut premit cor meum, quod à vera me pœnitentia abstrahit, potenti verbo virtutis tuæ remoue, ut me potius publice coram toto mundo confundam, quam à tua charitate in æternum separer.

§. 25. *Filius quidem hominis vadit sicut scriptum est de illo. v. 24.*

Ego filius Hominis è Virgine matre natus, & à Spiritu sancto conceptus, veluti tenerimus vermiculus, vado moriturus, ut saluum faciam totum genus humanum, sicut scriptum est de me in libris Prophetarum, ex præfinito Dei consilio, discipulus tamen meus periculose prorsus facit me tradendo in manus inimicorum meorum, quia ad hoc potestatem à Deo non accepit. Si enim nefas magnum est mittere manus in sanctum vel unctum Domini, jure humano pariter ac divino, quanto majus in sanctum sanctorum & cum tradere ad mortem gravissimum crimen reputabitur?

O Iesu fili David seu Mariæ secundum carnem, tu nosti omnia ab æterno qui vidisti mea peccata tam magna, ac innumerabilia, usque modo neutiquam novi aut consideravi potestatem ac majestatem tuam, ideoque non veritus fui te offendere, & per peccata mea te ad mortem tradere, doleo ex toto corde, & precor, ut nunquam posthac è mente mea te excludam, sed diræ Passionis tuæ ac mortis memoria irigatus, hortus efficiar fructuum bonæ vitæ.

§. 26. *Bonum erat ei si natus non fuisset homo ille. v. 24.*

Verè bonum ei erat non natum fuisse quam tantam contrahere culpam, & quod sequitur sentire in æternum illud horrendum væ in inferno, in quo nulla est redemptio, sed sine fine ardere, lugere, maledicere & inquietari. melius tamen erat, estque adhuc pro nobis Christum pati.

Ah mi Deus ab hoc æterno væ & malo horribili libera me, propter nomen sanctum tuum, mortem & Passionem, sed magis adhuc libera me à peccatis & culpa quæ ad illud finale malum disponunt.

§. 27. *Respondens autem Iudas qui tradidit eum, nunquid ego sum Rabbi. v. 25.*

Nocentes facile primi sese excusare solent, justus autem sui accusator. Vide igitur anima mea quid Iudas ad verbum Christi qui *imngit mecum manum, in paropside hic me tradet*, offensus & quasi volens Magistrum arguere mendacij, aut parvi pendens traditionem illud it adhuc illi & ejus argumenta momentia ad pœnitentiam contemnens aitq; illulorie: *nunquid ego sum Domine, ô Magister! ô impudentiam!*

Quæso Domine ne unquam eo deveniam, ut me corrigentes irrideam, sed correctionem eorum lubens semper audiam, & prompte suscipiam, meque tui solius amore emendem, ne ira tua super me effundatur, cedam maioribus, submittam me illis ut à te sapientiam, quæ ex ore altissimi prodit, edoccar & suscipiam.

§. 28.

Ait illi: tu dixisti. v. 25.

Cum ita audacter Judas rogaret insultando: Nunquid ego sum Rabbi? quid hic mitissimus Dominus? Ne forte de se & inter se male suspicarentur discipuli, Christumque in opinione sua forte deceptum crederent: ait illi mansuetissimè Dominus. Tu dixisti, quasi diceret; scis, nosti, imo dixisti modo veritatem de te, quasi diceret Dominus, rem acu tetigisti: Ante tractasti cum scribis & principibus sacerdotum, & dixisti: *quid vultis mihi dare & ego eum vobis tradam?* ita modo de te inadvertenter ad tuam quæstionem ipse respondisti, in posteriore parte quæstionis tuæ in qua erat: *Ego sum.* Mirare anima mea Christi mirabilem prudentiam, Noluit aperte declarare eius prodicionem, ne forte per alios discipulos ex ipsorum consortio ignominiose expelleretur, aut læderetur vel verbo vel facto, & tamen Iudæ insinuare veluit, quod nota esset sibi eius traditio, nec quicquam sibi abscondi posset.

AH Domine fac gratiam mihi peccatori, ut verbum veritatis in me hæreat; verbum autem mendacii ex imo cordis extirpetur, acquiescam tuæ mansuetissimæ reprehensioni, dum adhuc sum in via, & rigidam æternæ mortis sententiam in illo tremendo die evitem.

§. 19. *Canantibus autem eis accepit Iesus panem & benedixit ac fregit, deditque discipulis suis & ait, accipite & comedite, Hoc est corpus meum. v. 26.*

Cænantibus autem illis accepit Iesus panem appositum in mensa, vel iustum de novo sibi exhiberi, eumque benedixit; Ecce novæ Cæremonix, quæ in veteris Testamenti completionem fuerunt institutæ. *benedictio scilicet panis, & fractio, porrectio posita super patenam aut orbem ut attingerent eundem manibus suis, & sic possessionem caperent vel ius in se acciperent, & dum attingunt tenendo fit consecratio, seu fractio diviniore, qua substantia panis ab accidentibus avulsiis transmutatur in corpus Domini, vi verborum eius, daturque una præceptum sumendi particulam, imo traditur consecrationis forma Apostolis, utpote primis novæ Legis Sacerdotibus, quam formam deinde omnes observarent in Ecclesia sua ad consummationem sæculi.*

OIncomprehensibilis bonitas Dei, quæ sublimia charitatis opera nostræ salutis causa perficit. O salutaris esca per quam filij hominum transeunt in filios Dei. O desiderabilis! O Sacer! ô adorande panis, qui mentem reficis, non obrundis; cor hominis confirmas, non corpus aggravas; spiritum exhilaras, non obscuras; intellectum per quem trucidatur sensualitas & voluntas propria ad nihilum redigitur ut locum habeat volun-

tas Dei, spiritus dominetur, & operatio Dei nullum sentiat impedimentum.

Domine Deus meus, magnus certè est honor sacerdotum, magna potestas sacerdotibus Novæ Legis per mirificam gratiam à te collata, quibus uti Apostolis tuis in ultima tua cæna, data est postea potestas verum corpus tuum consecrandi, gratias tibi ago quantas potest mortalis fragilitas, etenim licet indignus sim ego & cuncti, hoc tanto officio, quia tamen ex nobis eligere voluisti ad tam excellens & venerandum ministerium, rogo per hoc Sacramentum Corporis tui, quod datum est in salutem animarum nostrarum & remissionem omnium peccatorum, ut nunquam indigne celebremus, aut sumamus Sacramentum hoc, aut aliis ministremus, sed semper cum omni adoratione, humilitate, puritate, pietate, fide, & reverentia sacris altaribus assistamus.

§. 30. *Et accipiens Calicem gratias egit.*

Cur agis gratias, Domine, quod iam completum esset & finitum ius Legale & Carnalis Lex. videbatur novum iam Testamentum confici in Sacramento Eucharistiæ, nempe ablatis figuris corpus suum vivum realiter transubstantiatum, quod ipse tanto cum desiderio desideraverat dare nobis in pignus, cum charitate perpetua, ut ipse in nobis & nos in ipso permaneremus, per hoc legis novæ Sacramentum, maximum remedium salutis nostræ, essetque oblatio munda & nova ad placandam iram Dei tot sæculis humano generi infensi atque deinceps in remedium omni populo usque ad consummationem sæculi.

Domine qui homines elegisti ut fungerentur officio Sacerdotis, da gratiam servis tuis & doce eos semper cum puritate & omni gratiarum actione & intentione data bona tractare, ut tibi quoque semper pro me & de me sit gratum munus & acceptum sacrificium ad gloriam nominis tui, & totius populi Christiani salutem.

§. 31. *Et dedit illis, dicens: bibite ex hoc omnes. Hic est enim sanguis meus novi Testamenti.*

Utique etiam singulis potrexit, ut attingendo ius in re tradita acquirerent, uti etiamnum fit in consecratione sacerdotum, & sic intelligi potest illud dedit illis, addens bibendi ex eodem præceptum, tale, quo nemo solus totum, calice contentum, ebibaret, cæterorum uno excluso. an vero bibere debuerint ante consecrationem, quæ præceptum bibendi secuta esse narratur ad modum ablutionis, iuxta id quod S. Marcus insinuat & præcis in con-

secra-

secratione sacerdotum habet, examinandum controversiarum scriptoribus relinquitur, ego pietati excolendæ nunc intentus omitto. Cesset itaque sanguis taurorum & hircorum, ut Apostolus docet, qui in sacrificiis offerri solebat, sanguis vero filii Dei unigeniti deinceps offeratur ad placandum Deum: non enim ultra adhibebitur sanguinis animantium aspersio, quæ animam abluere nequit, sed aspersio sanguinis Dominici eiusdemque cum carne sumptio mundabit conscientias hominum.

O Stupenda sapientia Dei quæ hunc subtilem & salutarem nostram pro salute modum instituit atque sancivit. In hoc enim dignissimo Sacramento quidquid vel cogitari vel desiderari potest, accipitur. Enimvero sumitur hic verus Dei filius Iesus Christus verus Deus & homo verus, semper unum existens cum Patre & spiritu sancto. Et quidquid demum virtutis ac meriti Christus in vita & Passione sua exercuit obtinuitque id omne hic percipitur ab anima digne preparata: imo & paratus est dulcis Iesus cunctas has virtutes per piissimam & largissimam bonitatem suam donare nobis, perinde ac si nosmet ipsi earum Domini essemus. Festinemus igitur omni studio expugnare corda nostra ab omni inquinamento peccati, & exornare virtutibus & operibus bonis ut cibum hunc salutariferum semper accipere idonei ac digni simus ad æternam gloriam benignissimi Creatoris, Amen.

§. 32. Dico autem vobis: non bibam amodo de hoc genimine vitis usque in diem illum cum bibam vobiscum novum in regno Patris mei. v. 29.

Hic Christus inuere videtur gloriosam suam resurrectionem, & regnum Patris sui in terris inchoandum, in cælo consummandum quod autem asserit, se non bibiturum de hoc genimine vitis ante illud regnum Patris, multiplicem capit explicationem & sensum, potest enim proprie intelligi de vino non consecrato, de quo iusserant bibere Apostoli & secundum Marcum biberunt; & potest improprie intelligi de vino Transsubstantiato, quod apparenter erat genimen vitis, utrovis modo sumas, certe Dominus mortem suam vicinam & regnum patris affirmat: quia ultimum dicebat esse quod cum ipsis biberet, & tamen novum in regno patris, hoc est post resurrectionem cum iisdem bibiturum, novum id est, novo modo, quod non amplius biberet in carne passibilis & mortalis sed impassibilis & immortalis.

O Domine vera sunt omnia quæ dixisti, illa enim confirmasti nimis, largire quoque mihi hanc gratiam quam discipulis largitus es, ut & ego tecum hic bibam, vinumque non consecratum ita moderate sumam ut nunquam

quam abutar, ne excludar à regni tui dulcedine, nec vinum consecratum hoc est sanguinem tuum in missa offerendo & bibendo ad damnationem sed ad salutem meam & gloriam tuam semper suscipiam, æternum in gloriosissimo regno patris tui victurus.

§. 33. Et hymno dicto exierunt in montem oliueti. v. 30.

Ostendit hic Christus quod licet in omnibus & pro omnibus semper debeamus Deo gratias agere, tamen ad imitationem eius, id tum vel maxime adimplendum quando cibo vivifici salutari, scilicet pretioso corpore & sanguine ipsius in Venerabili Sacramento refecti sumus. Christus enim non nisi hymno dicto post sumptam Communionem exivit. & quis mihi dicet quis iste fuerit Hymnus? ex praxi sanctæ matris Ecclesiæ, Christi sponsæ & consociæ secretorum, credo Trium puerorum Hymnum fuisse illum quem Christus & Apostoli tunc dixerunt, & hodie sacerdotes post missam dicunt. Exivit autem ad montem oliueti, ut initium passionis suæ faceret, non prius quam se communione sacra refecisset, ut intelligamus ex eius exemplo nos sic munire oportere sacra Communionem, quoties grave aliquod negotium aggredimur, aut mortis periculum subeundum est, aut iter periculosum suscipiendum: tunc enim quasi ultimo illo viatico nobis provideamus oportet, ut illi, in quo omnia parata habemus, cuncta committamus.

O Domine adjuva quæso me famulum tuum, ut omni momento tibi pro acceptis beneficiis gratias agam & comprimis quando corpus & sanguinem tuum in Sacramento altaris sumpsi, fac quoque ut nunquam negotium grave arripiam, nunquam periculoso itineri me committam, absque sumpto viatico pretiosi corporis & sanguinis dilecti filii tui, ut illo duce & Comite ubique fruam, omnia agam, & à malo conserver, nunc & in hora mortis meæ. Amen.

§. 34. Tunc dicit illis Iesus: omnes vos scandalum patiemini in me in ista nocte. v. 31.

Ad hoc verbum quantum putas conterritos esse auditores? maxime in verbo scandalum tristabantur boni discipuli inter se dicentes haud dubie cogitabant: quomodo potest hoc fieri, ut nos scandalizemur in ipso, quem scimus, novimus, esse filiū Dei vivi? vidimus & audivimus docentem & operantem omnia secundum Deum perfectissime, legem & prophetas honorantem, atque in omni genere virtutum, & morum excellentem, neque enim mendacium, neque dolus inventus est in ore eius atque his & similibus cogitationibus occupabantur corda eorum præsertim ad verbum *in ista*

ista nocte) quia ut dicit S. Hieron. quomodo qui inebriantur, sic & qui scandalum patiuntur in nocte & in tenebris sustinent.

Domine Deus, qui nunquam scandalum activum dedisti ulli hominum, da obsecro de tua plenitudine infirmo mihi hanc gratiam ut & ego conturber quoties audio vel scandalum fieri vel peccatum nominari: caveam vero ne ullus meo malo exemplo vel peccato scandalizetur, vel ad malum inducatur.

§. 35. *Scriptum est enim percutiam Pastorem & dispergentur oves gregis. v. 32.*

Dum ita turbatos discipulos Jesus videret ob verbum scandali, nescientes unde id posset oriri, diutius eos suspensos tenere noluit, sed causam eis dixit quia scriptum est (Zach. 13.) *percutiam Pastorem & dispergentur oves gregis*, hoc est, me pastorem vestrum percutiet Deus pater meus, & ubi percussus, captivus, ligatus, fuero dispergentur greges mei, Vos, o mei discipuli, fugam capietis, quia in eo tempore me pastorem amplius non profitebimini, sed me negabitis per fugam, & bene ait Propheta & Dominus ipse; *Ovis*: Ovis quippe est animal tam rude & indoctum, ut semel perditum nesciat invenire pastorem nec gregi se coniungere, quin, nisi requiratur, magis magisque aberrabit.

Talis, o Pastor bone, Ovis ego sum; erravi & erro quotidie a te sicut ovis que periit, & nescio redire ad te sine gratia tua, require ergo servum tuum Domine, maxime dum turbatus fuero passione aliqua vel nunc vel in hora mortis: maxime ob peccatorum recordationem, quæ, eheu nimis multa & gravia sunt. Succurre ergo mihi obsecro gratia tua, B. V. M. matris meritis, mitte Angelum & Patronum Tutelarem, qui me ad causam tuam reducat vel suggerat verba bona, verba scientiæ, bonitatis, disciplinæ, & sanctæ spei per merita tua ne dispergat a te, aut separet in æternum.

§. 36. *Postquam autem surrexero, precedam vos in Galilæam. v. 33.*

Hæc sunt verba illa consolationis quibus prævenisti o Christe, tristitia & terrore repletos discipulos ob tui discessum, nimirum ais: Modo sumus in Judæa, ubi me querunt occidere, & sane occident, sed & ego resurgam occisus, & ita integer & vegetus ero, ut vos non occisos, nec verberatos præcedam in Galilæam, ut statim ibidem me & redivivam & gloriosum videatis, & præsentia dulci fruamini.

Domine dic & animæ meæ in hora mortis verba consolationis, scilicet Ego Jesus Redemptor tuus, resurrexi a mortuis ad vitam a mortalitate

te ad immortalitatem, à miserijs ad omnē felicitatem, à luctu ad omne gaudium, tu veni quoq; , veni de libano Ecclesiæ meæ, veni coronaberis Sponsa mea, vade & frue me gloriosissimo Salvatore tuo non in terris modo sed in cœlis. ita fiat. Amen.

§. 37. Respondens autem Petrus, ait illi, et si omnes scandalizati fuerint in te ego nunquam scandalizabor. v. 34.

Audi anima fidelis, Petrus ait anne possibile ut ego possim in homine tam probo, tam sancto in verbis & factis, Domino meo & Deo meo, Propheta tam magno & vero Messia, pro salute nostra misso è cœlis in terram, qui omnia operatur brachio potentæ suæ scandalizari? absit, nimis te benè novi, ô Christe, tuum animum benevolum, benignum, mansuetum sine felle sine dolo perspectum habeo, ex quo igitur possum scandalizari! quidquid est in te id totum sapit bonitatem, sapientiam, justitiam. O miseri mortales nos! quoties imaginamur nobis constantiam in virtutibus? quoties firmiter proponimus de non avertendo animo à Christo Domino? quoties in abundantia consolationis dicimus cum Propheta *Ego autem non movebor in æternū!* & tamen quoties relabimur? & quoties in die, ad horam, ad momentum mutamus propositum? quam cito scandalizamur de proximo? etiam sanctis Dei & electis? de ipsis virtutibus & probitate? ubi nullam causam habemus nisi quia præter vel voluntatem nostram vel opinionem accidit, inde finire & dicta & facta & mores iudicamus proximi!

Heu misero mihi qui toties hæc factitollucurre Deus tantæ infirmitati, in proximo scandalizari veta, & ubi apertè aliter non constat eius dicta semper & facta, & mores bene interpretari, doce me, & mihi in corde dicta iudicium.

§. 83. Ait illi Iesus. Amen dico tibi quia in hac nocte antequam gallus cantet, ter me negabis. v. 35.

Cum assecuracione tanta affirmabat Petro Christus, ut adiungeret formulam *Amen*, & quidem per circumstantias hæc scilicet *noctis*, & *tertio*, & *antequam gallus de nocte cantet*, hinc ipsum adhortando, ne sibi nimium fideret, ne de sua constantia præsumeret, hominem se crederet, valde mutabilem. Petre desine viribus humanis fidere, solus Deus perfectus, constans & immutabilis, tu, ô homo, ad quamvis auram flexibilis es quid igitur tibi fidist? qui nescis quid serus vesper vehat? desine Petre, & crede te & tua Deo, ipse enim solus est, qui te salvum facere, & constantem in bono proposito virtute potentæ suæ servare potest, & cum ille dicat te erraturum, te male acturum &c, crede ei, crede.

Domini

Domine Deus meus exemplo Petri melius doctus, vires meas sive corporis sive animæ nullas esse, tuam vero potentiam in omnibus mihi adesse, & omni creaturæ in sua operatione necessariam, scio, igitur quid moror? tibi me & omnia mea credo uni, verba actus, cogitationes præsentia & futura tibi offero, tu ea moderare, & rege juxta magnam misericordiam, & voluntatem tuam non meam, si enim non adiuveris me quid sum, aut ero? nihil, terræ inutile pondus massa lutea, mancipium diaboli, perpetuus inferni titio: Ergo me tibi totum credo uni & soli, reje ctis amodo omnibus aliis fulcimentis in quibus temporalem habere possim fiduciam, aut in quibus propriæ vires spe inani me alere consueverunt.

§. 39. *Ait illi Petrus etiam si oportuerit me mori tecum, non te negabo, similiter & omnes discipuli dixerunt. v. 36.*

Petrus animosior factus tam ex memoria suæ prælationis inter discipulos; quam etiam ex communione pretiosi corporis & sanguinis Domini, & cum eo etiam cæteri Apostoli, ex fervore spiritus dicebant singuli, & si oportuerit me mori tecum, non te negabo. Et Petrus quidem divino ebrius amore serio tunc opinabatur, nunquam se posse separari à Domino suo, nimirum quamdiu mensæ adhuc Dominicæ accumberebat, sed paulo post mensam surgentes, & Domino à mensa ad hortum properante, ubi tentationis locus erat, propter advenientem videlicet ludam cum cohorte militum & tenebrarum principes, ijdem aliter loqui & sentire inceperunt. Dominumque in periculo deseruerunt primum non orando cum eo, deinde dormitando, denique fugâ. Heu inconstantia hominis, si quis vel vino felicitatis potato agilior aut consolatione divina animosior, vel per Sacramenta Dominica excitatior factus sit, quam promptum, quam ferventem animum sentimus? adeo ut etiam paratos videamus, eum Domino in mortem ire, sed recedente felicitate, aut consolatione spiritus, aut adventante qualicumque adversitate, Bonum Deum! quantum mutamus opinionem? quantum verba! voces! affectum! actus!

Deus misereatur nostri, sicut misertus est super Apostolorum inconstantia, & confirmet nos sui solius amore & gratiâ æternâ.

§. 40. *Tunc venit Iesus cum illis in villam qua dicitur Getsemani. v. 37.*

Notandum quod omnes discipuli, Juda excepto, Christum comitati sunt à cona usque ad villam Getsemani tum mote inter discipulos recepto, tum propter iurandum quod fecerant paulo ante in mensa, dicentes: *Et si oportuerit me mori tecum non te negabo.* Jbant itaque ea mente ut ostenderent effe-

tu, quod verbo promiserant. Pulchre autem venit cum illis in villam Gersemani, quæ interpretatur vallis pinguiſſima, ut demonstraret per vallem humilitatem & per pinguedinem, charitatem, quibus instructus & armatus Dominus mortem pro nobis susceperat, ut nos doceret, simul ipso etiam loci nomine quid assidue intendere & desiderare tanti Magistri discipuli debeamus, nempe humilitatem nobis, & Deo caritatem.

Obfecro Domine duc & me tecum ad hanc villam Gersemani pinguiſſimam humilitatis & charitatis, ut ibi & in pinguedine harum virtutum tibi seruiam omnibus diebus vitæ meæ.

41. Et dixit discipulis: sedete hic, donec vadam illuc & orem. v. 38.

Ecce ipsam humilitatē & maxime caritatē quā statim Dominus in valle pinguiſſima expromit: lubet enim discipulos sedere, post diurnos labores, quod est charitatis, & ipse ad orationem se ire profiteretur, quod est humilitatis. Ipse autem, verē Saluator Mundi, interim passionem inchoat, orationem orditur, à quā nullam sibi requiem concessit, egregium factus exemplum gregis sui.

Domine dedisti in omni actione tua exemplum doctrinæ & pietatis: hic ut disceremus in quibus locis & occasionibus sit orandum, ut semon à tumultibus hominum in abscondito preces fundamus, quia maiori id cum pietate & affectu preſtare possumus, sensus enim solitudine magis colliguntur & illis collectis anima quietius irroratur.

O Domine, da gratiam, ut meas causas acturus in abscondito potius quætam orare quam inter strepitus & tumultus hominū, ut tecum unitus percipere merear quæ posco ad tui nominis gloriam & meam totiusq; populi Christiani salutem, quando vero in Ecclesia cum & coram alijs orare me oportet, tunc sensus meos claudam, ne per fenestras eorum mors intrare valeat.

§. 42. Et assumpto Petro & duobus filijs Zebedæi. v. 38.

Cur Dominus tantum hos tres discipulos & non plures aut alios secum assumpserit. Prima ratio esse potest, quia hi tres testes fuerant suæ glorificationis in monte Thabor, ut sic iidem essent quoque testes inicij suæ Passionis, in valle Gersemani. Secunda quia Petrus erat Vicarius Christi futurus in Ecclesia Dei, (a) Joannes Christi Secretarius & quidem intimus, (b) Iacobus primus ex Apostolis calicem bibiturus, (c) 3. quia hi tres maximum habebant zelum tuendæ gloriæ Christi,

Pe-

a ut disseret pati pro ea; b ut scriberes vere e. ut exemplis caperes & confortaretur.

Petrus pro eo mori paratus fuit, ideoque gladium contra captivantes exeruit eum defensus, cæteri duo Boanerges, Domino excluso de Civitate Samariæ ignem de cælo in eam provocare volebant zelo honoris Domini. 4. hi maiore dignitate præditi & cæteris excellentiores erant Petrus fide & dilectione, Ioannes virginitate, Iacobus fervore & zelo animarum. 5. & hi tres sufficiebant pro testimonio iuxta id Deut. 19. *In ore duorum vel trium stabit omne verbum*; Denique ut Dominus graduum quandam in Ecclesia distinctionem doceret, ne omnes vellent esse caput, nempe; nemo cauda &c.

Ple Domine, da gratiam quoque mihi, ut cum S. Petro tibi sim fidelis, cum Ioanne castimonia præditus, cum Iacobo zelator animarum, ut licet corpore non sim tecum in horto Getsemani, sim tamen affectu & mente continuus meditator passionis tuæ & mortis, ut & ego cum sanctis his tribus merear quandoque etiam particeps esse tuæ glorificationis in monte sancto Dei.

§. 43. *Capit triftari & mæstus esse. v. 39.*

Teste S. Hieron. contristabatur Dominus non timore patiendi, qui ad hoc venerat, ut pateretur, & Petrū jam ante acriter, acriter, arguerat, quod passionem dissuadere conaretur: sed propter infelicissimum Iudam, & scandalum omnium Apostolorum, & reiectionem vel reprobationem populi Iudæorum, & perversionem multorum, dicam verbo, propter peccata nostra. O ineffabilis bonitas Iesu! O amor incomprehensibilis, omnia nostra peccata ferre voluit qui solus erat absque peccatis. Ecce ipsum gaudium cæli propter nos ad mortem usque mœrore afficitur, quodque nos voluptate deliquimus, ipse lethalibus voluit cruciatibus expiare. & quia ipse splendor paternæ gloriæ & Dei sapientia est, in quo voluntas patris, velut in purissimo speculo semper relucet, ideoque perspicue agnovit, quibus operibus & exercitiis pater placandus erat, quoque pretio nostrum solveret debitum, puta per æcerbissimos dolores, preces humiles asperam pœnitentiã, & tolerantiam passionum, afflictionumque: Hinc est quod capit triftari, tridere & pavere, quare simul cunctis præbuit institutionem & doctrinam ut hisce studeant patrem placare operibus, ubi in peccata inciderint. atque ea de causa primus ipse id facere voluit, quod in membris suis desideravit. ideoque tantum sibi assumpsit dolorem & mæstiam, quantis opus erat ad totius mundi peccato satisfaciendum. Unde facile intelligitur quomodo ad ipsas mortis angustias mærendo, Dominus pervenerit. ô amor! ô pietas!

Plissime Domine, qui a deo tristari & mæstus esse voluisti & pati propter peccata nostra & nobis peccatoribus monstrare veram viam pœnitentiæ, concede mihi etiam indigno famulo tuo & maximo peccatori & tantum vitæ spatium & talem affectum, quo ad mensuram iustam omnia peccata mea valeam deplorare, & per gratiam & veniam & misericordiam tuam consequi merear.

§. 44. Tunc ait illis *tristis est anima mea usque ad mortem. v. 40.*

Ubi iam in hortum Christus venerat *cepit contristari & mæstus esse, pavere etiam & cadere*, nempe ex doloris interni vehementia extrinsecus membris omnibus miserabiliter contremiscere: Et hanc ipsam tristitiam, infirmitatem & naturæ afflictionem non erubuit confiteri discipulis suis, dicens; *tristis est anima usque ad mortem*. Pergamus nunc videre amplius, quæ nam sit tanti causa doloris. & quidem multas ob rationes ita contristatus est Dominus, sed modo duas placet attingere quæ nos vehementius ad compassionem pariter & amorem accendant. Prima igitur causa fuisse nostra gravia multipliciaque peccata, obstinata malitia, ingens ingraticudo & quod omnis eramus divini timoris expertes; ob ista sic doluit pius Jesus: Enim vero & legimus & experientia comprobatum est, si quem Deus permitteret videre peccata sua, sicut ipse ea videt, præ dolore mox rumpendum esse cor illius, aut eum sensibus defituum, ubi aspiceret quam indigna sit iniuria, contemptus, vilipensioque, qua peccans affecit creatorem ac redemptorem suum Deum ac Dominum suum & quam turpiter simul quamq; indigne deformavit speciosam ac nobilem illam Dei imaginem, animam suam. Et certe Christus omnia mundi peccata in se receperat tantumque pro illis ultro sibi assumpsit dolorem cordis ac si ipsa ea perpetrasset, & quia per diurnam, cunctaque perspicentem sapientiam suam universa, maxime abominanda, quæ unquam facta sunt & deinceps fient, peccata cernebat, simul aspiciens contemptum & injuriam quæ per hæc cœlesti patri suo erant irroganda incredibilis in illo, patris amantissimo corde, agonia fuisse æstimatur. Quis enim ulla possit ratione comprehendere quantam mœrorem doloremque pertulerit, quod semper universis viribus suis ad honorem patris promovendum ferebatur, nec aliquid aliud sitiebat nisi honorem patris & salutem animarum, Apud Iudæos quidem mos erat ut si Dei blasphemiam aut injuriam audissent in signum doloris vestimenta scinderent, ut hoc facto, Dei se honorem quærere demonstrarent, quod si ficti & hypocritæ Iudæi id fecerunt, quantum putamus discissum fuisse cor a-

man-

tantissimi istius Dei filij ubi omnem injuriam & contemptum vidit, qui in dies singulos cœlesti patri infertur? Nam, pro dolor! quotidie nimium videre licet, quam nihili ducant homines Deum exitalibus etiam sibi ipsi peccatis offendere. Hac igitur de causa tantum Christus dolorem & mœrorem suscepit, in argumentum doloris sui quo ardebat, & is demum omne perripit corpus suum ita ut sudor sanguineus ex cunctis membris illius præ nimia angustia & tremore, velut humor ex uva fortiter pressa, erumperet. Et ut ostenderet nobis mœrorem hunc interiores absumere medullas animæ suæ mortis correptus angoribus dixit. *Tristis est anima mea usque ad mortem.*

Quantopere agnus innocens patrem nobis reconciliare laboravit nimirum sicut mater ingenti cum dolore & tristitia infantem edit in hunc mundum, ita Christus verè cum tormento & cruciatu intolerabili regeneravit nos in vitam æternam.

O anima mea & vos omnes qui diligitis Deum venite, sequamur modo afflicto corde & intima devotione cum lacrymis & compassione mentis Christum Jesum in hortum, contemplemur oculis cordis Iesum, Salvatorem nostrum, agnum sine macula, uti hic portavit omnia peccata nostra, quam graviter solus torcular calcaverit ut instar uvæ gravissimè expressæ in passionis torculari sit depressus, fundens nobis largiter atque bibendum porrigens vinum rubeum pretiosi sanguinis sui ut nos suo faceret amore ebrios. Conspiciamus quæso ut Angelorum gloria ad mortem usque tristata sit, quo nos ad æternam proveheret lætitiâ ex infelicitate, & ex ignominia filiorum Adam ad exultationem in gloria.

§. 45. *Et progressus pusillum procidit in faciem suam. v. 41.*

Ob tristitiam quam corde gerebat, & gravedinem cogitationum suarum non valens conversari diutius cum suis, ad patrem sese convertit, proicit se in terram uti pauperrimus coram eo abjectissimus, desolatissimus quem mundus habuerit, homo.

En jacet, O homo, Deus tuis vultu terræ affixus, in multâ spiritus angustia, sanguineo perfusus sudore, derelictus & à patre & ab hominibus universis, jacet inquam non ut Deus, non ut justus quispiam, sed ut homo publice flagitiosus, ut immanis peccator, tanquam indignus sit, qui à patre audiatur, aut certe tanquam aliquis qui erubescat levare in cœlum oculos suos, plane ut proiectus à Deo & inimicus Dei habitus, ut nos qui inimici eramus amici & electi Dei efficeremur,

ODO-

O Domine Deus meus, En ipsa quoque vita indignus sum, eo quod ipse tibi hunc acerbissimum inussi dolorem, quando non veritus sum pro momentanea profususque vili delectatione committere, quod tu ex parte sanguineo tuo sudore, & luere morte gravissimâ debebas: O quam gravia sunt mea peccata quæ talem deposcunt satisfactionem, da igitur gratiam Domine, tuomet merore mihi promeritam, ut tuo exemplo edoctus ob mea (heu! nimis multa & enormia peccata, me prosternam coram te omni tempore tanquam filius prodigus veniam cum lacrimis à misericordissimo patre exposcens.

§. 46. Orans & dicens: Pater si possibile est transeat à me calix iste. v. 42.

An humana natura ista loquebatur terrore eorum quæ supra eam ventura erant tormenta? eaque apprehendens aliud remedium non sciebat, quam recusare passionem tam acerbam? non credo, quando video eandem regimine divino munitam, alias a deo fortiter volentes abdicare passionem eius increpuisse; quid igitur orat: *si possibile est transeat?* Exemplum factus est nobis caput nostrum sanctum per omnia. nimium ut nos membra discamus refugium quærere apud Deum patrem, Cui nostra omnia cognita, si forte differre passiones & mala nobis instantia vellet & orari ut ipse oravit: Pater si possibile est transeat hæc crux, hoc periculum, hic morbus &c. nam natura mea ita abhorret à passionis futuræ tormentis ut quasi deficiat ex apprehensione malorum mihi, ut puto, instantium verberum, alaparum, sputorum, contumeliarum, crucis, mortis acerbissimæ & ignominiosissimæ: vel igitur differ modicum, vel conforta naturam deficientem & imbecillum.

O Pater dulcissime video causam propter quam voluisti ita filium tuum orare: attende quæso, piissime pater, dolores istos cordis tibi dilectissimi, respice miserabiles tremores ipsius, ascendant acerbis gemitus illius in cor tuum, moveat te sudor eius sanguineus toto è corpore manans, vide ut ad terram humiliatus est, exaudi tandem fervidas preces eius pro me, quando quidem cuncta eius membra plorant & clamant ad te, da illi desiderium cordis sui, quando voluntate penitus resignata totum se ad te convertit & in vera dilectione fundit preces suas, nec quærit commodum suum sed salutem fratrum suorum, & deprecationem impendentium illis malorum.

§. 47. Verum amen; non sicut ego volo, sed sicut tu. v. 43.

Notandum hic venit Salvatorum nostrum Iesum Christum semper cum Spi-

Spiritu & vniuersis viribus suis fuisse erectum atque extensum ad obsequium, & honorem patris sui, spiritus namque diuinus naturam illius cum viribus, eiusdem suauiter complexus erat, reddens eas subditas legi & scripturis omnibus quæ de ipso erant, vt perficerentur ea juxta gratissimam patris voluntatem, ideoque Corpus & animam & quidquid habebat obedienter obtulit in manus omnipotentis patris sui, optans vt cuncta in se perficerentur quæ ab æterna sapientia Dei & Consilio spiritus sancti decreta & præfinita erant, & hic quidem in hoc spiritu pace & quiete seuebatur, eo quod simpliciter se se resignarat Deo Patri absque vlla huius vel illius electione, vnde postquam pro nostra institutione rogauerat patrem, vt tolleretur à se calicem passionis, statim correxit & dixit ad eandem nostri cruditionem: *Veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu.*

O Incomprehensibilis charitas Christi Iesu quem non amor hic feruentissimus accendat? quis fructum, vtilitatem, salutem, & sempiterna bona cogitare sufficiat quæ nobis ex hoc verbo maxime salutifero nata sunt illo scilicet: *Veruntamen non sicut ego, sed sicut tu.* nimirum istud omnium est saluberrimum verbum, quod vnquam dictum fuit, quia isto verbo filius Dei nos mercatus est, ita vt dando Patri æterno voluntatem suam, pater vicissim dederit in illius arbitrio voluntatem suam, & sic iam inde ab huius prolatione verbi, cœlestis pater antiquas posuerit inimicitias omnemque iram suam mutarit in misericordiam, recipiens nos in gratiam, adeo vt iam simus filii Dei & cohæredes Christi regni cœlorum, qui antea eramus iræ filij & hospites tenebrarum.

Venite iam deuoti omnes & quotquot estis bonæ voluntatis, qui in virtutibus proficere desideratis, contemplantini hic ipsum virtutum speculum, perfectionis viam. Sequimini Dominum vestrum, iisdem ingredimini vestigijs quibus vos ille præcessit; discite hic propriam abnegare voluntatem & exequi diuinam: discite sensualitatem & vitiosas propensiones vestras, à Deo vos abstrahentes vincere & in spiritus redigere seruitutem, vt juxta S. Pauli sententiam, sensus omnes sub freno & ad vestram habeatis voluntatem ad obsequium Christi, tunc vicissim faciet Dominus omnes voluntates vestras: O felix commercium, felix commutatio!

§. 48. *Et venit ad discipulos suos & inuenit eos dormientes. v. 44.*

Postquam Deum Patrem orasset, pro auertendis malis nostris, nec spem nec consolatorem inueniens, præ angustia cordis surgit, & quærit discipulos, an fors per ipsos in hac sua pro nobis assumpta desolatione aliquod

D

solatium

folatium habere possit, & inuenit eos dormientes, ex quo haud dubie addebat-
tur afflicto afflictio altera, & maior, quod fidissimi sui iam in hac sua hora
angustia dormirent, qui paulo ante promiserant se unâ cum eo ituros ad
mortem.

AH Domine quoties intus per inspirationes sanctas & exterius per san-
ctos Prophetas & Apostolos te clamantem audiuius, ut vigilemus,
nescientes qua hora Dominus uerturus sit, quoties audimus, quod tanquam
leo ragens circumeat dæmon quærens quem deuoret &c. & ecce quam
parum curauimus, tantum tamque præsens periculum! Concede igitur per
hanc tuam angustiam ut siue mane me quæseris, siue in meridie, siue de no-
cte, siue alia hora, non me dormientem inuenias in peccatis, sed vigilem su-
per me & curam habeam rei mihi commissæ, ut rationem omni tempore
& bene, queam tibi Deo meo aduenienti reddere. ne alias in tenebras exte-
riores proijciat tanquam seruus iners, qui nullam curam habuerim salutis,
aut talentorum mihi creditorum.

§. 49. Et dixit Petro: sic non potuisti vna hora vigilare mecum? v. 40.

Petrum arguit specialiter præ omnibus ex tribus, quia præ cæteris dig-
nior erat, & secundum Christum discipulorum caput, tum quia animosius
præ alijs, non se scandalizandum fuerat gloriatus, sed quia & alij idem di-
xerant omnium etiam infirmitatem castigauit, dicens: sic non potuisti vna
hora vigilare mecum? certè quomodo Dominus semel arguit Petrum & alios dis-
cipulos negligentiæ, ita potiori jure arguit nos quotidie, quod non vigilemus
cum Christo certando contra insultus inimicorum, & mortificando appeti-
tus sensuales, qui toties promittimus vigilare, & proposita bona sequi, non
amplius redituros ad ea quæ desseuimus, & ad occasiones malas, & tamen
ipso quasi momento relabimur, in priorem somnum & peccata. O fragili-
tas humana, ne dicam de quibusdam, contumacia peruersa, & iniquitas
continuata!

Domine, da gratiam, ut ita vigilem semper super me meam miseriam, &
super te magnalia tua considerando, ut præsentiam tuam, potentiam,
iusticiam, ac seueritatem contra insensatos peccatores, apprehendens meas
imperfectiones & peccata deplem, ne imparatum me semel hostis inue-
niat, & prosternat, unde merear à te æternum increpari: perseueret in me
suavis tua correptio ad salutem, quæ in S. Petro operata est abundanter fon-
tem lacrymarum, & gemituum amoris.

§. 40.

§. 50. *Vigilate & orate vt non intretis intetationem. v. 41.*

Inueniens autem discipulos dormientes suscitatur verbo, ad audiendum & precipit excitatis vigilare, dicens: *vigilate & orate ne intretis intetationem*: vigilat tropologicè qui facit opera bona & qui sollicitè agit ne in peccata decidat, talis vigilantis exauditur oratio: & quia impossibile est humanam naturam non tentari, ideo non ait, *Vigilate & orate ne tentemini*, sed *ne intretis intetationem*, hoc est vt ait S. Hieron. ne vos tentatio superet.

DOrate qui iubet nos *vigilare & orare ne intremus intetationes*, da gratiam vt ita semper vigilem & orem, ne in laqueos diaboli vnquam incidam, sed per orationes ad te semper suspirando, & mentem eleuando inimici conatibus, ut decet Christianum, fortiter resistam, oppugnem superem tua gratia.

§. 51. *Spiritus quidem promptus est caro autem infirma. v. 41.*

Hæc duo spiritus & Caro diuersæ naturæ sunt, & causas differentes sortiuntur. nimirum iste ad superiora trahit, ista ad inferiora; iste venit in spiritus, ista ab Adam peccatore propagatur, ita non minus diuersos sortiuntur effectus, *Caro concupiscit aduersus spiritum. spiritus aduersus carnem*: spiritus Deo delectatur, caro carne. Hinc rebellio continua in homine, nisi pars vna alteram sibi deuinciat & superet, ut victoria certa in vnâ discordes conueniant. Hanc rebellionem clare videmus in hisce tribus Apostolis spiritus ferebatur eo ut erga Dominum & Magistrum suum essent, obsequentes; at superatus à carne per somnolentiam, sequebatur carnem, ita ut malum quod nolebant, agerent & bonum quod volebant, omitterent & quiescerent, dum vigilaret & angustias pateretur undique ipsorum Dominus & Magister.

NE igitur à te increpari merear, Deus meus, siue in hora mortis, siue in die Iudicij ut qui minus vigilasse spiritu, sed magis carnem secutus essem, & secure obdormiuisse somno peccati, & teporis, da obsecro gratiam, vt deinceps stem in custodia mei, & continuo vigilem, peccata præterita in memoriam reuocando, conscientia remorsus obseruando & denique per veram contritionem & confessionem tollendo.

§. 52. *Iterum secundo abiit & orauit. v. 42.*

En abiit Christus à discipulis somnolentis: sic abiit etiam & discidis

dit Deus ab hominibus somno peccatorum obrutis, & orauit secundo, vt nos doceret si ad primam nostram petitionem non exaudiamur, & obtineamus quæ petimus, iterum flagitemus; ita tamē vt oratio nostra sit conformis voluntati Dei. Si enim filius Dei naturalis, unigenitus patris &c. non statim exauditus fuit, ita ut secundo oraret eundem sermonem, quid putamus futurum ad optiuos filios, & maximē, ut sæpe fit, inimicis?

Domine ne discedas à me, cum tribulatio proxima est & non est qui adiuet, & da gratiam ut, cum clamauero ad te, maximē in extremis, exaudiri merear.

§. 53. *Dicens: pater mihi non potest hic calix transire nisi bibam illum, fiat voluntas tua. v. 43.*

Quamuis natura sensitua Christi omnino imbiberat imagines amaritudinum passionis imminentis, eratque turbata & anxia supra communē hominum modum, ita ut præanxietate cruentus sudor ex omnibus illius membris erumpere posset, tamen amor validus & ardens desiderium nos redimendi velut malleus quidam aut vis ingens coëgit eum vt accederet iterum ad Deum patrem prosternens se ad terram coram eo, sanguineo perfundendus sudore, orans & submittens se diuinæ patris voluntati & dicens *pater mihi non potest hic calix transire nisi bibam illum, fiat voluntas tua.*

Disce hic, ô mortalis homo, ut in nulla re te quæras, sed honorem potius Dei & salutem proximorum; discite hic non naturæ desiderijs aut propriæ sapientiæ persuasione esse obtemperandum, sed illis potius, quæ poscit & exigit à te Deus, quæcunque sint illa, siue in agendo, siue in dimittendo aut patiendis: in prosperis, in aduersis; sicut Christus non suam vtique sed patris fecit voluntatem quamuis id, quod voluntati patris erat annexum (scilicet passio terribilis plane) naturæ illius sensitivæ prorsus molestum esset atque contrarium, & suis relicta principiis inde prorsus abhorreret. Nam multo tibi vtilius est Christum & diuinas sequi inspirationes, quam proprio iudicio sapere aut arbitrio nisi quantumlibet tibi aliquid, grande bonum esse, & ideo prosequendum, videatur.

§. 54. *Et venit, & iterum inuenit eos dormientes. v. 34.*

O Angor! ô bonitas! & ô fragilitas humana! angor quia præ angustia pene animo linquitur, dum nostra peccata & eorum vindictam in se portat, quas utiq; toto mundo grauius, Bonitas in tantis anxietatibus nihilominus, qua

qua reuifit difcipulos. Fragilitas qua Dominum talem obliti difcipuli dormiunt. O iterum Angor & bonitas Dei, & fragilitas humana! Angor quia prauidit tanquam in imagine omnia fuper fe ventura tormenta, difcipulorum fugam, Iudæ proditionem, multorum & Iudæorum & Christianorum perditionem, quæ adeo pium Dominum cruciant, ut humanitus loquendo uno loco confiftere nō fuffineat: fed à difcipulis ad patrem & rursus à patre ad difcipulos recurrat. Bonitas, ut adhortaretur eos ne in hoc fuo præfentiffimo vitæ periculo dormirent, ipfo vigilante; fed, proh! *inuenit eos dormientes*; Ecce fragilitas humana. Sed an non idem nobis contingit quotidie fecundum animam? quoties pius Dominus nos uifitat per infpirationes bonas excitando ad vitanda hæc & ifta: ad uigilias? ad pœnitentiam ob præfentiffimum peccati & gehennæ periculum? & ecce, ut primum tranfuit infpiratio, admonitio, lectio, concio &c. Iterum dormimus, hoc eft ad antiquas confuetudines malas & peccata redimus, quali nunquam expergefati fuiffemus per Deum monentem, per remorlum confcientiæ, facræ fcripturæ eloquia, & SS. Patrum adhortationes & exempla. O fragilitas! ne dixerim fatua negligentia propriæ falutis!

Domine, qui quali aliud non facio, quam continuò dormire, excita me obfecro efficaciter ab hoc meo ueterno, ut femel relicto fomno uitorum tecum fincere uigilem in uirtutibus, me in ijs exercendo noctes & dies, ne immerfus tam periculofò animæ fomno, à fure infernali defpolier, & eius infidiis succumbam & peream. Vigilet obfecro Dominus Iefus fuper me & cunctos dormientes, ne nos apprehendat callidus tentator.

ſ. 55. Erant enim oculi eorum grauari. v. 43.

Vel ob uigilias in noctem protractas, vel uapores cibi & potûs ſumpti, vel ob laffitudinem è laboribus diei; vel non tam corporum oculi; quam animarum, grauari erant mole quadam, quæ cum corporali fomno proportionem habet; nondum enim erat eis ſpiritus datus, & forte idcirco Dominus uadens iterum orauit, non adhibita ulteriore excitatione, ne eis occafionem daret grauioris culpæ, fed in fe laborem ad quem ipfi tenerentur, tranſtulit, orando pro eis ad patrem.

Domine Iefu Chriſte, mundi ſaluator non fic ſint oculi mei grauari ita ut non uideant, quæ faciendæ ſint ad ſalutem meam & gloriam tuam: ſed ibi grauentur obfecro ubi obiecta externa carnis & mundi occurrant ita ut tædeat

D;

deat

deat videre vanitatem huius sæculi, & oblectamenta carnis, quæ vndique nos molestant, circumveniunt, grauant.

§. 56. *Et relicto illis iterum abiit & orauit tertio eundem sermonem dicens. v. 44.*

Videns Iesus quod nihil admonendo proficeret apud tres hosce suos dilectos Apostolos, abiit & orauit tertio: etiam pro illis & maxime pro Petro, qui enim ter erat negaturus.

Sic nobiscum Deus quotidie facit, postquam inspirationibus suis nos semel, iterum atque iterum admonuit, ut abstinemus à somno peccati, & non obediimus, pertæsus abit a nobis, donec tandem vel violenter excitati per calamitates, ad pœnitentiam redeamus, & vel per orationes sanctorum ad agnitionem nostri & gratiam Dei reuertamur.

Domine nosti quam sim pronus ad somnum peccatorum, & quoties à te admonitus sim, ut excitarer à somno filiorum Adam & peccatorum, quorum non est numerus, & tamen, eheu! non excussi eum, vt te loquentem audirem, vel trahentem sequerer, donec tandem vel per infortunia tanquam plagas, vel orationes sanctorum tanquam magnos clamores vel timore mortis & angustia gehennæ ignis parumper excitatus etiam tunc negligeret satis & tepidè cogitarem de meo periculo, adeo ut stupeam bonitatem tuam in tolerandis vitijs hominum. Sed hæc est gloria tua, qua elucescit infinita patientia & longanimitas tua. Ergò à modò plenè me excitare perge & amplius laua me, mi Iesu, & ad me redi, ut semel & semper amodò & in perpetuum excitatus te vnicum saluatorem meum audiam, sequar vocantem & trahentem in sempiternum.

§. 57. *Tunc venit ad discipulos suos. v. 45.*

Postquam tertio orasset Iesus & per Angelum confortantem, non tam didicisset patris voluntatem (quam optimè vti Deus ipse sciebat) sed quod Deus etiam ministerio Angelorum ad redemptionem hominum uti decreuisset, vel ut illi præsentem agnoscerent laborem Regis sui, quem pro subditis ille toleraret, consensit plenè natura humana cum diuina in eundem finem redemptionis, passionis ac mortis, mota charitate erga nos miseròs & perditos: & quasi consolata & viribus resumptis redit ad discipulos suos tertio.

Sic mi Deus mihi fiat ut quando rebellis mea natura ad te sequendum, mandata tua seruanda, crucem tecum baiulando per tribulationes angustias & miseras abhorret, desuper à te per Angelorum opem &

tuam

tuam gratiam moueatur, ut acceptet, quod bonum illi est, & æternum; modicum vero tribulationis quod in præsentis est, spernat, ut mereatur præmia æterna.

s. 58. *Et dicit illis dormite iam & requiescite. v. 45.*

Quasi diceret: absolui pro vobis luctam internam, resolui me plenissime in mortem, victima pro vobis cædenda & offerenda iam parata est, iam causam certe aliquam habetis dormiendi, quam antea non habuistis, nec sciistis, & hoc dicto: reuera eos permisit dormire. Ipse autem pro eis in excubiis sterit. O quid tunc piissimus Dominus cogitauit? liquece cor meum & anima mea super benignitate Iesu tui, saluatoris tui, pastoris tui, custodis tui &c.

Domine Iesu Christe immensam tuam benignitatem agnosco planeque sentio, nec habeo verba apta quibus sensum animi mei eloquar, Spiritus meus non manet in me, sed transit in te, ubi melius est quam in me. Excipe me Iesu, Iesu.

s. 59. *Ecce appropinquauit hora & filius hominis tradetur in manus peccatorum: v. 25.*

Cum aliquantum quiescissent discipuli, Domino super eos excubante & præstolante adventum Iudæ & cohortis, ait: Ecce, Apostoli mei, usque modo non credidistis mihi vos excitanti, & serio monenti ut vigilaretis, nec cordi habuistis periculum eminens, Ecce, adest, hostis; adest enim illa hora quæ fuit ab æterno Patre statuta in qua capi & tradi debeo in manus peccatorum. Non solum hominum, sed eorum qui per excellentiam quandam sunt peccatores, nempe Dæmonum, qui Iudam & turbas in hoc actu regere permisi sunt, intrauit enim princeps eorum in cor Iudæ, & horum nequitia hoc opuserat.

Domine Deus meus, misericors super omnia, qui scis omnia & imple omnia, tibi soli constat hora exitus mei, utinam tunc somnolentus non inueniar, sed à te admonear, ut vigilans & paratus me vocanti sistere quam stricto Iudici, ad reddendam rationem de omni cogitatu, dicto, factoque dierum vitæ meæ. Obsecro te, pie Iesu, ut antea & tunc veram mihi pro peccatis meis infundas cõtritionem, cor meum lapideum emollias ad compunctionem, accendas ad deuotionem & tui desiderium. Oculis meis tribuas lacrimarum abundantiam ut nocte & die plangam iniuriam & contumelias, quas tibi irrogavi & innumera peccata quibus offendi te, Domine

Deus

Deus meus, ne quæso tribuas mihi secundum demerita mea, sed secundum infinitam misericordiam tuam: miserere mei: nec intres in iudicium cum seruo tuo, sed statue. Obsecro hanc accerbissimam passionem tuam inter iudicium tuum & miseram animam meam atque peccata mea, & quidquid merentur iniquitates meæ excuset hoc accerbissima mors tua, diluat preciosissimus sanguis tuus.

§. 60. *Surgite cæcus. v. 46.*

Postquam uti dictum est & orauerat & Apostolis quietem permiserat, & ipse pro eis excubauerat, & resolutus ad patiendum pro nobis & moriendum in satisfactionem peccatorum nostrorum, etiam veniente hoste, Apostolos excitauerat, non contentus stare in loco & expectare hostis irruptionem intrepida mente & corde, sed etiam quasi Dux strenuus obuiam iturus hosti, hortatur milites suos & Apostolos ne timerent, sed surgerent & comitarentur se vltro in hostem, quod est stratagemata valde illustre in bellis, si prudenter fiat, uti hic factum fuit à sapientia æterna.

Cogita nunc, ô anima mea, esse te cum Christo in horto & hæc illum tibi verba dixisse. Surge; & vade: surge itaque ô anima mea à somno vitiatorum & à somno torporis ac fallacium oblectamentorum terræ, ab omni quoque delectatione & commodis naturæ, arreptaque viriliter Cruce penitentia & afflictionum sequere Christum Dominum tuum, simulque cum ingenti compassione & intimo amore miserabilem ac deformem conspice figuram saluatoris tui, cogitans te esse causam passionis suæ. Expende diligenter quanta fuerit interna animæ illius angustia ex signis externis maxime afflicti corporis eius cuius dolores utpote magis notos facilius apprehendere soles. Et sic pedibus eius prostrata, cum tanto dolore & compassione cordis, quantam à Deo consequi potes, & cum feruentibus lacrimis grauiusque & altis suspiriis precare.

O Iesu Dux fortissime & inuictissime qui mundum & naturam tuam vicisti quæso per potentiam tuam conforta infirmitatem meam, vt sensuilitatem & rebellem ac immortificatam naturam meam omnesque inordinatos, ad quamlibet inferiorem rem mundi huius, affectus penitus vincam, edomemque, auertam me perfecte ab omnibus quæ maculare possint cor meum, & aliquid inter me & amorem tuum interponere, quo te Dominum meum tam pure, tamque feruide diligam & sequar, quam est possibile mortali creaturæ.

§. 61.

§. 61. *Ecce appropinquavit qui me tradet. v. 46.*

Postquam discipulos iam supremo in articulo periculi excitasset Dominus & eosdem surgere, atque semet sequi iussisset rationem dat ad celeritatem executionem valde opportunam: nimirum; quia Proditor appropinquasset iam, nec deceret discipulos pro Magistro suo & Domino & Deo minus esse vigilantes, quam capitalis hostis ejus cernebatur esse; quem ipse in spiritu aut etiam oculis corporeis iam cernebat non procul abesse. ô quanta hæc animi magnitudo! quam imperturbatus animus! quam sibi præfens, fidelis! ô si ego quoque in angustiis, in metu in periculis talis esse conarer.

Conforta cor meum Deus per hanc tuam magnanimitatem, & da sermonem rectum, recta facta & consilia sana, in os animamque meam in omni periculo meo. Da etiam Domine ut cum ego uti discipuli tui pericula mea non videam, saltem tibi & Vicariis tuis bene monentibus credam, & sic cum undique hostes appropinquant, & me perturbant seu mundus, seu caro & dæmon, quo manus eorum illæsus effugiam, tuo tuorumque consilio surgam cum discipulis tuis, & eam tecum generosè Tartareis hostibus obviam & passioni. In illo articulo obsecro da gratiam, & mitte spiritum sanctum tuum in me, quo confortatus, curram viam mandatorum tuorum & passionem cum tuis sanctis Angelis.

§. 62. *Adhuc eo loquente, ecce Judas venit unus de duodecim, & cum eo turba plurima. v. 47.*

Vix verba protulerat & ecce appropinquavit de quo dixerat. Aderat Judas unus de duodecim discipulis, non merito, sed titulo, nimirum re proditor, cum turba hominum sanguinatorum, luporumque crudelium, & illis sponte procedit obviam agnus.

Quid hoc aliud est, benigne Iesu, nisi quod perfecta charitas foras misit timorem. ô Iesu dulcis amator hominum, quis amor cor tuum absorbit ut ad mortem veluti ad nuptias properes & hostibus perinde ac amicis procedas obviam! ô clementissime Deus, quem non hæc tanta charitas incendat: largire mihi obsecro hanc gratiam, adeoque meum accende desiderium, ut in eodem amoris ardore me ipsum funditus abnegem, vili pendam, & tam tibi quam propter te creaturis omnibus me subijciam quo vel sic obedientia tuæ resignationi & admirandæ humilitati aliqua ex parte respondeam.

§. 43. *Cum gladiis & fustibus missi à Principibus sacerdotum & senioribus populi. v. 47.*

Describit hic Evangelista quomodo & qualiter venerit proditor Judas

E

ad

ad Iesum in horto, stipatus scilicet multa turba militū, gladijs & fustibus vel ad occidendū gladijs, si se defendere veller, vel fustibus arcendū si fugeret manus ipsorū, sicut alias acciderat. Arbitrabantur enim eum quibusdā maleficijs posse uti adversus gladiatorum vim. Ex his patet quo animo veniant, nempe parati ad prœlium & necem innocentis Domini & magistri exosi, eo quod sapius ipsos suo merito arguerat de iustitia, de peccato, de veritate, ipsi autem offensi consilium fecerant quomodo eum dolo tenerent & occiderent, & jam per traditionem Iudæ discipuli campum apertum inveniebant, unde statim & sine mora mittebant militem suum ad exequendam prodicionem ejus.

Iesu bone, quantum scelus! quanta traditio! Innocens quæritur ad necem à nocente, Magister à discipulo, Doctor & Propheta à suo auditore, sanctus ab impio &c. quæ causa? quia prædicat iustitiam, vitia increpat? Ah, Deus meus, da mihi quoque gratiam, ut nunquam metuam oculos hominum, quin cum discretione & spe fructus vitia increpem, virtutes prædicem, ad tuam gloriam proximique salutem & emendationem.

§. 64. *Qui autem tradidit illum dedit eis signum. v. 48.*

Ut Iudas nefarius dextrè & infallibiliter traditionis suæ officium perageret & promissum sibi stipendium triginta denariorum non amitteret, neve alium pro Christo è discipulis aggredierentur milites, quia multoties impetratus à Iudæis pertransiit nescientibus ipsis, dedit eis signum, osculum sc. pacis. ò iniquitas! iam signum vitæ fit mortis, & salutis tessera fit signum prodicionis, Patres nostri hoc signo utebantur in signum concordia & veræ amicitia, tu scelestè abuteris in signum prodicionis! nefas abominandum! quomens & conscientia tua avolavit.

Benignissime Deus ab hoc abominando peccato libera me semper, nequam proditor sim eorum qui se suaque mihi crediderunt, nec in verbis sim lubricus vel fictus in signis, sed è contra fidelis tibi uti Deo meo & rationalibus creaturis uti proximis meis propter honorem & reverentiã tuam.

§. 64. *Quemcunque osculatus fuero ipse est tenere eum. v. 48.*

O Iuda proditor! aliter Christum prodere non potes nisi sub specie amicitia? quid tibi male fecit? nonne te Apostolatus titulo honoravit? non cum ipso dulces capiebas cibos? non te enutrivit & tanquam proprium filium sollicitè instituit, domus suæ dispensationem commisit? infidele cor, hæccidne servitus in Dominum? gratitudo in Magistrum refutat?

O Si dignus ego fuisset Dominum meum solum videre in terris, non ausim dicere, cum ipso in mensa sedere, non amplecti, sed simbriam

vesti.

vestimenti cum hamoroisſa tangere, quam me beatum dicerem! patientia, mi Jeſu, donec te videro in cœlis. Sed & gratiam oro, ne cum Iuda ſub ſpecie bonitatis aut pacis ſimulatio agam, te vel proximum verbis, factis vel corde circumveniam, ſed in omnibus honorem tuum quæram, te amem & proximum in ſæcula ſæculorum.

§. 65. *Et conſeſtim accedens ad Jeſum dixit: Ave Rabbi. v. 49.*

Ut primum vidit Jeſum in horto Iudas, conſeſtim accurrit gaudenter quaſi novos in ejuſ ſcholam adducens diſcipulos, aut lætæ allaturus nuntium, accedit, ſalutat profunde, dicens: Ave Rabbi, & vocat Magiſtrum cuius non vult eſſe diſcipulus amplius, ſed proditor.

O Mi Jeſu, à me longe ſit deprecor tantum peccatum ſimulationis ut aliud lingua loquatur aliud cor ſentiat, ſit cum corde lingua una actio, nunquam inter ſe diſcrepentur vel aliud interius ſentiam aliud exterius agam, unde ſimulator vel mendax dici aut haberi poſſem coram te vel hominibus.

§. 66. *Et oſculatus eſt eum. v. 49.*

Nihil dubito erubiſſe naturam univerſam in iſto concurſu oris execrabilis, & oris ſancti vel corporis integerrimi & corporis ſpurciſſimi. Nova fuit hæc Eccliſis ſolis iuſtitia, quem cæpit obtegere umbra inferni, ſed oſ fons indefinens pietatis Jeſu, cur à Iuda cane illo ingratiſſimo te non averſiſti, cum non vereretur oſculum petere ſacri oris tui! ſed ipſum dulcem & amabilem vultum tuum in quo dolus non fuit ullus, ad ſpurciſſimum illius malitia abundantem vultum ſuaviter applicuiſti? ſuſpicor ut intelligerem eum nolle fugere, ſicut Iudas putabat, ſed appetere mortem pro ipſo, redimendo & ſalvando, & ut ex tam inſperata bonitate convertererur adhuc ſaltè in ipſo iſtanti captivitatis ſuæ. ô incomprehenſibilis manſuetudo, ô admiranda benignitas, ô humilitas ineffabilis, ô iramænſa bonitas!

O Bone Jeſu quoties & ego te in ſpeciebus Venerabilis Sacramenti oſculor! utinam non ore læpe impuro aut fœtido peccatis ex mera patientia tua, qua venis ad me & te quodammodo offers ad fruendum dulcedine oris tui. ô me beatum ſi id ſine prodicione ago, ô infelicem ſi ab illa nõ recedo. Te deprecor igitur non ſit mihi Communio reatus ad pœnam ſed interceſſio ſalutaris ad veniam.

§. 67. *Dixitque illi Jeſus: Amice ad quid veniſti. v. 50.*

Non vocat illum Jeſus diſcipulum, ſed amicum: inſinuando quod iam excuſſerit jugum diſciplinæ, & relicta doctrina magiſtri velit eſſe ſu-
pra magiſtrum. indulgendo igitur miſero & cæco, Amicum vocat,

ac si diceret; Hoccine meritis sum de te ô Iuda, num peccavi in te lavans pedes tuos, cur vans tibi genua mea, reficiens te corpore & sanguine meo? ad quid venisti? ad cone triginta argenteis me viliozem habes? cur declinavit ad avaritiam cor tuum & me summum ac perenne bonum reliquisti, vilissimo me pretio vendens, qui omnes in me habeo sapientiæ & scientiæ thesauros absconditos, cœlumque terramque locupletis & impleo. *Amice ad quid venisti?* quasi diceret; ad te ipsum quæso intro convertere, in te ipsum paulisper descende, redi ad cor tuum Columba non habens cor: vide quo de veneris, adverte quid feceris, etiamnum patet gratia mea, tantum cum dolore ad me revertere & ego suscipiam te. Quis iam ultra lacrymas cohibere queat tam ineffabilem Christi erga proditorem suum attendens benignitatem? quis iam desperare aufit de misericordia Dei,

O Iesu dulcissime, si traditori, si inimico, si nequam & infideli servo tuo tam fidelis & ex animo ad eum fuisti benignus, adeoque eum revocare & servare laborasti? quid ergo facies amicis tuis qui ex toto corde te quærent, diligunt & sitiunt. revera non est possibile cogitare suavitate tuam, & vere dixit, qui ait *in cor hominis non ascendisse quia Deus paravi diligentibus te, & verè non est voluntatis tua mors & perditio impiorum, sed ut convertantur potius & vivant, omnes, omnes inquam in corde complexus es, nec aliquem à te repellis, nisi qui per malam voluntatem & obstinationem in peccatis sponte à te recedit, Domine nunquam veniam ad te ut te prodam sed in æternum tecum maneam, servus enim tuus sum & esse volo in æternum, & protestor, si fors quovis modo me contigerit seduci & separari à te per peccatum, quod hic recessus meus nullus sit ipso facto: & velim relicto peccato redire ad te pœnitens nec cupiam tantillo tempore hære in peccato, quod dici posset: *Ad quid venisti?* Tu me igitur obsecro vel serva tecum vel abeuntem à te eodem momento per gratiam tuam revoca me ad pœnitentiam, salvator meus,*

§. 68. *Tunc accesserunt & manus iniecerunt in Iesum & tenuerunt eum*

v. 50.

Osculi signo dato vidisses recurrentes Iudæos gladiis strictis, funibus & hastis quasi tauros pingues circumdâtes Iesum, & manus in eum iniicientes, quibus alij manus eius tenebant, alij caput stringebant, alij funes collo ministrabant alij verbera dabant, ictus, colaphos, alij tradebant, alij cachinnantes ridebant de præda, alij trahebant, alij trudebant, alij pedibus calcabant.

O Mi Iesu, quanta hæc catastrophe, ex te omnis est libertas, & ipsa tua libertas iam stringitur, coarctatur, ligatur, & prosternitur. quæ causa
tantæ

tantæ cathastrophes? una invidia Pharifæorum, peccata Iudæorum, inexhausta auaritia discipuli Domine quæ tanta charitas in me? tu perdis tuam libertatem, ut me vinctum solvas à peccatis, & liberares à diabolica potestate? quid igitur tibi rependam? præter gratias debitas me tibi ita alligo, addico, constringo de uoueo in perpetuum seruum & mancipium irrevocabiliter, ut nunquam liceat separari à te, & si fors per peccatum separatio eheu! aliqua fiat, iam & ex nunc doleo pro tunc, & ex hoc momento revoco quidquid fecero contra te aut mandata tua, & revocatum volo ex nunc in perpetuum cum lacrimis & pœnitentia vehementi atque humili corde gratiam tuam imploro.

§. 69. *Et tenuerunt eum. v. 50.*

Ligatum scilicet, colaphizatum, sanguineo sudore madidum, trahentes eum ex hortu pervia, per amnem Cedron ad locerum Caiphæ Annæ primum, ab Anna ad Caipham Pontificem, à Caipha ad Pilatum Præsidem, à Pilato ad Herodem Regem, iterum ab Herode illudum ad Pilatum in prætorium, de prætorio ad montem Calvariæ ibique Crucifigendum. Vnde non tam ad horum aliquem ducebatur, quam ad mortem.

O Deus vita, spes & unica salus nostra, ipsa beatitudo & gloria nostra, non tenent te Iudæi, & non es eis vita, quia te perdere festinant, nec volunt ut tu cum ipsis & ipsi tecum maneant & vivant. cur hoc inimici sunt. Ego vero amicus tuus esse cupio, imo servus, ideo supplex oro, ut tu mecum maneat & quidem in omnem æternitatem inseparabiliter, ut tu me & ego te teneam ligatum amoris funibus indissolubilibus, & vinculis charitatis æternis, ut tui memor, beneficiorumque in me collatorum semper tibi gratias agam in terris, & fruatur tui facie ad faciem in cœlis.

§. 70. *Et ecce unus ex his qui cum Iesu erant, extendens manum exemit gladium. v. 51.*

Hoc Evangelista tacito nomine Petri Apostoli ait: quod extendens manum, exemit gladium? At Lucas nominat eum, uterque haud dubie certa causa, nec sine mysterio aliquo, dicam quid mihi videatur. Qui nomen taceat intuitus est personam Petri sacram, erat enim presbyter paulo ante creatus in Cæna Domini per Pontificem nostrum Iesum Christum, Dominum nostrum, & inter Apostolos supremus Pontifex futurus Christi Vicarius & claves regni cœlorum accepturus ut quidquid solveret in terris, vel ligaret id esset, quoque solutum in cœlis, vel ligatum, ideo non dicebat ipsum per se uti gladiis temporalibus sed spiritualibus in patientia & longanimitate, exemplo Christi summi Sacerdotis & Magistri sui. Alter Evangelista qui nomen exprimit intuitus fuerit personam privatam Petri, cui pro-

defensione magna inculpatâque tutela liceret vim facientes iniustam arcere, ideoque non taceretur zelus eiusdem & ardor hisce verbis, extendens manum eximens gladium, percutiens servum principis Sacerdotum, & amputans auriculam eius,

Domine vidisti affectum Petri Apostoli tui dilecti cum effectu, & licet in tuâ ipsius & suâ personæ defensionem inculpatam gladium extraxerit, tu tamen inhibuisti zelum eius, quia Ecclesiasticus erat, cui, qua tali, aliis mediis prius incumbit superare hostes suos & Ecclesiæ Dei, nempe per brachium sæculare imploratum. Interea mitissime Iesu, exemplar longanimitatis & fortitudinis obsecro te da mihi in ira temperamentum sanum, ut nunquam jura potestate mea lædam, semper ex juris & legum canonumque præscripto vivam, sentiam & loquar, ut tecum pacem obtineam sempiternam.

§. 71. Et percutiens servum Principis.

Petrus parum cautus & memor status sui Ecclesiastici, vel certe opinione defendendi inculpatâ tutelâ Magistrum accensus, vi etiam promissionis suæ obstrictus considerans periculum, & milites circumdantes Jesum, instar rapacium canum; Agnum Dei mansuetissimum, inter invidas ac tetras rugientium leonum ac luporum unguas constitutum videns, corde est afflicto & amaro, dum alius pilos capitis, alius barbæ vellebat. Hic pectori ille collo manus injiciens iste in faciem alius in collum, atque alius in caput sanctissimum pugnos fortasse impingebat, quidam in amabilem illius faciem sputa congerebant & manus benedictas colligabant, & uti quidam referunt, gravem catenam ferream iniecerunt in collum eius. Erat enim illâ hora data potestas non solum hominibus malis, sed cunctis dæmonibus in Christo faciendi quæ Deus permissurus esset, ut mirum non sit si graviora & plura quam quæ scripta sunt, acta meditemur. Enimvero, quis explicet blasphemias, contumelias & exprobrationes, fœda probrosaque cognomina quibus impugnabatur dulcis dominus. Hæc videns & audiens Petrus continere se non potuit quin vindictam sumeret, & se unum contra tot armatos milites audax Christi miles opponeret, arripit igitur gladium & percutit cæco impetu & auriculam servi Principis sacerdotum; haud dubie cum parte pilei & vestis, abscindit.

Quoniam Generosissimus animus & si delis Domino suo! etsi forte intempertivus pugnator, excusabilis tamen es, quia defendere voluisti Magistrum & liberare ipsam è manibus rugientium leonum ex charitate, & propriam tuâ personam in tam gravi tentatione conservare.

Quia

Quia ergo Petrus fecit sicut strenuus heros confisus non in robore & gladio suo, sed potius in domino suo, quomodo David adhuc adolescens Goliatho obviavit, non tam in funda & baculo suo confisus, quam in nomine Domini, ita Domine concedere mihi gratiam, ut in te confidens non confundar in æternum, sed omnia mea peragam, cum tanto desiderio tui honoris promovendi & defendendi sicut Petrus, sed ita ut in omni zelo ab omni periculo merear liberari & a te regi, ne vel excedam per imprudentiam vel deficiam per ignaviam.

§. 72. *Amputavit auriculam eius. v. 51.*

Sed cur aurem, & non aliud membrum? opinor Petrum qui tam parum a capite abluit intendisse ipsum caput, sed ex mysterio attigisse aurem & quidem abscidisse, Christo Domino cauente malum, ne si hostium aliquis occisus fuisset, Christo occidendo, apparens, saltem prætextus posset haberi, ad eum vicissim occidendum, & quantum hoc pacto bonum nobis ademptum fuisset! Docemur ergo contra vim iniquam defensionem institui posse, sed cum moderamine inculpatæ tutelæ, v.g. si quis manus tibi ingerat, nec valere cum lenire verbis, potes, si vis, vim vi repellere & ictu aliquo hostem excipere ne nocere tibi pergat, Noli tamen vitam eius petere & gravia damna inferre: hæc ipsa enim tibi possent afferre exitium.

Domine qui semper es prævens omnibus actionibus, & intueris abyssos cordis & actionum mearum, da gratiam obsecro ne, unquam intendam proximo malum, sed semper ei bonum, vel si malum necesse sit ei inferre semper id fiat ad emendationem aut melius bonum, non autem ad merum cruciatum, ut tuo semper adiutus auxilio maius damnum evitem.

§. 73. *Tunc ait illi Iesus: converte gladium tuum in locum suum v. 52.*

Dum videt Christus Petrum animosiores, & ex ira percutere, & iam læsisse servum summi Pontificis amputando ei auriculam; admonet ipsum status sui, ut converterat gladium in vaginam, ne ulterius extracto gladio noceret magis, vel lædendo vel occidendo in proprium damnum & Ecclesiæ, neque solum converteret gladium, sed & animam iracundam converteret, considerando in quantum se & magistrum & Ecclesiam Dei periculum coniiceret, quod posset sicut ipse alium lædit, lædi & gravius; itaque desisteret percutere uti bonus Pastor futurus Ecclesiæ & Sacerdos, neque irregularitatem ullam incurrendo, se minus idoneum Ecclesiæ pararet.

Plentissime Iesu qui semper curam habes de omnibus, da gratiam obsecro ut id meum sit semper consilium & propositum magis velle pati pro gloria tua cum expedit, quam defendere me, aut offendere proximum, ut sic semper bonus odor in mundo & multos patientia in ea lucrificiam.

§. 47.

§. 74. *Omnis enim qui accipit gladium gladio peribit. v. 52.*

Audiamus utile Argumentum quare suadeat Christus Petro ut gladium recondat in vaginam, primum insinuat in his verbis: *Omnis enim qui accipit gladium gladio peribit* quasi dicat, nescis legem illam Dei Gen. 9. quicunque fuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius: & illam Exod. 21. qui percusserit hominem volens occidere, morte moriatur: Privatam ergo vindictam prohibet Dominus, non ademit gladium magistratui, quod volunt Anabaptistæ: imo vero manifeste tribuit, dum ait, homicidas gladio perituros. Experti sunt hoc ipsum Iudæi qui quoniam cum gladiis & fustibus comprehenderunt Christum gladiis Romanorum occubuerunt: quia Christum crucifixerunt, crucifixi & ipsi sunt, & quidem cum magno scenore, ita ut corporibus cruce deessent teste Iosepho Denique quia Christum prætio emerunt, prætio & ipsi venditi sunt.

Vere & bene dixisti Domine per servum tuum: *per qua quis peccat, per hac & punietur*, experti id ipsum sunt Iudæi, da igitur mihi gratiam hanc benignissime Deus ne unquam peccem in te per membra aut potentias sive corporis sive animæ, ne per ea puniar, sed iis utar ad tui solius gloriam.

§. 75. *An putas quia non possum rogare patrem meum, & exhibebit mihi modo plus quam duodecim legiones Angelorum. v. 53.*

Argumento alio enervat Petri temeritatem in extrahendo gladio contra tot armatos pius Dominus, per modum interrogationis: *an putas?* quasi diceret, ad quid mihi tuus gladius? an dubitas, quod si me defendere vellem pro duodecim discipulis defensoribus non possum habere duodecim legiones Angelorum? Ecce etiam Angelorum se profiteretur, qui eos habet paratos, Dominum imo non indigere se auxilio Angelorum simul demonstrat, magis enim Angeli opus habent auxilio unigeniti filii Dei, quam ipse Angelorum ope.

Respice nunc o anima mea oculis cordis Dominum & Creatorem tuum cuius celsitudinem mirantur Angeli, quam abiectus esse velit & humiliari propter peccata tua. Age stupens & contremiscens admirare, vide & diligenter rimare uti altissima illa maiestas pro te immentia vilitate sese deiecerit & quasi annihilavit, maxime vero capiendo amorem illum ardentissimum, ex quo istud facere voluit, quando quidem ille solus fuit in causa, cur patiatur, nec velit liberari, ut te perditum salvet in æternum.

Itaque, O Deus misericordissime, quam tibi reddam vicem pro omni hac ineffabili gratia & amore? multum quidem hætenus mirati sumus quod te ad humanæ naturæ susceptionem deijcere & in præsepi collocari voluisti, sed

sed ista humilitas & abjectio multum illam superat, neque enim iam homo sed abjectus plane vermiculus effectus est, illic quidem eras inter grata piissimæ matris brachia, sed hic inter nudas ferocium manus Iudæorum: ibi Deus & homo adorabaris, hicut latro caperis; ibi regia tibi offerebantur munera, hic cæderis, blasphemaris, contemneris, irrideris, ut mei miserearis, exaltes in cælis, à morte liberaes æterna. Quid igitur retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam & nomen Domini invocabo die ac nocte.

§. 76. Quomodo ergo implebuntur Scripturæ? v. 54.

Pergit Christus in illo tanto tumultu animo præsentissimo ore pacatissimo, alio argumento ulterius persuadere Petro, ut reponderet gladium, nec opus esse putaret defensione sua, quia ita esset præfinitum à Deo Patre in consilio deitatis, re velante per fidem & traditione & sacra scriptura, qua crebro nimis, nimisque aperte prædictum erat Christum passurum, & iam esse illam horam, & ideo non impediendam. Siste ergo, siste Petre, mitte gladium. hæc est enim voluntas patris, ut Christus patiatur ut homo, & ita intret in gratiam suam & secum multos eo adducat.

OMni Deus quando ero tandem ita sollicitus, ut perficiam quæ mandantur & præferibuntur in sacris litteris, sicut tu modo? quando conabor me vel semel vere conformare non dico, sacra scripturæ toti ad plenitudinem; hæc enim tibi soli convenit, sed ad unicam illam paginam Decalogi, vel duorum præceptorum charitatis? ut te amem toto corde, tibi gratus sim, mandata tua observem. hodie, hodie mihi Jesu da gratiam, ut cum gratia sancti spiritus incipiam & nunquam deficiam, satis eheu & nimium satis deflexi à mandatis, ruis utque modo, prò pudor & dolor!

§. 77. Quia sic oportet fieri. v. 54.

Ut tandem concluderet Christus unico quasi verbo omnes rationes quibus Petrum moverat ad desistendum à persecutione Iudæorum, dixit, quia sic oportet fieri, scilicet oportet Christum pati & ita intrare in gloriam suam, & te oportet desistere ab impediendo proposito Dei. verbum enim oportet pro veritate materiæ substratæ indicat necessitatem vel decetiam tam ratione Christi filij Dei, quam hominis redimendi. Filij Dei, quidem quia ipse voluit, juxta Prophetam dicentem, *oblatus est quia ipse voluit*, ratione hominis, quia omnes eramus filij iræ, ejecti ob peccatum Adæ à Paradiso sine fine mansuri miseri: misertus est ergo nostri filius Dei unigenitus & obtulit se Patri ad satisfaciendum pro nobis, iuxta id: *Apparuit benignitas &*

F

huma-

humanitas Salvatoris nostri Dei, non ex operibus justitiæ quæ fecimus nos, sed secundum tuam misericordiam salvos nos fecit. Atque id erat quod insinuabat cum dixit: oportet & sic fieri.

O Pijssime Domine quid ultra facere mihi potuisti? sed quæ oro, pijssimū cor tuum, charitas vicit, ut te ipsum adeo ultroneè offerres in mortem pro peccatis meis? ut quæ adeo sitires & anhelares ad potandum calicem Passionis acerbissimæ, ut nolles impediri. adeo namque fervebat in te sitis operandi salutem nostram, ut in nobis tam multum non ferveat desiderium eam grato animo acceptandi, ò quam gravia sunt peccata, quæ talem deposcebant satisfactionem! & à tam digna persona explendam! & quam parum gratiæ tibi rependitur? quia ergo mi Deus oportuit sic fieri, ut ex sola in nos misericordia & volūate solveres Patri quod debebamus, & eriperes de diabolica potestate in æternum perditos, ut eo gratiores tibi essemus. Confiteor multam & magnam ingratitude meam, pro omni illo amore benignitate & fidelitate, quam mihi exhibuisti usque modo. Canam ergo cum Ecclesia nunc & semper: Grates nunc omnes reddamus Domino Deo, qui sua nos virtute libera vit de diabolica potestate. certe quia ipse dixit sic oportet fieri merito nos semper dicemus, oportet nos esse gratos ob innumera in nos collata beneficia: sed & hanc mihi largire gratiam ò Deus, adeoq; meū accēde desiderium & affectum, ut in eodem amoris ardore, quo tu te ipsum pro me patri obtulisti, & ipse me vicissim totum tibi offeram, cum omni facultate mea in hostiam vivam ad exequendum, in omnibus tam in agendo, quam dimittendo absque ulla electione, gratissimam voluntatem tuam, ad ferendum etiam, quidquid ex bonitatis tuæ promissione mihi accidere poterit.

§ 78. *In illa hora dixit Iesus turbis. v. 55.*

In illa hora quando ita adhortabatur Petrum ad cessandum à vi repellenda & ad patientiam dixit turbis & verè turbis quæ turbatim irruebant in ipsum sine ordine, & mensura, non secus ac vituli pingues, canes, tauri, leones. vituli propter petulantiam & nocendi libidinem, tauri propter impetus cæcitate, quo hac illac trudebant & impellebant quasi cornibus. leones propter clamores & tumultus quos ciebant, canes propter aviditatem prædæ & firim qua, veluti canes feram, invadebant Christum: vel etiam propter criminationes & convitia quibus eum velut latratibus impetebant.

O Pater benignissime intuere è cælis hic filium tuum unicum, quantis is correptus sit angustijs, quam in mitibus cruciatibus circumseptus. & quo

quomodo pijsimum cor tuum ferre potuit, ut dilectum filium tam dira pati videres nec ei tamen ferres opem & auxilium! ut quid, ô Pater, Pater, ita dereliquisti eum? cur paterna tua viscera non sunt mota compassione erga dilectum unicum tuum? quiste, peregrinus vicit amor? Agnosco animum? sed quæso, quid est homo, quod sic amas eum, misereris hominum peccatorum & deseris unicum tuum! ut homines apud te exalcentur in cælis! filius tuus tam ignominiose humiliatur in terris, ut peccator reus & impius liberaretur ab inferis! sanctus innocens, impollutus, unicus tuus qui nunquam peccatum admisit, miserandum in modum & tanto cum impetu tractatur & ducitur ad mortem, quid hoc? capere non possum. Unum te rogo, ô Pater benignissime, propter unigenitum tuum quem tam horribiliter percussisti propter scelera nostra & totum tradidisti in manus crudelium turbarum, quæ eum ita enormiter tractant sine causa, ordine & modo, ut in omni actione mea omnia non impetu & præcipitatione mentis sed cum ordine, pondere & mensura id est discretionem, præmeditationem, prudentiam, fortitudinem & serenam conscientiam agam, ut sic per me lauderis & omni hora benedicaris. & iste sit fructus unus sanctæ Passionis.

§. 79. *Tanquam ad latronem existis cum gladiis & fustibus comprehendere me. v. 55.*

Exprobrat hic cohorti indignum modum & minime necessarium, ipsum comprehendendo, nempe, tanquam latronem, qui tanquam Propheta sanctus apud ipsos habitus fuerat, bene meritus in multis, sanaverat plurimos à morbis variis, cibaverat tot millia in deserto esurientium &c. his tamen insuper habitis, adhuc eum velut latronem capere venient. Merito hoc dixit Iudæis, ut in se reversi quandoque agnoscerent quam ingrati fuissent & inique egissent.

O Domine omnia verba tua tendunt ad docendam virtutem & sapientiam, qui es ipsa sapientia Patris, & verbum. ô quoties simili modo mihi peccata mea, Deus meus, exprobrare potuisti, pullasti ad ostium cordis mei per inspirationem tuam, beneficiis blanditus es, consolatione demulcisti, afflictionibus compulisti & tamen repulsam passus es semper, vel certe plurimum, dorsum tibi verti, quod ipsum tamen benigne sustinuisti. Nunc ergo doce me sedium tuarum sapientiam, quæ mecum sit, mecumque laboret, ut sciam quid acceptum sit deinceps coram te & perficiam.

§. 80. *Quotidie apud vos sedebam in templo docens & non me tenuistis. v. 55.*

Pergit exaggerando beneficia, quæ Iudæis exhibuit. Inter alia quod

quotidie docuerit ipsos omnem virtutem & sapientiam, concionando, Moysen & Prophetas explicando in scholis, synagogis, templo & foro, in pueritia, in virili ætate circumeundo pagos & castella, mari, terra, & non tenuissent eum, cum potuissent, & ipse lubentissime semper teneri voluisset, sed alio modo, nempe charitate, fide, imo manducatione corporis & sanguinis sui ad salutem animarum & corporum ipsorum in vitam æternam.

O Deus quotidie etiam docuisti me à juventute mea, & nunc doces verbo & exemplo intus per sanctas inspirationes, foris verbo & exemplis sanctorum, qui undique clamant ad me: *revertere, revertere*, desine ab iniquis propositis tuis, serua mandata, dilige Deum, dilige proximum. sed pro auscultare nolui, cum fatuis virginibus dormitavi: Nunc igitur Rex gloriæ, propitius esto mihi peccatori & per insitam bonitatem tuam ignosce mihi, quod unquam à rectitudine sanctorum mandatorum tuorum averti cor meum, sequens pravam voluntatem meam, & abiciens ac deserens sanctam voluntatem tuam me ad virtutum studia invitantem, & quomodo ô Deus meus tam cæcus sum corde ut me vel ad momentū avertam à te summo bono, unde mihi salus omnis & bona cuncta proveniunt? & contra ad terrena, caduca, & labentia me convertam, ex quibus non nisi damna perditio & omnis miseria ad me dimanant. Non amplius, mi Jesu, non amplius fiet. Tua gratia adjutus, convertam me ad te; tu convertere ad me; clama ne cesses, & ego audiam voces sanctorum verborum tuorum.

§. 81. Hoc autem totum factum est, ut adimplerentur scripturæ Prophetarum, v. 56.

Colligit hic quasi summam eorum quæ dixerat Evangelista, vel rationem dat dicti quotidie apud vos sedebam in templo docens & non me tenuistis, quasi diceret: quare non tenuerunt eum? ut adimplerentur scripturæ Prophetarum: Prophetæ enim omnes de ipsius morte scribentes prædixerunt, quod debuerit vendi, capi, ligari, tradi gentibus, illud, flagellari, coronari, & tandem crucifigi, & hoc postquam sensum Prophetarum de se & de mysteriis novi testamenti explicuisset in Synagogis & in templo aperte docuisset, se verum Messiam, missum à Deo Patre in mundum, quem Patres antiqui expectassent tanto cum desiderio, miraculis probasset veritatē, prædicasset per villas & castella, omnes de se figuras & Prophetias veteris testamenti pene impleisset, adhæc novum Testamentum instituisset, Sacerdotes novos creasset, qui offerrent Deo Patri sacrificium incruentum.

corporis & sanguinis sui in remissionem peccatorum, atque omnia hæc usque modo non erant impleta ideo nequaquam antea capere eum Iudæi valebant; nunc pene impletis valent.

Bone Iesu omnia disponis semper suaviter ordine in pondere, sapientia & mensura. capi noluisti, donec omnia impleta essent de te quæ mortem tuam præcedere debebant. Da gratiam, mihi ut omnia mea ita disponam ante mortis meæ horam in ordine, pondere, sapientia, & mensura, ut gaudeam in illa hora tecum dicens: *Consummata sunt omnia bene iuxta voluntatem tuam, & tunc tecum, mi Salvator, ero paratus reddere spiritum meum in manus Dei patris creatoris mei.*

§. 8. Tunc discipuli omnes relicto eo fugerunt. v. 56.

Cum audissent discipuli quod huc usque eius passio dilata fuisset, quoad implerentur scripturæ, quodque ex iam impleta, essent circa se ideoque lubens traderet se Iudæis, viderentq; discipuli tam crudeliter modo vincitum & à canibus illis rabidis tam miserandum in modum abduci, vim defendentis Petri inhibitam &c. tunc discipuli timore perterriti dilectum Magistrum suum in fugam versi, reliquerunt, & sic ipsi quoque impleverunt suam partem scripturas.

Vere iam prophetia impleta est de qua Christus prædixerat percutere pastorem & dispergentur oves gregis. Zach. 2. Disce hic, ô homo, non præsumere de te ipso, quantum vis tibi firmus videaris, nisi enim tibi adsit Deus præsidio forti & auxilio suo magno statim animo concides. Quam solidus in fide videbatur sibi Petrus, qui tam serio asserebat, quod paratus esset cum Christo in carcerem & mortem ire. Iacobus item & Ioannes qui calicem Domini bibere se posse dicebant, similiter & Thomas qui aliquando mori cum Christo ipse volebat & alios ad idem hortabatur: sed instante tentatione Christum reliquerunt & fugerunt omnes. unde verissime David psal. 29. ait: *Avertisti faciem tuam à me & factus sum consurbutus.*

O Magister benignissime ô dulcissime Pater, ô suavissime Domine qui nos tot diebus in deliciis nutris ac velut filios proprios sollicitè custodis, studiosè erigis, sapientia instruis, & velut cor tuum fidissime diligis. quoties etiam ego cum hisce fugitivis, (cheu!) à te recessi, & indies recedo ad omnem occasionem! Tu tamen, pie Iesu idem es qui discipulos tuos constantes post hæc fecisti & confirmasti in bono missione spiritus Sancti tui. Emitte igitur super me etiam spiritum tuum & creabuntur omnia in me, & renovabis faciem cordis mei in vera fide, spe firma & charitate perfecta, ut amplius à te non recedam in æternum.

§. 83. At illi tenentes Iesum duxerunt eum ad Caiphā principem Sacerdotum
ubi seniores convenerant. v. 57.

Hic Evangelista narrare incipit postquam Apostoli fugerunt quidnam fecerunt cum Christo Iudæi, nempe tenentes primo Iesum captivum, vincum catenis & funibus fortiter astrictum, ut lupi rapaces circumdantes agnum duxerunt ad Aulam Caiphæ. & quis iste Caiphæ? Anni illius scilicet magni, salutaris à seculis desiderati, æternum memorandi princeps & Pontifex Iudæorum, sub quo immolandum erat agnus occisus ab origine mundi, agnus Dei &c. & hic Caiphæ uti Iosephus dicit, emerat pecuniis pontificatum, contra mandatum Moyſis, qui iubente Deo præceperat, ut pontifices patribus succederent & generationis in sacerdotibus series texeretur, non ergo mirum si iniquus Iudex iniquum iudicium fingit de Christo, quem voluit tradi sibi, inimicis suis, Iudæis & Phariseis, quorum scribæ literati & seniores non veritatis studio, sed malitia, eodem se conferebant ut veritatis & disciplinæ Doctorem Iesum Christum iudicarent, & eum falso condemnarent scilicet, quia contrarius erat operibus ipsorum (Sap. 2.) gravis enim erat illis ad videndum. ideo non parcebant diei festo, ideo & priusquam adduceretur iam convenerant. ex quo colligi potest eos prius decrevisse in eum mortis supplicium quam viderant vel audierant defensionis suæ rationes.

At tende hic, ô anima mea, quam miserabiliter Dominus & Creator tuus ab impiis illis & lascivis scurtis circumvallatur & ducatur, haud secus quam latro quispiam & morti obnoxius, aut homo sceleratus. Et tamen in omni hac persecutione, erga homines patiens, erga patrem gratissimus perseveravit. Cogita quæso, qualis hæc ei, quamque molesta nox fuerit. O Iesu rex gloriæ, qui totum mundum verbo regis, & cuius nemo potest resistere potentia, quam humilis, quam parvus, quam infirmus, quam despectus propter me fieri voluisti! ubi iam sunt illa millia millium procidentia coram te in facies suas, teque adorantium, benedictantium, laudantium & sine intermissione dicentium: *Sanctus, Sanctus, Sanctus*, nimirum, ô Amabilis Iesu, hora hæc est hora tenebrarum, tempus mœroris & nox amaritudinis. Et hanc quidem tam horribilem & tristem noctem propter me sponte elegisti, ut illius tristi imagine monstrares mihi peccatorum & malitiæ gravitatem & ingenium eius magis explicares. Per hanc igitur tristem noctem, & horrorem in quo ductus fuisti ad Principes, scribas & seniores populi iniustos, ut te ex invidia, prætextu vindictæ, iudicarent, da gratiam Christe Iesu, ut nunquam vel consilio vel quavis auctoritate velim proximo

mo malum ex eo, quod mihi videatur esse contrarius: sed ut eum potius iu-
vem, potius defendam pro iustitia, eius causam, absque rancore, odio vel
invidia velim tractare.

§. 84. *Petrus autem sequebatur eum à longe. v. 58.*

Primo ob promissionem suam, cuius memor turpe existimabat, non se-
qui dominum suum: docens nos bona proposita & fidem datam servare,
quod utinam semper constanter faciamus. Secundo sequebatur Magistrum
ob amorem, quem erga ipsum gerebat, maximum. à longè verò ob timorem
quo iam occupatus fuerat. pugnabant enim in corde Petri amor Christi &
timor mortis. ille attrahebat, hic tetrahebat: sed hæc erat permissio divina
Deo sic sinente fieri, quo scripturæ implerentur quibus prænnuntiabatur,
quod Christus Dominus noster torcular passionis solus esset calca-
turus.

O Amantissime Iesu quor ego proposita bona feci? sed cum Petro pau-
latim me elongavi à te, ita ut plane perdiderim te, & in baptismo fidem
datam oblitus ierim post Deos alienos, passiones meas, frigidus in amore
sancto tuo, calens cupiditate sæculari, & quo magis me elongavi eo frigidus
semper factus in fide spe & charitate tua. Respice ergo & me cum Petro o-
culis misericordiæ tuæ ut resumam animum redeam, ad te, servem propo-
sita bona, desineam & lugeam peccata mea, & negligentias meas, ut gratiam
recuperem æternam.

§. 85. *V/que in atrium principis Sacerdotum. v. 58.*

Dum saltem timide Petrus sequitur Magistrum id est à longè, & per-
venit usque in atrium principis sacerdotum, in quo milites, qui Christum
ceperant captivum, & Caiphæ tradiderant, hærebant expectantes Domi-
norum suorum nutum, quibus se immiscet plenus anxietate Petrus, quid
factum! cum perverfis habitando non evasit innoxius qui si mansisset soli-
tarius aut cum bonis, bonus utique in eorum societate mansisset. nec co-
actus fuisset ab ancilla vili. etiam cum iuramento Deum & Dominum suum
negare. In perverfis aulis hand dubiè, non nisi iniquitas & dólus discitur &
docetur, & de eiusmodi aulis vere dicitur, exeat aula qui cupit esse pius, nam
in eiusmodi iniqua aula nempe in curia Herodis Magi stellam perdunt,
Ioanni caput abscinditur, Christus illuditur &c. in curia Caiphæ Petrus fi-
dem, saltem foris, negat & robur animi perdit, imò peierare discit qui cum
discipulis manens Christum præ omnibus audentissime confitebatur. præ-
quantum malum causat mala societas!

Videbo

Video Domine, & pro dolor nimis expertus sum quantum mali eveniat ex mala Societate, ideo rogo te, o custos hominum, conserva me à mala societate, dum hic dego, & da ut bonis & sanctis sodalitiis, ex quibus melior evadere possim, semper inhæream; hæc mihi se offerant, in hæc me inducere imo compellere dignare, ut declinem à malo & faciam bonum.

§. 85. *Et ingressus intro sedebat cum ministris. v. 58.*

Parum fuisset periculi, si Petrus expectasset foris in atrio, at intrando interiora & ipsam domum & aulam Caiphæ, & quidem cedendo cum ministris infimæ plebis & sortis, qui non nisi infima & scurrilia, cachinationes & maledicta de Christo proferebant eo facto plane se Petrus prodidit, nam dum talibus se immiscuit paulatim infirmata est in ipso virtus & gratia Dei, & cecidit gravius in peccata diversa mentiendo, falsum iurando, Deum & Magistrum negando; nec potuit ad cor redire, nisi relinqueret hanc malam & perverfam societatem cum qua sedebat & quiescebat.

Plentissime Jesu, o quoties ego in malorum hominum non solum societate sedi & conquevi, sed etiam verbis ludicris & actibus eorum malis fui oblectatus, & ideo magis sedi cum ipsis & quievi, ideo doleo nunc quam maximè, & oro ut des gratiam; si fors incidero iterum in malam societatem, posthac nunquam in ea quiescam, sed cito refugiam ad te convertendo me ab illa ad te justitiæ solem.

§. 86. *Ut videret finem. v. 58.*

Finis & intentio Petri assidentis cum ministris profanis intro, non erat malus, volebat enim manere cum Christo iuxta promissionem suam, sed una videtur curiosus fuisse, humana enim curiositate volebat scire quid iudicaret de domino Pontifex, utrum eum neci addiceret vel flagellis caelum dimitteret, de qua re iam ante melius ab ipso Domino sæpe fuerat instructus, ita ut credendo, videndi non habuerit necessitatem.

OMi Jesu dulcissime quam sedulo, quam devote, quandoque te vel quaesivi in juventutis primâ devotione & fervore, vel saltem te quaerere & sequi debui, & o quoties & quam cito te deserui in peccata prolabendo ad creaturæ levis vel perverfæ vocem, ne eam offenderem te quasi negavi & propositum non servavi; heu mala societas! quid feci? sedi; heu nimium cum malis & perverfis hominibus quid tandem remediî post tot tantaque mala & peccata? cum Petro flere amare, ut bene ergo & salubriter defleam peccata mea respice ne obsecro misericordissime Deus, oculo misericordiæ tuæ sicut Petrum respexisti ut gemam, doleam, detestetur omni-

omnibus diebus vitæ meæ peccata mea, & merear gratiam & dilectionem tuam.

§. 87. *Principes autem Sacerdotum & omne consilium querebant falsum testimonium contra Iesum.* v. 59.

Cum Petrus in mala societate ministrorum versaretur, in tanto periculo peccandi, principes Sacerdotum, & omne concilium conuocatum per Caipham Pontificem, volentes suis insidiis iudicij recti laruam & formam imponere, examinant, & inquirunt super dictis factis vita & moribus Christi Iesu, & dum nullum malum in vita eius & factis inueniunt, conueniunt inter se ut quoquo modo possint excogitentur & inueniantur falsi testes, qui calumnientur de vita, moribus, doctrina, iustitia eius, donec inueniant argumentum per quod eum apparenter iustæ morti adiudicare possint.

Sic pro dolor omnes mali & inuidi faciunt, de bonis & viris iustis inquirunt, indagant ut noceant, & si quod etiam bonum in eis deprehendunt, sinistre interpretantur, calumniantur, scandalizantur ipsi & detrahendo alios secum scandalizant.

Domine Iesu author iustitiæ ob iniustis impetite da illam gratiam obsecro mihi ut nunquam nisi iustus, ab auctoritatem habente, de iustitia, vita, moribusque aliorum indagem, neque ex mala aliqua & sinistra intentione nocere ei velim, siue in corpore siue bonis externis honore, aut anima, sed potissimum omnes actus proximi, si boni sint, bene interpreter & laudem; si mali sint, excusam potius quam per ea illum denigrare aut ei nocere velim.

§. 88. *Vt eum morti tradarent.* v. 59.

Ecce finis tanti consilij & consultationum, Ecce peruersam Principum & leniorum intentionem. Quærunť falsa testimonia, ut Christum morti tradere queant, quam bene dictum est à Daniele c. 14. *Egressa est iniquitas à senioribus.*

Magi quærebant Dominum, ut eum adorarent, parentes ut eum custodirent, Turbæ, ut eum tangerent, Seniores isti ut eum interficerent? sed quandoquidem occidere decreuerunt, cur non fecerunt id absque omni testimonio? 1. ut ipsi principes consulerent honori suo, ne dicerentur homicidæ, adeo suam iniquitatem & inuidiam forma aliqua judiciali palliabant, pugionem jam paratum gerebant; sed pallium quærebant, sub quo ferirent. 2. quia Pilato tradendus erat Christus ad necem, is autem nullo audito testimonio, non facile permotus fuisset ad Christum condemnandum, sicut & ægre fuit contentus etiam ipsis quæ contra Iesum attulerant. 3. ad

G

maior

maiores Christo inurendam ignominiam, si nimirum diceretur eum convictum testimoniis & seruatō juris ordine, tanquam noxium esse occisum: 4. ut constaret eum non propter sua delicta, sed propter aliena, nostra scilicet passum, crucifixum, & morti addictum fuisse.

A Mantissime Domine, finis Malorum est semper nocere vel sibi vel proximo, Bonorum vero bene facere, da quæso gratiam mihi, ut cum bonis omnibus bene facere studeam, neminem autem lædere, longius autem à me sit velle auferre vitam, vel fortunas, vel honorem proximi: imo confundar ego potius & patiar, quam proximus per me confundatur aut patiatur.

s. 89. *Et non inuenerunt, cum multi falsi testes accessissent. v. 60.*

O prouidentia Dei! quæ nunquam finis iustitiam prorsus opprimi vel interire, etiam cum iudices optant falsa testimonia & cum multi falsi testes accessissent & de varijs accusassent innocentem Iesum, nullum attamen probabile testimonium inueniri potuit omnium illorum ingenio, quo Christum apte accusare possent. Mira profecto res: sed hoc ita fieri debuit, ut appareret Christi innocentiam tantam esse, ut nec falso quidem testimonio lædi posset, & ne Christus videretur cuiquam iure occisus, quod facile credidissent simplices. Felix & ter felix qui tale habet testimonium coram Deo & hominibus!

A Nne ò Deus meus simile de me testimonium dari potest? Minimè certe Domine, Ego enim infelix & maximus peccator & iniquissimus, mortem millies & millies meritus sum & infernum ipsum & nisi tu singulari tua gratia seruasses me paulo minus habitasset in inferno anima mea; sed tu me conseruasti, pretiosa fuit anima mea in tuo benignissimo conspectu. Tu me ergo in æternum serua, qui totam me tibi uni committo.

s. 90. *Nouissime autem venerunt duo falsi testes. v. 60.*

Licet multos quæsierint Principes & habuerint testes qui contra Iesum falsum testimonium proferrent, nullorum tamen erat conueniens testimonium ad mentem principum Iudæorum & Sacerdotum quo possent destruere Iesum, quod meritò omnem Christianum intimè recreare deberet, quia sic omnia irreprehensibiliter dixit & fecit, ut nullam verisimilitudinē inuenerint in eo reprehensionis, et si mali & multum astuti forent, nouissimè tamen inuenerūt duos, qui sua dicta quouis modo ad applausū principū Iudæorū formare nossent, & bene falsi testes ab Euangelista nomi-

nominantur, quia sine fundamento, sine ratione fabulabantur. Sed nec color in testimonijs inueniebatur qui posset contra Iesum adiuuare mendacia ipsorum, vel principum æmulationem.

O Principes! ô Sacerdotes Iudæorum! quid quæritis? falsos testes? Quid pretio emitis mendacium? & nescitis legem vestram, Deut. 5. *Non loqueris contra proximum falsum testimonium.* & Proverb. 19. *testis falsus non erit impunitus.* An non eandem pœnam meretur & factor & consultor? Timete Dominum ne super vos veniat punitio & ira Dei vindex legis suæ: Horum exemplo, Domine Deus, quies ipsa veritas, doce me & da gratiam vt ex intentione, aut mala voluntate nunquam proferam mendacium, sic nec falsum contra proximum proferre potero testimonium, ne merito & ego dici merear falsus homo, & puniri debeam juxta præceptum tuum.

5. 91. *Et dixerunt: hic dixit: possum destruere templum Dei & post triduum reedificare illud. v. 61.*

Fuisset certe materia iudicij, si verba Christi sensum haberent comminatorium, destruam templum Dei. Sed addentibus ipsismet testibus verbum: *& post triduum reedificabo illud*, ipsimet accusationis materiam suo testimonio subducunt. Quid enim? si destruat, & melius ædificet, an id grande nefecerat? imo magnum bonum. Sed ne tantillum prudentissimus Dominus dixerat, quod iure dixisse poterat, quid igitur dixerat? Ioan. 2. expressum est genuine quod dixerat, nempe hoc *soluere Templum hoc & in triduo suscitabo illud*: aliud est enim & ædificare, aliud suscitare, & quod dixit, fecit, suscitavit enim templū corporis sui in triduo, in sua gloriosa Resurrectione. Iam videre mendacium ô Principes quomodo verba veritatis mutentur? vt noceant; quomodo verborum sensus torquentur ut confundant. Cur attenditis? cur applauditis? cur non hos falsarios punitis juxta legem vestram, Deut. 19. *Si steterit testis mendax contra hominem accusans eum præuagationis, stabunt ambo quorum causa est ante Dominum in conspectu sacerdotum & iudicum, qui fuerint in diebus illis, cum diligentissimè perscrutantes inuenerint falsum testem dixisse contra fratrem suum mendacium, reddent ei sicut fratri suo facere cogitauit, non misereberis eius, sed animam pro anima, oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede reddes.* Sed ô videntes noluitis videre, intelligentes noluitis intelligere vt ansam haberetis Christum morti adiudicandi malitiâ non veritate, talibus enim oculis opus est eiusmodi genere perspicillorum. O scelus! ô iniquitas! scire bonum & malum velle, nosce veritatem & assumere Mendacium, si verum est quod dicit spiritus S. proverb. 21. *Testis mendax peribit;*

ribit; & David, virum sanguinum & dolosum abominabitur Dominus. Quomodo non peribitis vos, ô Iudæi, qui in loco iudicij ipsam contextitis iniquitatem! Quomodo non abominabitur vos Dominus, ô principes latronum!

Domine Iesu Amantissime verba mendacii longe fac à me ne peream, sed da gratiam pietissime Iesu, ut nunquam verba proximi sinistrè interpreter, aut eum velim capere in verbis, siue directè siue indirectè, neue contra honorem tuum, aut proximi ædificationem faciendo consultandoue fiam abominabilis tibi.

§. 92. Et surgens princeps sacerdotum, ait illi. v. 62.

Bene quidem surgeret princeps Sacerdotum Iudaicorum, coram summo Sacerdote Christianorum, & Aaronicus coram eo qui est secundum ordinem Melchisedech; & iudicandus coram iudice suo futuro in die iudicij, in cuius conspectu tremunt potestates, cœli cœlorum & abyssi: sed alia illa causa surgendi fuit & quidem duplex, una ab ipsomet intentata, scilicet Ira præceps & impatiens non inueniens calumniæ locum; hæc malum hominem excutit de folio. Indignabatur enim Caiphas, quod Christus obiecta videretur contemnere, ipsoque silentio suo satis refutare; tanquam indigna uti reuera erant, responso; indignabatur quod non haberet locum ex occasione responsionis accusandi Christum. Indignabatur denique quod tam friuola & parum apta afferrentur testimonia ad sui animi propositum, Altera surgendi causa non intenta à Caipha erat, quod Deus permitteret ut ipse, jam præserte Sacerdote & Pontifice vero animarum, figuratiuum Sacerdotium, & typicum Pontificatum, eiusque auctoritatem infirmari, conuelli & destrui indicaret, & nos inde instrueremur.

Domine Iesu si quando sum in simili occasione, qua inimici mei verba mea sinistrè interpretentur aut malas de me pangant confabulationes, doce me voluntatem tuam, & doctrinam sanam, quomodo me habere debeam: aut si quando Iudex futurus sum, nunquam surgam in reum præceps iræ, sed semper cum patientia & modestia omnia audiam & respondeam pronuntiando iustum iudicium.

§. 93. Et ait: Nil respondes ad ea quæ isti aduersum te testificantur.

Non solum surgit è folio præ ira Caiphas, sed Christum vult cogere ad respondendum testibus, ut vel ex ipsa sua responsione eum capere possit, vel negando testimonium vel affirmando, vnde dicit Nil respondes. At Christus,

us, Dominus omnium & sapientior cunctis iudicantibus se, sciebat, si negando respondisset testibus, Pontificem dicturum esse, quod Christus mentiretur, quod tacente Christo minime poterant. Si vero affirmando respondisset, speciem sacrilegij aduersarijs præbiturum eo quod voluisset destruere templum Salomonicum vel Herodianum tam magnis sumptibus extructum, & per consequens auferre sacrificia & orationes quæ Deo inibi offerebantur juxta præceptum legis Mosaicæ, si denique sensum Verborum suorum aperiret, appariturum quod se Deum esse testaretur, unde rursus calumnia esset texenda. Hinc cõsultius iudicauit Tacere prorsus, quam Respondere, & interrogando Christum dicit Caiphas, Nil respondes ad ea quæ isti aduersum te testificantur? quasi insultando, est ne hoc sanctitatis indicium, vel innocentia velle malitiose nocere communitati in destructione templi, & sic per consequens auferre honorem Deo debitum? quid ad hæc dicitis?

Quam fatue agebat hic Pontifex! dum suæ dignitatis Maiestatem vult stabilire, infirmat eam, surgendo & stando quem sedere decebat, & accusatoris incipit agere partes, oblitus se esse iudicem! ô quantum malum est ira! & quantopere ea feruebat sæuum Pontificis peccus! quantopere inuidia in illo rationem obcæcabat! iustitiam peruertebat, veritatem extinguebat, & decorum omne evertibat! quam cruenta illius sitis? virulenta eminus arripit machinamenta, fraudes molitur, falsos excitat testes, ut agnum innocuum & iustum neci traderet. Bene in Lege Moyfi, præfigurando hanc Christi innocentiam dictū fuit, *ut agnus paschalis esset sine macula, & ut aliquantum ante immolationem probaretur an in eo esset macula aliqua*, certe hic summus Sacerdos & socii eius satis luculenter probarunt agnum nostrum Paschalem, & eum sine omni macula inuenisse testantur.

Domine Iesu Agnus mansuetissime gaudeo de te, pudet me mei & meorum. Longe obsecro sit à me tanta malitia, inuidia, furor, ne intellectus meus obtusceretur; sed veram iustitiam agnoscere velim, nec magis nocere præ malitia velim proximo: sed è contra da gratiam ut in lenitate spiritus, mansuetudine & longanimitate interiore mētis, semper audiā & iudicem secundum rectam rationem; & quidem ex amote Compassionis, nec per mitte ut velim malitiose quempiam inducere aut circumuenire verbis ad nocendum.

S. 94. Iesus autem tacebat. v. 63.

Licet piensissimus Iesus in varijs accusaretur, in quibus se potuisset optime defendere, dulcis tamen Dominus os suum non aperuit, sed cuncta

illa iniqua & impura mendacia, blasphemias & falsitates, quas in ipsum congeriebant ob honorem patris benigne patienterque tolerauit, nec se excusare voluit, quando quidem omnia mundi peccata in se acceperat, & quia cum iniquis crucifigi voluit, hinc etiam ut iniquus iudicari volebat, eo quod ex amore ingenti hominum salutem, & paternum potare calicem ardentissime sitiebat cum euidenter voluntatem patris sentiret, ad quem venire secundum humanitatem suam non poterat, nisi per passionis iter.

Domine Iesu cur taces? cum falso accusaris: cum provocaris, ut respondeas: Tui gratia, ô homo, ut meo discas exemplo tacere ad calumniantium & falsorum testium voces, quando irrita est defensio, vel ex defensionis verbo grauiora mala oborientur vel tuæ personæ vel ordini, vel Ecclesiæ. Item, non te excusare in manifestis malis, ut & pati discas, & humiliari, videns filium Dei innocentem tacere, non se excusare, humiliatum ob peccata tua, non erumpere in querelas, murmuraciones, in impatientiam, quasi nolens ferre crucem à Deo impositam.

Scindant verba hæc cor tuum, ô anima mea, statuasque magis in hoc sæculo cum Christo tacere benè, quam malè loqui: crucem quam tibi immitit, ut feras pro omni illa, quam ei peccatis tuis imposuisti, iniuria & contemptu; lubens volensque tolerare, ut veniam merearis erratis tuis.

§. 95. *Et princeps Sacerdotum ait illi: v. 63.*

Quanto Iesus magis tacebat ad indignos responsione sua, falsos dico testes, & Sacerdotes, impiosque iudices, tanto magis Pontifex furore superatus eum ad respondendum prouocat ut ex qualibet occasione sermonis locum inueniat accusandi, & hoc animo eundem incipit quasi hominum contemptorem per supremum saltem Dominum compellere, ad dicendum verum, adiurando. Prò sic mali sumus, qui creaturæ Rationales esse deberemus, ut siamus sæpe præ inuidia & ira irrationabiliore & tanto nequiores, quanto ratio ipsa plus adiumenti ad nequitiam præbere valet. Nam ecce summus Sacerdos, cum semel se affectibus suis permisit, etiam innocentem in tua humilitate & innocentia liberum & quietum esse nõ sinit, sed tentando, vexando, illudendo, blasphemando, adiurando cogit ad verba & facta, ex quibus capiat ansam ad eum accusandum, calumniandum, neci tradendum. Malum sane & pessimum malum velle proximum inducere ad peccatum eum diuexando, iniuriis, blasphemijs, maledictionibus, detractionibus: quæ insania? Arque utinam non sæpe huius sceleris cum Caipha rei sumus!

Domine

Domine Iesu procul hæc cogitatio à me facessat, ut velim inducere matulm super proximum quouis modo, sed hanc gratiam mihi Deus addat ut ad omne bonum proximum alliciam, prædicando, exhortando, suadendo, splendorem virtutum & præmia ostendendo, ut laudetur semper Deus Deorum in Sion.

§. 96. *Adiuro te per Deum vivum ut nobis edicas, si tu es Christus filius Dei. v. 63.*

Caipham permouit ad hanc adiurationem & quæstionem. 1. obfirmatum Christi silentium utpote, ex quo nullam poterat sumere occasionem condemnandi Christum. 2. insufficientia testimoniorum, quæ allata erant, unde ipsemet suo ingenio & arte Actor fieri incipit, quæstionem proponit, quâ infallibiliter eum capiat vel respondentem vel tacentem, nam si adiuratus per Deum vivum non loquatur, in Deum est contumax cui deferre nolit; si loquatur & dicat non sum F. Dei, habet Caiphas intentum, nempe negantem quod alias asseruerat; si dicat ita: blasphemix reus erit: proponit igitur num sit Christus filius Dei vivi. Hic enim omnis odij fons in Christum quod pauper & plebeius cum æstimaretur, pro Messia tamen, quem illi opulentum & potentem expectabant: nec non pro filio Dei se confiteretur. Quid ad hæc dicēs; ò Christe? si asseras te esse Christum, reum te læsæ Maiestatis dicent, tum ex parte Cæsaris quem solum agnoscunt Regem, tum ex parte Messia quem adhuc venturum expectant: si insuper Dei filium, blasphemum te clamabunt, ponentem plures Deos. Negas? in promptu testes aderunt quibus conuincaris quod pro Christo gesseris te & Dei filium dixeris. Vndique insidiæ.

Domine, absit à me obsecro omni tempore, ut velim ob quamcumque causam adiurare proximum, maxime ad circumueniendum eum. Cum non deceat, ut qui vult secundum Euangelium viuere, adiuret alterum: sed nec ad iuramentum, nisi graui de causa Iudicibus probata, præstandum: Quod si res ita postulet, ut ad rei magni momenti cognoscendam veritatem, aut auertendum malum, iuramento sit opus, iurem verum, necessarium, & reuerenter; & si alios adiurem id præstem juxta Ecclesiæ sanctæ Dei præscripta, ad gloriam Dei & bonum publicum, ut minister Ecclesiæ.

§. 97. *Dixit illi Iesus: tu dixisti. v. 64.*

Ecce nunc respondet Iesus, sed mirabili loquendi forma plena sapientia, plena virtute: prætendit Pontifex scire an ipse corâ stans esset Christus filius Dei

Dei, & Respondet ei: *Tu dixisti*, quid est hoc? quantum capio, quantum sapio, multum dicit, sic loquendo Dominus meus Iesus; nam iste Caiphas ipse est, qui nuper dixerat, *Expediit unum mori pro populo, ut non tota gens pereat*: ipse est qui figuratiuum gerens pontificatum modo contra Leges omnes Pontificias & decorum, sedem suam deseruit, assurrexit vero Pontifici nostro Christo, quid igitur mirum si Christus ei sic responderet. Tu dixisti. O Christe Rex & Pontifex æterne bonam confessionem confessus es; iam venerat hora qua te aperte sub contestatione diuini nominis mundo palam proderes, quis esses, ut Iudæis & toti mundo omnem tollereres excusationem: ne quis postea dicere posset, se non audisse claram Christi confessionem, ut credere posset, esse ipsum Messiam. Quia ergo in hac quæstione vertebatur cardo salutis nostræ (hoc enim ab omnibus sciri & credi oportebat, qui salui esse vellent) confessus est se simul, licet cum manifesto vitæ suæ periculo, ob Romanorum & Iudæorum offensionem, & simul ipsum Pontificem pijsime in suo scelere instruxit, ut intra se respiciendo non iret sese perditum, sed miser ille & cæcus errare perrexit.

EGo vero credo mi Deus, credo te verum esse Messiam, qui venisti in hunc mundum, ut omnes saluos faceres, qui inuocant nomen sanctum tuum, Inuoco ego & agnosco te, mi Iesu, doce me ergo facere voluntatem tuam, & honorare superiores Ecclesiæ sanctæ tuæ & patrem tuum in cælis qui honorasti Pontificem in terris, iam suamet malitia exauthorandum, iniquum, & dycolum, ita ut ad petitionem eius responderes ei, quis esses, ut nos te cognosceremus filium Dei viuentis, & honorem patris tui æterni declarasti, ut nos doceres etiam cum vitæ periculo veritatem fidei non negare, sed defendere, cum ita ratio & necessitas iubet.

5. 98. *Veruntamen dico vobis à modo videbitis filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cæli. v. 64.*

Pergit confirmare quod dixit, rum ut clarior esset confessio suæ diuinitatis, & plenior malorum ludicum instructio, his verbis: *Veruntamen dico vobis &c.* quasi diceret: Videor nunc vobis de filio Dei nil prorsus habere, qui hic sto ante vos humiliatus nimis vinctus catenis, ab omnibus derelictus, irrisus, contemptus, vilis, pauper & inops: nolite tamen aspicere præsentem statum meum, sed aspiciate futurum: veniet enim tempus quo rursum me videbitis, sed in maiestate, non ut modo in humilitate, sedentem à dextris Dei, id est, parem cum Deo gloriam habentem; venientem item in nubibus

nubibus cœli, iudicem omnis creaturæ, prout de me vaticinati sunt propheta vestri. Igitur vae vobis, ô Caipha, vae vobis ô Sacerdotes & Principes Iudæorum, qui vestrum modo iudicem iudicatis, quid erit vobis in die illa? utique ira & confusio. Credite filio Dei: desinite iudicare perverse, ut non iudicemini iuste: pœnitentiam agite in tempore, ut gratiam in futuro oblatam recipiatis: humiliamini sub potente manu Dei, ut exaltemini in die retributionis. Sed frustra hæc surdis & hominibus gravi corde.

O Mi Iesu credo te filium Dei, adoro & te venturum Iudicem in nubibus cœli; sis precor propitius mihi misero peccatori in die illa magna & amara valde, quando cœli movendi sunt & terra. Ecce projicio me nunc ad pedes tuos cum publicano, peccatus meum tundens præ pœnitentia; confiteor nimia peccata mea, humiliatus, contribulatus. Da gratiam animæ humilianti te, ut in die illa tecum exaltari possit in cœlis.

§. 99. *Tunc princeps Sacerdotum scidit vestimenta sua, dicens. v. 65.*

Ad quid vestem lacerat Caiphas, cum sit prohibitum Pontifici scindere vestem Levit. 21? non caret magno mysterio ista insolens scissio. nimirum ut Pontifice vero, quem pontificatus Iudaicus præfiguraverat, iam præsentem, desinat, laceretur & pereat figura, sicut sole oriente nox & umbra fugatur. Vere implentur scripturæ. etsi Pontifex Mosaicus hac cæremonia responsionem Christi, tametsi verissimam & toti mundo adorandam, tanquam blasphemiam exaggerarit, & hanc illicitam sibi scissuram procuraverit; sed, ut solent impii, etiam nescientes cooperantes consilio Dei, & proinde concilium totum ad condemnandum Christum ille accendit, fictum & vanissimum religionis & gloriæ divinæ zelum prætendens.

Quid facis ô Caipha? agnosce te hominem & erubescere, vilis, qui tibi aliquid esse videris. Aspice, ut filius Dei ob peccata tua humiliatus est, ut gloria cœli, cuius celsitudo omnem vincit intellectum, tui causâ contempta & in nihilum redacta est per te. Adverte, vindictæ cupide, inflexibilis, crudelis & impatiens terræ pulvis, ut dominus dominorum omnem hanc gravissimam afflictionem patientissime ferat. Certe in omni hac molestia & iniuria nec semel eum invenies frontem in rugas contrahere, vel os aperire ad maledicendum, aut manus ad vestem lacerandam, pro patris sui defensione, ad immanem illam tuam calumniam.

O Iesu dulcis, Domine Deus meus, vix ferre potest cor sincere te amans, quod ita te persequuntur, & despiciunt divinam majestatem tuam. & inhumaniter te tractant impii isti Caiphas & Sacerdotes credere nolentes verbis tuis verissimis. Ah! quis te rapacibus hisce lupis, & incredulis

H

tradi-

tradidit, ut ita veritati studiose contradicant? O anima mea, si ibi fuisses & audisses veritatem ipsam loquentem, annon illam complexans defendisses? homines impios reprehendisses? dicens: in me stringite manus, in me contumelias dicite, & plaustra maledictorum projicite. Ego sum qui feci, nihil ille peccavit, nec potuit. Iste agnus Dei innocens, sed nos peccavimus & morte digni sumus. ipse autem est qui omnem satisfactionem dare vult patri pro nostris reabus. Gratia ergo tibi immensa sint o benignissime Iesu.

§. 100. *Blasphemavit. v. 67.*

Quomodo blasphemavit? o Caipha! quia scilicet se filium Dei nominavit cum sit filius fabri? Itane? & nonne fabri æterni filius esse queat, qui Fabri æterni opera in conspectu omnium fecit? Quomodo ergo blasphemavit, qui quod dixit, testimoniis miraculorum comprobavit? Lege Moysen, lege prophetas videbis exactissime eum ab iis qui de Messia prophetarunt depictum esse. Aspice miracula, crede factis, si verbis eius credere nolis, videbis sole clarius veritatem. nam quis lumen dedit cæco nato? nonne hic Iesus? quis pavit in deserto tot millia hominum paucis panibus & piscibus? nonne hic Iesus? quis mundavit leprofos? nonne hic Iesus? quis mortuum viduæ filium suscitavit? nonne hic Iesus, qui sexcenta similia mira perpetavit. an non factis probavit se filium Dei, qui se verbis id esse prædicavit. Quis alias similia fecit inter vos, anne igitur blasphemavit prædicando se filium Dei? qui opere fecit, quæ nullus alius facere potuit. Erras igitur, erras o Caipha & blasphemas ipsemet qui verum filium Dei blasphemare pronuntias.

O Iesu fili Dei vivi, quousque humiliaris & finis ut mundus te indicet blasphemum, qui patris Dei honorem ubique augere studeas & laudare & prædicare nomen eius. Insidiæ, insidiæ, non es blasphemus, sed verus Dei filius, verus in terris glorificator patris! ad talem igitur vocem cuius cor non rumpere tur? o patientia indicibilis omnes creaturæ te Deum agnoscunt & creatorem & largitorem bonorum omnium, hic Pontifex negat, insuper & te vituperat? & blasphemum declarat? cur non mandas ut ignis de cælo veniat & tale crimen puniat, aut vivum terra absorbeat? sed divini ardor amoris, qui tam ferventer ardet in te, ut nullus possit aquis extinguere, non permittit, ut alio velis igne homines absorberi, quam igne caritatis, igne dilectionis.

O igitur Iesu virtutis speculum, forma perfectionis, via vitæ, lucerna pedum meorum, da ut vestigiis patientiæ, humilitatis, obedientiæ & charitatis tuæ fideliter in hæream, adeoque vita mea cum tua concordet, qua-

quatenus homini mortali possibile est, & ut nunquam verbis, cogitatione vel facto te blasphemem, sed cognoscam te redemptorem meum & largitorem bonorum omnium & benedicam in sæcula sæculorum Amen.

§. 101. *Quid adhuc egemus testibus? v. 66.*

Quasi diceret, quid? ô Iudæi, quid querimus ultra falsos testes, ut circumveniamus eum, & occidatur? ipsius verba sunt nobis testes sufficientes ad mortem, dixit enim se filium Dei esse, & venturum in nubibus & iudicaturum omnes, atq; illa omnia tam verba, quam minæ deliria sunt, si ab alio dicerentur, cum vero à tali, qui se Magistrū veritatis iactat, serio dicta, in Deum blasphemia sunt, quid enim? Deus tam vilem, tam contemptum, abiectum que filium haberet? Quem nec secundum sæculum nobilis & potens suum esse vellet? Deus filium haberet carne & cætero humano habitu, passioni & morti obnoxium? Nequaquam, simile sibi generat, quisquis generat, &c. ergo ut blasphemator in Deum occidatur. Hæc Caiphas, sed quid turbaris, ô Caipha, ob dictum Christi quod sit filius Dei, nonne opera fecit Dei, quæ alius quispiam facere non potest? cur eum igitur occisum cupis? Ipsi falsi testes ad innocentiam eius pervertendam quæsit. Dei filium probant. considera opera quæ supra naturam fecit, quæ si mente sana, & sine felle meditatus fueris, invenies opera supra captum humanum, & per consequens, ipsum Christum esse plusquam hominem purum. Age igitur sedarius, linque furorem, noli hominem iustum, sanctum, innocentem hac de causa blasphemare & condemnare? memor esto quod in lege vestra scriptum sit ps. 81. 6. Ego dixi, dij estis & filii excelsi omnes, vos autem sicut homines moriemini &c.

O Caipha, Caipha, vere non eges testibus ubi malitia tua testes antecedit, distante tua conscientia, scis etenim Christum filium Dei esse, quem modo ita nequiter tractas innocentem; & non sequendo rectitudinē conscientia tua, sed quid agis, non times Deum? vere non erit opus testibus quando ipse veniet iudicare vivos & mortuos, tua te conscientia reum faciet & condemnabit tunc, quæ modo innocentem iudicem tuum nocentem & reum mortis condemnat. O Deus, quis mihi det, ut ita vivam coram te, ut distante mea conscientia securius aulam comparere in conspectu tuo, cum veneris iudicare sæculum per ignem, & ille liber conscientiarum nostrarum clausus aperietur, coram toto Mundo perlegendus.

§. 101. *Eccē nunc audistis blasphemiam quā vobis videtur. v. 66.*

O Caipha, quam precor blasphemiam audierunt impij Sacerdotes & Principes consiliarij tui, quia Christus se filium Dei nominat venturum iudicem

dicem in nubibus, illis scilicet maxime nubibus, quibus nunc solem rationis vestræ perpassiones obscuratis, adeo ut dies vobis in nocte, & meridies vertatur in caliginē. nam tales nubes in vobis ipsi etiam nunc satis perfecte sentitis; sed an tibi ignota sunt Prophetarū vaticinia? ad quæ complēda, quæ sæpe manibus elevatis in cœlum clamastis: *ô Iudæi, orate Cœli desuper & nubes pluat iustum, aperiatur terra & germinet Salvatorem?* quam votis omnibus exoptastis, veniat qui mittendus est. Jam venit & Joannes Baptista eum ostendit vobis, dicens: *Ecce Agnum qui tollit peccata mundi, & vos Herodi interroganti, ubi Christus esset nasciturus tam expedite respondistis: In Bethlehem Iudæ, sic enim scriptum est per Prophetam &c.* non meministis quod Magi ab Oriente venerint? Herodes occiderit? Archelao filio Herodis, qui ex testamento Patris erat designatus Rex Iudæ, Sceptrum Regium Romæ ablatum sit, & Dux solum constitutus fuerit. denique post novem annos etiam ipse Dux ablatum sit, & in exilium missus. juxta Genesis 49. vaticinium; in super ipse monstravit se signis & portentis, qui & fecit surdos audire, & mutos loqui &c. mirāda, quæ scitis, audistis, & tamen dicitis blasphemare Christum, dum confitetur se venisse Messiam, & ideo vultis eum occidere. at, qua causa? Dicam ne tu *ô Caïpha* empto Pontificatu deiciaris, quia scis Legem & Pontificatum veterem desitura, adveniente Christo. O iniuriam! *ô nequitiam!* malevolūque animum! velle occidere & destruere, Christum, summum bonum, ut privato commo fruaris & dignitate male paratā non spolieris! Deus meus & omnia, quoniam devenit humana cupiditas, ut velit grandi sacrilegio se obstringere & Christo excidere, ut se suaque commoda quærat & tueatur! & tamen, pro dolo, quoties id fit! non mihi si sint ora centum, centum linguæ, possum omnes prætextus, quos homines faciunt in Christo occidendo retexere. Sed huic ne simile quid faciam, obsecro Domine, da gratiam & misericordiam, ne unquam vel velim vel faciam proximo malum pro commo vel utilitate mea.

§. 103. *At illi respondentes dixerunt: Reus est mortis. v. 66.*

Qualis Rex, talis grex: qualis Pastor tales oves, quale caput talia membra. Caput Concilij è medio vult tollere Christum: *Expedi ut unus moriatur homo pro populo & non tota gens pereat.* acclamat concilium, reus est mortis Christus Jesus, sine examine, sine veris testibus, sine sceleris confessione! ita ne vos docuit Lex vestra & Prophetæ, ut innocentem condemnetis sine probatione & confessione sceleris? an occidit quempiam? minime. imo ipse venit dare vitam & quidem æternam? an læsit proximum? minime gentium, sed venit ut salutem det euret & exaltet. an peccavit in legem? ipse legem præ-

Præscripsit & dedit eam Moyſi, & in ejus ore non eſt inventum mendacium. An in Deum peccavit? ipſe Deum in omnibus glorificavit ſemper, verbo, factis, doctrina, quibus ſana mente nemo contradicere poteſt, vel calumniari. quid igitur mali fecit? ut una clametur reus eſt mortis! dicam, quia cum Caipha Pontifice omnes conſiliarii illi ſtudebant avaritiæ, utilitati propriæ & honori, quam reprehendebat Chriſtus in ipſis. parum curantes Danielis Prophetiam, quâ dicit eum populam qui Chriſtum eſſet occiſurus, fore à Deo rejiciendum, & urbem funditus diruendam, modo ipſi præſenti honore gaudere poſſint, & non cogantur Chriſti diſciplinæ ſe ſubijcere, qui in eorū oculis & nimis vilis & abjectus apparebat.

Quis mihi det, ut nunquam propriæ utilitati ſic ſtudeam, ut eam præferam communi bono, aut velim propriam dignitatem magis æſtimare, quam Dei mei honorem promovere. Tu ſolus Deus, à quo bona cuncta procedant, largire mihi ut ſic tranſeam per bona temporalia, & ſuam, ut non amittam æterna.

§. 104. Tunc expuerunt in faciem eius. v. 67.

Videte omnes cælites & terrigenæ quid hic rerum geratur. expuerunt Sacerdotes Moſaici & ſeniores populi & Scribæ eorū in faciem illam venerabilem, adorandam, & conſolatione pleniffimam quam tanto deſiderio & ſolatio aſpiciabant prius omnes tribulati, infirmi, obſeſi, pœnitentes, nec non gentiles, dicentes Philippo Joan. 12. Domine, volumus Jeſum videre: expuunt in faciem, illam in quam deſiderant Angeli proſpicere: qua viſa lætantur Archangeli, Throni & dominationes, Cherubin & Seraphim. in hanc tanquam angulum fœdiſſimum & ſordidiſſimum expuunt iſti ſordes ſuas, ſordes magnas ab imo pectore extractas. Legimus ex lib. Num. 12. maximâ fuiſſe ignominiam, ſi Pater ſpuiffet in faciem filij, & tunc erat talis conſputatio non aliud quam ſi dixiſſet Pater filio ſuo, ad imaginem meam factus es, ſed pœnitet me. Imaginem & ſimilitudinem meam in te relucentem delere cupio, & ſicut ex me habes eam, ita ex me peſſundari deſidero. Hæc erat tacita Patris filium conſpuentis oratio. quanta igitur ignominia erat ſpuere in faciem Dei? iſtæ hic parumper & horreamus ingratiſſimam ludæorū & nequitiam, Conditor & redemptor Jeſus hic ſputo ſuo benedicto linendo oculos cœci, ſanavit, iam pro gratiarum actione ſputo infami & fœdo variorum militum, conſpergitur eius facies benedicta & quali obœcatur.

O Facies ſancta, tole ſplendidior, luna pulchrior, quis te ita fœdavit ut modo agnoſci vix poſſis? Tua peccata, ô homo, quæ ſumpſi in me, ut pro te Patri ſatiſfacerem. Mi Deus, ideo tibi ſunt mille & millies mille grates.

omni momento, humiliter deprecor, ut spatis hisce vilissimis & scedisimis abstergas scedisima mea peccata, ut aliquando illam faciem tuam benedictam videre merear, cum sanctis & electis tuis, in cælo mandatus.

§. 105. *Et colaphis eum ceciderunt. v. 67.*

Variis modis exaggerat hanc percussione[m] Evangelista dum ait: *Colaphis eum ceciderunt, alii autem palmas in faciem eius dederunt, alii expuerunt, alii velaverunt benedictam faciem*, dicentes prophetiza, quis te percussit? ô quanta hæc petulantia! quanta libido, non ita milites insanunt in castellum, quod eis diripiendum traditur, cum alius diripit, alius comminuit, alius incendit, alius abigit, alius occidit &c. atq; in Christum isti debacchantur, alius eum conspuat, alius capillis trahit, alius velat, alius calumniatur, alius cædit & trudit faciem, caput, collum, pectus, brachia, dorsum, pedes? & ideo tam minutim ab Evangelistis hæc scribuntur, ut sciamus, quanto steterit Christo nostra redemptio, & quantum illi debeamus. Addo, ut toti mundo patefiat Christum abunde implevisse de se dicta Prophetarum maxime Iste 50. ubi dicitur à Propheta Christi personam sustinente; *Corpus meum dedi percutientibus & genas meas vellentibus &c.* Denique ut ostenderent, Christum nõ se habuisse iuxta morem veteris testamenti, quo docebatur, *oculum pro oculo, dentem pro dente dandos*: sed iuxta doctrinam suam Novi Testamenti, qua docebat: *si te percussit quis in maxillam, præbe ei & alteram*, ex charitate Christiana, modestia, patientia, humilitate, hinc non percussit Christus, aut ignem de cælo vocavit in vindictam, aut terræ mandavit, ut dehisceret percutientibus se, aut fulmini, ut de cælo trajceret eos, aut naturæ, ut se cohiberet ab influxu consueto, vel ut aridæ manerent manus ut Jeroboamo Regi extendenti manum contra Prophetam, vel Valenti dum vult legem exilij scribere adversus sanctum Basilium, imo subitanea morte omnes punire potuisset ut Core, Dathan &c. sed noluit vindictam, pro nostrâ omnium doctrina, qui talibus Deum quotidie quasi imbre obruimus. & ut ejus exemplo disceremus Christianam perfectionem Novæ Legis, scilicet pati etiam alapas, colaphos, contumelias, iniuriasque pro Dei honore.

SED ô Domine Jesu, video te conspuat, cædi, colaphis impeti, illudi & contumeliam fieri à Judæis insidiantibus & malignantibus corporaliter, sed multo plures mysticè. quomodo verò hoc? nimirum nos infelices Deo fecimus & facimus quotidie, quæ passus est à ministris, nos Christi faciem conspuimus, cum eius Sacramenta contumeliis afficimus, cum imaginem Dei in nobis peccatis deformamus, cum proximum nostrum contemnimus & averlamur, cum religionem Catholicam mali Reformatores, vera deformatores extirpantes, auferentes omne quod Dei memoriam conserva-

fervare potest in nominibus, crucibus, imaginibus aliisque omnibus Dei mysteriis & Ecclesie memorialibus. Sed relictis his perditionis filiis concludo dicendo pro mea parte: Ego sum qui te toties & millies peccatis meis, ô Domine, contudi, in faciem spui & defœdavi, ô benignissime Iesu cuius miserationes super omnia opera tua sunt, aperi manum tuam & reverbera me intus & interius, ut in æternum parcas, ut agnoscam, quem ita percusserim, & defœdatam pœnitentiam agendo millies, & millies pectus meum cum dolore, uti publicanus, contundendo.

§. 106. *Alii autem palmas in faciem eius dederunt. v. 67.*

Nec satis erat percutere Christum colaphis, & totum corpus eius onerare verberibus & pugnis, sed, quod virum honestum magis cruciat, eum quoque palmis in facie exceperunt, quod idem est, ac uti mendacem tractare, & nullius frugi hominem habere: Eheu quoniam redactus es? mi Iesu! facies tua benedicta, quam Angeli & cœli: es desiderant omni momento aspiceret, & pro sua felicitate intueri nunc spuitis, nunc colaphis, nunc palmis oneratur & defœdatur! Et, qui es ipsa veritas & iustitia, iam habetis & tractaris pro vilissimo mendace & impostore falso propheta &c. certe vix credere aulim purum hominem tantum ignominiam & vilitatem in se perferre posse sine contradictione & vindicta, unde vel ex hac patientia agnosco, quod Deus sis & ipsa perfectio.

O Superba anima mea, intuere nunc Deum tuum, Redemptorem tuum largitorem bonorum omnium, quanta ignominia afficitur pro te. En quas tu meruisti plagas, ille modo suffert. Indignaris forte Iudæis, & non consideras quantum tu quotidie per gravia & innumerabilia tua peccata hanc faciem Dei sanctissimam & immaculatam defœdas, colaphis cœdis & palmis, quasi mendacem tractas? mendax non est ille nec fuit, sed tu, tuas fallacias, tuos dolos ille luit. In illo apparet quid in te debuerit aut debeat fieri secundum iustitiam. Ora igitur eius clementiam pro venia, & cum illo te humilia in omnibus perferendo Dei misericordem circa te Iustitiam.

§. 107. *Dicentes: propheta nunc Christus quis est qui te percussit. v. 68.*

Præter innumeras alias vexationes & tormenta opprobriaque etiam illudebant ei, quasi se prophetam esse dixisset falsò; unde velantes faciem Iesu, iterum petulanter percutiunt colaphizant, trudunt, trahunt, & scurriliter experientiam captant, an sit propheta, dicentes: *Propheta nunc Christus quis est qui te percussit*, quasi dicerent: tu alias dixisti te prophetam, nunc ostende te prophetam esse. Nomina percussores tuos, & credemus tibi, alias te uti mendacem, & seductorem populi tractabimus.

Sic

Sic plerumque mundani & perversi homines tractant & illudunt sanctos Dei & viros pietate conspicuos, qui vel jure vel exemplo suo hortantur illos ad virtutis & mortificationis studium. nam cachinnantes aiunt hos esse hypocritas & fallaces, simplices ac stultos, nullius scientiæ, viros rerum imperitos, non capere rationes statûs, esse scholares &c.

Longe, obsecro, sit à me Domine tanta petulantia, malitia & curiositas, ut velim indagare vitam & mores aliorum animo deridendi, aut calumniandi, sed potius, ut virtutes eorum imitari possim, vitia declinare, me salvare.

§. 108. *Petrus vero sedebat foris in atrio. v. 69.*

Hic Evangelista revertitur ad Simonem Petrum exponens, quid egerit interea dum Christus in domo Caiphæ ita male tractatus fuit, nimirum manserit in aula Caiphæ, & sederit in atrio foris cum militibus scilicet, dycolis & perversis expectans quid de Christo ageretur, audiens interea de Christo per milites multa scandalosa verba, impia, obscena, iuramenta, blasphemias, detractiones, irrisiones: quæ omnia ei non ad salutem proficere, sed potius ad ruinam & timorem, quippe qui non solum abiit ac stetit in via peccatorum, sed & sedit in cathedris malorum, nec fugit occasionem peccatorum. qui si mansisset cum Maria Matre & aliis discipulis congregatis, utique non incidisset in laqueos peccandi.

O quantum nocet mala societas! Petrus fortis ille athleta, imo petra bona & simplici intentione te Domine, sequebatur & expectabat foris in atrio summi Sacerdotis, attamen inter milites sedens infirmatur, in constantia promissionis suæ & professionis. Quid ausim de me polliceri, nisi maiorem casum, si non fugiam malam societatem. Tu mihi, Jesu, da gratiam si fors inventus fuero inter malos, ut cum iis nunquam sedeam aut diutius hæream, sed fugiam in tempore, vel stem in timore ob periculum, ne laqueis ipsorum captus, tui obliviscar, & peccare incipiam.

§. 109. *Et accessit ad eum una ancilla. v. 69.*

Ut scilicet iste infirmior sexui etiam in Dominica passione, suâ personâ non careret, in qua omnium hominum personæ agebantur, uti etiam omnes redimebantur, quoad sufficientiam. ut ait Ambrosius. nemo enim non ex virili sexu cooperabatur ad Christi passionem, principes, privati, sacerdotes, laici, amici, inimici, pagani, liberi, servi, iuvenes, senes, sexus tantum fœmineus defuisse hætenus videbatur, at nunc comparet etiam iste & non sine causa ad Petrum accessit, ut scilicet, per eum tumens præsumptionis oriturum esset gravius periculum ostenderetur. dum enim sedet cler-

cus

cus cum malis & quiescit otiosus diabolus excitat ancillam ad eius colloquium: Ecce tentationem, Ecce unde malum, maxime sedent & otioso. nam ut eam vidit Petrus & audiit loquentem: Ecce, iacet prostratus, qui centum armatos in hortu milites non timuit.

Otium vere pulvinat diaboli, maxime ubi accesserit ancilla, vel voce vel specie, accitico enim extremis verbis canticum canticorum in persona sic tentati ait: *Sonet vox tua in auribus meis, &c facies tua decora.* Sed quid adicit Spiritus S.: *Fuge, Fuge dilectem, fuge & assimulare caprea hinnuloq, cervorum,* testes mille David, Salomon, Petrus, Samson, &c. ergo pietissime Jesu, ab hoc malo me libera semper, ne sedeam in mala conversatione oriando, absit a domo clerici, religiosi, &c femina, etiam, ut Augustinus docuit cognata plane non associetur eis ancilla aut mulier, ne per eam inducatur in tentationem cum Petro, melius enim illis est in silvis basiliscum audire frementem, quam otiosis mulierem audire loquentem: fugiam, Domine, fugiam ipsarum consortium, timeo enim adire periculum id in quo video tot fortes Israel esse subversos.

§. 110. *Dicens: & tu cum Iesu Galileo eras. v. 69.*

Audio vocem incantantis fraudulentem. Præit enim Petro ad negationem, dum ait, *Eras,* non es quidem modo, fuisti tamen &c. Ecce malitiam considera subtilitatem diaboli, ut retia tendat Petro, per mulierem tendit, & fors illa sine tanta malicia effutiebatur ista verba, sine præmeditatione, & cogitatione de interrogando Petro, fors etiam ex curiositate sciendi, quoniam vir ille esset peregrino habitu & modestioris vultus inter petulantes milites, forte etiam noverat Petrum, ut, ut sit certe illum in tentationem induxit & patefecit militibus, ut sequacem & discipulum Christi, & vel sic ancillata est suis principibus, inimicis Iesu, & concurrat ad Christi passionem: Heu! quod miles non cogitat, non potest, non audent audent petulans mulier interrogando Petrum, prodir, turbat, depravat, onerat, timenda est igitur omni modo mulier, si rædi non vis in corpore, anima vel honore.

§. 111. *At ille negavit coram omnibus dicens. v. 70.*

Quia Petrus sibi ipsi nimium confidens, animosè supra naturæ fragilitatem de se præsumperat, dominus eum sibi ipsi reliquit, ut suam agnoscendo impotentiam & infirmitatem Pelagianam de disceret pravitatem. decet enim verum Christianum illud semper firmum fixumque tenere, ut quantum de spiritus fervore confidimus, tantum contra de naturæ fragilitate debeamus timere. certè S. Petrus, quamdiu cum Domino erat, nec mortem nec hostes, nec arma timebat, satis enim audenter in hostes sese iniecit, eos gladio cædens; at ubi Dominus faciem suam ab eo avertit, unius feminae

verbo

verbo deiectus & superatus est, ad simplicem enim eius interrogationem, quid fecit? quid dixit? quomodo se habuit? audiamus Evangelistam: *negavit coram omnibus dicens: nescio quid dicis, non novi hominem, Iesum sc. Galilæum, vincitum & summo Sacerdoti traditum? quid ais Petre? non clam, sed palam loqueris, coram omnibus assistentibus tam militibus quam civibus, senibus, iuvenibus, nobilibus, ignobilibus viris & mulieribus in atrio versantibus, ministris principum ad prunas sedentibus, quorum aliqui te viderunt cum Iesu conversantem, alii in orto percutientem servum Pontificis. recordare verborum dulcis magistri tui, quibus te unice commonefaciebat, priusquam gallus canter, ter me hac nocte negabis, & non nosti illum Dominum? ubi memoria? ubi zelus tuus & fervor spiritus? ubi animus generosus? vere homo, vere fragilis filius Adæ es ex te, qui & ad vocem mulieris tam graviter, quam miserabiliter cecidisti. quis igitur non timeat & vocem & conversationem periculi tanti, quando maximus Princeps mundi totius & Ecclesiæ Christi deceptus tam misere corruit.*

Domine avertisti faciem tuam à Petro Vicario tuo futuro in regimine Ecclesiæ sanctæ Dei, & conturbatus est, ab ancilla Ostiaria: obsecro te, Domine Iesu, respice in me & miserere mei ne conturber ad voces incantantium animas, vel ad speciei aspectum, vel amicitiam & blandientem conversationem, ne te cum Petro negem, aut præcepta tua transgrediar, multorum enim malorum causa est mulier una dempta Maria, quæ, quam mulier prima induxit in nos maledictionem, delevit, & dedit benedictionem.

§. 112. *Nescio quid dicat. v. 70.*

Itane, Petre, nescis quid dicat ancilla? dicit aperte, *Et tu cum Iesu Galilæus eras? Petre nescis Christum Dominum tuum, filium Dei vivi? quem usque huc secutus es cui promissisti ante paucas horas cum eo ire ad mortem, neque scandalizari, etiam si omnes in ipso scandalizati fuerint discipuli, qui extraxisti in eius defensionem, gladium, quo Malchi auriculam abscidisti, in orto, qui gloriosum eum vidisti in monte Thabor & dixisti: faciamus hic tria tabernacula Moysi unum Elie unum & tibi unum, & modo ipsum Iesum & Dominum nescis? quid hoc? itane Mulier te decipit, vel eam times, & veneraris plusquam Dominum talem? cecidisti Petre, agnosce ergo humanæ imbecillitatis specimen, & quam nihil possumus nobis ipsis relictæ. O gratia, gratia Domini nostri Iesu Christi.*

Contremisco Domine ad tanti viri lapsum, & consolor. contremisco in consideratione tanti viri, & consolor quod hæc infirmitas causa & materia fuerit Petro sese humiliandi magis & contemnen di seipsum, & gratiam Dei, liberique arbitrii infirmitatem agnoscendi & solidius ad Deum se convertendi, Deum intensius amandi & adhaerendi, eique fidelius serviendi, se
ipsum

ipsum studiosius observandi, ac diligentius invigilandi salutis suae: sint & mea gravia peccata & multiplicia, obsecro Domine, mihi materia & causa me humiliandi Indies magis magisque contemnendi me, & poenitendo continuo, me convertendi & tibi adherendi in omnem aeternitatem.

§. 113. *Exeunte autem illo ianuam vidit eum alia ancilla, v. 71.*

Bone Deus! quanta remora est mulier? Petrus volebat fugere occasionem peccandi & relabendi, ideo malam societatem relinquit, rediens ad mentem & cupit desistere semel commissum peccatum suae negationis, eumque in finem excedit ex atrio summi Pontificis, & ecce videt eum alia ancilla, & iterum tenetur & terretur Petrus solo visu ancillae, & compellitur ad negandum Christum Dominum suum denuo praeter timore, angustia & confusione mentis. O felix qui in tempore potest declinare a malo & fugere malas societates, maxime mulierum procacium, quam magnum fugit & animae & corporis detrimentum: si enim Petrus abscondere se potuisset, ne visus fuisset ab ancillis, utique in tantum periculum animae non incidisset, non enim toties curiosius interrogatus fuisset, unde nec animum respondendi habuisset.

O Domine Iesu quid dicam recogitando fragilitatem humanam in Petro? rogo humillime da illam gratiam mihi & omnibus qui se saeculo abdicarunt, & abdicare vi sui ordinis aut professionis tenentur, ut nunquam inveniar in societate malorum maxime mulierum, ne occasio & mihi detur te negandi, si non directe saltem indirecte per peccata, quae in similitudinem conversatione & familiaritate occurrere solent & irrepunt etiam non advertenti,

§. 114. *Et ait his qui erant ibi, v. 71.*

Vide nequitiam mulieris non poterat ancilla se continere quin Petrum proderet, non clam sed aperte: ait enim his qui erant ibi in atrio scilicet militibus & ministris principum Iudaeorum quasi increpando illos de incuria & simplicitate, eo quod tolerarent in atrio & apud se discipulum & familiarem eius qui captus esset, insinuans eundem oportere similiter vinculis coerceri, ut exploratorum captivum detineri & tradi principibus ligatum.

Domine Iesu quam mundus plenus est laqueis, insinuans eundem oportere similiter vinculis coerceri, ut exploratorem! dum Petrus cupit vitare Charybdim, incidit in Scyllam, dum cupit fugere occasionem ulterius peccandi, ecce alia remora, vidit eum alia ancilla, accusat eum & prodit apud milites & cohortem Principum in atrio, ita ut perterritus Petrus iterum disponatur ad negandum te, bone Deus, quis hos laqueos effugiet? nisi qui spretis omnibus mundi, te nudum Christum nudus sequetur in humilitate, & patientia, abstractus ab omni mundana conversatione. Precor hanc

gratiam quam maxime, o Deus meus, ut semel relicto & spretis omnibus, te nudum nudus sequar Christum, & mente & corpore, nulli creaturæ, sed tibi soli adhærendo in æternum.

§. 115. *Et hic erat cum Iesu Nazareno. v. 71.*

Hæc verba sunt Petrum prodeuntis militibus & ministris qui in atrio aut Petrum non noverant, aut si noverant, eum prodere aut tenere non curabant, etiam si vidissent in horro cum Christo & amputantem auriculam Malchi, vel ob ejus visam magnanimitatem, vel ob venerabilem ejus senectutem vel miraculum patratum ad restitutionem auriculæ, vel certe occulta vi impediabantur à Domino, qui eo tempore solus voluit pati, & ceteros esse immunes, ne consortes in redemptione habuisse posset ullus suspicari, si quispiam fidelium secum pareretur venit ergo procax ancilla, ut vidit, statimque prodit, dicens: *Et hic cum Iesu Nazareno erat*, quasi diceret. o milites ignavi & infideles, videtis hunc vobiscum conversantem & stantem in atrio discipulum & amicum Christi exploratorem, & eum finitis illæsum abire; cur eum non apprehenditis, ligatis & examinatis & Concilio traditis cum Domino suo? die sodes petulans mulier? quid tibi male fecit innocens hic senex Petrus stando in atrio, non te in minimo impedit, cur invides libertatem & miserabilem stationem? cur eam ei auferre conaris accusando sic ut capiatur?

Domine scio quantum peccatū sit garrula dicacitas atq; invidia, per invidiam enim moysi intravit in mundum, serpente no ferente gloriam & libertatem illam Adæ primi nostri parentis, & ideo illum decipiente, per mulierem, ut eijceretur è paradiso, & maneret eius captivus, donec Christus veniens eriperet eum, & restitueret ei libertatem. annon & hic bonus senex quoque serpentis stygii instinctu ex invidia per mulierem decipitur, & libertatem conscientia suæ perdidit donec Christus eum aspexit, & ille peccatum dessevit, pœnitendo. vere invidia peccatum diabolicum est, vere grande etiam malum est importuna garriendi & dicendi cupiditas. quanta ex hoc vitio damna? S. Iacobus optimè malum hoc penetravit. Verba eius in promptu sunt, & experientia veritatis eorum quotidie ante oculos nostros versatur. Domine Iesu libertatis author fons & origo bonitatis, quia Invidia tam enorme peccatum est, ut potius diabolicum dicatur quam humanum, concede hanc mihi gratiam ut nunquam hoc peccatum committam, sed & per admirabile silentium tuum, da mihi oro abstinentiam & cautelam in loquendo.

§. 116. *Et iterum negavit. v. 72.*

Ecce quomodo occasio non vitata rursus peccatum pariat: Velenim
exive-

exiverat iam Petrus ante atrium post primam negationem, & iterum regressus erat vel adhuc itabat cum iterum tentatus est, & iterum negavit: hinc clamat Ieremias cap. 51. *Fugite de medio Babylonis & salvet unusquisque animam suam.* & S. Bern. serm. 3. de Conversione ad clericos quid ni periclitetur castitas in delictis, humilitas in divitiis, pietas in negotiis, veritas in multiloquio, charitas in hoc saeculo nequam. *fugite de medio Babylonis, fugite & salvate animas vestras.*

Heu quam multi similes Petro, qui licet experti sint lapsum, in eodem tamen lubrico, & super glacie eadem nihilominus pueriliter rursus regrediuntur in eandem miseriam, & quæ ipsos non infestat domi, foris quærunt, ruinam.

Heu miseri! & ego peccator Confiteor Deo Patri Omnipotenti & dilecto eius filio Iesu Christo nostro redemptori, nec non B. Mariæ Virgini Dei genitrici, S. Petro & omnibus cælestibus, Confiteor ex toto corde meo, me Petrum secutum per varia peccata recidendo, quæ sic in carne mea cumulata sunt, quemadmodum arena in littore maris, & quemadmodum onus grave gravata sunt super me! de his omnibus admissis vehementer doleo, eorumque ex toto corde pœnitent: sicut ergo lecatuſ fui Petrum errantem, sequar & pœnitentem per intercessionem eiusdem S. Petri, sanctorumque omnium pœnitentium in cælo, obsecro domine, adiuva infirmitatem meam.

§. 117. Cum iuramento. v. 72.

Nec satis erat mentitum fuisse Petrum se nescire Christum, & negasse simpliciter Dominum suum, sed superaddit cum iuramento non fuisse cum Iesu Nazareno, & hoc ad unius ancillæ vilis interrogationem? at obsecro quis instigavit duas hæc ancillas, ut ita Petrum interrogarent, variè exagitant & tentarent, ut omnino à Iesu deficeret vir tantopere cordatus? Dæmon, Dæmon, iuxta verbum Iesu, Luc. 22. Ecce Sathanas expetivit vos, ut cribraret sicut triticum, & profecto cribravit discipulos Christi, & modo adhuc cribrat, in Hollandia, Anglia, Scoria, Iaponia, aliisque infidelium regnis, uti ostendunt Martyria & Edicta contra Catholicos usitata, sed & hæc sunt hora est potestas tenebrarum.

O Petre, Petre quantum tibi nocet visum fuisse ab ancillis & audisse loquentes, à quot singulis & calidissimis lacrimis liber fuisses si eas nunquam vidisses: ô quantum tibi constitit ancillas audisse & eis respondisse: an non ergo merito ab his infirmiores Petro sibi timere debent? quando illud caput Ecclesiæ Dei, & petram ipsam & basim convellere dæmon annis est per ancillas, sed & ante & post ipsum. O quot milia hominum fecidavit & in pericula præcipitavit! Hoc est rete internalis piscatoris. Et tamen Quinti Evangelij præco Reformator Ecclesiæ ausus fuit scribere; Si

non vult coniux, veniat ancilla. Vere Homo ista scribens aperta erat porta inferni. O humanæ infirmitatis exemplum, qui hoc scripsit fuit Monachus, fuit Fr. Martinus &c, qui se igitur existimat stare, videat ne cadat, quis enim ad tantum lapsum Petri, Lutheri, calvini &c humiliter & cum sui diffidentia non incedat? quis bonis fidat affectibus? O Iesu ne me unquam verbis aut factis te negare permittas, vel mentiendo & multo minus iurando sine veritate, reverentia & necessitate.

§. 118. *Quia non novi hominem, v. 72.*

Petre, Quid dicis? non novisti Iesum magistrum tuum ad quem te adduxit primum frater tuus Andreas, &c qui è mari vocavit te postea cum fratre tuo Andrea piscantem, & quem relictis omnibus secutus es? & à quo in piscatorem hominem es promorus. non novisti magistrum cum quo comedebas panem azymum triennio & agnum paschalem, ad mensam eius accinctus, baculum in manu tua? Quis tibi lavit cæna in ultima pedes? nonne ille magister tuus? qui & tibi renitenti dixit, si non lavero te non habebis partem mecum? & tu adhuc, non solum obtulisti ei pedes sed & manus & caput? an non post cænam te sumpsit secum in hortum, an non ibidem obdormisti ipso orante, & rediens ad te tertio, ut vigilares etiam admonuit, quia hostis appropinquaret? an non adventante eodem hoste gladium extraxisti in eius defensionem? dic quæso, mi Petre, quam ob causam venisti huc in atrium Pontificis? quare tam diu hic moraris, in frigore, inter turbas militum, nonne ut fidem datam Christo servares; & videres finem eius captivitatis? Cur igitur modo frangis fidem, & promissionis quasi oblitus, dicis: *Quia non novi hominem* Magistrum & Dominum meum, & hoc cum iuramento! ad quam insaniam venisti? ut quod sole clarius patet & probe nosti, neges constanter & aperte contra conscientiam propriam, contra fidem datam, contra scientiam & notitiam publicam, quid dicis? taces, Petre dicam ego. Times, & quid times? carcerem, mortem, & unde ea times? non à iudicibus examinatus, sed ab ancillis interrogatus negas Iesum, negas te illum nosse, te illius esse discipulum, nec simpliciter sed cum iuramento. erit cum eum coram Nerone & toto mundo intrepide confiteberis, & timorem illum sanctè damnabis.

Nunc ad me converto me, Domine, & aio visis his quæ evenerunt Petro: Noverim te mi Iesu & noverim me, nec aliquid cupiam nisi te, oderim me & amem te; humilem me, exaltem te, nihil cogitem nisi te; persequar me, sequar te; timeam mihi, timeam te; diffidam mihi, fidam in te, & in nullo afficiar nisi in te, ut in æternum fruatur te.

§. 119. *Et post pusillum accesserunt qui stabant & dixerunt Petro, v. 73.*

Dum Petrus ita palam loqueretur ad ancillam in atrio, in præsentia

cohortis militum, aliorumque virorum ac mulierum, & tam aperte negare Christum, e contra & ancilla Petrum agitare & molestare verbis & cachinnis intendunt undique & milites, juvenes & senes circumstant Petrum magisque interrogant de Christo magistro suo, discipulis, doctrina, captivis, aliisque, etiam percussione Petri & Malchi auricula ludificantes ita ut potuerit dicere Petrus, quod de Magistro suo dixit David: circumdederunt me sicut apes, & exarserunt sicut ignis in spinis. zizania naturalia nocent tritico, idque ad terram detrahunt, sic hac mulier trahit quodammodo Petrum ad terram, hoc est, ad sui oblivionem omnimodam & peccata, ut non solum ad eius interrogationem neget Dominum, sed & ut inducatur coram omnibus, cum juramento & detestatione negare: vide anima mea, quam sint noxia pravorum hominum colloquia, ipsa quippe coegerunt Petrum negare dominum, quem prius confessus fuerat esse Dei filium. Et quis aestimare poterit angustiam cordis viri senis, dum circumdaretur tot armatis viris, & ludificaretur, imaginor ipsum quasi perditum & exanimem & sideratum steterisse in atrio nescientem quid diceret, quis non compassione tangatur?

Certe Domine Iesu compatior bono seni stanti coram iis quorum peccata ira fervebant, quorum animus invidia, & os maledictione & malitia abundabat, & fraudes moliebantur quid mirum quod in tantum consternatus bonus senex toties ceciderit. Verum Dei benignitas ea omnia vertit in bonum publicum. quanti peccatores Petri respicientia animantur? & sane cum constituisset Dominus ut fundamentum ille esset Ecclesiae, ideo in imum fundi sui eum delabi permisit, ubi fragilitatem nilque posse suum perspicue cognosceret, & sentiret. Necessse etiam erat, ut caput aegre haberet, propriamque experiretur infirmitatem, quo quaelibet membra infirma misericorditer ferre disceret, iam non sepius sed 77. peccantibus veniam daret, utque per hoc, quod ipse passus est compati disceret, & gratiam sibi a Christo factam cunctis converti volentibus peccatoribus impertiretur.

Domine Iesu cordium inspector & renum, mihi quoque hanc gratiam largire, ut nunquam accurram ad malum faciendum vel ad confundendum proximum, minus vero, ut inveniar inter consortia mala, quibus stimularus mei obliviscar in tantum, ut peccare velim, sed in patientia vel sustineam ludibria pro te, vel prudenter fugiam societatem malam per quam separandus essem a te

§. 120. *Vere & tu ex illis es. v. 75.*

Ubi Petrus audivit a circumstantibus, quod ipsum noscerent & asseverarent dicentes: *vere & tu ex illis es.* credo quod, ante vix tibi praesens erat, & tunc iam plane consternatus fuerit, dum advertit quod sibi velint demonstrare ipsum esse, mendacem, vel quasi inscientem sui ad mentem unanimi-

ter revocare. Vide, anima mea, quo diutius persistit Petrus apud malam societatem, eo gravius tentatur, antea ab ancilla & ancilla, modo turba tota circumdante eum in atrio: sic quo, quis diutius persistit in occasione mala, eo gravius tentabitur, & gravius delinquet, nisi assimiletur *Caprea binnuloque cervorum, super montes aromatum, super montes Bethel.*

Hujus rei testis est mea quoque conscientia o Jesu, quo enim diutius permansi cum malis & in peccati occasione eo sæpius peccavi & gravius, pro dolor: sed quia Petrus se ipsum tibi totum antea resignarat, corque illius & intentio recta & vera perseverabant erga te Domine, tua etiam gratia, casus hic non fuit illi ad damnationem sed medicina potius, eadem operante gratia conversionem & fletum. Ita Domine fiat mihi, ut qui tibi me ipsum devovi a puero semper, & mea non sit mihi reatus meus ad pœnam, sed occasio salutaris ad veniam, infirmitas mea sit causa & materia memet magis humiliandi cum Petro, ad te revertendi magis magisque amandi & adherendi in vitam æternam.

§. 121. *Nam & loquela te manifestum facit. v. 73.*

Argumento utuntur ad hominem quo Petrum arguant mendacij, & deducant ad confessionem Domini sui & veritatis, dicunt enim loquela te manifestum facit, nam & Galilæus es seu idiotismo & accentu Galilææ Provincie uteris. Hoc erat argumentum militum & ministrorum, quo Petrus oppugnabatur, quod licet non sit tale ut inde concludere liceat, ergo Galilæus es & consequenter etiam male concludat, ergo Christi discipulus es, quia multi Galilæi discipuli Christi non fuere: tamen argumento hoc victus est Petrus & plane deiectus, & convictus, quia in Petro verum concludebatur argumento falso, nam & Galilæus erat, & discipulus Christi quod argumentum cum non posset conscientia victus refellere, cepit iurare & detestari, quia non novisset hominem Jesum: o miseriam humanam, si tanta infirmitas non stabilietur Dei gratia. Scio quosdam pio affectu erga Apostolum Petrum locum hunc ita interpretari, ut dicant, Petrum hominem negasse, non Deum, sed hi exultationem querunt in manifesto peccato, si ve enim hominem, si ve Deum negaverit, certe personam negavit, quæ & homo erat & Deus.

Quam bonum est veritati nunquam resistere, incundum sed candide causam defensione cessare. *Fruitus enim lucis est in omni bonitate, & iustitia & veritate. Ephes. 4.* & quia Petrus non mansit in veritate ideo nec in professione veræ fidei & bonitatis & iustitiæ permansit, quod tanto cum dolore postea plangere debuit diebus vitæ suæ: ergo Iesu pie qui es ipsa veritas da mihi gratiam ut maneam semper in veritate, sic manebo in luce veræ fidei bonitatis & iustitiæ, & postea *habitabo in tabernaculis tuis, teste Prophet. ps. 14.* §. 122.

§. 122. *Tunc capit detestari & iurare quia non nouisset hominem.*

Abyssus abyssum inuocat; Petrus de peccato in peccatum ruit, adeoque sibi funem peccatorum ne dit ut dicere possit: *funes peccatorum circumplexi sunt me*, qui enim semel deliquit audacior & paratior redditur ipsa sui impunitate ad sæpius delinquendum, vnde & tertio negat eadem facilitate, nec dubiam, quin sæpius negasset, si sæpius interrogatus fuisset. unde S. Augustinus, *Deo gratias*, inquit, *quia cessauit interrogatio, si non cessaret interrogatio, diu repeteretur negatio*. Qui per scalam cadit de supremo gradu ad imum decidit, ita fere in peccatis fit, 1. enim simpliciter negauit Petrus Christum. 2. cum iuramento, 3. cum execratione: peccatum enim pondus est quod semper ad inferiora trahit, & maiora peccata generantur ex minoribus, sicuti ex furtis obolorum deuenitur ad furta florenorum; hinc ad rapinam, tandem ad homicidia & larcinia.

Sed cur in tantum labi permissus est à Deo Petrus? 1. in pœnam præsumptionis eius, ex qua etiam pericula peccandi adiit & se contra ea non munivit. 2. ut in illo totum genus humanum posset agnoscere, nihil se sine Dei gratia præualere, ac præclare in ipso exordio Ecclesiæ Pelagianus error confutaretur, qui sine gratia Dei opinabatur liberum arbitrium hominis posse bonum operari & in bono perseuerare. Certe aliud nos S. Petrus docet verbo & exemplo suo. 3. ut Petrus disceret, uti pastor generalis futurus Ecclesiæ compati pœnitentibus & largiri misericordiam; 4. ut in sublimi eo statu disceret humilitatem. 5. in solatium pœnitentiam ut Marcellini, Theophili & similibus, ne quis desperet de Dei misericordia, cum Christus Petro non modo tam facile ignouerit, sed etiam post lapsum tanta beneficia contulerit. 6. ut disceremus credere verbis Christi.

Domine Iesu scio & confiteor coram te & omnibus creaturis me multo maiorem esse Petro peccatorem, qui non in tria modo peccata incidi sed in mille & amplius, heu dolor; da obsecro gratiam ut cum Petro redeam ad pœnitentiam, & ea desceam antequam hinc inigrem, ne moriar extra tuam gratiam, & à te separet, qui cupio tecum viuere, & manere semper.

§. 123. *Et continuo gallus cantauit v. 74.*

Cantauit gallus & ita cantauit, ut Petro cantus eius proficeret ad salutem, & tanto amplius prædictio Christi confirmaretur & infallibilis appareret. sicut igitur hæc verificata est, ita verificabuntur & alia eiusdem de die Iudicij, de retributione malorum, æternitate pœnarum, stridore dentium & fletu &c. etiam si putent impij peccata sua fore semper occulta, & impu-

K

nita,

nita, si in illis temporaliter non deprehendantur, & homines eorum nullatenus nanciscantur memoriam: sed profecto falluntur, uti & Petrus qui Christi verbis æque parum tribuit. at gallus ei veritatem Christi verborum inculcavit, & docuit. Idem faciet & vero sæpe facit nostra conscientia, quæ quibusdam ira cantat & recantat memoriam peccatorum commissorum, ut non valentes tolerare hunc cantum, horrore æterni cantus fugiant peccata & poenitentiam agant de admissis in tempore, Talis erat Iapon ille qui homicidio commisso inquietudinem conscientia tantam passus est ut Indiam peruagaretur donec S. Franciscum Xaverilum & per illum salutem repetens Iaponia conuertendæ occasio nem daret.

O Si audiremus, uti Petrus, hunc gallum nostrum cantantem, & recordaremur verborum Christi de terribili examine vitiorum, iudicio extremo, ignibus sempiternis, non ita in abyssum iremus peccatorum, ne dicam ad ima inferni nos præcipitarem. O Iesu, Iesu, Iesu fili David dedisti mihi hoc signum conscientia & remorsus ad poenitendum & fugiendum assignando, gratias tibi pro hoc munere ago agamque, sed insuper peccata & occasiones multo præsentius & præstantius quam S. Petro gallum; deprecor gratiam alteram, ut cantante hoc gallo me peccatorem oculis misericordia cum Petro aspicere digneris, ut non solum audiam monentem; sed & sequar cum Petro vocantem descendendo & poenitendo in omni tempore vitæ omnia peccata mea.

s. 124. *Et recordatus est Petrus verbi Iesu, quod dixerat illi. v. 75.*

Felix recordatio per quam sequitur dolor animi de peccatis, Iustitia reducitur, gratia Dei reuocatur: Quis hic non irrumperet in lacrimas cum Petro videndo cordis compunctionem, considerando animi dolorem de offenso Deo & Magistro, lacrimarum fontes uberrimè prorumpentes ex oculis, singultus super singultus, contusiones pectoris, & voces illas diuinitati gratissimas *Vnde, quod, veni? Leuis una mors est virginum culpa.* Ah! quid feci proditor & infidelis seruus? negavi Dominum meum, tam bonum mihi, qui tanto cum affectu me præmonuerat; cur non credidi? præsumpsi nimium & superbus fui. nonne totus demens fui? Ah! quid fui? quid modo sum? quo ibo nunc, quo fugiam à facie formidinis Domini mei, à facie discipulorum eius, ausimne comparere coram ijs, aut accedere sodalitiis eorum? pudeat; quid igitur faciam? ibo & me abscondam, ne videat me vilis hominis, ut plangam dolorem meum, & peccata mea, si forte recipiat me Deus, si forte præster mihi misericordiam.

IN hac consternatione mentis quid fecit Petrus? lauit peccata lacrimis, omnibus diebus vitæ suæ pœnituit, & bonis operibus, exemplo virtutis, & prædicatione, & martyrio læsum Christi honorem restaurare studuit:

O si & ego sic plangerem peccata mea, heu nimis graua & multa! Quis mihi det fontes lacrymarum? ut ea defleam noctes & dies, infidum cor meum & rebelle Deo meo. O quid feci! deflete me cœlum & terra luge me omnis creatura, orate pro me omnes sancti & sanctæ Dei cum lugere non possitis, si forte recipiat me Deus, si forte præstet misericordiam misero mihi peccatori, & recipiat me in gratiam, qua excidisse me sero, & sero nimis agnosco.

§. 125. Priusquam gallus cantet ter me negabis. v. 75.

Hæc verba ex eo tempore ita alte animo Petri in fixa fuerunt, ut quemadmodum iij, qui tympani pulsus continenter aliquot diebus audierunt, etiam cum pulsus eius desit, audire sibi nihilominus videantur, ita Petri auribus insonabat vox ista: Priusquam gallus &c. ideoque hæc animo eius paulum liberato ab aliarum rerum intenta cogitatione, occurrebat. Hæc ille corde premebat, hæc verba somnum ei frangebant, illa vigilantem flere cum suspirijs & singultibus faciebant, hæc intellectum, illa memoriam continuo pungebant, non quidem cum desperationis & pusillanimitatis cruciatu, sed dolore permixto cum amore, verecundia, honestate, maxime post apparitionem Christi à morte resuscitati, ex quo tempore mirabilis in S. Petro pietas in Christum increuit, adeo ut is dicatur author esse eius Christianorum ceremoniarum; quod Galli Gallinæ icon in turribus sacrarum ædium collocetur, tanquam super pyramides & columnas Christianas.

O Si & mihi ob oculos quotidie versarentur peccata, quæ ab infantia usque huc perpetravi, & in memoria mea versaretur, uti S. Hieronymo, continuo terribilis illa vocatio: *Venite ad iudicium*, ut me præpararem tempestiue ad reddendam de ijs rationem, & nunc delere ea pœnitendo studerem, quam mihi bene foret in extremis. peto igitur ad hoc tam salutare opus tuam gratiam & benedictionem, ô Iesu.

§. 126. Et egressus foras. v. 75.

Quia Petrus iam se indignum Christi aspectu ulteriore per recessum ex atrio Pontificis, iudicabat, & ideo ob pudorem sceleris sui oculos eius fugiebat, & alium locum iam quærebat solitarium & accommodatum ad plorandum, qui creditur fuisse spelunca quædam, eodem se contulit, me-

mor infirmitatis suæ ne forte tentatus rursus, relaberetur, & licet serò, quæ-
sivit secretum, qui male versatus erat in luce & publico. Ergo si vis sinceram
agere pœnitentiam, si vis flere commissa peccata cum fructu, debes egredi
foras, relinquere debes malam societatem, fugere occasiones peccandi, sal-
tem proximas, nec redire, sed secedere à turba, à mundi vanitatibus & vo-
luptatibus tibi vacare & Deo in secreto pectoris & cubili saltem ad tempus
donec vocatione Dei vel tuorum superiorum voluntate, aut officii tui re-
gula reuocaris ad publicum: tunc senties cordis contritionem veram, saluta-
res lacrimarum fontes ex oculis & corde scaturientes, & gratiam & miseri-
cordiam Dei, hanc viam & secessum tibi monstrat, & præscribit Petrus suo
exemplo.

O Cœlestis Rex & dominator omnium, benigne redemptor, Petrus hic
tactus dolore cordis & confusione, super trina negatione tui, ferre non
potest aspectum tuum, abit ut pleret, ut lugeat peccata sua, deserit atrium &
quærit tugurium, fugit amœnum locum & vanitatibus plenum, & intat spe-
cûm horridam & tenebrosam? Quid faciam ego miser peccator infirmus &
imbecillitate oppressus, quiq; à perfectione Petri & quam tu desideras
adhuc longissime absum? Conscientia enim mea quotidie me accusat, &
singulis momentis experior, nullam esse in me sanitatem. Te offendo fere si-
ne intermissione, omnes fere cogitationes verba & opera, quæ absque tua
singulari gratia facio, ad malum sunt inclinata, peccata mea etiam tot sunt &
tam graua, quibus iram tuam commerui, ut animæ meæ jam dudum in a-
byssum inferni & perditionis fuisset migrandum, nisi tu me auxilio tuo susti-
nuisses. Auxiliare magis & clemens & mitis, ô cœlestis pater, qui neminem
vis perire, sed omnes saluos facere, aufer à me peruersum huius mundi amo-
rem & carnis concupiscentiam, ingere cordi meo confusionem peccato-
rum, & ardens gratiæ tuæ largire desiderium, & si possibile est egrediar a-
trium mûdi peruersum, & ingrediar locum solitudinis, deuotum, quietum,
ut ibi desceam hoc ipsum, quod huc usque iusto ex delictis meis dolore non
sum compunctus: aut quando iam ille exitus mihi est præclusus ratione sta-
tus vel ætatis, saltem quotannis semel sacro Quadagesimæ, aut Aduentus
Dominici tempore, me accuratius recolligam: vel per exercitia spiritualia
cum consilio confessorij in domo religiosâ, vel menstruè ultimo die mensis,
vel quot septimanis die sabbati, aliqua hora recogitem tempus elapsum, imo
iudices ad vespèram per conscientiæ examen me ipsum respiciam.

§. 127. *Fleuit amare. v. 75.*

Quia ab oculis Christi oculi Petri vel cor eius vulnerata erant, ideo &
accele-

acceleratæ fuerunt eius lacrymæ, & illico ad se redijt: ita electicum labuntur eadem præventi gratia citò ad se redeunt, uti & equus generosus, qui à cespitatione fortuita illico se colligit & quasi verbera metuens exilite cautiorque incedit. plane ita, plane Petrus lapsus unico nutu Dei semel ab eo respectus, ad eò conuersus est, & tanta cum celeritate ab omni perturbatione, tam fortiter sese conuertit ad Deum, ut is enim reciperet in amicitiam, peccatum remitteret, & in amore multo amplius stabiliret.

Olesi benignissimè quàm felices sunt illi, quos ita respiciunt oculi tui, quos sic micantibus illustras radijs diuinæ lucis tuæ, ut & fundum suum perspicere & vitia sua agnoscere queant, quam citò illi conuertuntur quam celeriter frigida illa & dura corda emollescunt, accenduntur, amore liquecunt & fluunt lacrimis: quæquæ antea à peccatis abstinere non poterant, jam corde conuerso clamant, peccavi Domine, miserere, peccavi Domine quid me vis facere? Certe mirum non fuit lugere Petrum amarè magis autem mirandum non creuisse præ angustia & tremore cor illius, cum Dominus de tecto eius fundo suæ eum peccata fecit intueri, cernereque quantum dilecto suo Magistro contemptum & iniuriam itrogasset. O qui sic vel semel suum pelleret fundum conscientia perspicere. Iesu bone, mihi maximo peccatori hanc gratiam concede, ut & cum Petro lacrimarum calidarum fontes ob peccata ex oculis cordis & corporis uberrim scaturiant, ut & cum Petro merear gaudere in die resurrectionis corporum, quod hic in terris fleuerim amare, fleuerim amore, & criminum meorum maculas expurgatum.

CAP. XXVII.

5. 128. Mane autem factò. v. 1.

Quæ huc usque contemplati fuimus, nocte illa tristi tenebrosa & amara valde, quæ præcessit parasceuen, facta sunt, nunc illucescit dies, dies sæculi, dies tam diu desideratus, in quo reparandum erat genus humanum, de vincenda mors, coercendus infernus, cælum aperiendum princeps mundi acie & prælio magno prosterneendus, & scripturæ implendæ. Hic est enim ille dies, quem ante multa sæcula videre desiderauit Abraham, cum omnibus credentibus. imò hic est dies, quem etiam ipse Christus desiderio desiderauit. denique hic est ille dies quem principes Iudæorum auide expectabant, sed valde dissimiliter, Abraham cum fidelibus, ut à Christo redimerentur, Christus ut eos redimeret, Iudæi ut Christum perderent.

K. 3.

O lesa.

O Iesu desideratissime, quid tibi animi erat cum diei huius matutinum crepusculum cerneres? Credo iisdem te affectibus & cogitatione utum, quibus S. Cæcilia virgo tua postea usa fuit, in animandis martyribus: & ego cū illa, & tecū simili affectu dico: *hac est dies desideratissima omnibus hominibus, hac est dies quā fecit Dominus, hac est dies qua Dominus afflictionem populi sui respexit, & fecit redemptionem.* Ergo hunc diem nostræ redemptionis deuote recolamus, cum omni gratiarum actione dicentes: Gloria tibi Domine, quod vixerimus & viderimus hunc diem redemptionis nostræ: diem propitiationis, quem patris nostri videre capiebant & non viderunt, nec valuerunt. O magna gratia Dei nostri, erga nos miseros peccatores.

§. 129. *Consilium inierunt omnes Principes Sacerdotum & seniores populi aduersus Iesum. v. 1.*

Heri instituerant consilium postquam ab Anna fuisset missus ad Caiapham de nocte, nunc iterum mane conueniunt omnes Principes Sacerdotum & seniores populi ad consilium ne forte censeretur minus legitimum quod de nocte habuerant, & absentibus quibusdam, ne & obijceretur parum exacte & semel tantum pōderatum fuisse negotium Christi damnationis, imo vero & multo magis ut consultarent, quā viâ ratione & modo possent Iudici Romano & gentili eum tradere, ut morte turpissima damnaretur, quali ipsi damnare nequebant. Quam verò totum id callide, quam vafre actum?

O mi Iesu, quam vigiles, prompti & veloces sumus ad faciendum malum! obsecro te per hoc consilium iniquum, ne vnquam conueniam aut velim nocere proximo quouis modo, sed studeam omni tempore honestati, iustitiæ, æquitati circa omnes, idque propter amorem tui solius, ne aduersum te quid agam ne in partes trahar malignantium, vel specie boni pulchrè illudentium incautis. sed simpliciter, uti iussisti proximum diligere, sicut seipsum, sic præceptis tuis satisfaciam non credens omni spiritui, etsi sanctus videatur. Regat me sancta sedes Apostolica Romana, & quantæ vis aliæ succedant phantasiæ Humanæ.

§. 130. *Vt eum morti traderent. v. 1.*

Ecce finis consilij Principum & conuentus, adeo matutini. erat quidem conceptus pridem in mentibus eorum, à tempore scilicet, quo cepit Iesus docere & prædicare, Noui Testamenti Euangelium, & increpare vitia Sacerdotum & Principum Iudæorum, inde enim cœperunt cogitare, sed illo mane cœpit nasci malus fœtus cordis, putantes per mortem extinguerè

guere eius doctrinam, & fidem apud eos, qui crediderant in eum, quasi in filium Dei. Caiphas enim humanæ prudentiæ simulachrum erat, Christus diuinæ. Christus cum sibi pro fine proposuisset patris voluntatem perficiendam & gloriam propagandam, ad eum finem omnia dixit in primis se ipsum, Caiphas autem & omne Concilium tum propriam dignitatem tum amicorum, æstimationem quæ sapientiæ, & opes & commoda secularia pro fine proposita habebant, & collimantes omnia illuc destinabant & dirigebant. Cum igitur Christi Domini sapientiæ opinio, & seueritas doctrinæ, non minimum eorum dignitatem atque æstimationem læderent, statuerunt eum de medio tollere, ad eum finem nec mendacijs, nec periurijs, nec calumnijs, nec sacrilegijs ullis pepercere, & populum & Principes & Pilatum & Herodem eo pertrahere conatisunt, & Deum ipsum si potuissent.

EX tam diuerso fine, diuersus etiam agendi modus obertus est, nam qui Deum pro fine habet, quem finem naturaliter omnia creata spectant, non cogitur vim rebus inferre, non eget dolis, non fraudibus, non violentia, non denique ulla legum transgressione aut ordinis semel positi perturbatione, sed velut secundo flumine se à diuina prouidentia per causas secundas, quas Deus moderatur ac dirigit, ferri sinit: at contra qui aliud spectat & intendit, quam Deum, Dei que voluntatem, opus habet infinitis machinis & technis ad se suaque commoda facta tecta conseruanda. Et hinc est quod illi tota vita securi & læti uiuant sine ulla grauiore sollicitudine, & ne inopinatos quidem casus pertimescant, quippe qui sciunt omnia à Deo ad salutem electorum, ex quibus se esse utcumque morali certitudine confidunt, ordinari: at qui contraria Principia sequuntur, ij pauidam semper fugacem, suspiciosam, sollicitam, & inquietam vitam agunt, & ne in suamet simulatione deprehendantur expauescunt.

O Iesu, mi Iesu, desidero quidem sub cælo nihil nisi te, tuamque implere voluntatem omni tempore, ut mihi bene sit, in tempore tribulationis & iudicij, cum omnia ad amissum scrutabuntur & præmiabuntur, minus vero volo ob commodum aliquod meum machinari malum proximo meo. sed angustior dum cogito quam ægri homo possit vitare falsos fratres, per speciem boni illa, queate parantes, ad eum ut ipsi, sepe propter affectus suos cæci non videant quod laqueos tendendo laqueos circumferant dolosos. Esto igitur Dux noster, esto narchus consiliorum nostrorum.

§. 131. *Et uinctum adduxerunt eum. v. 2.*

At quonam? Ad Concilium mane congregatum sub specie æquitatis, utilitatis publicæ, Dei gloriæ, sed plenum fraudibus liuoris & odij in aper-
tum

ram perniciem tui, ð Christe, at quomodo te adduxerunt? ex tetto carcere vel militum custodia ligatis manibus, & funibus & catenis circa collum, & corpus plenum fœdis spuris & sordibus, tumescentibus & maxillis & oculis, dentibus & crinibus sparsis & sanguine madidis, ut, malefactorem, qui es ipsa bonitas, ut proditorem qui es ipsa veritas. In quem vero finem? ut iudicium hominum Deus audiat de se, & sententia iniqua mortis feriatur.

Quis hic se continere poterit à lacrimis? Cuius cor non rumpatur præ dolore dominum gloriæ & iustitiæ, regem cœli tam turpiter adduci & tractari videns ab hominibus, quibus tam multa præstitit bona? malum nullum. Aspice, ð anima mea, quam speciosus forma præ filiis hominum modo deformis appareat coram Iudicibus: illud speculū claritatis æternæ, cuius pulchritudinem sol & Luna miratur, quomodo obductum catenis & funibus, quantum humiliatus sedit se in concilio ad audiendam sententiam mortis: ut agnus innocens ad victimam ducatur: vere & bene eum comparat Propheta leprolo cuius nemo non horret aspectum, quando quidem amabilis Christi vultus adeo ex plagis intumuerat, sanguine obductus, phlegmatibus repletus, unguium laceratione dissectus erat, ut non esset illi species hominis neque decor.

Ergo, mi Iesu, obsecro penetret passio illa cor meum, inflammet me in gens charitas quæ hæc operata est pro me, erubescam superbus homo, vile stercus, qui me aliquid esse puto, qui obedire detrecto etiam superioribus & mandatis tuis, cum te Deum omnipotentem video paratum adeo, ut te sitas hominibus, victum catenis & humiliatum nimis pro me dicentemque cum Propheta: *Quoniam ego in flagella paratus sum.*

§. 132. *Et tradiderunt Pontio Pilato præfidi. v. 2.*

Habebant Iudæi hunc morem quoniam apud eos ius gladij habebat Cæsar, & eius vice Procurator eius, ut quem adjudicassent morti ligatum Iudici traderent, erat enim eis à Romanis ablatum jus gladij, quando Archelaus, Dux relegatus erat, & eius ditio ac bona in Fiscum Cæsaris erant redacta per Sulpicium Quirinium, teste Iosepho Iudæo, & ipse met, uti dicetur, ideo tradiderunt eum Pontio Pilato præfidi Romano, tum ut crimen iniustæ cædis à se in Pilatum transferrent, quasi non ipsi, sed Pilatus eum occiderit, tum ut videretur Christus iustius damnatus, utpote non ipsorum tantum Iudæorum, sed gentilis etiam præfidi iudicio, tum ut à gentilibus durius tractaretur, adeoque crucifigeretur turpissimo illo genere supplicij, quod Iudæis erat execrabile, denique ex Dei consilio, ut indicaretur Christum à Iudæis dandum esse gentibus cum Evangelio & regno suo, & qui-

dem

dem jure merito, quoniam eum à se ablegarunt, & gentibus tradiderunt, & sic utrisque factus est redemptio & salus.

Eccel peccator, pro te hodie traditur Dominus in manus gentilium, & ducitur ad Pilatum breui educendus ad supplicium.

Ecce quomodo innocens Iosephus à fratribus suis traditur Ismaelitis: Ecce quomodo fortissimus noster Sampson traditur à sua Dalila, id est Synagoga, in manus Philistinorum incircumcisorum.

Surge ergò, anima mea, sequere Dominum tuum, sequere sanctissima vestigia humilitatis eius, patientiæ, obedientiæ & resignationis usque ad mortem crucis: sed & ô clementissime Deus, miserere miserimæ creaturæ tuæ, quando quidem magnam tibi confiteor infirmitatem & peruersitatem meam qua & ego te sæpe à me repali & alijs tradidi. Nihilominus adiuua me Domine Deus, ut te sequar & me ipsum abnegem, naturamque meam voluptuariam ita crucifigam, ut peccato ad sanguinem usque reluctet, nihil enim possum absque auxilio gratiæ tuæ.

§. 133. *Tunc videns Iudas, qui eum tradidit, quod damnatus esset. v. 3.*

Hic Euangelista relicto tantisper Christo apud Pontium Pilatum præfidem, describit, quid fecerit Iudas Traditor, quonam deuenit, & quomodo peccatum traditionis in illo confestim fuerit punitum, ut vel sic abstererentur cæteri socij Iudæ. Ait autem: Tunc videns Iudas qui eum tradidit, quod damnatus esset, hoc est quando vidit præter suam opinionem Iudas qui eum tradidit, (ad distinctionem Iudæ Thadæi discipuli Christi fidelis) quod Christus damnatus esset in concilio Iudæorum, Seniorum & Principum, & quod iam traditus esset præfidi Romanorum ad exequendam sententiam mortis, purabat enim forte avarus homo & fur aut liberandum Christum per Iudæos ob varia in eos beneficia, aut euasurum è manibus eorum sicut alias, aut facinus suum, in feruore concupiscentiæ suæ pecuniariæ, non ita ponderauerat, pœnituit eum facti, non solum propter offensum Deum, sed quod omne in posterum pecuniæ in Christi familia tractandæ & usurpandæ commercium ac lucrum amicæ cessaret, abrogatâ familia, cuius ipse fuisset procurator, temporaliumque custos, & proinde inermis, sine auctoritate omni, imo inglorius & contemptus apud omnes esset futurus, quæ consideratio & metus inde proueniens ad eum in homine cupiditatibus dedito intumuerunt, ut collatione pecuniariæ summæ adeo parua, & mali sui, in quod se ingererat, adeo vasti, animo linguæ, & vertigine inquietudineque immani, veluti intemperie quadam Melancholica agitari inciperet. Ita ut in corde eius tanquam in theatro quodam confusio, cupiditas, damnum,

L

con-

conscientiaque & omnia mala eliminatis cunctis bonis tumultuari videntur fera æstimatione cuncta in maius efferente supra ipsam mundi magnitudinem.

O Christe hominum redemptor, quam grande est tormentum conscientia sceleribus inquinata, imo vel uno crimine deturpata! certe omnia mundi monstra non sunt monstra comparatione illius, malum ingens, horrendum, infandum! & quid erit, si quis in inferno talium monstrorū milliones aspicere cogatur? vere bene dictum est, à quibusdam DD. quod conscientia magis damnatos affligat, quam ipsi dolores infernalis ignis, & ideo fortasse ita tenebras amant damnari quo monstrositas hæc sua lateat, nec ipsi eam in luce intueri cogantur. O lucis creator optime aspice me, & aspiciendo corrige me, ut semper filius lucis esse velim, & non cum Iuda in tenebras primum, deinde in tam enormem cruciatum me conijciam.

S. 134. *Retulit triginta argenteos principibus Sacerdotum & senioribus. v. 3.*

Vulgare dictum est, Res aliena clamat ad Dominum, nec tantum ad hominem qui eam prius possidebat, sed multo valentius ad Deum, teste S. Iacobo, ubi ait, *Ecce merces operariorum, qua fraudata est à vobis clamat, & clamor eorum in aures Domini Sabaoth introiuit.* Non temerè positum est, in aures Domini Sabaoth id est exercituum, quo scias non defuturos illi satellites, si priuatus es: exercitus si princeps, quibus & rem quam occupasti Domino reddat, & te in ius ad suam tribunal trahat. denique tantus est rei clamoralienæ, ut eum ne Iudæ quidem conscientia ferre potuerit, quin statim argenteos male quæsitos referret, & cum non reciperentur, in templo proijceret: atque is quidem non tam male partam pecuniam Dominis restituit, quam factum infectum reddere voluit, & animo turbato qua via alia, se scelere tanto exonerare posset, non vidit. Nam quia scelus suum venderat, pecuniam abominabili lucro suam fecerat quare & agrum quem ex illa emere Iudæi, B. Petrus merito ait Iudæ fuisse, licet is nunquam eum emerit, nunquam eo frui potuerit. *Possedit, inquit, agrum de mercede iniquitatis.* Tam gravis est pecunia male quæsitæ, ut etiam si ea iam parra sit, & in possessionem veram propriamque transuerit, nemo tamen eam ferre, nec Iudas nec templum, nec sacerdotes omnes simul potuerint. Quis ergo non eos Iudæ peiores esse dicat, qui rerum quarum nunquam nec jure, nec virtute Domini effecti sunt, occupatam semel possessionem dimittere cunctantur.

Domine si tam periculosa res est habere pecuniam propriam, scelere partam quid erit habere cum scelere rem alienam? obsecro ergo etiam
atque

atque etiam ne quid possideam unquam de mammona iniquitatis, aut red-
dam statim cum cognouero, & quidem cum Zachæo potius quadruplum,
ne ideo puniendus reseruet in futuro, aut si læsi quempiam sine in fama sine
bonis fortunæ pœnitenti corde & humiliato restituam, & veniam deprecet
in tempore, ne clamor eorum veniat ad aures Domini Sabaoth me accu-
sans de iniustitia facta, & iniuria, meque tandem conscientia mea reum ac-
cuset & condemnet.

§. 135. *Peccavi, tradens sanguinem iustum. v. 4.*

Ecce pœnitentia, Ecce confessio, Ecce causa mouens pœnitentiæ tra-
dens sanguinem iustum; omnia bene, omnia sanctè, si ex corde vere contrito
& humiliato processisset hæc confessio verbum *peccavi*, si vere voluisset Iudas
non fecisse, quod fecit, ex corde sincero erga Deum solum, cumq; offensum,
certe actus contritionis, restitutionis & confessionis fuisset celeberrimus: sed
non fuit pœnitentiæ ex corde sincero & contrito de offenso Deo, magis vero
subdola, se, & sui utilitatem, & conseruationem & honorem intendens: alias
impossibile puto fuisse quin accepisset gratiam & misericordiam, veniamq;
omnium scelerum ab eo qui nos omnes quotidie vocat ad pœnitentiam,
clamore valido per semetipsum, per Prophetas suos & Apostolos dicens:
Matt. 11. 8. *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis & ego reficiam vos.* Et
Ezech. 18. *Si impius egerit pœnitentiam omnium iniquitatum eius non recordabor am-
plius, visio ego nolo mortem peccatoris, sed ut conuertatur & viuat.* Et Matth. 4. *Pœ-
nitentiam agite, appropinquabit enim regnum cœlorum, & cum comminatione
quidem, nisi pœnitentiam, hoc est, veram ut decet Christianam hominem,
dignamque egeritis, omnes simul peribitis.*

Quia ergo Iudas Ischariotes pœnitentiam quidem egit, & non secun-
dum quod decet verum pœnitentem, ex motiuo scilicet supernaturali,
de offenso Deo, & cum spe veniæ, ideo periit & æternum periit.

O Verax hominū amator qui neminem vis perire, sed conuertere omnes
& ad veritatis agnitionem venire: obsecro te ex intimis cordis mei, re-
spice me oculis misericordiæ (sicut respexisti Petrū, Magdalenam, Matthæ-
um, pluresque alios quos fortiter valde à via iniquitatis abstractos ad singu-
larem tuam pertraxisti dilectionem,) ut radij diuinæ lucis tuæ, in obscurum
animæ meæ fundum lucere queant, ut sic immensam vilitatem, vitiositatem,
peccatorum immensitatem, perspicuè cognoscam, adeoque in proprijs o-
culis nihili fiam, & tam me profunde humiliem coram te & hominibus unj-
uersis, quam & mihi possibile & tibi gratum ac placitum est, tantam tamque
veram pœnitentiam ob te solum offensum agam quotidie, cum tanta sub-

missione spiritus & lacrimarum imbre, ut gratiam tuam non amitam cum Iuda Ischariothe, sed eam acquiram magis ac magis in remissionem peccatorum omnium & vitam æternam, Amen.

§. 136. Tradens sanguinem iustum. v. 4.

Forma peccati Iudæ fuit Traditio sanguinis iusti, ex propria confessione, quæ & causa fuit desperationis. vere enim pœnitere noluit & veniam precari ab eo, quem offendit Deum, quem & sibi præsentem habebat in domo Pilatæ secundum impœnitens cor suum toties monitus, *thesaurizavit ergo sibi thesaurum suum*, hinc de Dei misericordia desperavit, cum Cain fraticida, in fide errando nolens cum Petro se humiliare, & Zachæo & publicano agnoscendo & Deum & gravitatem peccati veniam petendo, eligens potius mori quam confusionem pari in mundo, & æternaliter perire in inferno, quam misericordiam pœnitendo adipisci, nec sine dispensatione Dei, ut hoc facto Christi innocentiam principibus contestaretur, ipsosque emptores de iniquo contractu argueret atque totum mundum à scandalo liberaret, exemplumque esset principibus Sacerdotum, qui Christum gentibus iam tradiderant, nisi Deum agnoscerent, & veniam ab ipso peterent, perituros cum ipso miserabiliter, uti factum esse historiæ testantur.

Domine peccator sum maximus & multoties tradi te, & sanguinem tuum vendidi ad flagellandum, colaphizandum, spinis coronandum & crucifigendum per peccata, heu nimis multa & magna nimis, doleo & confiteor coram te & sanctis tuis totoque mundo, & cupio veniam à te cum lacrimis vere contrito & humiliato corde, nunc & semper & maxime in hora mortis meæ, nunc & pro tunc, ne subito præoccupatus morte non paratus inueniar: da igitur hanc gratiam, ut non maneam obstinatus in peccatis cum Iuda, aut de tua misericordia diffidam cum Cain, sed semper cum Petro recurram ad tuam piam misericordiam & gratiam, eam implorando pœnitenti corde.

§. 137. At illi dixerunt: quid ad nos. v. 4.

Attendite, ô Iudæorum principes, & considerate, quid loquamini; hic Iudas fatetur culpam suam de Christo innocente male tradito, fatetur & ipsum iustum, & dicitis: *quid ad nos?* nonne estis Iudices constituti, ut secundum legem & æquitatem iudicetis populum, malos perdati, bonos conservetis: istos puniatis, hos præmio afficiatis juxta meritum; videtis ergo &

audientes

audientes iustum Christi sanguinem traditum vobis malitiose, cur non dimittitis Iesum iustum, innocentem, sanctum & prophetam de vobis bene meritum? & hunc sponte confessum proditorem capitis & loco innocentis Pilato traditis, si estis iustitiæ amantes & patroni? sed male conscij pessime consolamini, pusillanimum. Et dicitis quid ad nos? Hæcine doctrinæ Moysis & legis vestræ, ut innocentem perdatis? Væ vobis scribis & pharisæis! In caput vestrum hæc iniustitia redundabit, qui confitentem culpam suam proditorem audire noluitis, nec innocentem damnatum absoluerit aut dimittere: Nam patet quid in Christo perdendo causæ habuistis.

Non sicego, non sic, Domine Deus meus, dicam unquam *quid ad me?* si audiero confitentem culpam, audiam libens semper, & secundum æquitatem iudicem, malos incorrigibiles puniam, innocentes & iustos defendam & promouere studeam propter te & ipsam iustitiam. Hoc Christianum est, aliter agere peruersum est, Iudaicum est.

5. 138. Tu videris. v. 4.

Quasi dicerent, si male egisti, tu videris quomodo defendas apud Deum & homines, nos tecum agere non habemus, si tradidisti magistrum & Dominum tuum, solum est tibi stipendium & pretium habes in manu tua, nos à te emimus traditionem tuam; malo tuo usi sumus ad bonum nostrum; permisimus boni politici mala, ut euenirent bona. Quæsiuimus enim capere Christum magistrum tuum, ut inimicum nobis, & Reipublicæ, Legi nostræ contradicentem: si igitur aut bene aut male fecisti, *tu quid ad nos? tu videris.* O Hypocritæ! quid dicitis: Tu videris? cur & vos non videtis idem quod Christi innocentis proditionem ex inuidia & odio in ipsum, e merito: an non estis prima causa culpæ & proditionis Iudæ? non enim esset proditor nisi esset cui proditio placeret. an non in eodem sunt prædicamento peccatorum & fur & detentor, proditor & receptator? cur non videtis in conscientijs vestris iniustitiam & proditionem vestram illam magnam, qua ex rancore, inuidia & odio non solum emistis à discipulo traditionem eius, sed & captiuastis, & condemnastis innocentem, dicitis, alteri *Tu videris* quid feceris, etiam vos videte & considerate quid feceritis? ista non est excusatio, sed obstinatio. O Principes, modo despicitis audire testimonium omnium maiorem, nec eius testimonium examinare vultis, ne scrupulus vobis iniiciatur ad dimittendum innocentem Christum, sed ex illo scrupulo, quem modo declinatis, fiet lapis magnus instar montis suo tempore.

IL 3

O Iesu,

O Iesu, Iesu! quantum malum est videntem videre nolle! certe magnum malum oportet esse peccatum, à quo contemplando sic & conscientia abhorret & nata. Videam ego obsecro mi Deus semper quæ recta sunt ut ea faciam, considerem libenter miseriam meam & peccata mea, instantia & futura, præmia & labores, actiones & finem contemptor operationum mearum & non auertam faciem meam ab illis malo affectu, sed & nisi sint pure ad tui solius gloriam & proximi ædificationem & salutem ea castigem ipse donec emendentur, ne ea propter confundar postea, uti hic Iudas irridetur ab illis ipsis, in quorum gratiam tam enorme scelus perpetravit. quid iam quæso lucrificet?

§. 139. *Et proiectis argenteis in templo. v. 5.*

Cum videret Iudas quod principes Iudæorum & seniores neque se pœnitentem audire, neque confessionem suam de Christi iustitia acceptare vellent, per verba: *peccavi tradens sanguinem iustum*, sed laborarent continuo, ut morti traderetur Christus, se quoque illudi à Sacerdotibus loco præmij & maioris remunerationis, vel solatij indignabundus præ confusione proiecit in templo triginta argenteos, quos à summis Sacerdotibus pro Christi traditione acceperat, & hoc ex odio iniquissimi pretij. Ita enim quæ initio perperam amantur, postea cane peius & angue odiuntur & pecunia tam auidè quæsitæ à proditore ita demum fit ei carnificina. Videant qui aliena vel auare detinent, vel non restituunt, ne etiam ipsis olim in agone fiat carnificina mentitus est sapiens Prouerb. 20. cum dixit: *suavis est homini panis mendacij & postea implebitur os eius calculo.*

Domine si quando mecum non agitur pro ut voluero, & confundar ob peccata mea, non desperem, aut indignabundus mihi, aut aliis nocere velim, sed quidquid euenerit tibi solum acceptum feram, si malum, humiliter & sapienter suscipiam, si bonum, gratias tibi referam jugiter.

§. 140. *Recessit. v. 5.*

A Principibus Sacerdotum, tristis, ob repulsans, iratus sibi ipsi, iratus hominibus victus à diabolo instar Cain fugitiuus quærit extra ciuitatem in locis abditis inter dumeta & arbores solatium, ad quod ipsum adegit carnifex conscientia ex una parte, ex altera dæmon sua suasionem, solet enim primo cum perpetrandum est peccatum, id extenuare, post ubi patratum est exaggerare, ut spem veniæ adimat, & secum in barathrum abdu-

cat

cat. Certè malum magnum est tristitia nimia & inordinata. quo enim non adegit Iudam!

DEUS meus ad te clamo, ne ita unquam affligar aut contrister, ut desperem, aut nullam admittere velim consolationem, neue dæmon cor meum ita possideat, ut velim mihi manus violentas inferre, sed in omni tribulatione & angustia succurre misero mihi peccatori, ut nunquam desperem propter gloriam nominis tui.

§. 141. *Et laqueo se suspendit. v. 5.*

Ecce finis miserabilis peccatoris. Ecce finem. quid iam tibi profuere argenteis? quid cupiditas? quid omnia? O quam periculosum est pœnitentiam differre: & nolle audire Deum monentem? Horresco. Sed. Quid mirum si spiritu oris sui interclusi vitam perdidit proditor, qui spiritum oris sui, Christum, in captiuitatem vendidit, & quia per desperationem exclusit spiritum sanctum ex se, ita laqueus collo interiectus, inclusit spiritum eius in ipso ut deficeret in se ipso. Cum ergo ea sit cupiditatis improbitas & Tyrannis sollicitè & caute agere oportet eos, qui aliquem ei locum partemue in se dare sciunt, vel constituerunt, ne si angulum ei dederint, totam domum sibi vendicet. Spectent obsecro omnes cupidi hoc exemplum & tragediam sæculorum omnium maximam admittentur. Quoniam autem omnes qui lethale peccatum admittunt, Christum velut hostibus suis tradunt, sollicitè pensandum est, quantæ sit amentia ob terræ particulam, cœli terræque regem & conditorem à se abdicare, & quantum in eo est quid facit, Iudæis crucifigendum rursus addicere, ita discemus caute agere, ne maculemus corda nostra lethalibus criminibus, & impœnitentes desperemus cum proditore, & æternum cum ipso damnemur.

HORRESCIT animus ad exemplum Iudæ, Domine Deus meus, & timeo mihi ob nimia mea peccata ne & ego excluderò à me spiritum sanctum & deueniam in desperationem, ideo iam supplex procido ad pedes largitatis tuæ, ut peccata dimittas, veniamque largiaris nec in futurum punienda referues, clamans iugiter humiliato corde & cōtritione aio: *Miserere, miserere Domine miserrimo peccatori*, indigna agenti & assidue peccanti, non facias mihi secundum peccata mea, quibus iram tuam commerui, sed secundum magnam misericordiam tuam, quæ superaretiam peccata totius mundi. *miserere mei, Domine, miserere mei* & adiuua me sicut nosti quod mihi est necesse in corpore & in anima, scis enim omnia & potes omnia melius, quam ego dicere possim.

§. 142. *Principes autem Sacerdotum acceptis argenteis. v. 6.*

Cum proditor ductus misera pœnitentia non bona, proiecisset in

tem-

templum pecunias male acquisitas, coram Deo & hominibus contestatus: innocentem sanguinem à se traditum, emptum vero ab ipsis principibus Sacerdotum ad occisionem, tunc etiam à propria conscientia condemnati principes aliquid memorabile gesserunt ad gloriam Christi. nam receperunt ad se eas pecunias factique sunt socij faris & latronis. & quid fecerunt? accipiendo eas suum scelus abscondere voluerunt. & maledictam pecuniam, quam maxime ab hominum oculis amouere & memoriam confessionis Iudæ opprimere: sed nihil profecerunt, defecerunt scrutando scrutationes malas. Noluerunt in templi usum convertere, sed extra urbem amandare, ut longe ab eis esset occasio te memorandi confessionem, bonam Christo, sibi malam, & pro hoc falsum prætextum quaesierunt:

Domine si contingat, quod auertat tua bonitas, me in enorme crimen labi, & constet, ita ut excusare non possim, non addam oro peccatum peccato, mentiando, ut palliare velim, ne te magis offendam sed cum David, Theodosio &c. contrito corde agnoscam culpam & insipientiam meam, veniamque à te, & proximo laeso petam humiliter, & si opus fuerit pro charitate Dei, & confessione mei, de dato scandalo publice pœnitentiam agam & culpam confitear: melius enim est incidere in manus hominum, quam Dei viuientis & videntis, & præstat hic rubore perfundi, quam postea in sempiternum confundi.

ſ. 143. Et dixerunt non licet eos mittere in corbonam, quia pretium sanguinis est. v. 6.

Quare, ô Principes, non licet eam pecuniam reponere in corbonam, aut gazophylacium, ut ad pios vsus & sacrificia applicetur in remissionem peccatorum vestrorum? Audio, *quia pretium sanguinis est*, sed quid est hoc pretium sanguinis est. Vel iniquum & tunc vos reos facitis, vel æquum, cur igitur eam Deo non offertis. Vel potius relinquitis, quando Dominus eius eam templo obrulicratendo culpam & quodam modo satisfaciendo, nescio quid dicam? O Hypocritæ vos vultis &c. vestram culpam abscondere & palliare, ideo dicitis, *non licet eos mittere in corbonam, quia pretium sanguinis est*, ut appareatis hominibus religionis valde studiosi, & tamen non erubescitis nec religioni ducitis sanguinem justum condemnare, & quidem in summæ festiuitatis Parasceue. Timetis pretio sanguinis polluere ærarium templi, & non timetis sanguine Christi polluere animas vestras. Proh! quam radicata est iniquitas vestra, *ut videntes non videatis & intelligentes non intelligatis*. Quomodo gratia diuina apud vos locum habere potest?

Ad

Ad te igitur Jesu humillime recurro. ô gratia divina, nunquã oro me per-
mittas eo venire, ut intelligens non intelligã, aut intelligere nolim, & vi-
dens justiciam & præcepta tua, videre nolim. Certe magnum æternæ dam-
nationis signum est tam malum peccatus, quod à me avertat Illustrator men-
tium Jesus Dominus & Salvator noster.

§. 144. *Consilio autem imò emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam
peregrinorum. v. 7.*

Cùm non scirent, quid facerent & scirent quid vellent perversi Princi-
pes ineunt consilium, ut saltem in oculis hominum, aliquid agant ne nihil a-
gant ad conciliandam sibi auctoritatem & opinionem religionis apud po-
pulum, inveneruntque necessarium esse locum ad sepulturam peregrinorũ,
quorum magna frequentia in tam Augusta & ampla Civitate, & copia mo-
rientiũ erat. Agrum ergo vendibilem cujusdam figuli scientes, emerunt eũ,
nec sine divina providentia, ut sicut omnia quæ circa, & in vita & Passione
Christi Domini facta sunt tendunt ad bonum, ita & ipsa hæc pecunia appli-
cetur ad opus pium, nemo enim est qui non censeat indignum fuisse, ut ea
vel per epulas, vel lusus, vel alia vitiorum genera dilapidata fuisset, cum præ-
tium fuerit tam sancti & pretiosi sanguinis: nec conveniens, ut reposita fuisset
in Corbonã, cum ex ijs pecunijs, quæ inde sumebantur, emerentur oves
& boves ad sacrificia veteris testamenti, quæ erant figura hujus cruenti ve-
rique sacrificii & vivi Jesu Christi, Novi testamenti in salutem credentium,
veruntamen ipsi, qui sic consultabant ignorantes consilium Dei impleve-
runt. ipsi volebant abscondere nequitiam suam, Deus autem exaltabat glo-
riam suam: & ager emptus est in sepulturam peregrinorum. quare ager is
enim repræsentat Ecclesiam Dei, qui est figulus noster. cujus sanguine emp-
ta, plantata & irrigata est, & quidem in sepulchrum peregrinorum, hoc est
Christianorum qui se advenas & peregrinos agnoscunt, nec non mortuos
mundo & vitæ hujus sæculi.

Domine Jesu scrutator cordium & renum esto quod malitiose & ex hy-
pocrisis emerint Principes hunc agrum, tamen cessit in singulare bonũ,
sepulturam scilicet peregrinorum. Rogo te igitur, ut nunquam quid faciam
vel ex malitia vel hypocrisis, sed omnia mea dirigantur & disponantur secun-
dum tuam semper, voluntatem & meam necessitatem, nec è memoria ef-
fluat, me esse creaturam tuam, à te figulo æterno creatam, positam in Eccle-
sia Dei, quam redemisti Christe sanguine tuo & plantasti, ut in ea operer o-
pus perfectum, ad summi Dei gloriam & honorem, meque advenam & pe-
regrinum esse semper agnoscam, donec veniam ad illam cœlestem patriam,
in qua laudatur Deus in omnibus, & per omnia perfectissime.

M

§. 145. Prop.

§. 145. *Propter quod vocatus est ager ille Haceldama, hoc est, ager sanguinis usque in hodiernum diem. v. 8.*

Propter quod, scilicet pretium, vocatus est locus ille Haceldama, hoc est ager sanguinis quia pretium sanguinis fuit ex quo emptus est; nec sine causa, ut sic nunquam deleteretur memoria istius tragœdiæ magnæ, proditoris Iudæ, iniustitiæ & iniquitatum populi & principum Iudæorum, etiam apud peregrinos ex toto terrarum orbe eodem adventantium; sed maneret recens & stabilis tam apud incolas & Iudæos ipsos quam peregrinos & gentiles; ut dum adveniret calamitas & vindicta super se & Civitatem & filios suos, non mirarentur causam, aut investigarent, sed in promptu haberent cui intuerentur agrum illum Aceldama, hoc est sanguinis iusti, quem iniuste damnarunt Patres ipsorum, qui & testaretur & clamitaret vindictam semper donec vel per pœnam plane satisfecerint, vel pœnitentiam, adhuc enim ille sanguis bulliens est & vivens.

Domine iram tuam mereor in dies & vindictam sanguinis tui pretiosi, quem in dies calco quodammodo pedibus, vendito hostibus tuis, per multitudinem & gravium peccatorum meorum, & vix pœnitentiam ago, ideo timeo ne sanguinis tui ultio veniat super me & moriar æternaliter, rogo ergo. *Converte me Deus salutaris meus & averte iram tuam à me, ne sanguinis tui ultionem sentiam, sed meritum in cœlis.*

§. 146. *Tunc impletum est quod dictum est per Hieroniam Prophetam dicentem: Et acceperunt triginta argenteos pretium appretiatum, quem apretraverunt à filio Israel, & dederunt eos in agrum figuli, sicut mihi constituit mihi Dominus. v. 9. & 10.*

Afferit hic Evangelista Sacræ scripturæ seu Prophetarum auctoritatem, qui multos ante annos hoc ipsum Iudæis vaticinati sunt potissimum Hieronias & Zacharias, quarum hic partem unam, alteram ille prædixit futurorū, scilicet ut pecuniâ sive triginta argenteis, quos daturi essent pro traditione Christi Messîæ, empturi essent agrum figuli, in sepulturam peregrinorum. Cur autem Evangelista intermiscet Prophetarum auctoritates? certe non alia ratione, quàm ut ostenderet in Christo completas esse Prophetias ipsorum, & Iudæos non habere modò excusationem amplius sperandi adventum Messîæ & Salvatoris promissi, qui tam clarè promissiones fecisset impleri. & ipsi viderent Prophetarum dicta adeo quadrare & convenire vitæ Christi, ita ut vel inde elucescat zelus Apostolicus qui conatus est Iudæos ad agnitionem veræ fidei adducere, ut salvi fierent in die Domini. Providentia autem mira Dei factum puto, ut pretium Salvatoris venditi & empti, non

lump-

sumptum peccatoribus, præberet, sed peregrinis mortuis requiem, ut intelligamus Christi Passionem, non in solis viventibus habere vim, & ad eos pertinere solos; sed & ad mortuos, quod convenienter scripturis semper credidit & credit Ecclesia Catholica, dum sacrificium Christi, non solum pro viventibus, sed & defunctis, obstrepentibus licet Pseudo-Evangelicis, quotidie in orbe terrarum immolare non cessat.

Domine Jesu Christe, qui voluisti ut pretio sanguinis tui ager ille totius mundi, & siguli sempiterni emeretur in sepulturam & requiem peregrinorum: peregrinus à te sum ego miser & imbecillus, longè à virtutibus & mandatis tuis evagatus, cupio redire ad te: concede ergo gratiam mihi peregrino & misero, ut ita in hoc agro mundi vivam peregrinus, ut aliquando inveniam absoluta peregrinatione mea requiem sempiternam. Amen.

§. 147. *Iesus autem stetit ante Præsidentem. v. 11.*

Absoluto tragico interludio de Iudâ proditore, redit Evangelista ad Christi Passionem virtutes & merita, & dicit, *quod steterit Iesus ante Præsidentem.* Ecce homo, ecce Salvator tuus, legifer tuus, Deus tuus quomodo humiliat se, ut coram creatura sua Creator, Dominus coram servo, Deus coram homine stet humiliatus, agnoscens in homine creatura sua potestatem, & prælaturam Judicis, uti reus se habet Dominus coram servo, imo sedente servo stat Dominus, submissis oculis expectans vel sententiam vel interrogaciones servi. ô inversum ordinem! sed vide hic, ô superbū animal, homo. Vide, an tu coram Deo tuo te ita humilies? an non subinde ex mera ignavia se deas coram Deo tuo in Eucharistia? An & coram minore te sedente stares adeò humilis? Non credo. Veruntamen ea est humilitas & virtus Christi.

Pudeat me, Domine, quod ita superbus sim, ut tibi similia necdum facere possim aut velim, te duce & præcedente. Velim, ô, velim Domine humiliare me in omnibus propter te: & à me discedat omnis phantasia superbiæ, ut semper humilis toto corde & puro affectu tibi sincere serviam & placeam. Ita me Deus adjuvet & amet.

§. 148. *Et interrogavit eum præses. v. 11.*

Præses facit officium boni Iudicis saltem politicè, quia accusatum interrogat de reatu suo, ut possit secundum allegata & probata iuste iudicare, ne ab ipsis Iudæis apud Cæsarem accusari posset, de negata vel male administrata iustitia. Utinam omnes Iudices sic facerent, nec tam cito ad verba adversariorum, vel amicorum suorum sententiam ferrent, donec bene examinata causa, vel ipsis reis confitentibus veritas pateret.

M 2

ô Jesu

O Iesu, Pilatus hic instruit omnes Iudices, & monet officii sui ut non tam facile credant referentibus, sed bene examinent, interrogent, ponderent dicta, verba, facta, antequam accedant ad iudicium & sententiam; id obsecro mihi detur à te, mi Iesu, ut nunquam simpliciter credam referenti maxime in iudicio. sed videam, interrogem, examinem, ipsemet graviter ac industriè causas fundamenta & rationes in omni negotio, antequam iudicem, vel sententiam pronuntiem, ne in extremo iudicio tanquam levis & iniquus Iudex à te merear & iudicari & damnari.

§. 149. *Dicens: Tu es Rex Iudaorum? v. 11.*

Prudenter Pilatus interrogat Christum super una hac quæstione decerpta ex accusationis Iudaicæ multis capitibus, tanquam eâ, quæ cæterarum omnium anima esset & caput, nimirum. *An ipse esset Rex Iudaorum*, hæc enim maxime spectabat ad suum Præsidis officium ne Rex proclamaretur in Iudæa, alius quàm Cæsar Romanus. vellet devictis enim per Pompeiû Iudæi Romani supremum ius in regione eorum obtinebant, quorum vicarium Pilatus eo tempore agebat, & quidem Tiberii Cæsaris qui immediatus erat Iudææ Dominus, ex quo Archelaus ante xx. annos Tetrarcha Judææ, relegatus erat in exilium, & opes eius per Sulpicium Quirinium, teste Iosepho Iudæo, in fiscum Cæsaris erant redactæ. Itaque salvo jure Cæsaris nulli licebat temporale Regnum in Iudææ parte illa occupare. ideo hanc quæstionem urget & interrogat: *An vere sit Rex Iudaorum?* an se pro tali habeat & æstimerent pro munere suo in tempore adverteret. & sane admiratione non caret, quod Pilatus in re tanti momenti non agat ferventius, zelosusque. ita ut videatur valde vel domitas habuisse passiones, vel iam ante de Christi persona & regno aliquo Metaphorico instructus fuisse: utinam agnosceret illum, & regnum eius, cuius certè finis non est alius, quam ut omnes Iudæi & gentiles & ego miser felices essemus. quam conatemur ei servire? ut cum eo esse, & aliquando regnare, & cum eo gloriari possemus. Vere enim ei servire regnare est, quia ibi omnia iucunda semper & lata, erunt omnia nobis ad nutum & desiderium æternum.

O Mi Iesu ad tuum quæso regnum me perducas, te enim Regem meum, & Deum meum, & Dominum totius mundi & cæli agnosco & adoro. tibi igitur me devoeo semper & irrevocabiliter, tibi servire desidero, ut illam mercedem regni tui habere quandoque possim.

§. 150. *Dicit illi Iesus: Tu dicis. v. 12.*

Quasi replicaret Christus, Pilate quod dicis interrogativè *Tu es Rex Iudaorum*, verum dicis pronuntiativè, Rex sum etenim natura, consentia Iudæo.

Iudæorum eligentium me & volentium facere Regem, secuta inauguratione. Natura enim ex Iudæorum stirpe regia nempe David natus sum per matrem. Electione, etiam cum in deserto milia multa paucis panibus saturavi, cum tamen manus ipsorum effugi: Denique inauguratione cum me venientem Ierosolymam ante 5. dies exceperunt, uti filium David, Regem Israelis. acclamantes mihi Osanna, Benedictus &c. sed multo solidioribus adhuc argumentis & causis Rex sum. nam ira Rex sum Iudæorum, uti Deus universorum est Dominus, creatione, dominatu, ac gubernatione, paterna donatione, quem in finem etiam veni in mundum ex cælis, ut perditam Iudæam, totumque mundum à potestate diabolica, Tyranno invasore mundi liberarem & meam potestati iterum subjugarem, ergo Rex sum ego & Iudæorum & gentilium, & cæli & omnis terræ, bene ergo dixit Pilate pronuntiative. *Tu es Rex Iudæorum.* & hæc Christi responsio magis confirmat quod Pilatus non fuerit ignarus rerum Christi, & quod innoxie Rex esset, salvo jure Romanorum.

Agnosce ergo Pilate amplius mecum hunc Regem, ut tibi bene sit in regno ejus, regnum enim ejus omnis felicitatis est, & sempiternum, nec vinci potest ab ullo hoste, aut debellari.

Adoro te, Rex meus & Deus meus, tu enim aliter multo Rex es, quam alii Reges & Principes mundi hujus, illi exigunt à subditis utilia sibi, tu quaeris utilia subditis tuis. Tuæ ergo dispositioni me & omnia committo, ut mihi bene sit in ejus regno in æternum. Venite omnes gentes & jubilate huic Regi vestro, adoremus eoram eo, salutari nostro.

§. 151. Et cum accusaretur à Principibus Sacerdotum & senioribus populi nihil respondit. v. 12.

Stabat aut sedebat Pilatus in sua Præsidis majestate ut iudex, hinc atque inde latera illius stipabant Lictores Romani & apparitores, Pilati sententiam expectantes, parati obsequi ad nutum Præsidis sive ad vivificandum seu interficiendum. Ante Prætorium stabat impia crudelium Iudæorum turba instar leonum rugiens & horridos edens clamores, accusando in variis Jesum Christum. Intet hæc omnia agnus mansuetissimus, os suum benedictum ad sese purgandum & excusandum non aperuit, utpote paratus mori pro salute miserorum.

Anima mea vide & adverte quid hic geratur: cape exemplum, ut discas, quando accusaris, vituperaris, molestaris, etiam iniuste, tunc non continuo esse elamari dū male dicentem adversaris &c. sed primo in silentio Deo cor nostrum apertendum, lubenter hæc iniurias ferendo, tantisper propter

M j;

peccata.

peccata nostra olim admissa vel etiam recens commissa, ut sic prudenter displiciamus, quomodo nos defendamus, nam impetus semper malus est consiliarius, disputando quidem poterat Christus arguere eos & mendacij convincere, sed maluit tacendo pati & parcere honori inimicorum & in se potius suscipere confusionem, quam aliis inferre ne inde gravius incendi-um excitaret, atque ita peccata, ex quibus Deus magis offensus fuisset evita-ret. O si sic in omni actione & operibus caveremus ne essemus causa peccati, sed virtutis & cum aliquam rem penitus corrigere non possumus, saltem non vitia remus.

Hanc doce me, obsecro Domine Deus meus sapientiam, ut sciam pati prudenter omnia ad tui gloriam meamque salutem, donec tempus iustæ & prudentis defensionis adveniat & illucescat.

§. 152. Tunc dicit illi Pilatus: Non audis quanta adversum te dicunt testimonia? v. 13.

Cum immites & impii Iudæi terribilibus in Christum oculis torvo-que aspectu intenderent, stidentes dentibus suis, & eum continuo accu-santes apud Pilatum præsidem implicite conclamarent sententiam mor-tis: & ipse amabilis ac pius Dominus staret illic humili verecundia, depres-sis oculis, vinctis manibus, paratus ut agnus paschalis ad immolationem & calicem patris sui super se effundendum; Pilatus tanta humilitate & pacien-tia vel ad benignitatem vel ad indignationem motus Christum alloquitur dicens: Non audis quanta adversum te dicunt testimonia? quibus verbis vel inve-hitur Pilatus in Christum, quod ita taceat & nil respondeat, vel gravius au-dire suspicatur, vel frivola testimonia Iudæorum iridet, & ex amore iusti-tiæ ut audita altera parte Christi defensione & publice contestata veritate rei, posset satisfacere formæ iudicii, scilicet accusatione simul & defensione auditis, sententiam ferre, quam silentio partis accusatæ stante non posset pro Christo dare etsi sciret quod ex invidia tradidissent eum, & testimonia eorum non essent convenientia, ideoque urgebat Christum ut se quovis modo defenderet, vel sola inficiatione, ut per eam inveniret occasionem dimittendi eum: sed qui reliquerat omnem felicitatem cæli & venerat in hanc vallem miseriarum pati omnem dolorem, etiam ignominiosissi-mam mortem crucis, noluit respondere, ne ex passionibus Iudæorum daret occasionem plura accumulandi mendacia, sed permittit ut eas servent illæ-fas, & sub eis ipse operetur mundi redemptionem.

O Amor erga genus humanum, quis poterit te digne comprehendere, aut in minimo respondere tibi! Certe mirabilis es Domine in omni-bus

bus sed in patientia, in mansuetudine, benignitate, largitate & amore, erga nos miseros peccatores, ultra omnem rationem mirabilis in silentio, ad cui defensionem, capere non possum magnitudinem Mysterii huius, taces apud Pontificē Iudæorum Caiphā interrogatus! & accusatus graviter per falsos testes taces! & hic apud Pontium Pilatū præsidem gentilem taces! Omnino credo, ut doceas & Iudæorum populum & paganos & omnem nationem silere in tempore propter Deum? Imo ut iniquas iras, fabulationes, mendacia, periuria, falsa testimonia omnia deleas apud patrem tuum pietissimo illo & humili silentio.

Ergo, mi Iesu, mi Domine, pone custodiam ori meo, & ostium circumstantiæ labiis meis, ut non declinet cor meum in verba malitiæ ad excusandas excusationes in peccatis, & non delinquam in lingua mea.

§. 153. *Et non respondit ei verbum, ita ut miraretur Pilatus. v. 24.*

Interrogationi præsidis: *Non audis quantum adversum te dicunt testimonia?* opponit humilem taciturnitatem & patientiam, Christus; ita ut miraretur Pilatus, comprehendere non valens illam insueram & tamen discretam & sapientem virtutem, secundum quam melius est tacere, quam inutiliter loqui sine fructu: & pari, quam inutiliter se defendere. Et hoc sane sensu, *patientia habet opus perfectum*, ut inquit Jacobus, nam calumniæ erant, satis manifestæ quæ subinde melius refelluntur silentio, quam multa actione. & bene noverat Christus Iudæos non acquiescuros, nisi eum occiderent per fas vel nefas. Cum igitur omnis Christi actio nostra sit instructio, voluit potius Dominus, præsidem iudicem suum, tacite suo exemplo docere, & sic in animo eius regnare tacendo, quam regno desistere loquendo. Voluit & nos instruere, certis in casibus, quæ immituntur nobis sustinenda esse in patientia, utpote Dei vel ordinatione vel permisso eventientia.

AH! quis non ad humilitatem, & patientiam, & amorem accendatur, ubi advertit, quam humiliter Dominus Dominorum, qui iudicaturus est vivos & mortuos, coram vili astiterit homuncione & quidem condemnandus ab eodem, tantaque cum patientia omnem hanc accusatorum iniuriam, probra confusionemque perpeffus sit! Accendor quidem ad tur amorem mi Iesu, sed quid, cum manus ad aratrum est ponenda? proh! perspicio retro, vix enim verbulum Dei amore ferre valeo, si quid adversi inferatur à proximis vel iram indignationemque concipio in pectore, vel etiam protestor & clamito iniuriam mihi factam, vel vindicare me conor nec per horam sed per dies, menses sæpe & annos integros per iræ insaniam misere me devasto: nec attedo, quod Dominus majestatis quotidie tantam à me, &

alii

aliis contumeliam, infidelitatem, iniuriam, contemptumque sustineat, dum sacra illius mandata tories contemnantur, & eius obstititur voluntati: & quoties ipsius gratiam negligamus & in vacuum recipiamus, atque indices eum deuo irrideamus, vulneribus diris conficiamus, ut sacrum illius crucem quodammodo effundere velle videamur.

Cur hoc? ô piissime Domine, nisi quia omni virtute & facultate meam tuum honorem & gloriam non quero, cur autem non quero? gloriam tuam, nisi quia te toto corde non diligo. Quare autem, quantum debeo, te non amo? nisi quia me ipsam inordinate adhuc diligo, & uti pridem debui me nec contempsi nec abnegavi! hac scilicet de causa, te Deum totis viribus non quero, sed potius me ipsam idque multipliciter & inauiter. Hæc ratio est, cur sanctissima vestigia humilitatis & patientiæ, obedientiæ & resignationis tuæ non amplectar. Sed ô clementissime Deus miserere; miserere mihi miserimæ creaturæ tuæ, quandoquidem magnam agnosco & confiteor infirmitatem & perversitatem meam. A diuina me Domine Deus ut me ipsum abnegem, naturamque meam voluptati malæ deditam, & quasi sub peccato venundatam, seuerè crucifigam, ut mundo, carni & dæmoni, ad sanguinem usque relincher, nihil quippe possum absque auxilio gratiæ tuæ.

§. 154. *Per diem autem solemmem consueverat præf. populo dimittere unum vincitum quem voluissent. v. 15.*

Consuetudo hæc dimittendi unum vincitum in Paschate, nata erat à liberatione populi Israëliti ex Ægypto, quæ paschali die facta est, & habebat quidem hæc consuetudo speciem pietatis & Indulgentiæ sanctæ cum intuitu sanctitatis huius festi magni, quo patres Iudæorum liberati erant, etiam nepotes eorum liberabant, saltem unum eorum qui sibi erant obnoxii etsi enim Iudæi opus non habebant, ut per hanc liberationem vinciti hominis admonerentur liberationis suæ ex Ægypto olim factæ, quippe ante quorum oculos Deus ipse huius rei memoriale signum instituerat, agnum paschalem, atque adeo totum ipsum festum. Ipsi tamen huic signo à Deo instituto pie ut creditur olim etiam illud addiderant, nec contra nec secundum legem Dei sed secundum rectam rationem, qua in re multum superarunt isti Iudæi malevolentiam nostrorum hæreticorum qui ex solo Dei verbo & quidem non nisi scripto, volunt ædificare Religionem, sed de his alius erit dicendi locus. Cæterum in Pilato hic iterum videmus egregiam iustitiam & prudentiam Civilem, atque utinam nunquam sortiremur peiores & imprudentiores eatenus Magistratus. Optamus quidem bonos & pios Reipublicæ principes, sed si omnino propter iniquitates nostras meremur

impios

impios magistratus optemus Pilato non peiores, aut imprudentiores in prima sui processus parte: nam considera quæso quanta prudentia insonem Christum liberare studeat. Cum enim vi ac potestate morali hoc non posset, ob tumultum seducti populi & Pontificum potentiam & importunitatem, rem prudenti consilio ac iudicio aggreditur, consuetudinem proponens, & ipsis quidem satisfacere volens, etiam antequam petatur, nam sperabat fore ut animos Iudæorum sibi hac parte promptos & obediētes faceret ad dimitendum Iesum, quod consuetudinem eorum quamvis Ethaius tanta promptitudine veluti confirmaret & non nihil videretur voluntati ipsorum favere, hæc videns & intelligens vehementer miror, certè vehementer.

Domine, consuetudines pias & festivitates Ecclesiæ sanctæ tuæ observem obsecro semper & devotè, ut vincat ego in iis, à peccatis præteritis præsentibus & futuris periculis insuper animæ & corporis liberari per te mereat, ut tibi gratias referendo magis magisque serviam, & sic solemnitates speragam hic, ut æternas mereat videre & eis interesse in cælis. Sed & prudenter me geram & ubi directe iustitiam nequeo obrinere, saltem accommodem me, captui hominum, & velificando prudenter, eandem obtinere, semper laborem.

§. 13. *Habebat autem tunc insignem vincum, qui dicebatur Barabbas.*

At cur anne dicit Evangelista hic nomen *vincum*, & epitheton *Insignem*, ut notam faceret toti mundo comparationem eius factam cum Iesu, quæ ille insignis adeo latro, notus suis sceleribus horrendis & maximis obnoxius pænis, dignusque qui per totam civitatem potius debuisset eligi, ut moreretur, quam ut Iesus innocens & benefactor damnaretur ad mortem nihilominus est absolutus. Ideoque ad notitiam & clariorem sensum ponit Evangelista nomen, *latronis, vincum* & vocem, *Insignis*, ut maior Iudæorum appareat malitia qui huic talem Christo propulerint. Interpretatur autem Barabbas, filius patris, nempe diaboli vel Adam prævaricatoris cuius filiorum vicem iste unus insigniter gerebat.

Domine absit à me, ut ego velim unquam comparare tenebras cum ipsa luce; iniustitiam cum æquitate malum cum bono, temporalia cum æternis, & multo minus illa his præferre in animum indicam.

§. 56. *Congregatis ergo illis, dixit eis Pilatus. v. 17*

Quibus congregatis nisi principibus Sacerdotum, & senioribus accusantibus, manebant enim & non recedebant à prætorio, quia metuebant

N

ne si-

ne sibi præda elaberetur. loquitur ergo eis Pilatus, tanquam congregatis nomine totius populi, qui iam alia de causa nempe adversus Iesum, erant congregati.

Vide hic anima mea, Pilatus adhuc stat pro iustitia Christi, & quem ex iustitia non audebat liberum declarare, ex medio aliunde sumpto propter Festum scilicet solemne Iudæorum Paschatis iuxta morem vult liberum esse, ita tamen ut prius assensum darent principes congregati. Hinc paulatim peccavit Pilatus & reus factus est mortis Christi, quia non simpliciter propter iustitiam liberabat Christum, quem sciebat innocentem, sed simul voluit Iudæis placere propter metum honoris sui perdendi, ideo incipiens quærere voluntatem principum demum eo pervenit, ut faceret voluntatem eorum uti mancipium, iudicans eum reum esse mortis ob ipsorum instantiam solum.

O Domine in omni consilio & actione innitar obsecro veritati soli, & puræ iustitiæ, ita ut potius eligam mortem, & perditionem honoris & bonorum, quam ut velim iustitiam cum hominum placito sive in publicis sive privatis negotiis copulare, quia hæc plerumque ita constituta sunt, ut copulari non possint, cum prava sint hominum corda, iustitia autem Domini recta.

§. 156. *Quem vultis vobis dimittam? Barrabam? an Iesum quem dicitur Christus?*

Ecce propositionem Pilati in congregati omne Principum Iudæorum, Ecce comparationem inter Iesum & Barrabam! quæ autem conventio inter Belial & Iesum? inter iustum & iniustum comparatio esse potest? Barabbas enim nomine est filius patris. Sed cuius? utique diaboli vel Antichristi, Iesus vero Salvator filius Dei est: Barabbas homicida est & latro & seditiosus, Iesus benefactor Iudæorum, conservator & pacificus. Ideo Barabbam quo nemo tunc in carcere erat lælestior Pilatus facit æqualem Christo, quo nemo melior, ut moneat Principes ad commiserationem, iustitiam & dimissionem Christi, quis enim mallet vivere latronem, magis quam morborum curatorem, imo mortuorum excitatorem? quis seditiosum, quam pacificum? &c. nemo sanæ mentis crediderim: sed obsecro videte ad quam mentis insaniam & furorem pervenerint principes Iudæorum? Ethnicus alienigena Romanus movetur misericordia & iustitia: Iudæus cognatus, popularis & vera religione institutus non movetur, sed magis accedit ad iniquitatem super iniquitate, eligendo potius filium Belial, nempe Barrabam latronem insignem, quam filium Dei benefactorem optimum. Reipublicæ ad vitam.

O Iesum

O Iesu spes mea & unicum solatium animæ meæ, vehementer te dimittere à se volunt quia oderunt lucē, Tu autem es lux vera &c. Pilatus iste errat quærendo quem vobis dimittam? non enim de te potest quæri quidem an sis dimittendus? cum omnino, quâ Deus, dimitti nequeas, & quæ homo dimitti non debeas, sed miser iste ex hominibus cæcis unus sic loquitur ut cæteri, omnes enim mortales te: Ego omnino te dimittere à me nolo, sed permanere te volo mecum inseparabiliter, ut mecum sis, mecum labores in vitam æternam, Amen.

§. 157. *Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eam. v. 18.*

Addit Evangelista causam, cur ita laboraverit Pilatus pro Christo liberando ex manibus Iudæorum, & à morte, nempe: *Quia sciebat quod per invidiam cepissent captivum ignominiosissime, & tradidissent sibi ad executionem mortis, quæ autem invidia fuerit Ioannes manifestat, qui narrat eos dixisse, Ecce totus mundus post eum vadit, & si dimittimus eum sic, omnes credent in eum, alteram causam attigit Pilatus in sua propositione ad principes, ubi dixit: Quem vultis vobis dimittam? Barabbam? an Iesum, qui dicitur Christus. Christus enim unctus dicitur, per consequens Rex, Reges enim ungi solebant, & per consequens vocari Christi, & hunc titulum regium ei invidebant. Miseri mortales! quænam infamia & invidia vos vexat? cur vos cruciat? quod mutare non potestis? Iesus est & manebit, Christus est & manebit, Rex est & manebit nomen Iesus non ab homine vel creatura aliqua, sed à SS. Trinitate Christo est impositum, & ab Archangelo in terras delatum, & ab hominibus confirmatum, sed & uncti seu Christi nomen est proclamatum in terris per Daniele Prophetam vestrum cap. 9. dicentem: *Vngatur Sanctus Sanctorum. item scito ergo & adverte ab exitu sermonis, ut iterum adificetur Ierusalem usque ad Christum Ducem &c.* Sic nomen Regis non ab homine accepit, sed ab ipsa SS. Triade quod per varios Dei Prophetas mundo denuntiaturum est, teste Isa. 9. capite & aliis ubi inter alios Christi titulos eum Regem vocat, dicens: *multiplicabitur eius Imperium: & alius Propheeta annuntians Civitati Ierusalem venturum Regem, dicit: dicite filie Sion, Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus.* An non Regem hunc salutarunt Magi ab oriente venientes? Quid igitur frustra turbamini? pleni livore, & invidia principes? Dominus mundi est, temporale non quærit regnum qui præstat æternum.*

Non mirum est Domine, quod tibi invideant principes sæculi, honorem & gloriam tuam, princeps mundi diabolus invidit olim felicitati primorum parentum hinc per invidiam intravit mors in mundum, & modo per invidiam operatur ut Dominus vitæ pereat, malum pessimum, certè

N 2

est

est invidia, quia sicut rubigo est venenum ferri, sic invidia cordis humani; & sicut viperas dicunt abrupto ventre matris nasci, sic invidia concipientem animam dirumpit.

Itaque Domine Deus meus ab hoc malo libera me, quia nemo potest tantum mali inferre suo proximo, quantum sibi ipsi homo infert hoc peccatum admittendo.

§. 158. *Sedente autem illo pro tribunali.*

Tribunal sedes est iudicis, ad audiendas causas, & testimonia, & ad sententiam ferendam, dum ergo sederet pro tribunali Pilatus, uti iudex constitutus à Romanis, ut secundum iustitiam iudicaret, fontem perdendo, in fontem liberando, & defendendo illæsum, nullo habito respectu vel honoris proprii vel aduersariorum principum, debuisset per sententiam simpliciter latam dimittere Iesum Innocentem, & reum Barabbam declarare & punire pro meritis, & illo etiam dimisso per suffragia populi, adhuc absolueret Iesum. Hoc Agens rectè fecisset.

Domine Iesu, si quando pro tribunali sedere debeo ex officio, ut ministrem iustitiam siue in politico, Foro fori ut vocant, siue Foro interno seu cæli audiendo confessiones penitentium, non habeam obsecro respectum vllum ad fauorem vel principum vel amicorum petitionem, sed quod iustum est iustificem, quod vitiosum vituperem non minas vel aduersantium vel spem præmij præ oculis habens, sed solam ipsam iustitiam.

§. 159. *Misit ad eum vxor eius. v. 19.*

En iterum in scenam passionis Dominicæ procedit femina antea serua & ancilla in domo pontificum, nunc in Domo Præsidis, Domina, princeps, ut & illa conditio feminarum non exulet à Passione Domini. Sed quid agit illa? per eam nunc remoram astutia diaboli parat, ad impediendum bonum salutis generis humani, inquietat igitur illam per somnium, & suggerit, ut ipsa impediret mortem Christi, *quia iustus esset*. intelligit credo nunc demum diabolus per Christum se spolia sua amissurum, sicut ergo primum per mulierem mortem intulerat, ita per mulierem vult nunc Christum de manibus Iudæorum liberare, nec per eius mortem mortis amittat imperium. Nec sine dispensatione diuina id ita factum est, ut scilicet eius innocentia, dum iniuste condemnatur, plures & varios haberet testes. Ita nimirum. Nemo innocens a deo opprimitur, quin aliquos habeat innocentia suæ testes. Iob, Susanna &c. veniant nobis in memoriam, quomodo salvi facti sunt.

O quam

O quam pulchra est innocentia! certè si videri posset oculis corporis mirabiles sui in se excitaret amores. O Iesu Innocentissime, O Iesu mansuetissime & pro me pati cupidissime, O Iesu iustissime, fac me, O Iesu, honorare & imitari hasce virtutes tuas ut & ego quoque aliquod harum virtutum possim habere testimonium coram te & hominibus in veritate,

§. 160 *Dicens: nil tibi & iusto illi v. 19.*

Accipio hæc quasi deceret: Caue ò marite: nè fer sententiam mortis etiam volentibus Iudæis, quia iustus est iste Iesus, qui dicitur Christus, nam etsi deessent, quæ probarent eius innocentiam, uti sunt examen Testium, vacillatio accusatorum, evidèntia non facti, mores probi, fama sancta &c. ego tamen ostento diuino extra ordinem naturæ ad contestandam eius innocentiam urgeor &c. Bonum Testimonium! sive à diabolo hoste salutis humanæ processerat, sive à Deo. Sed quod Deus ordinavit in bonum, diaboli astutia mutari non potest in malum: Existimo Deum permisisse hoc somnium & missionem hanc ad Pilatum ex speciali gratia in remunerationem, quod conatus sit toties eripere Christum, ab impiorum manibus) ut confortaret animum Pilati vacillantem & timidum ad iustitiam propugnandam, & manus suas innoxias servandas, ne reus fieret mortis Christi & salvari posset quandoque propagata fide Christiana, aut se postmodum excusare non posset de ignorantia virtutum & innocentia Christi, cum fuerit ita sollicitè admonitus per uxorem, solent enim uxorum preces & monita multum valere apud maritos.

Vere iustus es Domine & rectum iudicium tuum in omnibus testante id omni creatura tua, quia semper intendis bonum & salutare, semper jubes sancta: ideo & ego te obsecro mi Deus, ut ad imitationem tuam nunquam ullum malum intendam sive cogitando, sive loquendo, sive operando, ut tu possis glorificari per me in omni tempore.

§. 161. *Multa enim passa sum hodie per visum propter eum. v. 19.*

Rationem allegat mulier quare maritus abstinere debeat à sententiâ mortis Christi, quia multa passi fuisset eo die & per visum propter Christum, notat tempus per verbum hodie quod fuerit circa id tempus quo congregati fuerant principes in domo Pilati ad accusandum Christum, & ipse Pilatus pararet se ad tribunal conscendendum, quod erat circa Germanorum horam à media nocte nonam, sed ab ortu solis mōre Iudæorum computando prope horam tertiam, in æquinoctio, VIII. Cal. Aprilis nec solum passa est propter Christum sed & vidit multa, quæ autem viderit auctor fuisse horrenda supplicia eorum, qui contra Iesum starent accusantes.

obsidionem Ierosolymorum per Titum & Vespasianum, & destructionem, & ut non maneret lapis super lapidem, Ciuium famem, captiuitatem, crucifixionem, cadauerum tot millium iacentium sine sepultura: & hæc nuntiasse videtur Pilato per verba: nil tibi & iusto illi, passa enim sum multa hodie propter ipsum peruisum videndo illa terribilia superuentura Ciuitati Hierusalem, imò ipsi etiam Pilato, nempe accusationes apud Tiberium & relegationem, hæc inquam videndo & timendo passa est vel in somni vel vigiliæ visu, æque ac Fulvia Julij Cæsaris nocte pridie Idus Martij, quibus occisus est maritus, valuis fenestrarum repente apertis, & immisso Lunæ fulgore, & quidem multo grauiore causa illa, quam hæc Fulvia: quid enim est mors Cæsaris ad mortem Filij Dei? Ob hæc igitur meritò admonuit maritum eique cauit, sed & ipsamet pulchrè disposita fuit ad credendum in Christum Iesum filium Dei, & post Christi resurrectionem, conuersam enim fuisse penitus ait Origenes, & Nicephorus l. 1. c. 30. & ei nomen Procles inditum fuisse.

Quam bonus Israel Deus, his qui recto sunt corde! mulier hæc, uxor Pilati, licet pagana, bona erat & recti cordis secundum naturalem rationem directi, neminem lædere studebat, potius autem benefacere, ideo uisitauit eam Dominus, ut intelligeret somnians quæ Iudæi vigilantes nec credere nec intelligere uoluerunt. At Pilatus tantus Iudex & Provinciae Præses inter uxoris suæ suggestam sententiam medium sese posuit; nam intus Iesum cum uxore censebat absolvendum, foris cum Iudæis damnauit. O Domine uisita me sicut hanc mulierem, ne me apprehendat callidus tentator, maximè appropinquante somno mortis meæ: ne dicat impostor, præuolui aduersus eum, quia tu nobis factus es sempiternus adiutor.

§. 162. *Principes autem & seniores persuaserunt populis ut peterent Barabbam. v. 20.*

Quid non potest Principum autoritas, præsertim cum ad malum ducunt! maximè quando cum furore quodam agunt vel passione. Agebant autem vel maximè apud populum ut Barabbas dimitteretur, Christus perderetur quia de honore ipsorum agebatur, si Christus dimissus fuisset, nam notum factum fuisset omni populo, quod ex inuidia tradidissent eum, & condemnassent, nulla habita causa legitima. Atque ita omnem autoritatem perdidissent apud populum, & habiti fuissent iniqui iudices, qui secundum legem lapidari meruissent. ergo accusabant eum apud populum, quod esset peior ipsa Barabba, qui unum vel alterum occidisset & læsisset, sed si Christus viveret tota gens periret, insuper esset sacrilegus, diabolum haberet, essetque contrarius legi Mosaicæ. O infelix populus qui cæcos habet duces, &

Princi-

Principes iniustos! quid mirum si talis populus insipiens sit & cæcutiat, Deū & iustitiam derelinquat, curaque nulla sit salutis & æternitatis.

Domine qui me constituisti unum ex senioribus populi, nempe Sacerdotem, Doctorem, Præfectum &c. ad regendum Dei populum sanctum tuum, & docendum, da gratiam obsecro ut regam bene, doceam bene verbo & exemplo, ne à te quandoque reijci merear, uti malus administrator in tenebras exteriores.

§. 163. *Iesum vero perderent. v. 20.*

Nec solum instabant Principes apud populum ut Barabbas dimitteretur liber, sed etiam ut perderetur & crucifigeretur Iesus tanquam seductor & sine fundamento vero, ob honoris proprii conservationem ex innato invidia veneno quo infecerunt etiam plebem.

Itaque ipsi vel maxime rei sunt effusi sanguinis Christi: ô malitia! ô impietas! quando quis, quod per se facere non potest malum, per alios fecere conatur. Unde Act. 3. rectè arguantur iniustitiæ & Principes Iudæorum, & ipse populus per S. Petrum dicentem: *petiistis virum homicidam donari vobis, authorem autem vita interfecistis.* Vide hic quid faciat ira & livor, quamque periculosa sint hominum iudicia, dum Iesum salutis authorem censuerunt esse mortis authorem, ideoque morte mulcandum: Barabbam vero cædis authorem, censent esse Iesu meliorem, ideoque vita donandum, uti revera evenit.

Domine, ira, livor, invidia, falsa accusatio, iudicia iniqua sunt gravia peccata, & hæc voluisti sustinere in te, ut deleres ea per te, & doceres me, ut caveam ista, & si quæ similia sustinere debeam lubens id faciam propter te, vel secundum te. Domine in hac parte adiuva me.

§. 164. *Respondens autem Præses, ait illis. v. 21.*

Præses proponit quæstionem & resolutionem mentis suæ pro Christo liberando simul ad captandam populi benevolentiam, consilia dirigit. nimirum, quod vellet iuxta morem Iudæorum pro solemnitate festi, in gratiam eorum dimittere captivum quæ vellent, proponit ergo eis duos, *Iesum qui dicitur Christus à Nazareth Galilee, Prophetam magnum & virum sanctum, quem populus secutus fuerat annis tribus, amaverat, benedixerat clamando, Hosanna, Benedictus &c. ob merita, stupenda miracula, quemque Regem creare voluerat.* Et *Barabbam Latronem insignem, qui & seditionem fecerat in Civitate, & paucis ante diebus homicidium, ideo & odiosum populo.* Non dubitabat Pilatus, quin Christum potius dimittendum censeret populus, quam publicum malefactorem, hominem seditiosum, impium homicidam; sed multum in hoc sua eum fefellit
opi-

opinio, dum ex suo alios meretur iudicio, & non per rectum iustitiæ tramitem, sed per politicos agendi modos viam sibi novam parat.

O Cœlum! ô terra! lugeat omnis creatura ad stupendum facinus, Virtus despicitur, vitium exaltatur & eligitur, & quidem à senioribus, proventioribus, & doctioribus, in Lege, qui & virtuti & iustitiæ præ cæteris studere deberent, ut sunt Sacerdotes, principes, scribæ. Ecce hi dicunt & docent malum bonum, & bonum malum. ô perverfitatem!

Domine, licet bonus dici minime possim ob multitudinem peccatorum meorum; videns tamen hanc agendi rationem valde exhorresco, & ideo precor ne sinas me eo venire intipientiæ, ut velim docere malum bonum & bonum malum, aut à vera iustitia avertere animos fidelium sicut hi principes Iudæorum & Sacerdotes & scribæ verbo & exemplo suo fecerunt magno suo malo.

§. 165. *Quem vultis, ut dimittam vobis, unum ex duobus? v. 21.*

Ex prudentia quadam humana proponit hic duos & non plures Pilatus Iudæis nec alium cum Christo quam Barabbam illum nocentissimum cui sciebat omnes esse offensos ob seditionem, homicidium, laceratum publicum, & ideo ne suspicari quidem poterat illum ab ipsis absolvendum ut vel sic utriusque conspectu, facturum utriusque admonerentur & eligerent, quem amarent, sed quid fit? qui tam prudens, tam sanctus est, & benefactor omnium nostrorum, non solum componitur à Pilato cum omnium pessimo nequam, in periculo vitæ & honoris, sed etiam à populo postponitur. mundus hæc non capit. Hic indignum iudicat, quod vir honestus, bonæ estimationis & vitæ comparetur cum malevolo vitioso & nequam homine; Christus patitur finiri, tolerat, tacet. O Pater! cur pateris, ut Pilatus ita comparet filium tuum? Quia intendo bonum vestrum, illa humilitas ad vestram doctrinam ordinatur. attamen ô bone Iesu quam rite & recte hic potuisses dicere Pilato, & conqueri, quod Isaiæ 40. dixisti? *Cui me comparasti? sed video ô Domine te maiorem adhuc ignominiam expectare, ut superbia nostra, humiliatione maiori sanetur, omnes enim filii huius sæculi, sicut Adam peccaverunt, Domine, quærentes esse sicut Dii, & edificantes turrin Babel cum patribus suis, prevaricatores Legis quam dedisti, nolentes subiici tibi, & currentes cruce collo adversus te. In visceribus peccatorum sedet superbia, regina vitiorum, quasi in scolio suo & impellit stultos ut ambulent in magnis, & in mirabilibus super se. Quod adeo verum est Domine ut & ipsi homines plebei & abjecti quærant excellentiam in stercore vilium exercitiorum suorum, quibus vivunt, nam de Nobilioribus, qui gloriantur in virtute sua, manifestum est quod superbia eorum*

tum ascendat semper, gravissima infirmitas hæc est, quæ creaturas tuas Domine facit rebelles & similes Lucifero *super astra Dei ascendenti & exaltanti se, ut mala emulatione fieret similis altissimo.* hoc grande malum facit homines oblivisci conditionis suæ, & maiora se ambitiosissime querere. Discipuli vero tui Domine cognoscentes hoc malum, quod est principium apostatandi à te, exercent seiplos vilissimis exercitiis, quantum fert status illorum, & multis præliis pugnant contra spiritum insipientem, inimicum gratiæ tuæ, Pontifices Romani, Cardinales, Episcopi & alii procumbunt in Hospitalibus tuo exemplo ad pedes pauperum, lavant, terunt, reficiunt. neque contenti sunt exercitio esto, quo ipsi seiplos continent infra se, sed studiosissime curant, in vestibus & sermone celare, quidquid alti ambitum sapit, vident etiam se non acceptaturos dignitatem vel prælaturam, nisi obedientia compellantur, ut sic *conterat caput serpentis qui insidiatur calcaneo novissimorum anima sua.* & quod mirabile est comparatione amatorum mundi, quærent occasionem contumeliarum & improperiorum ad extinguendum sensum excellentiæ.

O Domine, quam fortes sunt isti milites tui, qui sensum acutissimum propriæ æstimationis comprimunt! parati contemni & irrideri pro pietate pauci quidem sunt isti constantissimi, quorum laudes annuntiabit Ecclesia sanctorum, quia fecerunt mirabilia magna nimis, & hoc tuo exemplo edocti. Obsecro te Rex virtutum, edocear & ego gratiam talem ut me contemni sinam sine data causa, & nihili æstimari propter nomen S. tuum. Hæc est enim victoria brachii tui, in quo facis potentiam & dispergis superbos ex altitudine cordis sui, non ut pereant, sed ut meliores evadant, quam erant.

§. 166. *At illi dixerunt Barabbam. v. 21.*

O Iudæi, quid petitis? Quid clamatis? considerate oro, quid clametis, cæcitas hæc vestra est imo furor, quid enim aliud hoc est, quàm petere ut occidatur, qui suscitatur mortuos, & dimittatur qui occidit vivos, pereat lux & remaneant tenebræ, auferatur pacificus, relinquatur seductivus: nolumus vitam præoptamus mortem denique ex contemptu ne nomen quidam Christi exprimentur, Barabbæ autem nomen, uti dulce & amicum lambuat, hunc petunt liberari: cum hoc libentius volunt pascha suam celebrare quam cum Iesu. Barabbas, etsi pessimus, tolerabilior ipsis est quia ipsos non arguebat, sed similia ipsis faciebat; Christus autem intolerabilis, quia vitia arguebat & dissimiliter ipsis vivebat, hic igitur est clamor ille de quo *Isa 5. Expectavi ut facerent iustitiam, & ecce clamor.* Et Hierem. 12. *facta est mihi hereditas mea, sicut Leo in silva, dedit contra me vocem, sicut enim leo voce & rugitu terret, sic*

ist

isti clamore Dominum ad crucem adegerunt. Ecce quomodo in maligno totus est mundus! omnes mundi amatores cum Iudæis stant in theatro mystico & advocantur ut pro Barabba latrone seditioso, homicida, in summa pro ipso met vicio, vel pro Christo ipsa virtute, ipsa sapientia, ipsa bonitate ferant suffragium. videte quid agatis. Ah iste amatur, hic reprobatur, contemnitur! Itane verò, mi Iesu solus relinqueris? nemo est qui tui misereatur? qui tuam defendat causam? iustitiam? beneficentiam? bonitatem? virtutem? Nemo sane tunc, Domine, ipse Iudex inclinatus videtur ad tuam partem ex iustitia, & ecce ille pervertitur. ubi estis Advocati? defensores iustitiæ: ubi amici? ubi Lazarus, paucis ante diebus resuscitatus à morte? ubi Nicodemus illuminatus in nocte? ubi discipuli? nemo comparet, nemo loquitur, vel loqui audet pro Christo iusto & innocente. Nimirum Dei nutu hæc agebantur.

Deus meus, Deus meus, ut quid ita filium tuum dilectum dereliquisti? cur Angelum deficiente homine & nolente defendere non mittis è cælo qui eius causam defendat? cur in filium tam tibi dilectum & obedientem in omnibus tam inimitis es? itane pro damnato illum tradis homine qui tibi semper rebellis fuit? & unde hoc homo de te meritus est? aut quidnam prævidisti in eo, ut adeo eum diligas, tam ferventer ames, tam ei fidelis sis? Enimvero thesaurum pretiosissimum & quidquid summum atque præcipuum præstare potuit paternum cor tuum, pro ipso das redimendo; nempe Iesum dilectum filium tuum, verbum cordis tui, quo enuntias nobis intentionem mentis tuæ, per quem declaras nobis amorem tuum quo nos tam paterne ab initio dilexisti & modo diligis. O quomodo non absorbet & liquecere nos facit in momento fervens hic amor tuus, dum attendimus te relinquere filium unicum desolatum in angustiis mortis, ut nos consolari queas & eripere ex angustiis mortis æternæ! O bonitas incomprehensibilis! O amor æternus! fac me amare quod præcipis, Iesum filium tuum, eiusque præcepta sequi inviolabiliter, non autem Barabbam eligere, aut eius sequi vestigia.

§. 167. Dicit illis Pilatus: quid igitur faciam de Iesu, qui dicitur Christus? v. 22.

Cum peterent ita instanter Barabbam, paratum se offert Pilatus ad dimittendum etiam alterum vincum, Iesum scilicet Christum, per verba: *quid faciam de Iesu?* sed, ô Pilate, tu paulatim magis magisque deseris viam iustitiæ: quia tu es Iudex, & pro hoc sedes in tribunali, & tu incipis ex actoribus facere Iudices! nescis Pilate quid te doceat iustitia & æquitas? Vi-
de

de ubi sedeas pro tribunali, ut iudex. Cur enim te praesidem statuerunt in Iudaea Romani? nisi ut cuique iustitiam administres. Cur igitur interrogas Iudaeos quid facere debeas? cum sit tui officii fontes punire, infontes dimittere, fac tuum officium, & dimitte, quem scis infontem, & per invidiam principum Iudaeorum tibi traditum, de quo ipse faretis, *te non invenire in eo causam mortis*. O si agnosceres Pilate, quis iste esset, quem dimittere conaris, certe non dimittere cuperes, sed domituae teneres tecum; quam felix tunc esses, quam felix domus tua & familia! Beatior esses ipsis Regibus Romanorum; ubi enim ille moratur, ibi omnis salus domus & familiae adest. Sed si omnino eum a te dimittere velis, da mihi, & ego accipiam illum cum gaudio in domum meam, ulnis meis amplectar, nec dimittam eum unquam, sed benedicet mihi ut arca manens in domo, Obeddom, & una progrediemur in vitam aeternam.

Veni ergo mi Iesu, veni de manu Pilati ad domum meam, licet plus quam publicani domus sit obnoxia: ut fiat ei salus hinc, & hodie & in sempiternum.

§. 168. *Dicunt omnes: crucifigatur. v. 22.*

Mirabile & deplorandum, quod nemo non clamaret ad petitionem Pilati, dicendo: *Crucifigatur*: quo clamore insigniter prodiderunt Iudaei suam malitiam, quae tanta erat, ut potius cuperent omnem iustitiam pessumdare & omnem in malitiam procedere, quam a sua malitia cessare, quid igitur mirum, quod omnes adhuc hodie malitiae suae poenam luant, ut sint quasi profugi, sine Rege, sine Lege, pulsi patria, ubique dispersi, sine proprietate aliqua terrae vel mundi, odio Deo & hominibus invisii.

Domine Iesu, an non etiam ego clamo, *crucifigatur*, quoties non evito occasiones peccandi? quinimo, ipso facto iudex sum, qui te condemno ad mortem crucis, sed & ipse carnifex sum; qui te crucifigo quoties pecco saltem graviter, quam igitur & ego mereor poenam? non tantum temporalem, sed & aeternam, ut dignus sim proici a te, & esse sine patre Deo & matre Ecclesia, quasi excommunicatus a Sacramentorum & precum fidelium participatione, odiosus Deo & hominibus, aeternaliter propelli a tuo paradiso & regno. Detestor ergo omnem culpam, cupio emendare quod factum est: A.A. Domine nescio plura loqui.

§. 169. *Ait illis praeses: quid enim mali fecit? v. 23.*

Cum turbæ quasi feræ, quæ spatiofam ambulat viam, clamarent *crucifigatur*, non statim acquievit Pilatus, sed iuxta suggestionem uxoris,

O 2

quæ

quæ mandaverat: *Nihil tibi & iusto illi*, interrogat causam à circumstantibus & clamantibus, cur ipsum crucifigere deberet, quasi diceret; promite crimen dignum patibulo, & ego faciam officium meum alias inusitatum, & non convictam de crimine, damnare non possum.

Perge Pilate, perge animose defendere iustum ex lege naturæ, si legem Dei & Moylis ignoras, contra Legis Mosaicæ Doctores, & scribas Deus iustus remunerabitur iustitiam tuam. Tu autem, iustus es Domine & iustitiam diligis semper, propterea, qui tibi servire volunt, inter prima præcepta discunt reddere cuique quod suum est, *cui honorem honorem & cui amorem amorem*, scientes nisi hoc faciant non posse placere tibi, atque ita studiosissime curant, *Neminem ledere*, sed per omnia satisfacere dilectissimis proximis suis. Et ego cupio tibi servire toto animi mei desiderio, propterea flecto genua cordis mei ante te petens amorem iustitiæ, ut quando Rex iustitiæ exurges in iudicium, *propter miseriam inopum & gemitum pauperum* ego inveniat læsisse neminem vel gravasse.

§. 170. *At illi magis clamabant: crucifigatur. v. 23.*

Quanta furia? iniquitas quam maligna responsio? interrogat præter causam traditionis Christi, & ad mortem damnationis, & Iudæi aliam non dant, quam, *Crucifigatur*. Re vera agunt, quasi essent amentes, sine sensu, sine ratione, sine iudicio, sine iustitia, sine lege, sine Deo, & quasi dicerent cum Lutero: *sic volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas. Crucifigatur*. Hinc apparet Iudæos nullam habuisse causam, qua possent postulare Christum ad mortem, sicut nec ullam ex omnibus à principibus Sacerdotum allegatis potuit Iudex invenire sufficientem & quidem Iudex doctus, prudens, versatus in Iure & praxi. Causam autem mortis Christi scire vis. Invidia est, avaritia est, ambitio est & mala vita, quam in eis reprehendebat sæpe Christus. Invidia non quiescit, donec in eo, quem odit, videat miserabilem fortunam.

Invidia diaboli, inimici tui, Domine, mors intravit in orbem terrarum, & ipsa quoque invidia humana, quæ merito dicitur abominabilis putredos ossium. Hinc filii Adam serpentis consilia secuti invident alii aliis, & contristantur, si videant alios ditiores, nobiliores, aut gloriosiores se: quod experientia ostensum est in passione tua, mitissime Redemptor, nam & Pilatus vir non parum oculatus, animadvertit, quod per invidiam tradidissent te ad mortem cives Hierusalem, inimici tui, non volentes tolerare famam & clarissima miracula tua. Verum infirmitas hæc, Domine, non gravat solos peccatores, qui sunt extra gratiam tuam, sed quandoque iustos, qui quamvis non consentiant peccato invidiæ, tentantur tamen aliquantulum, si videant alios

alios feliciores se, in ipsis quoque spiritualibus rebus, per quas curari solet invidia. Humanum dico, sicut tu nosti Domine, propter infirmitatem veteris Adam, quam hæreditate acceperunt. Tu vero, Rex pacifice, qui sine invidia communicas bona tua nullius boni habens indigentiam, operaris mirabilia in humilibus servis tuis, qui adiuti fortissima virtute tua, quamvis in principio conversionis suæ tangantur infirmitate ista, præliando tamen & invocando te veniunt ad statum quendam felicissimum, in quo letantur proximorum suorum excellentia, non minus, aut fortasse magis, quam sua.

Da mihi hanc gratiam ut diligam proximum tanquam me ipsum; læter bonis eorum, quasi meis, beati enim viri, quorum anima non affligitur prosperitate aliorum neque dilatatur eorundem adversitate.

§. 171. *Videns autem Pilatus quod nihil proficeret. v. 24.*

Pilatus considerando verba Iudæorum & malitiam in respondendo quodque ex suis verbis, quibus conabatur liberare Christum ob innocentiam, nihil proficeret ob impulsam & suggestionem principum, atque ideo rationibus amplius non esset agendum, cum hoc populo irrationabili, tumultuante & malitioso, iudicabat ad impediendum tumultum & seditio- nem in populo, dimittendum Barabbam, & sic paulatim magis appropin- quavit ad voluntatem Iudæorum, & à sua recessit.

Quid agis Pilate? ut vitentur mala non sunt facienda mala. times tu- multum in populo, ideone vis consentire in malum morale? ideone cum populo iniquè agere? cave. Tu præses es constitutus, ille subditus: tu Iudex, hic accusator pessimus, tu prudens, ille imprudens: tu videns, ille cæ- cus; tu hæctenus iustus fovisti iustitiam, ille iniustus & veritatem odians: Noli desistere à veritate.

Domine, etiamsi contingat me nihil proficere posse apud proximum male agentem in concilio, curia, senatu, capitulo &c. verbis monitis, ora- tionibus, exercitiis piis, obsecro ne deficiam idcirco ego quoq; & recedam à iustitiæ via, quia tu eris remunerator meus, qui vides intentionem cordis mei.

§. 172. *Sed magis tumultus fieret. v. 24.*

Tumultus est ex actione discordantium quæ opinor accidit ex eo quod turba astantium Iudæorum coram tribunal clamaient Barabbam, dimittendum esse, & timerent ne non dimitteretur, sed loco eius Christus liberaretur.

erant itaque indignabundi & tumultuantes, quod non statim ad petitionem ipsorum redderetur Barabbas. denique quod statim jure nequeunt obtinere vi & clamoribus quarunt evincere. quo clamore perterritus Praeses ex una, ex altera parte ob conjugis suae admonitionem & evidentem innocentiam Domini anxius, nescit cui viæ insistat, videns bonum, & non adveniens perficere. plane eo modo quo peccatoribus vel tentatis accidere solet.

O Pilate vide quid agas? hinc agitur de tua fide Romanis praestita quod velis justum judicium facere omnibus, nullo habito respectu ullius personae, vel honoris vel utilitatis propriae: agitur de tuo honore, agitur de tua conscientia, si ex timore perdendi gratiam Iudaeorum, per accusationem eorum cedere vis clamoribus impiorum, & non judicare secundum rectitudinem & certam scientiam tuam. Suadeo tibi, si judex iustus esse velis, si veritatem amas, si gloriam & honorem verum apud Deum & homines habere desideras, ne audias voces incantantium, ne terrearis ob populum tumultuantem, melius enim tibi erit & laudabilius servare iustitiam illam & conscientiam intactam. quam basiliscum audire frementem: sed, pro! non audis me. quomodo enim? qui ne quidem uxorem audis?

O Pilate, Pilate, si scires quanta sit virtus Magnanimitas, maxime in schola Jesu Christi, pro cuius defensione modo certas & turbaris simul, cito resolveres te pro aequitate & dimitteres Jesum innocentem & crucifigeres Barabbam nocentem; obdurares aures ad voces clamantium, qui dicunt: *crucifigatur*. habet enim hoc bonum inter alia multa schola Jesu Christi, ut non contenta parvis aut mediocribus operibus, quaerat operari magna, Heroicos exercere actus uti Eleazar ille & Machabaei, propter illum Jesum, quem tu modo tenes in vinculis, qui & pro salute nostra mirabilia operatus est. Magnanimitas quippe scholae Christi rara est & pretiosa valde habens conjunctam pietatem, justitiam, timorem Dei; clarificat intellectum, memoriam & voluntatem: beatissimi sunt servi scholae illius, quia per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam, ut seductores & veraces, ut morientes & viventes, transeunt per viam vitae istius, calcando nec sinendo se calcari,

O Deus agnosco perplexitatem Pilati, & video me saepe in simili haesisse, quando ex una parte mihi acclamabat concupiscentia carnis & oculorum & superbia vitae, ex altera vero damnabat Iustitia, & Timor Domini & conscientia. Revera non est angustia ultra talem angustiam, in tali erat Susanna in orto, Matthaeus in telonio, Saulus in via, David in palatio &c. In tali angustia, Domine, apparet quid homo & quid tua gratia possit. Deus meus libera omnes homines & me potissimum in tali angustiae hora.

§. 137. *Accepta aqua lavit manus coram populo. v. 24.*

Vide, anima mea Ingenium hominis perplexi, videntis meliora, peiora sequentis, ingenium volentis bene & non facientis. more antiquorum, imo Iudæorum, lavit manus Pilatus, contestando per hanc lotionem Christi innocentiam, seque immunem à Christi morte faciendo. quasi diceret: se quidem innocentem voluisse liberare, sed quoniam seditio oriretur, & ipse non sineretur agere iuste, se velle Barabbam eis dimittere licet reum & dignum morte; Christum verò licet innocentem & inculpabile punire, ut seditio capta & tumultus sedetur: Itane Pilate: vis te sic excusare à culpa? ô Pilate tu lavas quidem manus uti video, sed non conscientiam, cur non resistis furori Iudæorum, uti Iudex & Præses: noli fieri Iudex, nisi valeas virtute irumpere iniquitates, præbuiisti te virum olim teste Josepho libro 18. cap. 4. quando populum tumultuantem, immixtis militibus cum fustibus compescuisti, cur idem nunc non agis? si Iesum ob furentem populum liberum dimittere nequis, saltem sententiam differ, procrastina, moras nocte dum furor ille subsidat, in sum esto vir fortis. Considerans ista videor mihi incueri omnium peccatorum admirabiles prætextus, quos solent suæ ad peccatū declinationi præferre, ut aliquo modo conscientie dictamini reclamanti os obstruant. Non potest homo hæc explicare sermone. Ibi ratio statûs, ibi boni publici interesse, ibi respectus, ibi mille talia nomina usui sunt.

O Deus in lotionem Pilati, contemptor Liberi Arbitrii Humanæ, opus & tuæ Gratiæ suavem ab dicationem. Sed quid ad eam amplius dicam non scio. mirari magis hic libet, quàm aliquid fari. Solum hoc dico, aliter Dominus se gesserunt tui Stephani, Laurentii, Anastasii, Vincentii, Sebastiani &c. servi tui, qui ex eadem massa ex qua Pilatus erat, obtulerunt se tyrannis pro te & tua iustitia ad rotas, gladios & flammam ignis. Hanc gratiam fortitudinis tuæ largire mihi Deus tortis, ut nunquam deficiam à tua iustitia vel latum anguem, etiam si & vitam & bona omnia temporalia amittere deberem.

§. 174. *Innocens ego sum à Sanguine iusti huius. v. 24.*

Malè & Benè dicis, Pilate eodem halitu: Malè, quia te innocentem prædicas à sanguine iusti huius: Bene, quia iustum denuntias Christum iustus enim est, & iustitiam diligis, tu autem non diligis iustitiam, sed times facere iustitiam ob populi gratiam, ideo licet manus laveris tamen tuam iniustitiam non diluis. Ipse enim occidis, qui tradis & flagellandum & crucifigendum innocentem.

O Quam multi cum Pilato illo læpe sese decipiunt, suaviter persuadentes sibi se esse iustos, se esse innocentes. Si carcerem, si er-

gastu-

gastulum ingrediaris & roges clautos, quid causæ est, cur hic tenearis? Ecce omnes iustos, innocentesque audies, coram Deo & hominibus, puros ut solem &c. cum intus sint pleni peccatis iniustitiæ, invidiæ, livoris, sicut *sepulchra mortuorum plena osibus*, sicut tu scis Domine, *qui intueris abyssos scrutans corda & renes Deus*, & vere, nam cum considero memetipsum, existimo sæpe facere quod iustum est, & est ipsa sæpe iniustitia: zelum dico, & est passio &c. Dico studium religionis & verbi Dei, & est formalissima hæresis; Dico Reformationem, & est Deformatio excidium & exterminatio.

Domine, da gratiam, ut nunquam de memetipso securè sentiam aut prædicem bonitatem, sed temper stem in timore sancto tuo ne forte errem, ne faciam in conspectu tuo, quod displiceat in oculis maiestatis tuæ, nisi fulciar approbatione Ecclesiæ Catholicæ tuæ, quæ sola est firmamentum veritatis secundum te: Non persuadeam mihi, quod statim rectè sentiam, si aliquem textum scripturæ habeam, quo mihi videar fulciri, cum videam Pilatum manus lavantem, non esse purum.

§. 175. *Vos videritis.* v. 24

Quid hoc sibi vult, Pilate, quod dicit? *Vos videritis*, an nescis quod & principes Iudæorum & populus cæci sint, populus ex persuasionem principum, principes ex livore & malitia qua prodiderunt cæcitate suam quod hoc petant quod omnibus modis timere, cavere & deprecari debuerant, nempe ne eis Salvator auferretur, & latro donaretur: ne iustus damnaretur, iniquus salvaretur: Non scis, quod Rectores populorum ænigmaticè depingantur sceptro oculato? Tu autem præses es, Rex es &c. Valde male ergo dicit, Pilate, *vos videritis*. Tuum est videre qui in speculâ es constitutus ut videas quod iustum est, agas & defendas. non satis est lavisse manus, sed oportet etiam pedes & caput mundum habere, ut totum corpus mundum sit, & multo magis animam.

Domine Deus, talia geruntur in terra & dicuntur à filiis hominum, ut sit valde admirandum, quomodo tua patientia possit hæc tot centuriis annorum tolerare. verissimum est tui Apostoli dictum: *Mundus totus in malo positus est*. Multiplicantur Domine inutilia & nociva desideria super stellas cæli & cupiditatum insatiabilium non est numerus. quanto magis crescunt apponentia mundi utilia & delectabilia, tanto magis crescunt desideria filiorum Adæ, in similitudinem prævaricationis patris & matris eorum: ex quo factum est ut non solum iuxta numerum civitatum & familiarum, sed iuxta numerum personarum unumquisque faciat sibi idola sua, currens post ardentissima & vanissima desideria inimica immaculatæ legis tuæ.

Sed

sed ò utinam omnia corda hominũ converterentur ad te & desiderarent totis visceribus iustitiam tuam magna certe felicitas esset, nil velle aut cupere præter te & iustitiam tuam, sed & hoc non fieri universim tolerabile esset, at in peccatis ipsius excusationes Pilatinis similes nos indies pangere & compingere, hoc unum est oculis tuis indignissimum, nobis vero miserimum. O Deus, succurre,

§. 176. *Et respondens universus populus dixit: sanguis eius super nos & super filios nostros. v. 25.*

Vix Pilatus innocentiam Christi, & iustitiam eius coram tribunali exposuerat, quin statim interromperetur per populi universi impetuoso clamore, quod potius mallet pati, dissipari, annihilari, quam ut Iesus non traderetur morti, per verba sanguis eius super nos & super filios nostros. quasi dicerent: Culpa æque ac vindicta sanguinis Iesu, à te, ò Pilate, effundendi, quæ tu vereris, Deo vindice à te transferantur in nos, & filios nostros, ut si quæ hic sit culpa, illam nos cum posteris luamus, nullam enim agnoscimus, ac proinde nullam timemus vindictam, quare illam in nos audacter accessimus et si nos non sumus sufficientes numero vel viribus, ad portanda ista, ecce obligamur & assumimus posteros nostros omnes nobiscum. O miser! quid precamini vobis & filiis vestris? an ignoratis potentiam sanguinis huius & pretium? sanguis ille super pretiosa quæque mundi pretiosior est, una gutta exsuperat omnes thesauros cæli & terræ in pretio: potentia ignoratis? fortior est omni spiritu, vivit & vivet in æternũ: sicut est infinitus in pretio, ita infinitus est in potentia & fortitudine, neq; eius potentia neq; virtus minuetur unquam, hic quidẽ effunderetur in vindictam malorũ, præmium vero honorũ. Quid igitur appetitis portare eius fundendi vindictam, & non magis salutem, non est missus ut iudicet mundum, sed ut salvetur per ipsum. vere populus stultus & insipiens es tu, nescis, quid peras, aliter post 42. annos loqueris, cum Vespasianus aderit cum Tito vindex, & uti prædixit Daniel c. 9. usque ad consummationem & finem mundi perseverabit desolatio tua.

Deus fortis & potens, & cuius misericordiarum non est numerus, sit obsecro hic sanguis tuus tam pretiosus aliter super me, quam super Iudæos. nempe super me per honorem & adorationem in calice, & magis in me per sumptionem seu communionem in protectionem, defensionem, & salutem, in solutionem debitorum infinitorum apud æternum patrem tuum.

§. 177. *Tunc dimisit illu Barabam. v. 26.*

Post longam disceptationem pro & contra Christum habitam, victus à populo, & deceptus à seipso Pilatus maxime, quod orationem Pilati iniustitiam

P

tiam

tam peccatum & pœnam in se recipere vellent Iudæi, dimittit illis Barabbâ, qui interpretatur filius patris nempe homicidarum, & feditiosorum, qui est diabolus, vel certe filius patris per antonomasiam, quod eum pater suus valde indulgenter educasset, & sic in insignem latronem evasisset, uti solet fieri in molliter educatis, qui communiter solent esse corruptissimi.

Quanta est fragilitas humana! etiam inter magistros, & prudentiores mundi. Exemplum nobis hic est ipse Pilatus, vir alias doctus, prudens, iustitiæ amans & quidem Romanus &c. victus spe præmitiorum, timore Iudæorum obliviscitur iustitiæ, transit ad iniquitatem, flebitur ad petitionem inimicorum, dat liberum latronem iniquum & feditiosum, servat puniendum salvatorem & virum iustum. O iniquitas! Domine obsecro fragilitati meæ succurre semper auxilio tuo & gratia, ne unquam transeam ad iniquitatem tantam, ut velim operari iniustitiam ad cuiuscunque petitionem vel instigationem; sed continuo amem id quod iustum est & faciam. sed & Domine Deus succurre parentibus in educatione prolium suarum, aufer ab eis cor indulgens, cor Heli, cor dissimulans peccata filiorum suorum, & da eis vultum severum, & manum fortem, ut heroice, & prudenter educant proles suas, ne habeamus novos Barabbas in terra.

§. 178. *Iesum vero flagellatum tradidit eis. v. 26.*

Hic tandem diabolus per gradus sensim Pilatum eo perduxit, ut manus in Christum inijceret crudeles manus, inquam Tyrannicas, in eum, quem toties excusavit, & quod peius est etiam flagellatum tradidit eis, nempe inimicis.

O Domine nolo hic multum hæere in tui virginis corporis denudatione, alligatione ad columnam, verberatione, ista me nimis terrent quia singula abique alio sunt grande tormentum, denudatio pudorem, alligatio dolorem, flagellatio utrumque, cecebat, apud Romanos vile supplicium servorû. Ergo ut servus tractatur Dominus dominantium? & tam crudeliter? ut teste S. Birgitta in suis Revelat. ictus Domino impacti sint omnino 6666. velut alii sine repugnantia aiunt, 5475 & hi omnes super nudum & virgineum corpusculum ceciderunt. Et quare denudari voluisti? mi Iesu, ut fedam illam nuditatem quam Humano generi peccatum Adæ induxit, punirem in memetipso, sic enim per peccatum nudatus est homo Dei gratia, & remansit fedus & abominabilis plusquam nudus homo. Cur instar pecudis mactandæ ligari voluisti? Domine, cuius manus illimitatæ sunt? ut absolverê te ô homo à vinculis peccatorum, quibus ligatus eras, velut victima destinata ad macellum æternæ damnationis. Et cur ita præter morem

morem Romanæ gentis & humanæ mentis crudeliter tractari & flagellari voluisti per totum corpus tuum? O Iesu, ut in eo esset fractura super fracturam, vulnus super vulnus, sanguis super sanguinem, & non esset tibi species hominis neque decor! ut punirem peccata in corpore meo, quibus adhuc flagellor tota die per concupiscentias pravas corporis tui ô homo & ambitum servilem mentis tuæ. Peccat ergo iniquus & homo punitur iustus, quod perpetrat servus exoluit Dominus, quod committit homo hoc sustinet deus. quo nate Dei, quo tua descendit humilitas? quo tua flagravit charitas? quo tua processit pietas, quo pervenit compassio? Ego inique egi tu pœna multaris, ego facinus commisi tu ultione plecteris, ego superbiui tu humiliaris. Ego inobediens exiti, tu in omnibus obedientissimus inobedientiæ scelus luis. Ego uvam acerbam comedi & dentes tui obstupuerunt, O ineffabilis Dei benignitas qua effectum est ut tam chare redimeremur. O mirabilis censuræ conditio & ineffabilis mysterii dispositio.

O Iesu nudate, ô Iesu ligate, ô Iesu flagellate applica obsecro mihi misero peccatori merita tuæ nuditatis ut erubescam denudari ob culpam; ligationis, ut tibi continuo alligatus maneam per veram fidem, spem firmam, charitatem perfectam, & obedientiam; flagellationis, ut & ego libenter & patienter flagella Dei feram.

§. 179. Vt crucifigeretur. v. 26.

Dubium esse potest hoc loco an Christus fuerit à Pilato flagellatus postquam fuerat ab ipso condemnatus ad mortem crucifixionis: quod ut factum sit, certe salutis nostræ causa factum est, uti & ante, quò verberù tanta atrocitate leniret feroces Iudæorum animos & flecteret, & sic emendatum dimitteret, sed cum nil posset proficere apud dura Iudæorum corda, tandem pronuntiavit sententiam mortis, & ut ipsemet scripsit Tiberio Cæsari teste Orosio l. 7. hist. c. 4. ob importunitatem Iudæorum quos compescere aliter non potuerit. Alias eum fuisse virum sanctum & divinum &c. igitur ex ipsius Iudicis Pilati confessione spontanea, condemnatus fuit ab eo in hoc suo iniquissimo iudicio Christus Deus noster, in quo palam accusabat eum invidia, testificabatur odium, condemnabat ambitio, plectebat crudelitas. Nec sine mysterio ad mortem Crucis eum condemnabat, ut hac ratione Mors Christi omnibus innotesceret, si eminenter in monte, & in ligno super mortem elevato contingeret. Ibi abscondita erat fortitudo eius, quia cum putabatur impotentissimus esse, utpote affixus, potentissimus erat, dum ibi commovit terram, obscuravit solem, aperuit monumenta, scidit Petras, movit ad pœnitentiam corda asstantium. Sed & ibidem glorio-

fissimus erat, quia regnare capit à ligno, trahens ad se omnia. O Pilate ubi nunc est potestas tua quam dicebas te habere ad dimittendum & crucifigendum? Timor est potestas tua. times perdere gratiam Cæsaris, times perdere bona temporalia & honores, hæc erat tua potestas.

Rex magne Deus noster fortis, & omnipotens, amici tui potentes sunt non inimici, quia cum nil possidere velint in hac vita, nisi quod ipsis competit ex iustitia, ideo non timent perdere omnia propter te visibilia & caduca, ut invisibilia & æterna recipiant. Hinc illi nimis honorati sunt, umbra sua sanarunt homines, verbo erexerunt claudos, &c. Pilatus autem & omnes similes ei revera valde imbecilles sunt, à veribus consumpti sunt.

§. 180. *Tunc milites præsidis suscipientes Iesum in pratorio. v. 27.*

Audita hac sententia crucis Christi à Præside, & data licentia ad flagellandum primo, vidisses undique accurrentes, quasi rabidos canes ad prædam vel ut apes ad pungendum melle illitum, milites circumdantes Iesum, & manum applicantes & dirè religantes, quid enim aliud erat expectandū ab instigatis & emptis ad vindictam per Iudæos, quam ut omnem modum crudelitatis possent in eo exercere, quem uti Iudæum oderant gentiles, & ut iocularem Regem gaudebant irridere, ut olim possent iactare, se Regem aliquem in Iudæa flagellasse. Igitur suscipientes eum è manibus præsidis in tuas (ò duras manus!) non suscipiebant modo, sed trahebant, nec trahebant, sed trudebant ad locum castigationis sc. atrium quoddam. ò quot pugnis interea onustus fuisti? mi Salvator! & quis te ita inhumaniter suscepit, trussit, traxit, pugnis excepit, nisi ego per continua, cheu, peccata mea, & tu pateris, nec contradicis verbum!

O Dulcissime Jesu quis sum ego? vilis homuncio, indignus peccator! ut pro me annihilari velis & tam crudelia sufferre. quam pretiosa, quamque chara est ergo in oculis tuis anima mea, pro qua tam insigne das pignus, Corpus scilicet tuum inimicis tuis non ad conversationem civilem, sed ad tractandum sicut ipsi volunt inhumanissimè. ò amor Dei mei! ò pretiosus thesaurus, quo me redemisti, æterne Salvator! quam me ab æterno dilexisti! ut pro me ita volueris vulnerari, conteri, affligi, pungi, excruciaci, etiam potius extringui, quam me perire sineres.

O Salutaris hostia! quid retribuam tibi pro omnibus quæ retribuisti mihi? en ego me ad te converto, te ferventer redamandi cunctaque, quæ me à tuo possint amore abstrahere, evitandi affectu, ac desiderio accedo, quo unus tecum effici merear affectu, voluntate & amore. enim vero spes mea omnis, consolatio & refugium meum tu deinceps eris.

§. 181. *Congregaverunt ad eum universam cohortem. v. 27.*

Milites qui erant pro custodia Pilati, vigilantes circa prætorium, non suis contenti nequitiis, quas exercebant in Iesum, congregaverunt primum totam cohortem (absque dubio instinctu & suasionem invidorum principum Iudæorum) ut Christum quasi fictum pictumque regem Iudæorum per ludibrium regis insignibus ornarent & salutarent: est enim militum genus crudele, & quidem sub Romanis eo tempore valde sævum sæpe voluptatem capiens ex contumeliis. cohors autem erat decima pars legionis, continens milites 1250. quis autem hic non obstupescat, non contremiscat? omnibus membris, ad tantorum militum furentium adventum? quis nobis hic exponet quanta cum rabie & insultatione Christum invaserint? quis sibi temperare poterit à lacrymis, contemplans quid quisque militum faciat, circa Iesum & cum eo. hic tenebat, alter ligabat, unus catenas, alter funes parabat, pars virgas, pars spinas, cum omni ludibrio. In summâ, alii quidquid poterat inveniri ad Christi castigationem crudelius asportabat. Non possum hic continere lacrymas. video enim caput sanguine madidum, dorsum, ventrem, pedes, brachia, sanctissima membra Iesu mei intumescere ante flagellationem ô quis non fletet contemplans hoc crudele spectaculum!

ET quomodo, suavissime Iesu, tui unquam de corde oblivisci potero? quomodo ulla alia pro te laborare mihi libebit, quam ut sublimi amori tuo vicem reddam: iam vero si nullies me ipsum rependam, quid sum ad Dominum meum? tu enim es Deus, ego homo, tu Creator, ego Creatura tua, tu sanctus & immensus, ego fragilis & vilis peccator. Veruntamen conabor tuo suffultus auxilio, ut admirabile hoc opus nunquam è mea memoria excidat, quod tu Dominus dominantium, non modo velut servus, servorum, sed etiam Iudex Creaturarum omnium, veluti reus à tuis Creaturis malè imò pessimè, coarctatus & tractatus fueris & quidem pro salute ipsorum! Domine, fateor me non posse loqui.

§. 182. *Et exuentes eum. v. 28.*

Suis scilicet vestibus, nempe toga inconsutili, quæ cum ipso creverat, & quæ à S. Helena conquesta S. Agritio Trevirorum Archiepiscopo donata, hæcenus in ea Ecclesia servatur, & nunc dum hæc typis edo, post 70. fere annorum, ob bella, latebras, iterum Festo Ascensionis Domini & Pentecostes, & S. Ioannis ostenditur Treviris, ingenti hominum concursu. Aliis item vestibus, ita ut totus denudatus ligaretur ad columnam, omnium oculis pateret nudam amabilem & formosissimum Corpus Iesu, in sui maximam ignominiam! & quidem ad flagella. ô ignominiam! si enim nuditatem

P 3

ipsam

ipsam consideremus, verecundiam homini adducit ingenuo morte gravio-
rem. Hinc Adam & Eva, licet præter ipsos nemo adhuc in mundo foret, eru-
buere tamen, ob suam nuditatem: & consuerunt folia ficus & fecerunt sibi
perizomata, ne hoc contentus Adam, abscondit in super se cum vocem Dei
audiret. Et hæc persona Christi infinite dignior est persona Adami, illa nimi-
rum est, quæ cælum stellis, terram floribus, aves pennis, pisces squammis,
quadrupeda pilis vestit, quique Virginum sanctarum & sanctorum ut Agae-
tis, Felicis in Pincis & aliorum pudicitiam miraculo sæpe texit, denique ij
coram quibus nudatur plurimi sunt, cohors videlicet integra gentilium, qui
circumcisis mirifice erant infensu, & irrisores petulantes, ex quibus collige,
quanta verecundia virginea Christi mens affecta sit, & quam se Adam ille
secundus libenter occultasset, si qua ratione salvo opere redemptionis per-
se & istimæ potuisset. Grande spectaculum mundo & Angelis! hic enim om-
ni vestitu exuitur, qui omnia vestit, coram omnibus confunditur qui confu-
sionem nostram tegit, viris, pueris, mulieribus, senibus & iunioribus, consi-
derandus exponitur. Prò facinus! sed cur ita? ne in æternum nos confunde-
remur, id quod certo nobis futurum erat, nisi Christus pro nobis hanc de-
nudationem & confusionem sustinisset. ô quis tam ferreo iam pectore erit,
ut ista eum non emolliant! Dominus Iesus, Dominus dominantium erubescit
ad nuditatem suam, ita ut credam maximam ejus crucem fuisse nudita-
tem illam publicam, & tu, ô homo, creatura ipsius non erubescis? sapius re-
ipsummet denudare? lascivire coram Deo? Angelis? hominibus pro tua so-
lummodo libidine vel ostentatione corporis tui & membrorum ad illece-
bram.

Domine Rex & Pater cœlestis, nudus quidem egressus sum de utero
matris meæ, & nudus revertar ad terram tenebrosam & opertam mor-
tis caligine, & in nuditate gratiæ Dei concepit me mater mea. obsecro ta-
men hanc mihi condonari gratiam, ut nunquam nudus inveniatur, aspiciat
aut aspici velim, sed fugiam & erubescam verecundè & piè ad omnem nu-
ditatem, corporum omni tempore vitæ meæ, in memoriam tuæ nuditatis,
& si quomodo peccavi in hoc genere, tua nuditas & verecundia fiant regu-
mentum in verecundiæ meæ & absolutio peccati.

§. 183. *Chlamydem coccineam circumdederunt ei. v. 28.*

Postquã esset pius Iesus spoliatus omnibus & propriis vestibus, & nudus
tam crudeliter revinctus ad columnam, virgis, uncis, lotis & catenis, laceratus,
ut pro homine vix agnosci posset, sed potius similis excoriatæ bestiæ videretur,
ut & ipsi carnifices confunderentur ob exercitam crudelitatem, præter
morem

morem Romanorum, ei coccineam chlamydem, quam forte sub leamno abjectam cujusdam militis Romani vilem, putidam & laceratam inveniabant, imposuerunt. erat autem chlamys vestis strictior & brevior pallio, quã milites super arma induebant, & erat purpurea, quo colore utebantur potissimum Reges & Imperatores Romani in augurabantur. Tali igitur ornatu contemptim induunt Christum, irridendo & per ludibrium subsannantes & illudentes: en, tu dixisti te Regem Iudæorum, accipe ergo ornatum Regium, ut ab omnibus Rex agnosci, & à nobis honorari queas, &c. Ecce homo rex tuus & Deus tuus quomodo illuditur pro te, & vilibus induitur, ut tuas coerceat pompas: Erubescere peccator eum vide, qui coram Deo factus & omnibus sanctis eius, qui totus in hoc incumbis, ut faccum tuum stercoreum & nidum vermium rebus pretiosis exornes, quando Dominus maiestatis tua causa contemptibili veste velut stolidus despicitur: an nescis Adamum primum parentum nostrorum vestitum à Deo fuisse in signum admissi peccati, & symbolum pœnitentiæ? sanè vestes nostræ sunt stigma peccati, perinde ut compedes & catenæ sunt symbola malefactorum, stulte igitur homo superbis in vestitu de quo erubescere deberes. In paradiso vestium usus non erat, quia nec erubescencia quæ orta est ex peccato: Hinc Deus tuus vilibus modo induitur ad confusionem, ut deleat peccatum tuum & pudorem. utere ergo honestis vestibus in operimentum, non ambitum; in pœnitentiam non in contemptum Dei, in necessitatem, non superfluitatem.

O Rex Regum & Dominus dominantium, qui vilibus vestibus circumdatis, ut meam vilitatem tegas, qui lacerata indueris Chlamyde, ut vulneratam animam meam servares, & absconderes in te. Ideo te agnosco & acclamo Regem cœli & terræ, non sicut Iudæi ironice, sed verè. Te adoro Regem cum tribus Magis, offerens cum iis aurum, sicut Regi magno, Thus sicut Deo vero, Myrrham sepulturæ: aurum scilicet animam meam cum omnibus suis potentiis ad, tibi perpetuo serviendum, quia illa plusquam aurum æstimata est in oculis tuis. Thus Merita passionis tuæ, & B. Virginis matris tuæ, & omnium electorum tuorum qui tibi placuerunt ab initio mundi Myrrham, corpus hoc mortale cum omnibus bonis terræ, quæ mihi concessisti. Reddo tibi creatori meo hæc omnia, teque adoro & glorifico sine fine in æternum.

§. 184. *Et plectentes coronam de spinis. v. 29.*

Ansam coronæ plectendæ dabat coccinea Chlamys, quæ circumdatus erat pius Dominus tanquam scenicus Rex, at qualis ea fuit corona? ex
auro

auro? argento? vel ferro? qualibus olim coronari solebant Cæsares Germanici, secundum triplex Regnum Germaniæ Longobardiæ & Italiæ. Minime gentium. sed ex pungentibus & duris spinis, ut & caput puncturis torqueretur, cui utcumque parcitum fuerat in dira flagellatione corporis, ut & sic impleretur quod dictum est: *Non est in eo sanitas à planta pedis usque ad verticem capitis.*

O Mi Iesu, cur obsecro voluisti tibi plecti coronam, tam diram de spinis durissimis? Quia tu ô homo venabaris meras coronas de rosis, vanitatum, voluptatum mundi, honorum & dignitatum; ut ergo pro iis satisfacerem Deo patri, volui mihi plecti coronam omnis humilitatis, contemptus, vilipendii, & cruciatus Ergo dulcissime Iesu quia superbia mea, voluptas mea, vana mea gloria, tibi causerunt hanc coronam, ecce conculco illa pedibus & dico, quod pudeat me, voluisse *ducere in bonis dies meos, & quarere qua mundi sunt, &c.* quæ tu nosti & ego erubesco. Agoque tibi gratias, quas possum, maximas, ô Rex, magne Deus, quod usus fueris hac methodo ad voluptates meas, & superbiam domandam. Ex hac hora enim statuo firmiter & propono tua vestigia sequi, & in hac vita eligere coronari spinis, ut post hoc tempus coronam æternæ gloriæ tecum adipisci merear in vita altera.

§. 184. *Posuerunt super caput eius. v. 29.*

Regia corona fit, ut imponatur capiti Regis, & ille ea notâ cognoscere possit & honorari: at hi milites, postquam texuerunt coronam de spinis, imposuerunt capiti Regis æterni in vilipendium & tormentum, quia non ex auro, inauratis, vel lauro, sed spinis horribilibus constabat, ut pungent non honorarent, spernerent non laudarent.

O Quis dicendo possit consequi, quam intolerabili Dominus Iesus, Rex æternus, dolore correptus fuerit, cum horribilis corona spinea tam inclementer ei imponeretur: ut enim quidam affirmant erat illa corona ex iuacis marinis, qui sunt peracuti & rigidi admodum, alii ex ihamno, & horum quidem non parvam connexuere copiam, sed in coronæ Cæsareæ undique caput regentis formam, & hanc tanta cum violentia & crudelitate sacro Christi vertici impresserunt, ut, quemadmodum D. Bernardus ait, aculei cerebrum attingerent, ipsas quoque venas nervos & ossa capitis penetrantes, adeo ut sanguis illius sacro permixtus cerebro, uberim per faciem, per collum, per capillos deflueret. Expendat hic quisque secum, qualis hæc pœna fuerit. Quod si cuiquam ingens aliqua spina in caput infingeretur, quonam futurus esset animo? & certè, ut S. Anselmus auctor est, Christi

veneran-

venerandum caput vel mille aculeis compunctum est. Imprimamus oro cordibus nostris miserabilem hanc figuram seu speciem uti modernus noster Pontifex Alexander VII. qui Coloniae, cum esset sanctae sedis ad Rhenum Nuncius seu Legatus Apostolicus, & in calculi cura de vita perclitatur talem spinis coronati faciem Domini plane miserabile Collegio Societatis Jesu habuit, ante se, & eam ita animo suo impressit, ut cum postea aliquot annis evolutis ad summam dignitatem est hoc Anno evectus, inter primas curas habuit, ut eam imaginem Colonia optaret, quasi nunc primum eam petere ausus fuisset, animus à muneribus abstinentissimus, quando summum locum conscendisset. Sic oro imprimamus eam etiam cordibus nostris, contemplantur, quam deformis est, & sicut pulcherrimus omnium creaturarum, ut elegantissima Christi facies omni decore & specie destituta sit, utpote ex verberibus & plagis nimis, quibus ex nocte affecta erat, tumida, livens, lurida, sputis ac phlegmatibus sepulta, recentis denique sanguinis profluvio irrigata, ita ut tam miseranda esset species Salvatoris, ut hominis prae se non retineret imaginem. Egredere ergo nunc, ô anima mea, egredere de civitate cordis tui, & contemplare regem Salomonem in diademate quo coronavit eum mater sua, vide quanta vis amoris illius pro te, quam caput eius sit plenum rore, & cincinnati illius guttis nocturnum id est peccatorum.

O Venerandum caput Domini mei Iesu Christi, te adoro coronatum spinis; adoro te collum benedictum pugnis incurvatum; adoro oculos clariore & puriore sole, nunc prae lacrynis rubicundos & obtenebratos, crines adoro concretos sanguine, cerebrum laesum puncturis spinarum, os benedictum pugnis contusum. Adoro maxillas plagis onustas & inflatas, aures adoro timentes ex clamoribus calumniis, blasphemis & sono flagrorum. Totum denique caput apertis nervis, musculis laceratis, pertulso cranio, & oro per hos dolores capitis tui, Domine Iesu, ut deleantur omnia peccata mea, quae quovis modo commisi cogitatione, & locutione, visione, auditione, ut sint mihi hi tui capitis & membrorum eius cruciatus in satisfactionem omnium meorum peccatorum.

§. 184. *Et arundinem in dextra eius. v. 19.*

Quisque Regum decorari solet & Corona & sceptro, corona qua contineat sibi subiectos in pace, tranquillitate & unitate quasi sub una corona & circulo sceptro quasi baculo iustitiae, ad eam conservandam inter subditos, malis in poenam, bonis in praemium: sic quoque hic Regi Iudaeorum & Domino dominantium tradunt arundinem, pro sceptro, regio, videlicet in contemptum, significantes per hoc quod se Regem fecisset & ta-

Q

men

men nihil regium haberet, & quale sceptrum haberet tale ipsius & regnum esset, nempe inane, vacuum & fragile: nec sine mysterio coronam dedere de spinis, & sceptrum de junco fragilem & ad omnem ventum agitabilem, talia enim sunt nostra regna, nostri principatus, quorum ille assumpsit insignia de nobis, ut nos de illo sumeremus constantia & æterna.

Verè Psalmista dixit, *Dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltavit me, dextera Domini fecit virtutem*: ita ut si homo velit vel non perdat regnum, vel si non habeat, certo possit nancisci, ut cum Deo vivat & enarrat opera Domini hæc magna & mirabilia dextræ excelli! operare & in me hanc virtutem dextræ tuæ, ô benignissime Iesu, ut non moriar, sed vivam semper tecum & regnem. Extende sceptrum tuum regium ad me & tange cor meum, ut hanc tuam illusionem, ita corde excipiam & imprimam, ut sit ei in signum æternæ gratiæ tuæ & salutis. Amen.

§. 185. *Et genu flexo ante eum illudebant ei. v. 29.*

Reges adorari solent, ut videre est apud Saulem, David & Salomonem, & alios Reges tum Veteris tum Novi Testamenti, inter quos sunt & nostri SS. Tres Reges adoratores Christi Regis recens nati, qui confessi sunt se de longinquo venire, ut adorarent Regem Iudeorum Iesum recentem natum. At duplici modo & mente adorari possunt Reges, sincera ut Magi, ficta sicuti hi milites, quorum etiam est dispar eventus. nam isti gratiam, hi iram commeriti fuerunt.

OIesu, Rex gloriæ, quantà cum ignominia modo salutaris à nefandis hominibus, quam & aliter salutaris à cœlestibus illis spiritibus Cœli illi enim te in veritate & spiritu non ficto adorant, hi scurræ te illudunt, salutantes, ut falsum Deum & regem impium. Ego ô altissime Deus, Rex cœli & terræ te humillime adoro & mille die saluto & corde contrito & humiliato orans corpore, ut me peccatorem licet indignum tua præsentia suscipere digneris in regnum tuum, qui cum patre & spiritu sancto regnas Deus in sæcula sæculorum. Amen.

§. 186. *dicentes: Ave Rex Iudeorum. v. 29.*

Notandum Christum Dominum bis in sua Passione salutatum nequiter semel sub simulationis larva, per Iudam traditorem cum dixit: *Ave Rabbi*, in hortu ut citius caperetur. At hic in Aula Pilati aperta falsitate & contumelia à militibus *genu flexis ante eum*, & salutatione irrisoria: *Ave Rex Iudeorum*, per quas salutationes duplices peccatores nobis occurrunt, per quos Deus maxime offenditur. Alii sunt simulatores, qui exterius se ita gerunt, quasi

quasi ament & adorarent Deum, sed in veritate neque amant nec adorant, sed illudunt Christo, ut hæretici, alii non simulatè, sed aperte iniuriam inferunt Christo, ut Iudæi. Pro utrisque igitur patitur Christus, ut & eos convertat ad sanam mentem.

ET ego cum Ecclesia Catholica toto orbe diffusa ò Domine Deus, Rex æternæ gloriæ, te toto cordis affectu omni die & hora salutatam veniã, millies & millies sine cessatione, cum sanctis tuis in cælis tibi clamantibus iugiter, *Sanctus Sanctus Sanctus Dominus Deus sabaoth, pleni sunt cæli & terra gloria tua, Osanna in excelsis,* conelamo. & illud Ave rex gloriæ; Ave Rex totius universi cæli & terræ & omnis Creatura. te adoro, te glorifico, te agnosco, te amo in sempiternum Deus.

§. 187. Et expuentes in eum. v. 30.

Hic denuo Milites relinquunt verba & contumelias, veniunt ad facta & verbera. impio enim homine nihil crudelius & magis alienum ab omni compalsione, ex iocis defilit ad seria, ex risu ad supplicia. Furciferi expuunt in eum, non in faciem solum, sed supra & infra chlamydem, ad corpus, pectus, caput, collum, pedes, manus, barbam ita ut totum corpus sanguine mixto & sputis defædatur esset. Quis vel iniquus non hic horrescat! quid oro te, ò anima mea, factura fuisses, si coram illic adfuisses vidissesque omnem illum contemptum & afflictionem inferri Domino tuo? an non ex ardenti amore in illius irruisses amplexus, deformemque faciem illius tuis abluisses lacrimis; amanterque osculata fuisses, nec non amicis & consolatoriis quæ quidem excogitare potuisses, verbis eum affata fuisses dicendo: O Iesu dulcis Domine Deus meus, ferre non potest cor meum, quod ita te persequuntur, despiciunt & inhumaniter tractant impii isti, præ dolore scindetur cor meum, si te diutius in his miseriis videro. O Iesu spes, solatium & amor meus, quis det mihi ut ego pro te patiar, & confundar, non enim tu peccasti, sed ego. O pulcherrime & speciosissime inter filios hominum, quomodo ita deturpatus, ita deformat & absque specie effectus es? Cur ita humiliatus es, ut tibi omne hæc malum impositum sit, à quo prorsus immunis & alienus esse debebas. En sanguis vitiorum nostrorum aspersi omnia vestimenta tua, & ipse factus es opprobrium hominum & abiectio plebis.

ODulcis Iesu, iam clare video quam vere dictum sit, de te: Ego autem sum vermis & non homo, opprobrium hominum & abiectio plebis, nam omnes de facto te contemnunt, conspuunt, & defædant, ut abiectio plebis; nullus tecum vult videri aut tecum stare, nullus defendere, sed una omnes te respicere volunt & calumniari. Mos erat Judæis, ut si quempiam tanquam impium & reum contumelia afficere voluissent, in faciem illius velut Dei iniuriam vindicantes sputa congererent, idque sæpius intemperanti quadam

Imo conspuendo & illudendo volunt te suffocare, ideoque sentire nobis licet cruciatum hunc tuum ipsa morte non fuisse minorem, teque in hac gravi angustia extinguendum fuisse, nisi divinitas tua ad maiora perferenda supplicia tuam humanam vegetasset naturam. Sed, ô purissime Jesu, Ego, Ego, pro pudor & dolor, lateo in his illusoribus, meam illi personam exhibent in theatro, ego huic iniquitati eorum causam dedi, per peccata mea varia & gravia, quorum turpitudinem ut deleres, libentius perferre voluisti milies, ut fæde conspuereris. Quid igitur, ô peccatores, socii mei, quid facimus? ubi sensus? ubi ratio? ubi timor Domini? timor gehennæ? ubi amor æternæ vitæ? O misericordissime Iesu, miserere nostri, miserere, & da gratiam pœnitentiæ & abstinentiæ à peccatis, da oculus & cordibus fontem lacrymarum, quibus noctes & dies abluamus de corpore tuo purissimo sputum istud tam fœtidum, & inquinatum.

§. 188. *Acceperunt arundinem & percutiebant caput eius. v. 30.*

Videte nequitiam diabolicam; arundo quam dederant pro sceptro in manus Regis scenici iam fit virga feriens ipsummet Regem. Itaque non solum irridetur hoc instrumento, sed & plectitur, percutiunt enim arundine super caput istud, etiam dæmonibus tremendum, cunctisque cœlorum virtutibus reverendum & omnibus sanctis venerandum, caput inquam benedictum in sæcula à quo omnis benedictio in nos descendit. Ex hac autem percussione aculei spinarum procul dubio magis ac magis ipsum sanctum verticem, penetrabant, unde dolor renovabatur & augebatur, ita ut & sanguis inde fluens, totum caput & genas & collum tingeret ac commixtis execrandis militum sputis, venustissimam faciem effecerunt quasi leprosam, iuxta vaticinium Isa. 53. *Vidimus, inquit, eum & non erat ei aspectus & desideravimus eum despectum & novissimum virorum & quasi absconditus vultus eius & despectus.* Absconditus inquam propter tumores, vulnera sputa & sanguinem, ideoque *putavimus eum tanquam leprosum & percussum à Deo & humiliatum;* ideo autem milites illi omnia hæc fecerunt quia audierant à Iudæis ipsum affectasse regnum Iudæorum, huc & pertinebat totus ille ludus cum corona, veste purpurea sceptro & adoratione illusoria. Habemus igitur spectaculum à sæculo non visum, sed nec unquam antea auditum: præclare autem nobis peccata nostra & miseras inde ad nos devolutas ostendens, ut pro quibus amoliendis ista patiebatur Christus. In purpura igitur considera animæ peccatrici vanos prætextus, in arundine cruciatum potentiam, in corona spinæ, honoris terriculamenta. Denique ficta genuflexio, percussio cum arundine facta, sputa, alapa manifeste repræsentant rebellionem creaturarum, quæ nobis prius subditæ erant, postea nos ferire, nobisque dominari & illu-

& illudere cœperunt quem admodum bestię pleręq; & ipsa caro nostra perpetuo noscolaphizant, terrę maledictio quã cum sudore exercemus & terrimus. Neq; solū parentum primorum, sed nostra etiam quę quotidie perpetramus scelera ostendunt. Nos enim etiamnum spiritualiter id Christo facimus quod fecere milites corporaliter, nos ei coccineam chlamydem iniicimus cum animas nostras peccatis inquinamus, spinis eum coronamus, cum voluptatibus divitiis & curis sæcularibus nos ipsos addicimus. Arundine percutimus cum in peccata expiata, nostra levitate & inconstantia relabimur, fecte adoramus cum in oratione nostra vani & vagi sumus, conspuimus blasphemis, alapifamus persequendo da proximos & servos eius, turpeccant homines in vestitu. Ecce unde purpuram &c. gestet Dominus.

O Iesu mundi Salvator! ô quoties renovantur tibi contumelię, renovantur & pœnæ? ô satis! & per quam satis, si vel semel illusus fuisses, semel consputus, semel in faciem cæsus, ob peccata nostra, sed amor tuus incomprehensibilis erga nos requirit, ut reperantur & contumelię & pœnæ tam à ludæis quam Gentilibus, ut satisfacias abundanter nimis pro omnibus, & misericordiam præstes. Ideo te laudent cælum, mare, tellus & omnes creaturæ tuæ. Prædicet totum genus humanum quod pro omnibus pati voluisti fac quoque omnes nos passionis & glorię tuę participes.

§. 189. *Et postquam illuserunt ei, exuerunt eum chlamyde. v. 31.*

Posteaquam milites ad nauseam usque Christum redemptorem nostrum ludibrio habuerunt, exuerunt eum scenicis vestibus, relicta capit coronam spinea, & sic rursus ad summam confusionem staret coram tot hominibus castissimus ille sponsus virginum, corpore nudus, & nuper speciosus forma præ filiis hominum, nunc deformis totus.

O Iesu innocens & falso accusate, ego sum illorum criminum in te commissorum reus. peccator enim se Deum facit, cum ipsi tributum, hoc est honorem debitum, negat, & subvertit ordinem divinę dispositionis ac totius universi, denique omnes te negant, accusant, blasphemant, affligunt; nullus defendit, nec pro te loquitur verbum vel miseretur. ô Iesu ab omnibus derelictę, ab hoste maligno per hæc omnia me defende, & *exue me domine veterem hominem cum actibus suis & indue me novum hominem qui secundum Deum creatus est in sanctitate & iustitia veritatis, propter ignominiosissimam illam mutationem vestium tuarum & passionis & nuditatis meritum.*

§. 190. *Et induerunt eum vestimentis suis. v. 31.*

Non sine causã affigente Dominum id fecerunt. nimirum in Christi

maiolem illusionem, confusionem, & mortificationem ut sic agnosci possit ab omnibus omnium nationum populis qui tum Hierosolymas venerant ad diem solemnem paschæ & eum ante in sua veste viderant, ut nunc viderent eum tanquam reum mortis & à Pontio Pilato præside condemnatum, qui ob corporis deliberationem & faciei benedictæ deformationem agnosci non poterat esse qui fuerat.

O Vestes benedictæ, vestis salutis qui tangitis nunc sanctum corpus Domini, & tegitis pudorem eius, quantam virtutem ab eo benedicto corpore hauritis? novit id pia illa mulier quæ 12. annis sanguinis fluxum passa dixit: ô si vel vestimentum eius tetigero salva ero, tetigit & salvata est. Adorantini igitur merito hodie, & populi ut vos, ô vestes divinæ, videant properant de pagis, de civitatibus suis, relictis liberis, uxoribus, domibus, & per æstum & deserta deurrunt lætantes, & cum gaudio revertentes. Hi cum muliere illa hæmorossâ norunt & experiuntur virtutem, non simbriæ tactæ, sed speciei etiam inter videndum oculis suis impressæ ab illo sancto obiecto Dominicæ togæ; huius ergo mulieris obsecro Domine ego fluxu passionum vitiosarum imbecillis & patiens non modo 12. annis sed & 20. 30. 40. & amplius vestigiis insistam, tangam te, mi Iesu, & si Togam tuam nequeo tangere, quam tibi inconsultem mater effecit, Treviris servat, tangam tamen vestimenta sua eucharistica seu species panis, sub quibus corpus tuum vere continetur.

§. 191. *Et duxerunt eum ut crucifigerent. v. 31.*

Ubi sententia Iudicis? ubi allegata & probata contra Iesum? ubi rei confessio? tacet de his omnibus Matthæus Evangelista, quasi velit insinuare, nulla talia exstare vel fuisse sed solum dicit: *Et duxerunt eum ut crucifigeretur.* Implent impii agricolæ Domini vaticinium; *filium patris heredem & vinea sua eiciunt.* Matth. 21. Impletur figura hirci Levit. 16. qui pro peccato immolabatur, is enim extra castra quidem cremabatur, sed intra Civitatem sanguis ejus in tribus locis fundebatur: nam ipso aspergebatur Tabernaculum interius, & sanctuarium exterius, & Altare. Ita plane Dominus Iesus pro peccatis omnium diluendis sparsit sanguinem suum in Civitate tribus locis: in domo scilicet Caiphæ, extra prætorium Pilati ad palum, & in prætorio spinis coronatus. restat igitur solum ut per charitatem cremetur in Cruce, hinc ducitur extra Civitatem. Educitur autem, non ut prædicator veritatis, sed ut prævaricator, ut latro, ut magus, ut seductor, ut blasphemus; clamatur, luditur, rideatur, sibilatur. *Omnes inquit, videntes me deriserunt me, locuti sunt labiis & moverunt Caput, psal. 21. & iterum, in me loquebantur qui sedebant in porta, & in me psal-*
lebant

lebant qui bibebant vinum. sic igitur qui suos è Babylone Civitate diaboli & regione malorum in Hierusalem, sanctam scilicet Ecclesiam, introduxit, is nunc eiicitur: qui suos ab inferno ad suam hæreditatem assumpsit, nunc è sua hæreditate exigitur. Verè in propria venit, & sui eum non receperunt.

Quam dissimilis fuit hæc Christi eductio ei, qua olim patres eorum eduxerat de Ægypto, illic enim dicitur, eduxit illos in lætitia, hic autem ipse educitur in summa anxietate & tristitia: illic dicitur, eduxit eos cum argento & auro, hic autem ipse educitur in summa miseria & anxietate: illi ut irent de summa afflictione ad summam lætiam, hic de summa afflictione ad summam afflictionem Crucis: illi de captivitate in libertatem, hic de captivitate ad mortis angustias: illi de labore ad requiem, hic de labore ad ultimum sudorem mortis, illi educuntur ut vivant, hic ut moriatur: illi ut feliciter agant vitam, hic ut ignominiosissime pereat, illi educuntur ad patriam melle & lacte manantem, hic ad patibulum omni acerbitate & crudelitate abundantem ò verè miserabilis eductio!

Ego ò bone Iesu, ò misericordissime Deus propter hanc tuam miserabilem eductionem, & confusionem, etiam atque etiam te obsecro quando anima mea de corporis hoc mei ergastulo educetur, miserere animæ meæ, in egressu suo, & perduc eam non in mortem, sed in vitam æternam, ubi tu amor meus es, vivis & regnas Deus in sæcula sæculorum Amen.

§. 192. *Exeuntes autem. v. 32.*

Milites scilicet, & populus curiosus, & invidi principes Sacerdotum, ac forte ipse Pontifex Caiphas, Annas socer Caiphæ, & reliqui de Concilio, Scribæ & seniores, omnis natio, & lingua: mulieres, virgines, iuvenes & seniores: Carnifices quoque tenentes dirè ligatum Iesum sub Cruce, & ducetes, vel trahentes potius extra Civitatem, versus montem in cuius parte Deus olim præceperat Abraham sibi filium suum primogenitum offerri, qui tunc erat Calvariæ locus ob multitudinem ossium mortuorum, qui in eo ex sententia Iudicum variè passi fuerant, ut & ibi offerretur filius Dei primogenitus Deo patri, sacrificium cruentum pro peccatoribus omnibus redimendis. Et benè extra civitatem patitur, qui pro omnibus mori dignabatur, ut ab omnibus ejus mors vita & resurrectio audiri, credi, & per consequens bona voluntate, eum sequentes possent salvari. Hinc bene Chrysostronus in sermone de Passione Domini. *Non voluit Dominus pati sub tecto, non in templo Iudaico, ne putares pro illa tantum plebe oblatum, & ideo extra Civitatem foras muros, ut scias sacrificium esse commune, quod totius terra est oblatio, quod communis est purificatio.*

ò Iesu

O Iesu fili Abraham, quæ progredieris? voluntatem æterni patris perfectum, ignem charitatis tecum ferens & gladium crucis, quo ferri desideras, & in sacrificio Novæ Legis contumari. O ignis indeficiens! o inextinguibilis ardor amoris! qui semper ardes nec unquam extingueris; totum me accendes, totum me exure, ut totus in me deficiam, totus à me exeam, totus per tuum transformem amorem, totum me liquefacito, ut totum me in te amittam, absolve me Deus meus totum in ardore ferventissimi amoris tui, ut mei ipsius & omnium quæ in mundo sunt, perfecte oblitus te summum ac excellentissimum bonum amoris amplectar, & exeundo à me te summum meum bonum inveniam.

§. 193. *Invenerunt hominem Cyrenæum nomine Simonem. v. 32.*

Invenerunt hominem, figuram eius, quem pius Iesus tanto cum desiderio quæsit, & labore portat, optans ut se sequi vellet, cum ipso portare crucem suam, Deum agnoscere & non, sicut Iudæi, spernere blasphemare, negare male tractare, & iugulare. Ad huius hominis à Christo Domino quæsitum typum accommodatissimus erat Simon Cyrenæus licet Ethnicus, qui conversus rationabiliter secutus est Dominum, cum filiis suis Alexandro & Rufo, qui & celebres in Ecclesia Dei fuisse colliguntur, quam illis fidem æque ac tibi meruit ex gestatione crucis, unus enim postmodum Martyr factus est, alter Episcopus in Hispania Tortosæ, pater vero ipsemet socius factus S. Pauli & Barnabæ in prædicatione Evangelii, ergo illum hominem invenerunt, quem tanto cum labore & desiderio quæsit Iesus ut salvus faceret, quoniam Iudæi, quos primo quæsit, uti populum electum eum recusarunt, turpiter tractarunt, negarunt, occiderunt. Felix es o Simon, felix es, quem sic quæsit Iesus & inventus es ab eo, ut cum Christo portares crucem.

O Christe Iesu, quis mihi dabit hanc gratiam, ut inveniar à te & sequar te, baiulans tecum crucem tuam, ut salvet miser ego peccator. En Ethnicus sequitur te, Ethnicus baiulat tecum crucem, quid faciam Christianus? renuam? absit. non audiam vocantem? longe id sit à me. Ergo age anima mea iam & hodie & semper Dominum sequemur in patientia, portabo crucem à Domino mihi impositam, *in qua est salus vita & resurrectio mea abscondita*, hac gloriabor, ut habitet in me virtus eius.

§. 194. *Hunc angariaverunt ut tolleret crucem eius. v. 32.*

Timentes Iudæi, ne forte deficeret in via pius Iesus & sub crucis pondere opprimeretur, & animam daret, antequam veniret ad locum ignominie, &

niæ, & supplicii, ibidemque extremū mortis lueret instar pessimi latronis, & seductoris per Crucis scandalū, inventum Ethnicum Simonē nomine angariaverunt, ut tolleret Crucē cum Iesū, non enim ipsi volebant tangere Crucem, quia habebant pro maledicto, si quis vel tetigisset juxta legem Moysis (Deut. 21.) *Maledictus qui pendet in ligno*; & Ethnicis, ut ait Paulus ad Galac. 3. *erat scandalum*, ergo nec Iudæi nec Ethnici sponte volebant iuvare Christum, ita factum est, ut Principes Iudæorum, per milites angariarent eum publici servitii jure & debito, ut nolens volens iuvaret Christum, non intentione pia ut aliquod inde solamen acciperet Dominus, sed ne deficeret, & moretur antequam veniret ad montem Calvariæ & Cruci affigeretur in maiorem Christi despectum, & tormentum. Pulchrè hic nobis variæ personæ signantur, quæ Crucis mortificationem fugiunt, horum primi sunt Ethnici, & Iudæi qui non credunt, sed negant potius meritum Crucis, & mortificationis propter Deum & iustitiam ejus; alii Crucis mortificationem ludibrio habent, ut Calviniani, alii ob timorem laboris, quia carni repugnat & gravat, cum crucem portant mortificando eam ut multi Catholici & hi sapius pro salute animæ angariari debent præceptis Ecclesiæ, & Episcoporum &c. Sacerdotum seu Pastorum, quibus suppetias fert ipse Deus sæpissime, per variâ tribulationes & infortunia, ut tollât Crucem Iesu post ipsa n. sed quis mihi hic dabit fontem lachrimarum, ut defleam sortem ipsorum, qui ducunt in bonis dies suos, fugientes Crucem; quorum Deus venter est, & in momento descendunt in infernum!

O Bone Iesu dulcis Iesu, qui ita amas Crucem, ut è cælo descenderis propter eam portandam in hanc mundi sentinam, propter eum amorem, da & mihi gratiam hanc specialem, ut tecum amem portare Crucem; & ecce hoc ipso momento offero me ad quamcunque Crucem portandam pro gloria tua & pro mea salute.

S. 195. *Et venerunt in locum qui dicitur Golgatha, quod est Calvariæ locus. v. 33.*

Locus hic primò vocabatur Golgatha, id est Calvariæ locus secundum S. Hieronymum, quod ibidem capita damnatorū truncarentur, & hinc eorum capita dispersa iacerent vel affixa rotis aut postibus hærent; nec mysterio caret nomen hoc bene siquidem in loco ossium humanorum mortuus est Christus, ut sua morte vitam eis compararet, quod prædixit Ezech. c. 37. ossa arida sc. vivificanda in campo ossibus pleno: ibi factus tonitus petrarum, ibi commotio terræ, ibi accesserunt ossa ad ossa, cum multa sanctorum mortuorum surrexerunt corpora: & maximè, quia juxta multorum Patrum opinionem, Adam primus omnium parens ibi sepultus iacebat: ut

R

sicut

sicut in Adam omnes moriuntur, ita in Christo omnes vivificarentur, & in illo loco, qui dicitur Calvaria locus, id est locus capitis, caput humani generis resurrectionem inveniatur cum populo universo per resurrectionem Salvatoris qui ibi passus est, & resurrexit. unde S. Ambrosius in Lucam, *congruebat ut ibi vita nostra primordia locarentur, ubi fuerunt mortis exordia*: ubi ergo iacuit saucius, qui descendens ab Hierusalem in Iericho, cum incidisset in latrones, laesus est ibi merito offendit eum medicus & infudit ei oleum & vinum.

O Bone Iesu ecce hic locus ille desideratus à te, post casum Adami primi Parentis & filiorum ejus ut ibi medicinam ferres: ecce hic locus sacrificii & oblationis ad placandam iram Patris, ecce hic locus saucii Samaritanici, & peccatorum omnium. Tu igitur in hoc loco esto oblatio nostra, placatio nostra apud Deum Patrem ut in sanguine tuo hic effuso omnes lavemur, omnes sanemur à peccatis & iram quam peccando succendimus graviter, hic tu mitiges, hic nos reconcilies, ut tecum valeamus cum Patre in æternis montibus quandoque habitare & lætari.

§. 196. Et dederunt ei Vinum bibere cum felle mixtum. v. 34.

Unus in corpore Christi restabat sensus vel organum, quod nunquam passum fuerat aliquid singulare, eius scilicet lingua, ut igitur & illa pateretur, dederunt ei vinum felle mixtum in summa sua siti & ariditate, ita ut bene posset probari Christum in omnibus suis membris passum fuisse, nullo exempto, & pro nobis quidem qui in omnibus membris peccamus quotidie & peccavimus: si enim solum vinum dedissent, lingua sensisset aliquid forte refrigerium, in tantis tormentis & siti, sed ut nec illud habere posset quidem in extremis, (quod tamen nulli reo ad supplicium negatur) miscerunt iniqui fel & portexerunt ei, quod fel amarissimum gustum habet, naturæ humanæ contrarium, quia in sua substantia valde exolum est in odore, & sapore amarum, nec sine mysterio crede hoc ita factum. voluit enim Dominus Iesus Salvator noster & in siti & lingua pati ad extinguenda tam turpia & enormia peccata iuramentorum, detractionum, gulæ, ebrietatum, commestationum & aliorum quæ per linguam exercentur vitiorum, quorum Alphabetum exhibet, Drexelianus Orbis Phaethon, ut inde sumeremus exemplum & horrorem, non abutendi lingua sive in sermone sive in gustu, unde Iesum Salvatorem offēderemus, sed jugiter teneremus reminiscētia Christi amarissimum potum, & desisteremus ab omni peccato linguæ & gulæ: & illi quidem, juxta revelationem S. Birgittæ dant Christo Domino fel bibere, qui gaudent in peccato perpetrato, nec descendit in corda eorum cogitatio, quam grave sit & multiplex delictum suum.

Q. misc-

O Miseria! Christus Dominus in cunctis membris suis pati voluit, ut nos membris omnibus laesos, perfectè sanaret, & quia multi per voluptatè linguæ iuramenta, mendacia, blasphemias, detractiones, &c. mala effutiunt, idcirco Dominus Jesus ista per felle; potus cruciatum expiare voluit. Heu quantos hodie invenire est, qui pene pro nihilo ducunt, Deum offendere per gulæ vitia, & blasphemias, detractiones & horrendas contra Deum execrationes, & contumelias in ejus sanctos ejaculatas!

Hæc ô homo rationalis, considerando nonne nos pudere deberet, quod tam intemperantes usque modo fuerimus: ut toties vile corpus ad superfluitatem & super naturæ saturitatè impleamus potu & cibo ad redundantiam, ita ut pulcherrimam illam Dei imaginem defodere, rationem turbare, & ad bestia deformitatem redigere velle videamur. Desistamus ergo vel nunc ploremus, emedemus, si sapimus, in tempore, & petamus veniam, ne vindex veniat Deus in tempore quo non speramus, & nos loco moveat.

Et tu ô corpus meum, quid cogitare poteris, & expectare nisi tui ruina & perditionem, quod tam lautè, à tempore iuventutis tuæ enutriti volueris, quod volupe fuit & dulce, quærivisti & captasti semper, quod amarum & rationale hoc displicuit, & quantum in te fuit, longe fecisti à te. ô quoties sic Deum offendisti? crapula, in ita, in acedia, concupiscentia? & tu ô anima mea considera, quomodo rexeris corpus tuum uti ejus gubernatrix à Deo constituta, quomodo rationem dabis de villicatione tua in stricto illo extremo iudicio? Dic igitur citò & hodie & quidem hoc momento, revertar ad saniolem mentem, corpus mihi subditum gubernabo in omni modestia, temperantia & virtute, ne ulterius felle mixtum potum lesu meo propinem. Tu autem ô lesu, aspira, tu gratiam concede & fortitudinem.

§. 197. *Et cum gustasset noluit bibere. v. 34.*

Considera hic temperantiam lesu, ô homo, gustat enim solum & non bibit, ut mortificaret appetitū, & pateretur acerrime etiam in sensu gustūs, & siti naturali post tot exantlatos labores, itinera diversa, vigiliis, sudores, emissiones sanguinis, verbera, crucis bajulationem, & hoc ut ne vel minimam delectationem hauriret, in toto suæ Passionis, decursu.

O Si te imitarem, mi lesu, ut quoties flavescit vinum in vitro & per appetitum impellor quodammodo ad bibendum vel ad saturitatem vel etiam ultra eam, ex consuetudine mala vel societatis per versitate, ut tunc gustarem solum & non biberem, ultra quam ratio dicitur memor sobrietatis & mortificationis tuæ! quam me felicem putarem! quam varia peccata vitam.

R a

Sed

Sed quantus est hodieque illorum numerus, qui putridum cadaver suum multis ac diversis delicatis admodum cibus & pretiosis potionibus farciunt, & Deum offendunt! quorum verè Deus venter est, qui ex templo Spiritus sancti tabernaculorum efficiunt qui præclaræ essentiæ suæ formam oblitæ, divinæ imaginem similitudinis in irrationalis pecudis similitudinem commutarunt, qui denique non veretur animam & corpus perdere, ut sensuum suorum affectibus & oblectamentis faciant satis. Hi plane Christo Iesu non semel tantum acerbam præbent potionem, sed quotidie omnium acerbissimum se ei bibendum porrigunt, nimirum oblitæ sunt isti, sobrietatem quoddam esse præparamentum ad virtutes omnes, castitatis & puritatis thronum, animæ purgationem, sanitatis matrem, cœli viam, adversus carnalium tentamenta desideriorum scutum, & disciplinam vitæ Christianæ. Bene ostendunt peccatores illi, quorum Deus venter est, se esse de stirpe illius qui occasione cibi vetiti prævaricatus est fidele mandatum tuum. Surgunt enim mane ad ebrietatem sectandam impatientes moræ, & claudunt portas inspirationibus tuis turpissima saturitate sua non audiunt, quid loquaris, nec quid feceris pro eis, corda gravata ebrietate & pastu animalia quo abhorrent temperantes servi tui.

O Jesu, mi Jesu, qui es ipsa sobrietas, confundor supra modum quando revolveo dies meos cum ambulabam in commestationibus & ebrietatibus, miserabiliter perdendo tempus illud, quod concesseras mihi ad tuas laudes decantandas, quando amabam præsepia iumentorum consumens in cura ventris dies meos: nunc mutatus obsecro te bone Jesu ut vivam de cœlesti pane tuo, & nutriar cibo spirituali tuo, tam copiose, ut doleam quando vel ex necessitate naturæ vel honestate morali præter necessitatem frui animali cibo vel potu debeam; memor semper inenarrabilis sobrietatis tuæ & temperantiæ.

§. 198. *Postquam autem crucifixerunt eum. v. 35.*

Matthæus partim more suo brevitati studens & gesta Christi contrahens, partim horrescens indignitatem & atrocitatem crucifixionis Christi eam non quasi præsentem, sed quasi præteritam enarrat, ac velut oculis clausis perstringit dicens: *postquam crucifixerunt eum*: Ergo suspendunt eum in modum crucis, manibus scilicet extensis in latitudinem, pedibus in longitudinem trahentes eum in altum, postmodum cum tanto impetu stantes, ut omnia membra quaterentur & ita renovarentur omnia vulnera eius, novum sanguinem emittentia; & si alias maxime tunc passus fuit per omnia membra, & confusus, eo quod videret se affixum clavis in cruce fer-

reis

reis, quod erat tunc temporis ignominiosissimum supplicium, cum & se in altum trahi, quati & pendere in aëre videret, inter cælum & terram, inter duos latrones medius, nudus & despectus, sine ullius creaturæ consolatione Deus, & filius Dei unigenitus, qui pro redemptione nostra venerat in mundum, cælum, patrem, sanctos Angelos, omnem denique felicitatem relinquens propter nos.

Quid hic dicam Domine? pro me voluisti nasci, pro me circumcidi, & tandem crucifigi, potius ego debebam pro exsolvendis meis debitis & peccatis enormibus crucifigi & puniri, tu ex mera charitate hæc fecisti omnia. quid ego ex charitate etiam reciproca tibi respondebo? quid reddam creatori meo & salvatori, pro his tantis pœnis & confusione? Ecce, mi Deus, mi Iesu aliud non habeo quam me ipsum, ipsum me totum tibi consecro, quantus & qualis sum, offero ut pariceps tuæ passionis esse merear in vitam æternam.

§. 199. *Diviserunt vestimenta eius, v. 35.*

Milites scilicet & carnifices, Iudæi & gentiles, ut quisque partem acciperet de Christo? quid enim vestimenta nisi spolia fuere relicta, quæ accipere milites & carnifices in ignominiam tanti prophetæ? Hic autem considera despectum Christi & dolorem, quem poterat concipere in cruce pendens, videndo vestimenta sua quæ sanctus sanctorum portaverat, quæ manibus purissimis, piæ Matris fuerant tractata, confura & facta, ita descædari modo & lusu exponi & quidē sorte, inter nebulones, & carnifices sædissimos: piamque matrem eo thesauro spoliari qui ei poterat, ablato filio esse unicum solatium & conservari devotissimè in memoriam eius.

O Mansuetissime Iesu, quid hic video? video undique te spoliari & separari & denudari à tuis & amicis & rebus, etiam vestimentis, quæ sola pro solatio aliquo restabant, ita ut nihil iam restet quod à te avelli possit, nisi optimum illud corpus ab anima & anima à corpore per mortem? nam per discessum tuum voluntarium in Ierusalem separatus es ab amicis & cognatis, per fugam discipulorum ab ipsis, & ab illo qui tibi erat fidelissimus Achaetes, nempe Simone Petro, per negationem; per accusationes & falsa testimonia ab honore, per flagellationes coronationes & sputa à jucunditate, per vulnera sanguis à te separatus est, & nunc denique per sortes carnificum tua vestimenta alienantur. Nil agitur superest nisi sola animæ dilectissimæ & corporis coniunctio, quæ tamen ita laxata est, ut nisi divinitus teneretur, pridem evanisset, O Deus, qualis est illa omnium rerum denudatio! quam pura, iam primum incipio intelligere, quod sæpe nomine tenus audivi,

R 3

quid

quid sit nudum sequi te nudum Iesum. Profecto non est ista parva perfectio, ista sine magna gratia non exercetur, hanc igitur oro, per tuam denudationem Iesu.

§. 200. *Mittentes sortem. v. 5.*

Super qua re? utique super reculis pauperrimi Iesu adhuc hactenus ei relictis, quænam vero illæ? nam modo videbam eum virum pauperrimum & spoliatissimum: dicit mihi Evangelista vestimenta, & vestem & S. Euthymius exponit mihi triplicem vestem. inter eam prima erat Tunica inconsutilis, quæ infima fuit instar eius quam Germani Indusium dicimus, nobis ex lino confici solitum. Altera erat similis Ecclesiasticorum togæ, quæ ab Italis *Sottana*, nobis Toga, vel Talaris, item Pia dici solet, qua domi forisque accinctum esse decet clericum. Tertia erat instar Pallii, quo Iudæi utebantur cum exibant domo, aut in publico agebant. quibus forte femoralia, sudaria aliaque adiuncta fuerunt. Ecce super his iacitur fors amara Christo, utilis nobis, eis vero, qui forte aliquid tam sanctarum Reliquiarum Domini acceperunt, felicissima, siue spectes religionem, siue sæculare pretium. nam immani pretio imo tota substantia sua, quilibet Christianus libenter emeret unam ex his margaritis, & quilibet, qui non odit Iesum libentissime videret, aliquam ex his particulam, & beatum se æstimaret si posset tangere. At quamquam super omnibus partibus quatuor, sortem decretoriam missam fuisse intelligi possit, peculiariter tamen super inconsutilem togam, fors singularis missa fuisse asseritur. Mirari hic subit, quomodo milites Romani, alias ingenui & divites satis inciderint in tantam appetentiam reularum Christi Domini, ut de his sorte contendendum sibi esse putaverint. Mytheria, Mytheria, aliud dicere nescio, alludere tamen possum, & opinari, quod uti inimici Christi Domini à militibus sponse pecuniæ emerunt eius tormenta & illusiones, ita amici Christi, ab iisdem militibus coemerint custodiam, & potestatem obtinendi sanctissimas eius reliquias, & hinc tam exactè & avidè milites pauperrimæ rei intendisse, quo accesserit etiam cura propria habendi aliquid ab ea persona, quæ Ierosolymis pro Rege Iudæorum fuisset crucifixa, & taliter tractata, quæ enim rara etsi non adeo proficua sint, sunt tamen cara.

O Iesu fili unice virginis in tuis vestibus variis agnosco merita tua & Sacramenta, sed in Toga inconsutili agnosco tuam unam Ecclesiam Catholicam. Illam dividere non debuit, nec voluit miles, sed forte certavit. Hanc autem scindere intendit omnis Hæreticus, sed dum scindere aggreditur extra eam confestim delabitur. Sciderunt quidem Arius, Nestorius, Eutyches, Wiclefus, Hussius, Pragensis, Lutherus, Menno, Calvinus, Gommarus,

marus, Arminius, Calixtus, Crocius, Hulsemannus & innumeri alii hominum iudicia, sed tuam Christe Ecclesiam Catholicam nondum potuerunt scindere. Sperabant quidem acatholici, toties quoties Papa Romanus moritur, eam scindendam, & hoc anno cum aliquot menses in conclavi disceptarent Cardinales valde sperabant scissuram, sed Deus maiorem dedit unitatem 64. votis. 1. omnibus electus est, vir quem viderunt Legati septentrionis, omni exceptione maior, Alexander VII. spe sua mala scissuræ sunt frustrati. Sors cecidit super unitatem, non divisionem. qui hic dividere vult, peioris conditionis est & malitiæ, quam milites qui te crucifixerunt. Perge itaque Domine, unus & trinus Deus, pacis & charitatis cultos, & ne permittas in Ecclesia sancta tua, sint scissuræ, ut variæ opiniones, fidei & explanationes quibus populus à te & Ecclesia tua separetur & dividatur: sed concede gratiam, ut in ea sit anima una omnium & cor unum, maneamus constantes in una fide spe & charitate, te sic jugiter laudantes in hac triumphante Ecclesia, ut in æternum te laudare valeamus & permanere tecum in illa triumphante.

§. 201. *Ut impleretur quod dictum est per Prophetam dicentem, dividerunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem. y. 35.*

Adducens Evangelista testimonium Prophetæ David, insinuat, ut quando Iudæi & gentiles intellexerint in morte crucifixi vestimenta eius divisa fuisse, & sortem missam desuper agnoscerent illum verum esse Messiam, quem Deus misisset in hunc mundum, ut eum salvum faceret à peccatis, Iudæis primum, postmodum gentiles, nec excusationem haberent, non habuisse sufficientia testimonia credendi istum crucifixum esse ipsorum salvatorem, quem tot precibus & lacrimis petivissent & expectassent, quando præter aliâ testimonia ne vestium quidem divisionem & sortitionem tacerent Prophetæ ad mortem Christi.

ATrende nunc ô anima mea interna compassione, & intimo dolore cordis dulcissimum redemptorem & amatorem tuum; aspice ut rem gloriæ qui cuncta vestit ac regit, cælum nubibus, arbores foliis, terram, herbis ac floribus, ipsemet ad cutem usque totus despoliatus sit vestibus. Vide dominum Dominorum factum veræ paupertatis speculum; & pudeat te post hac murmurare, conqueri aut animo dei jci, quum aliquid tibi subtrahitur, aut cum in externa relinqueris paupertate: discite hic pauperem nudum, derelictum Iesum sequi, contemne quidquid mundus habet, quo nudum salvatorem nudis brachiis amplecti, & illius amplexibus stringi, ac nudo in amore illi uniti merearis.

Domini

Domine Iesu video exemplum in te paupertatis veræ, eo quod nil tibi servare voluisti temporalium sive in vita sive in morte, sed ne quidem de vestibus disponere per testamentum, ut verè paupertatem doceres & amplecti consilium Spiritus sancti: te igitur, per hanc tuam intimam paupertatem, rogo etiam atque etiam, ut ego pauper spiritu vivam & moriar ab omnibus propter te contemptis mundi rebus, ut te quovis modo imitari valeam, & post hanc vitam frui cœli divitiis, paupertate Spiritus in præsentis sæculo emptis.

§. 202. *Et sedentes servabant eum. v. 36.*

Bene sequitur servabant eum & milites sedentes & alii circumstantes ad crucem: quid tandem moriturus ad tantam tamque injustam ignominiam sibi factam, & tormenta diceret; & quis esset futurus finis tantæ rei. Interea considerabant eiusdem mores, gestus, & verba. Alii quidem ex affectu bono erga ipsum, alii vero ex malo impulsu passionum suarum ita ut in ipsa requie ab utraque parte pateretur, Bonorum videndo dolorem, impiorum vero videndo crudelitatem.

Domine Iesu crucifixe propter hominem, hæream & ego ad crucem tuam cum dolorosa Matre tua & aliis tuis amicis ex pietate & desiderio tui cunctis diebus vitæ meæ observando, intuendo, meditando vitam, passionem & mortem tuam, verba, mores, gestus & doctrinam, quibus rapiat in tui solius amorem, & tandem, mei contemptum, mundi vituperium, vitæ emendationem, cœli desiderium, non sicut hi milites & alii tui adversarii, qui in tui contemptum te observant & sibi perniciem procurant.

§. 203. *Et imposuerunt super caput eius causam ipsius scriptam. v. 37.*

Videntes Iudæorum principes, & ipse Pilatus præles innocentiam Christi suam vero iniustitiam in hac executione tam horribili, contra Christum, virum innocentem, qui & apud plebem haberetur iustus, propheta Domini, & sanctus ob vitam irreprehensibilem, mores super naturam humanam, & miraculorum multitudinem per ipsum factorum, sapientiam in verbo, & opere, excogitarunt causam executionis & mortis affligere Cruci, ut ea toti mundo pateret, & ea imbueretur, & sic per eam Iudices iniqui excusarentur ab iniustitiæ opinione, & nomine Tyrannidis ac barbaræ crudelitatis vel relatione apud Cæsarem invidiosa. Hinc causam pro non causa ponendam esse censuerunt, & Iudæorum quidem Principes sperabant, quod Pilatus positurus esset Titulum sibi valde favorabilem, ut pote in communi crimine constitutus, nempe *Hic Iesus Nazarenus se: it se Regē Iudæorum contra Cæsarem* (ad quem iure regnum Iudæorum tum temporis specta-

(spectare dignoscatur) *ideoq; ut seditiosum & Casari inimicum, regnumque affectantem iuste esse crucifixum. Sed longè aliter euenit. delusa est spes impiorum & cogitationem cordis eorum subiannauit Dominus.*

Domine Iesu, rex cæli & terræ natus, per hanc principum nequam simulationem & insidias quas tunc es passus rogo te, ut nunquam circumueniam proximum, causam pro non causa ponendo, grassandoue in contumeliam eius vel iniuriam per iniustitiam: sed semper in omni actione mea sim sincerus, prudens, iustus, timens Deum, ne opus habeam palliare quouis modo iniustitiam vel peccata mea coram hominibus: ne quandoque super me & veniat indignatio tua & capiar in laqueo, quem fecerim proximo meo.

§. 204. *Hic est Iesus Rex Iudæorum, v. 37.*

Bene habet: hæc vera est causa ô principes huius exercitæ crudelitatis supplicij & mortis. nam, *vere hic Iesus est, hoc est Saluator* missus à throno Patris in hunc mundum ut eum saluum faceret à peccatis, & duceret in veram saluationem æterni regni sui, quam vos nec acquirere vultis nec eius datotem Regem agnoscere, quia legem & doctrinam docet moribus vestris quidem contrariam, attamen iuxta intelligentiam patriarcharum & prophetarum vestrorum, veram: qui de vobis prophetarunt, quod essetis dicturi: *Occidimus eum quia contrarius est legi, nempe operibus nostris: Vere tamen hic Iesus Crucifixus Rex est Iudæorum, qui venit tibi iuxta prophetam mansuetus, ut eum agnosceres, honorares, sequeris: sed quia noluisti ô filia Sion, ô Princes Ierusalem, extraneus & Ethnicus eum, quasi prophetando contra vos regem vestrum declarauit, scribens & super caput eius imponens hæc verba. Hic est Iesus rex Iudæorum: & noluit scribere sicut ab eo petistis. Hic dixit, rex sum ego Iudæorum, in quo Deus nobis aperuit & ostendit mirabile suum consilium, dum ita nouit etiam impiorum consilia ad suam gloriam conuertere, ut inimici eius per socios peccati confundantur. Quid hic ages aut dices Christiane? cui Crox Christi summa dignitas est, certè non parum confortare & consolare triumphali hoc titulo, qui Christo non ad pedes, sed ad caput positus fuit, ad ostendendum regnum eius non humile aut terrenum, sed altum & cæleste. Verissimum enim est & manebit, quod hic Iesus in Bethlehem natus, & in Nazareth educatus, verus Rex à Magis adoratus, muneribus honoratus, Iudæorum rex sit; attestantibus eorum prophetijs Plal. 2. *Ego autem constitutus sum rex ab eo super Sion montem sanctum eius. Plal 44. Tu es ipse rex meus & Deus meus qui mandas salutes Iacob. Cant. 1. Introduxit me rex in cellaria sua? Dum esset rex in accubitu suo nardus mea dedit odorem suauitatis. Isaia 3.**

S

Quis

Quia dies multos sedebunt filij Israel sine rege, & sine principe & sine sacrificio & sine altari & sine ephod & sine Theraphim. Et post hæc reuertentur filij Israel & quarent Dominum Deum suum & Dauid regem suum, & pauebunt ad Dominum & ad bonum eius nouissimo dierum.

ERgo mi Iesu, Rex es & credentiũ & cœli & terræ. Ita credo & confiteor nomini sancto tuo, cum sanctis Magis, & omnibus Angelis qui adorant te, omni tempore, & ego adorabo in sæcula sæculorum. Sit tibi hic & in æternum omnis honor, gloria, virtus, potestas per infinita sæculorum sæcula, Amen.

§. 205. *Tunc Crucifixi sunt cum eo duo latrones. v. 38.*

Cum Pilatus hunc titulum verissimum inuitis Iudæis cruci affiguerat super caput pendentis in aëre ad crucem, ut quantum Dominus honorabatur per eum titulum, tanto magis confunderetur per collaterales suos, horratu Iudæorum aggressi sunt carnifices duos, in iudicio iustè damnatos latrones, eos quoque cruci affixerunt, & firmatos leuauerunt in aëre consolidantes eorum cruces magna principum Iudæorum approbatione, accedente forte Pilati consensu, ut hic quidem famæ suæ consuleret, ne videretur Innocentem occidere & reis parcere: illi verò ut latronum Societate maiorem Christo infamiam aspergerent iuxta scripturam illam quam etiã ipse Christus de se interpretatus est, *Cum iniquis reputatus est*: ipse permisit se eo modo reprobari & mori, descenderat enim de cœlo peccatores saluos facere: bene per hos latrones intelligimus cunctos peccatores, quorum aliqui positis meritis Christi per Dei gratiam conuertuntur, quidam vero indurantur, sui liberi arbitrij usu & abusu.

EAmus, oro, & videamus visionem hanc magnam, & discamus imposte-
rũ nõ ægre ferre, si innocentes cum impijs computemur, si colloquemur ab hæreticis nos Catholici inter idololatrias, cum adoramus Christum in Eucharistia, in cruce pendentem, &c. Non feramus ægrè, sic enim patres eorum fecerunt Christo, posuerunt eum inter latrones, si hoc pertulit ipse Christus, & iuxta doctrinam suam vltimo & abiectissimo loco recubuit in cruce & pertulit se ita abiici, ad exemplũ nobis id fecit, ut satageremus deprimi & infamari apud mundum cum omni patientia, ut ita apud ipsam magis exaltaremur & glorificaremur.

§. 206. *Vnus à dextris & vnus à sinistris. v. 38.*

Utque maiori adhuc Christum afficerent iniuria composuerunt eum, non solum cum latronibus, sed vnum latronum à dextris eius, alterum à sinistris

nistris, medium autem Iesum tanquam latronum omnium maximum & caput & forte altiore loco eius crucem, ut ipse superemineret utrinque latronibus tanquam vitiosior, cum esset ipsa virtus, sapientia & gloria Dei. Sed & hoc facinus Christo profecit ad gloriam, nempe ut mundo insinuaret, quod ex hinc virtus, sapientia & ipse dominabitur mundo superatis pacis inimicis, vitijs, diabolo, mundo, carne, morte, inferno. Et quia Crux Christi omnium Martyrum cruces superat, ideo tanquam reginæ medius ei locus debebat. Nemo enim tantæ dignitatis est quantæ homo, qui in ea penderat; nemo tanto amore & fortitudine, nemo pro tali causa, nemo in tanta innocentia unquam passus est vel patietur. quidam enim pro mundo vel pro crimine patiuntur, alij pro Deo, Christus vero Deus passus est pro hominibus; unde & ut mediator, inter Deum & homines medius crucifixus est, quia ibi proprie fuit lapis ille angularis iungens duos parietes id est populum Hebræum & gentilem, & faciens utraque unum. insuper ibi cernebatur, ut iudex, futuri iudicii speciem aliquod exhibens, dum latronem unum pœnitentem assumit ad paradysum, alterum vero insultantem & impœnitentem relinquit: illum à dextris, hunc à sinistris. Bene S. Aug. tra. 3. t. in Ioan. hoc notavit: *Ipsa crux tribunal fuit: in medio enim iudice constituto vnus latro, qui credidit, liberatus, alius qui insultauit damnatus est. Iam significabat quid facturus est de viujs & mortuis. alios positurus ad dexteram alios ad sinistram.*

O Iesu iudex iustissime tu es ipsa virtus Dei, tu sapientia patris, tu honor & gloria eius, tibi collata est potestas à Deo patre, ut sis iudex viuorum & mortuorum, pro tua iustitia, virtute, potentia, sapientia & scientia, quâ nemo fallere potest, sed nec effugere. Te ergo talem agnosco & prædico, tibi me sisto peccator, ut non secundum merita mea & peccata mea intres in iudicium mecum, sed secundum multitudinem miserationum tuarum deleas iniquitatem meam, per gratiam tuam, ut non nisi verè compunctus, dolens, & pœnitens accedam ad tuum iudicium, ut ibi inueniam te iudicem placatum & misericordem, cuius misericordia est super omnia opera tua; ut collocari merear à dextris æternæ felicitatis cum tibi deuotis, ciuibus & non cum hædis tibi rebellibus à sinistris omnis infelicitatis.

§. 207. *Prætereuntes autem blasphemantem. v. 30.*

Quinam? omnis generis homines, linguarum omnium & nationum, qui tunc conuenerant Ierosolymam, ex omni parte mundi ad diem festum hunc paschæ solemnem, ut testatur Lucas in Act. Apostolorum cap. 2. *G. Iisai, Parthi, & Medi, & Elamita & qui habitant Mesopotamiam, Iudæam & Cappadociam,*

ciam, Pontum & Asiam, Phrygiam & Pamphiliam, Ægyptum & partes Lybia; qua est contra Cyrenen & aduenæ Romani, Iudæi quoque & proselyti, Cretes & Arabes. Hi prætereuntes letum blasphemabant eum, quasi illusorem unum & circumforaneum apprehendebant ex tali contra eum iudicio, processu & supplicio & in sua doctrina & potentia, fallacem fuisse, quia præteribant examen solidum, contenti præiudicio illo, quod videbant. Faciebant quod nunc quoque faciunt multa millia Acaholicorum, qui præiudicio suorum prædicantium contenti, sentiunt & loquuntur male de Catholicis, & cum iubeantur à suis Ministris scrutari Scripturam, hoc tamen labore superfedent, non dubitantes vera omnia esse, quæ sui principes verborum Ministri dicunt. O malitia ineffabilis, o liuor inauditus, o intemperans crudelitas, o barbaries & scurritia! Vnde psalmista psal. 21. *Omnes videntes me deriserunt me, locuti sunt labijs & mouerunt caput.* & psal. 68. *Quem tu percussisti persecuti sunt, & super dolorem vulnerum meorum addiderunt, scilicet maledicta, conuitia & exprobrationes.*

Ple Iesu Domine, per has in te blasphemias, quas tanta cum patientia pertulisti, obsecro, ne vnquam ego irrideam hominem in amaritudine existentem, confiteor hic magnam culpam meam, quod causa sim huius acerbissimæ passionis tuæ, & huius tanti cruciatus tui. Tu patientia tua indicibili dele iniquitates meas.

§. 208. *Mouentes capita sua. v. 29.*

Non secus ac perturbati, nescientes quid debeant cogitare aut dementes capita mouebant, veruntamen sacrilegè contra pendentem & dolentem Iesum, dentibus stridentes & sputa despuentes, in Christi Iesu contemptum. Tota enim hæc capita mouendi ratio, pendebat à spiritu illo quo in crucem erat actus, nempe ex spiritu superbiæ & odij & indignationis. Hoc igitur ore promebant, nutibus demonstrabant, capitis motu, concussu manuum, & pedum strepitu, imo omnibus Corporis membris insultantes & subsannantes quod Principes sacerdotum optabant, & inculcabant. Hæc gratia populi infidelis in Dominum suum, benefactorem & largitorem bonorum omnium!

Ecce Deus meus, vnica & sola medicina animæ meæ, omnibus viribus corporis & animi præpararis, ut sis mihi medicina illa salutaris, pedum, manuumque complosione, capitis motione, effusione cachinnorum, sed & ego (proh facinus!) sæpe, moui membra corporis mei & abusus sum eis in tui maximam illusionem, confusionem, mei perditionem, & tu vt medicus bonus & fidelis animæ meæ noluit, me desesere, imo cucurristi post me, vt gratis vterer tua salutaris medicina in salu-

lutem

litem animæ & corporis, & nolui: imo te & medicinam tuam rejeci & contempsi, Merito igitur caput meum & omnia membra ac vires meas humillime demitto & ad terrâ prosterno ante te, & cupio dolens & obsecrans immensam in me tuam patientiam & misericordiam, ut me perditum recipias in tui curam: sanes & sanctifices omnes motus meos, maxime illos, qui vergunt in propriam perniciem & tui rebellionem.

§. 209. *Dicentes: Vah! qui destruis templum Dei & in triduo reedificas illud. v. 40.*

Vah, brevis sermo integrum contemnentis & insultantis animi sensum prodit, qui ne lateret, adiecta expositione declaratur. nimirum exprobabant Judæi Christo Jesu, cum viderent eum in cruce pendentem, plenum doloribus, deficientibus oculis, voce, gestu pene emoriente, languidis membris, aridis venis, pallida facie, & livido ore, & iam iam morti proxima specie, eum ista ideo pati quod eis interrogantibus. *Quod signum ostendes nobis quia hæc facis, eijciendo vendentes & ementes è templo, & mensas numulariorum evertendo*, quibus nos templi prepositi locum concessimus? respondisset Jesus, *solvite templum hoc & in tribus diebus excitabo illud* ubi nequeo præterire infandum stuporem horum Judæorum, quibus audientibus, *solvite templum hoc*, perverfus animus dictavit, adversus aures proprias, testes, *solvite templum hoc*. præsertim cum Christus manuum gestu suum corpus monstraret.

O Judæi sic verba Domini referentes, nescio quales sitis. nequam si dixerero minus dico. Nam si post annos & menses plures ita verba Domini corrupissetis stuporem, aut oblivionem reputassem, sed ecce ipso momento quo dixit Dominus *solvite*, vos dixistis: *Quadraginta & sex annis aedificatum est templum hoc & tu in tribus diebus excitabis illud?* Nimis perversa est ista perversio: verum tamen talis, quæ cadat in filios Adam. Ecce hodieque Sacramentarii idem & peius faciunt cum verbis Domini dicentis: *Hoc est Corpus meum*: dicunt enim nobis contra Dominum: hoc significat corpus meum. Hoc est figura corporis mei &c. Vere idem stupor, idem spiritus est in istis Judæis, & his Sacramentariis.

O Veritas! quam debes hic obtenebrari verbis mendacii, præ odio enim veritatis tuæ veræ lucis splendore Judæi obtenebrati lumine intelligentiæ, verba tua corrumpunt & putant se valde sapere, ita ut arguant te mendacii, ex suis falsis hypothesibus, ut te confundant, subannent, irrideant, se vero & doctrinam suam exaltent, laudent, promoveant, nolentes intelligere luce clariora dicta tua: sed *Vir insipiens non cognoscet, & stultus non*

Intelliget hæc quia nolet; & penetratio ista non est volentis neque currentis, sed spiritus tui miserentis & effudentis, quando & cui vult, formosissimam lucem & dulcissimam bonitatem suam. Bene autem est Domine ut privilegium hoc concedere soleas humilibus corde, quorum mens non est exaltata super se, nec in mirabilibus volunt ambulare.

O quoties & ego insipienter verba proximi mei, vel etiam Dei, male, torli ad affectus meos. vt hoc sonaret verbum eorum, quod erat votum meum & feci suffragium, quod erat meum arbitrium! Deus cui facile est in conspectu tuo, animam subito erudire & implere spiritu sublimissimi intellectus, quo simpliciter capiat recondita mysteria tua, da mihi affectum purgatum, tunc facile obtinebo intellectum illuminatum; ab illo enim potissimum oritur cæcitas huius.

§. 210. *Salva te ipsum. v. 40.*

Quasi dicerent Judæi: Nos dubitamus de te, hoc est, tua persona, qualis sis; de tua doctrina, quam prædicas; de tua sanctitate, quam insinuas; de tua potentia, quam dicis te habere; ideo si quam habes virtutem in te, vel divinam vel humanam, iam monstra in temetipso, & salva te, de cruce & manibus nostris libera te: eripe te è morte turpissima, qua clare condemnatus teneris, uti vides & sentis nobiscum. nam miracula tua, quæ ante hæc fecisti, nobis valde sunt suspecta, quia materia eorum nobis non fuit clara, & modus, quo illa facta sunt non fuit evidens, hinc omnia illa reputamus meras fraudes salvasti alios, ut dicis, te salvum fac, si potes. quod cum utique magis debeas, quam alios salvare, si id non facis imposturæ convinceris. His & similibus calumniis obruebantur delicatissimæ & purissimæ aures Christi, in tormentis extremis Crucis, in sui & patris omnipotentis, in cuius nomine miracula illa fecerat, contemptum. Sed oblitæ erant Judæi, nec intelligebant, quod prophético spiritu dixerat Caiphas Pontifex anni illius: *Expecte, ut unus homo moriatur, quam tota gens pereat*: & magis oblitæ erant promissionis factæ à Christo, quod uti Ioannes esset re verlusus è morte, quod occisus seipsum resuscitaturus esset & surrecturus. O Judæe, maius tibi debet signum, *Expecta solum in diem tertium. Hodie consummetur Christus, perendie confutabit te & respondebit tibi: Ecce salvavi me, Resurrexi à mortuis, Et hæc est causa, ô Judæi, cur Christus hic Nazareus Dei altissimi filius, se modo salvum facere noluit ut scilicet salvaret totam mundi gentem sua morte, & nihilominus in ipsa morte vos confutaret fortius, quam si clavi de manibus eius exilissent.*

O Patientissime Iesu, ô mundi Redemptor, ego, ego sum unus è gente illa peccator miserrimus, pro qua perire vis, ut me perditum invenias,

nias, damnatum salves, mortuum resuscites. Quid retribuam tibi ô bone Jesu pro cunctis hisce & immensis beneficiis! quid enim est homo, quod adeo sitis salutem eius, tanta pateris pro redemptione illius, tantum laboras ad pertrahendum eum ad amorem tuum, quid delectare te potest homo perditus? ad quid utilis est peccator immundus? aut quod deniq; commodum expectas à vili ac misero vermiculo, quod ita apponas erga eum cor tuum! ô Deus verè Salvator noster!

§. 211. *Si filius Dei es descende nunc de cruce. v. 40.*

Agglomerant Judæi objectiones & molestias in tormentis acerbissimis crucis pessimi inimici Iesu ipsi liberi à dolore urgent in umbra mortis positum ad disputandum negantes eum esse filium Dei, quia pendet clavis per manus & pedes affixus.

O Judæi si vultis æquo iudicio contendere, pendete & vos è cruce & apparebit cito an ille, an vos sitis filii Dei. Ille tacens probat se esse filium Dei moribus, vos loquentes proditis vos esse filios Satanæ ille enim etiam nuper suadebat ei; *Mitte te deorsum*, sed repulsam passus est, uti & vos modo qui suadetis ei ut descendat è folio tuo, à quò debet regnare. Si ille folium sui Regni relinqueret, se Regem esse negaret, quia imposuistis iam Titulum Regium cruci, cuius locum deserere non debet, si sapit.

Domine Iesu Christe, Deus noster, regnans à ligno, gratias tibi ago, quod locum tuum, assignatum tibi à Patre, & à te ipso electum, & nobis salutarem non deseruisti, sed usque ad mortem retinuisti: nobis dando in ligno exemplum constantiæ, ne locum nostrum unquam deserere velimus. Adoro te, Regem Regum à ligno regnantem.

§. 212. *Similiter & principes Sacerdotum illudentes cum scribis & senioribus dicebant. v. 41.*

Audientes princeps sacerdotum cum scribis & senioribus vulgus prophanum, iam amplius non credere hunc Christum esse filium Dei & Messiam, sed seductorem populi, recreati acclamant morituro simillima carmina, credo quod canticum fecerint ex tēpore more regionis suæ, ubi moriserat, ut periti cantores & cantatrices quasi spiritu fatidico afflati versus accinerent & cæteros choros agentes intercalari versu perpetuo instruebant quem populus præcinentibus carmen identidem subiungebat. Tale carmen intercalare, credo fuisse quod populus accinuit versu 40. expressum; *Vah, qui destruis templum &c.* Sacerdotes vero & principes eorum cum scribis & senioribus, similem illi versum intercalarem accinuisse, de quo dicam: nempe, *Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere &c.*

Vere

Vere Domine Iesu in te fecerunt canticum, qui sedebant in porta, & qui bibebant vinum, & in te psallebant tota die, sua illa die quæ erat tenebrarum, non lucis, propter quod & tenebræ mox factæ sunt ergo nemo mortalium te agnoscit, ô Iesu fili David nemo confiterur te filium Dei, nemo tuam doctrinam acceptare vult? itane ab omni plebe, & principibus rejiceris, contemneris cum iubilo exploderis? quid dicam? non ego te deseram, ô Iesu, ego doctrinam tuam accepto, te agnosco Magistram in Cathedra, Regem in solio, Verum Dei filium profiteor, tu da gratiam ut in hac fide sum stabilis nullis errorum tricis involvar unquam nec labe perverfitatis maculer in ea, fac etiam ut opera mea fidei convenient & respondeant, ne fides bona malis operibus polluatur & defœdetur, ne te vitæ meæ impura abnegare videat, quem fide vera confiteor.

9. 23. *Alios salvos feci. v. 42.*

Incipit canticum malum quod accinebant Sacerdotes Judaici, dæmoni Agnus Dei torrebatur deridentes eum coram toto populo, ut probarent & persuaderent quod alias ei exproba verant, quod in *Beelzebub Principe Dæmoniorum* ejecerit dæmonia, ita omnia sua miracula adjutorio Diaboli fecisset, non propria aut Dei virtute, cum seipsum iam non posset saluum facere de truce descendendo: Vere autem alios salvos fecit propria Deitatis virtute & omnipotentia sua, & surdos audire, & mutos loqui, & mortuos reuiuiscere, dæmones exire è corporibus, & sexcenta similia miracula quæ nemo alius facere potest, nisi virtute Dei, ut fateatur Nicodemus.

Cur autem tot tantisque probis onerant isti Christum? dæmonis instinctu, qui cum huc vsque vidisset Christum omnibus tormentis superiorem, nec vlla ratione potuisse commoveri ad impatientiam vel iram, nunc omnes nervos intendit, totumque venenum expuit, siquidem conuitia, cõrumeliæ & irrisiones acutissima tela sunt, ad labefactandas constantissimas etiam animas ut patet in Euphrata Colonienfi Archiepiscopo, qui inuictus stetit contra Arianos, sed tunc fractus est cum Hæretici illi noctu meretricem in cubiculo abdiderunt deinde ingressi, eam quasi repererunt, & hoc probum eius minati sunt vulgare toto orbe, nisi ipsis consentiret. Miser ille timuit, & cessit, gratiam Dei & Ecclesiæ suæ Cathedram perdidit. Sed non ita Christus Dominus eius & meus, stat ille clavis trabalibus affixus, fortior caute.

O Rex gloriæ! quæ te vincit charitas, ut tam humilis, tam abjectus pro me vermiculo fieres? ô Iesu agne mansuetissime, quis nimiam benignitatem

nitatem hic tuam & patientiam absque lachrimis commemorare queat, beneficium præstitum vertitur in maleficium, bonum in malum; quique te cum amore, & gratitudine excipere debuissent, ut Salvatorem suum, à te averſi sunt tanquam à seductore & impostore malevolo, tua miracula despexerunt, & non modo ingrati fuere cunctis hisce beneficiis tuis, sed etiam unde te amare & venerari debuerant, inde te iniquissime accularunt, odio habuere, persecuti sunt & blasphemaverunt.

O Jesu misericordissime per hanc tuam injuriam, vilipendium, contemptum & ignominiam oblecto, salvum me fac, cæcum in lumine tuo, mutum in laude & prædicatione tua, claudum in vijs mandatorum tuorum, mortuum in peccatis, ut ex hoc videam & intelligam, & curram viam mandatorum tuorum in omni prosperitate & sanctitate, & sic enarrans universa mirabilia tua sum unus testis miraculorum tuorum, contra eos qui te blasphemant tota die.

S. 214. *Seipsum non potest saluum facere. v. 42.*

Mentiris popule stulte & insipiens, & vos, ô Principes Concilii, quid enim est saluum facere? an clivos manibus infixos & pedibus eximere? at maiora horum iam ostendit vobis, quando cæcum natum illuminavit, & Lazarum quatruiduanum è monumento evocavit: & ecce post paucas horas è clauso sepulchro victor prodibit. Dicit ergo potius, seipsum modo non salvat à cruce, & nolite dicere non potest se saluum facere, quid possit, satis ostendit alias, modo alios vult salvos facere, ipse salvatione non eger, ipse salus est, habens omnem potestatem in cælo & in terra? scrutamini Moysen & Prophetas invenietis luce clarius eius virtutem & potentiam, nonne ipsi vidistis, tot signa supra humanum captum per ipsam in aqua, in ventis, in piscibus, in panibus quoties voluistis eum comprehendere & non potuistis? quis te deiecit ô miles in horto hesternæ die, ut retrorsum caderes? nonne vox unica illius: *Ego sum?* quis filium viduæ in Civitate Naim è loculo, quis Lazarum civem vestrum, & Principem, quatruiduanum & iam fœtentem è sepulchro iussit exsurgere? Cur igitur ipsum blasphematis pendente sponte pro salute vestra in cruce: quasi impotentem qui non possit se liberare è manibus vestris & è cruce? Erratis impij? *Passus est quia ipse voluit, moritur ut sua morte vitam nobis donaret,* ut lueret in se quod nobis debebatur, opprobrium sempiternum, simulque nos mōneret quid eventurum sit damnatis pro suis delictis, quando hoc evenit filio Dei pro peccatis alienis.

T

O In.

O Ineffabilis peruersitas & impietas Iudæorum & Principum, qui in id totis incumbabant viribus ut quemadmodum corpus Iesu arriuerant, peneque in nihilum redegerant, ira & gloriosum eius nomen penitus obliterarent: sed quanto id fecere studiosius tanto plus Christum exaltarunt, maioremque eius nomini dedere splendorem & gloriam: putabant quidem posse se illud per mortem turpissimam delere penitus, sed potius in sublime tulerunt addentes: si Rex Israel est.

O Iesu patientissime, potentissime, clementissime, qui non vis te saluum facere, ut me saluifices; vis illudi, ut ego lauder; vis pati, ut mihi bene sit, vis mori, ut ego vivam, quid retribuam tibi Domino meo, pro his quæ retribuisti mihi? laudent te cælum, terra mare & omnis creatura eius in sæcula sæculorum, Amen.

§. 215. Si Rex Israel est, descend. et nunc de cruce. v. 42.

Mira res! mira suasio! si tibi ô Sacerdos diceret inimicus tuus, si Sacerdos descende de altari, exi de templo, quid responderes ei? Hoc ipsum tibi Respondet crucifixus meus Rex. Si tu de templo & ara discedere non vis, ut te non neges esse Sacerdotem, quid suades Iesu Nazareno descendere de cruce? Video, quid velis titulum eius *Iesus Naz. Rex Iudæorum*, non potuisti mutare, cum Pilato, iam vis ut ipse eum sibi incipiat abrogare. Et hoc fecisset, si ad tuam suasionem de cruce descendisset. O callida vertutia! sed quæ maiore arte delusa est, nempe mansione.

O Rex Gloriæ, Rex virtutum, dicebant tibi callidi insidiatores regni tui, si Rex Israel est, descendat, sua vel suorum satellitum vi. advocet militiam suam, si habet obedientiam; si non, quomodo assumis tibi honorem & regiam dignitatem. Quæ ei non debetur, si subditos non habeat, neque militem, aut si Rex est, cuius regnum non est de hoc mundo, uti dixit, veniant ministri eius cœlestes vel infernales ad liberandum eum? monstret vel ex aliqua parte regni sui potentiam regiam dignitatem vel obedientiam subditorum.

Ita te Iesu subsannabant isti fatui putantes se esse sapientes. Sed tu Domine melius habebas consilium, quam illi, & operaberis per ipsos sermones eorum patienter toleratos mirabile opus redemptionis ipsorum, & omnium, confusionem Diaboli, & mortis. Idcirco ego te Domine suspicio ut sapientissimum ut magni consilii Deum adoro; Da mihi gratiam ut in spiritali sapientia tua proficiam.

§. 216 Et credimus ei. v. 42.

Diu optatam Christo, hic denique audio promissionem. Bene habet,
iam

iam impletum est Domini desiderium. Verumtamen non descendit de cruce, ut impleat conditionem requisitam à credituris. an igitur Domini promissioni illi diffidis? plane, Domine; sed unde? maiora viderunt & non crediderunt.

O igitur iniqui! ô Vaff! quid dicitis, quid ultra miraculum ad credendum petitis? nonne imperavit Ventis & mari? tot millia hominû paucis in eremo panibus satiavit? & satiatis illis tot cophini fragmentorum superfuere? nonne & mortuos suscitavit, & omnis generis morbos curavit? super mare ambulavit? nonne mirabilis est mortuum posse resuscitare, quam adhuc viuum de cruce descendere? ideo male parua petitis, dum maiora facta tenetis: sed infidelitas vestra non potest satiari signis, multo fortioribus quam petistis, quia prophetarum dicta vel non intelligitis, vel ignorare vultis, nonne scriptum est, *ô mors ero mors tua, morsus tuus ero inferne?* & *Isa. 11. leuabit signum in nationes & congregabit profugos Israël,* & alibi: *morte turpissima condemnemus eum;* quo iure malitiavè petitis igitur vt descendat de Cruce, cum ira præfinitum sit à Deo patre, ut moriatur morte turpissima Crucis Iesus Messias vester, nili vt impediatis & vestram & omnium gentium salutem, ex suggestione spiritus maligni: memores estote eius quod Ioannes spiritu Dei plenus ait: *sicut exaltavit Moyses in deserto serpentem, ita exaltari oportet filium hominis;* & non descendere de Cruce donec mors sequatur, ut morte sua nobis donare possit vitam æternam, qui morsu, serpentis æterno ad morsum sumus, vt aspicientes in eum iugiter reuiuiscamus, & non moriamur æternum. Hæc scitis & tamen scire non vultis, O Scribæ, Pharisæi, & legum Doctores, quia contrarium prædicat operibus vestris? si itaque descenderet de Cruce ad vestram desiderium, sanè non probaret se verum esse filium Dei & Messiam, qui in Cruce mori debet & exaltari, vt exaltatus trahat omnia ad se.

O Iesu te obsecro, quia malitiose induratum est cor principum Iudæorum, non morè generalis, non fallacibus eorum dictis fidem adhibeas, qui enim tot tamque præclaris miraculis tuis credere noluerunt, nunc quidem nec fidem accomodabunt de cruce descendenti: Noli, Iesu descendere, sed perfice opus salutis nostræ in Cruce, quando tota salus nostra in tua morte sita est. Fer interim patienter blasphemias & opprobria eorum & doce nos charitatis ac patientiæ viam vt credentes salui fiamus.

S. 217, *Confidit in Deo. v. 43.*

O Iudæi, vel hoc verbum dicitis interrogatiuè vel ironicè; si interrogatiuè nequiter queritis quod tam manifeste videtis, si ironicè loquimini,

T 2

Quanta

Quanta malitia! quis unquam à mundi exordio talem blasphemiam audivit? quasi scelus esset, considerare in Domino Deo. Flete hic mecum ad hanc Dei altissimi ignominiam. Terra, lugeat mecum opprobrium creatoris sui, plorate omnia elementa ad hanc vocem maledictam Iudæorum & Principum eorum. sed obsecro, ô perversi principes, in quo quæso confidendum est? in cuius auxilio sperandum? si non in Deo *in quo omnia, per quem omnia, ex quo omnia, & sine quo nihil*: Et vos iterum alloquor, ô scribæ, in lege Doctissimi, quid lex vestra docet? quid Moyses? quid Propheta? quid Patriarchæ in quo speraverunt illi, & crediderunt? nonne in Dei auxilio, & vos filij eorum in quo speratis? & creditis? in vestra potentia? Romani eam abstulerunt in thesauris vestris, & pecunijs: at quam diu hæc durabunt? consumentur & peribunt, fruetur illis extraneus, quem ignoratis: Vultis verbo dicam, vel non creditis esse Deum cæli & terræ, vel ut Deum agnoscere & honorare recusatis. de ore vestro vos iudico.

O Iesu potentissime, Deus de Deo, lumen de lumine, quid dicam ad hæc vocem & malitiam impiorum hominum? horresco referens totis membris & vox faucibus hæret: nunquam ego sic vel cogitem vel dicam, sed dicam, omni tempore; *Deus meus es tu & confitebor tibi, Deus meus es tu & exaltabo te*. Atque ideo summe Pater, omnipotens, æterne & clemens Deus, te oro, ut veram, rectam & christianam fidem illam, quæ sincera & incorrupta est, & nullis errorum tricis involuta, nec labe perverſitatis maculata, mihi instilles. Fac etiam, ut opera mea fidei illi convenient & respondeant, ne fides bona malis operibus polluat, & defædetur, ne te via mea impura abnegare videar, quem fide vera confiteor: tribue etiam, ut ea tantum sequar & confitear, quæ tua sancta Ecclesia spiritu veritatis munita docet & confitetur, donec ad te in regnum tuum per veniam.

§. 218. *Liberet nunc eum si vult.* v. 43.

Continuant Iudæi malitiam, & super iniquitate iniquitatem addunt quia ante exprobaverant Iesu, quod consideret in Deo, nunc potentiam Dei patris & voluntatē oppugnant. Propterea dicunt, liberet eum, si vult, dixit enim, *quia filius Dei sum?* Ergo si filius Dei sit, pater liberet eum, si vult, quasi vellent dicere, si potest, velle enim & posse apud Deum eiusdem virtutis sunt. expecta Iudæe, quod modo non vult Deus liberare filium Christum de cruce, causa est, quia hora hæc est potestas tenebrarum, per quam filius Dei mori debet pro mundi salvatione, propterea autem potentia Dei non minuitur, nec voluntas deficit si modo non velit, sed & vos ô Iudæi intra triduum comprobabitur & potentiam & voluntatem, cum Deus, pater illum

illum à morte excitabit, & ipse ad patrem in cœlum conscenderit.

Sed nunc tecum quisque perpendat, multa que cum passione & dolore meditetur, qua piissimum Christi cor fuerit pœna affectum cum ipse, cuius natura bonitas est, virulentam illam atque obstinatum cerneret malitiam Iudæorum, simulque per diuinam suam nosset sapientiam, quam improbo liuidoque ex corde hæc probra & blasphemias euomerent: Et reuera si quid in super in eum conuictorum aut iniuriæ conferre potuissent, neutiquam sibi temperassent. Vnde ad extremum cum aliud nil ei obijcere possent adiecerunt.

§. 219. *Dixit enim: quia filius Dei sum. v. 43.*

O gens scelestâ & impia! quo te malignus adduxit spiritus, ut patri misericordiæ suam obijcias bonitatem qua inductus se tibi reuelare, & tecum facie ad faciem loqui dignatus fuit. itane iniuria tibi ab eo facta est, quod paternum suum laxans sinum, diuitias gratiæ suæ effudit! eundem demum tua pro salute morti obijciens soluit grauissimum debitum tuum pretioso sanguine dilecti filij sui! Et hisce pro beneficijs tu in eum blasphemias euomis tanquam qui non possit opem ferre filio suo, qui defunctos omnes vnico verbo reuocabit ad vitam, quique iam ante & cælum & terram verbo condidit, & omnia quæcunque voluit fecit in cœlo & in terra, in mari & in omnibus abyssis.

Omnipotens, æterne & misericors Pater, qui noluisti filium tuum liberare à tormentis extremis & morte turpissima, ut vitam nobis procuraret æternam morte sua, cum hanc tuam gratiam non modo non agnoscere voluerint Iudæi, sed & eam blasphemauerint ingrati, & infideles, te supplex ex toto corde oro, ut in hac peregrinatione non ita exacer, sed relictis diuis rectam viam fidei Catholicæ cognoscam, nec ab hac semita vnquam deflectam, da etiam veram & Christianam dilectionem mutuam & ardentem tui amorem, ut tibi omni tempore pro beneficijs redemptionis tuæ gratus sim & fidelis.

§. 220. *Dixit enim quia filius Dei sum. v. 43.*

Dixit & vere probauit: probauit & pater eius cœlestis voce de cœlo lapsa publicè in eius baptismo ad flumen Iordanis teste etiam S. Ioanne filio Zachariæ summi Sacerdotis, & vobis ipsissimè audientibus. *Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui, ipsum audite:* probauit & demonstraui eum vobis spiritus sanctus cum in specie columbæ aduolauit in baptismo, & super eum sedit, probauit eum filium esse Dei Patris Ioannes Baptista,

T. 3.

cum

cum eundem digito vobis monstravit, dicens: *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi: & cum misistis in desertum ad Ioannem ab Hierololymis Sacerdotes & Levitas, vt interrogarent eum, Tu quis es? & ille confessus est & non negavit, & confessus est, quia non sum ego Christus. & adhuc amplius: Medius vestrum stetit, quem vos nescitis, ipse est, qui post me venit, qui & ante me factus est cuius non sum dignus, vt, Tuam corrigiam calceamenti eius. Audite & intelligite. Sed probavit & ipse Christus, se vere esse filium Dei (Ioan. 6. cap.) ad admirationem vestram, cum dicebatis: *quomodo hic literus scit, cum non didicerit!* Ecil- le respondit & dixit: *mea doctrina non est mea, sed eius qui misit me &c.* ita aperte, ut quidam dicerent: *Hic est Christus: Quid igitur modo ei obijcitis, ô stulti & tardi corde ad credendum in omnibus quæ locuti sunt Prophetæ? ô Principes? vos scitis eum sed credere non vultis ob maliciam vestrâ? scietis autem clarius, sed vestro, cheu! magno damno quando veniet cum potestate magna in nubibus iudicare vivos & mortuos, & eos qui crediderint saluos facit, qui vero non crediderint ignibus æternis cremandos adiudicabit.**

O Iesu fili Dei viui, credo & confiteor te filium Dei vnicum, sicut docuisti, per ineffabilem ergo illam mihi præstitam misericordiam, qua fidem Catholicam tribuisti mihi, obsecro adauge in me illius fidei fructus, adauge spem, adauge charitatem vt à cunctis erroribus & peccatis liber intellectum meum in captiuitatem redigam sub obedientia Ecclesiæ tuæ semper, & omnem cogitatum meum in te proiciam, totumque me tuæ providentiæ credam, parum in creaturas respiciens sed in cunctis paterni tui cordis curam & pietatem erga me intelligens, de manu tua omnia accipiam, pro omnibus te laudem & gratias agam, & in beneplacitum tuum totum me semper resignem, offeram & expendam, Amen.

§. 221. *Idipsum autem & latrones qui crucifixi erant cum eo impro- perabant. v. 44.*

Unus solus an plures latrones ita fecerint, dignum est considerari. Quidam aiunt initio utrumque ita egisse, mox unum eorum respuisse. Recte dici etiam potest blasphemantem unam personam, significatione seu figura multos fuisse. Erat enim typus omnium qui in suis aduersitatibus non reuertuntur ad Deum suum, sed & blasphemant: Ut ut sit: Audientes latrones qui cum Christo crucifixi erant, & in eadem mortis pœna, Principum ludæorum, & populi blasphemias in Christum, inceperunt & ipsi obijcere blasphemias eius & blasphemare. Tantum scandalum, pro Deum immortalem! operati sunt Principes suis in Deum blasphemias, ut non solum populus confirmaret eorum dicta nefanda, opprobria, blasphemias, sed & ipsi

ipsi latrones in ipsis tormentis, in ipso quasi mortis articulo ita crederent & impropereant Iesu omnia sua dicta, facta miracula, tamquam falsa & deceptoris, ô quis non hic cõdoleret pro Iesu & in maximis suis tormētis hæc debere audire etiam ab associatis sibi in tormento, à quibus solatium solet esse misero!

O Bone Iesu, tu pro solatio habes à malis sociis tuis latronibus opprobria, illusiones, vexationes, maledicta, & taces! Video certe abyssum, imo finem, quem brevis dabit his malis Pater, ut hæreditate capias terram, & consolationem cœlestem & sempiternam. Sed & ô quantum nocent prava dicta & facta! quantum obest & subditis peccatum suorum superiorum & Dominorū! Ecce Principes initio ceperunt invidere odisse eius verba, & facta calumniari, ipsum persequi: Ecce quomodo sequatur tota plebs & ipsi latrones in ipso mortis articulo!

Te supplex igitur & corde devoto oro Domine pro Magistratu omnium tam Ecclesiastico quam sæculari, qui rempublicam aliquam administrant, ut gladium tam spiritualem quam sæcularem tibi per te commissum in fide vera, & timore Dei recte gerant, eoque pro tua voluntate & iussu utantur; obumbrer ipsos virtus & sapientia altissimi, illuminet & confirmet eos in amore Dei ipsa divina gratia, concede ut omnes subditos in veritate fidei dilectione & iustitia regant, neminem scandalizantes verbo vel exemplo.

§. 222. *A sexta autem hora tenebra facta sunt super universam terram. v. 45.*

Audivimus Homines ratione præditos, & libertate arbitrij potentes, videamus indignationem creaturarum insensibilium. sol & luna visis & auditis tot blasphemis in creatorem suum, non poterant se continere amplius, quin ipsi quodammodo vindicarent plangendo iniuriam factam creatori suo & toti mundo parefacerent gravitatem peccantium & blasphemantium. Iesum Creatorem & redemptorem generis humani, & Dei patientis longanimitatem, ideo subtrahunt lumen suum orbi terrarum præter naturæ ordinem, ut si illi eum agnoscere nolint, se loco hominum eum & agnoscere & profiteri, vere enim dignum & iustum est, ô sol iustitiæ, cum rationalis creatura in laude & agnitione tua deficiat, irrationalis te prædicet; & cum illa peccata sua lugere dedignatur, hæc luctum publicum assumat.

O Iesu, lux æterna, te rogo etiam atque etiam, ne sinas intellectum meum ita obnubilari, ut tui obliviscar, aut mearum miseriarum & pecca-

peccatorum immemor, etiam tua in me beneficia non agnoscam & gratiam, sed & iugiter pro ijs gratias tibi referā, ne vincar & accuset à creaturis insensibilibus in die iudicij.

§. 223. *Vsque ad horam nonam. v. 45.*

Eclipsis illa portentosa & tenebræ extenderunt se per totum mundum à sexta apud Hierosolymam horā, vsque ad horam nonam ibidem. hoc est more Latinorum loquendo à meridie usque ad horam tertiam pomeridianam omnino tres horas, vt sicut toti mundo notificaretur non esse Eclipsin naturalem quæ tam diu duraret & quidem in plenilunij tempore accideret, quo Luna non solet solem obscurare, sed ab inuicem longissime distare iuxta naturalem cæli cursum ideo, vt cognosceret mundus tantas tenebras non esse naturales, sed diuinitus factas vel in comminationem vel in maximi prodigij significationem ad tres horas durarunt. vnde S. Dionysius Areopagita Astrologus maximus in Ægypto existens visis his tenebris exclamasse fertur: *aut Deus natura patitur aut mundus subuertetur*, cognoscens scilicet hanc Eclipsin esse præter naturæ cursum Solis & Lunæ.

Domine Deus vera lux, æterna salus, video quod hic extēderis brachia cum Moysē, & ecce tenebræ densissimæ, & tamen manet obduratum cor hominum cum Pharaone, te amat magis tenebras quam lucem, mundanas voluptatis, quam cæli delicias. Emolli obsecro cor meum & illumina vt cognoscat peccata sua & desinat, vt respuat mundi tenebras & te lucem exquirat, ne moriar in tenebris, sed viuam in lumine tuo.

§. 224. *Et circa horam nonam exclamauit Iesus voce magna. v. 46.*

Circa horam nonam, qua Christus, agnus noster paschalis, reddere Deo animam & emori volebat pro redimendis nobis, exclamauit voce magna vt omnes in tenebris audirent & intelligerent vltima quasi testamenti sui verba, quomodo nimirum homo Sanctus ad Spiritum suum Deo reddendum sese debeat disponere, nimirum toto corde & anima refugium sumere ad Deum suum qui se creauit, constanti fide, firma spe, ardenti caritate & pænitentia, hoc est enim loqui cum Deo clamore valido, & voce magna, seruide, attente, serio cum eo agere, quemadmodum Christus hic, & idcirco docuit nos orationem sic inchoare: *Pater noster qui es in cælis*, quo videlicet admoueamur fortiter & serio orare, quia ad patrem quidem loquimur sed tamen existentem in cælis, hoc est ad patrem non naturalem, qualis erat Christi Pater: sed talem, qui ex mera gratia nos adoptauerit, & qui simul etiam esset Deus & iudex noster: quod Ecclesia quoque ad imitationem eius facit dum toties attollit clamorem in suis orationibus dicens:

Domine

Domine exaudi orationem meam & clamor meus ad te veniat, debet vero hic clamor cordis esse potius quam vocis, siquidem *in Dei auribus*, inquit Bernardus, *desiderium vehemens est clamor magnus, & contra, remissa intentio vox submissa*: & August. *Cum oras clama, non voce sed mente*. Hoc clamore orauit Moyses Exod. 14. sine omni voce & auditus est cum è contra populus clamans à Deo non audiretur.

Exaudi igitur Deus orationem meam cum deprecor à timore inimici eripe animam meam, siue voce siue corde orauero, *intende anima mea & libera eam, in omni tribulatione & angustia sua*, sicut exaudisti orationem filij tui, licet indignus ego peccator, non merear tantam gratiam, sed ob peccata potius iram & indignationem, quia tamen conuersus sum ad te per tuam gratiam, noli me despiciere opus manuum tuarum, nullum enim despicias peccatorem quantumuis foetidum, si ad te suspirauerit, si clamore valido, & lacrymabili veniam & misericordiam à te petierit, dixisti enim: *in quacunque hora peccator conuersus egerit pœnitentiam, & ad te suspirauerit omnium iniquitatum eius quas fecerit non recordabor: & si quid patrem petierimus in nomine tuo, Christe, dabit nobis*: Exaudi igitur Deus orationem meam cum deprecor, quia semper in nomine filij tui dilectissimi preces meas effundam, ut viuam.

§. 224. *Dicens: Eli, Eli lamma Sabachthani. hoc est; Deus meus Deus meus vt quid dereliquisti me. v. 46.*

Ad quid clamabat, & dicebar: *Deus meus, Deus meus vt quid dereliquisti me?* Sane si perpendisses quæ præcesserunt, & istis multo plura, non quæreres. desolata erat natura humana & omni destituta solatio in fine vitæ, clamat in angustijs ad Deum patrem, quasi amice quiritando quæ pateretur, & in testimonium veritatis naturæ, & in omnium Christi fidelium exemplum, vt quando ita omni solatio destituimur siue in corpore, siue in anima, non desperarent, sed recursum facerent ad Deum, cum omni fiducia & patientia, continuo deprecantes eum, donec complacere aufferre ab afflictis dolore, scit enim pater noster qui est in cœlis quid nobis conducatur ad salutem, nec sinit nos tentari & affligi super id quod possumus. Habes hic igitur anima desolata spectaculum, habes natatoriam Siloe, in qua te laues, nempe Dei filium dolorosum in Cruce pendentem; tanquam speculum virtutis ob oculos positum; eius verba & doctrinam in auribus veluti organum & tanquam florem, applicatum odorati, & tanquam cibum appositum appetitui, ut videns & tangens qui filio suo ob maiorem eius gloriam & bonum publicum non peperisset pater, non indigneris te proditoris Adæ filium non confestum exaudiri, donec uti ille completis omnibus, quæ ad salutem

V

animarum

animarum & eius gloriã spectarēt, eriperet eum & glorificaret. Hoc SS. inculcant, dicentes: *Christus passus est pro nobis vobis relinquens exemplum vt sequamini vestigia eius, qui peccatum non fecit nec inuentus est dolus in ore eius*, quantum enim miserabiliter tractus est à ludæis! quam dire flagellatus, coronatus, deangustatus, clavis cruci affixus, pendens eum cruce proiectus ad fossam crucis præparatam, ita vt omnia membra & vulnera conquaterentur, & renouarentur, quasi vltimam sanguinis guttam elicerent, & tunc quid aliud auditam ab ipso, filio Dei, homine passibili, & passio? aliud nil quam *Deus meus Deus meus* quasi diceret, etiamsi tam omnia tormenta, Martyria, pœnæ conspirarint in me, non tamen desperabo, sed clamabo ad te Deus meus, qui neminem desolatam relinquis, teste te ipso mi pater, qui dixisti, *quis sperauit in me & confusus est?*

Hæc verba testamenti Christi Domini nobis esse deberent ut signaculum super cor, in vita & in morte, vt cum persecutionem patimur ab homine, mundo, carne, diabolo, aliud ex ore nil procedat quam eleuata mente ad Deum dicere: *Deus meus, Deus meus.*

§. 225. *Quidam autem illic stantes & audientes dicebant: Eliam vocat iste. v. 47*

Vide anima mea, etiam Deum suum, sine noua contumelia, non potest inuocare Dominus tuus. nam aliqui astantium non intelligentes verbum hoc Hebraicum *Eli Eli Lamma Sabacthani*. Vel probè intelligentes sed ex nequitia volentes pietatem conuertere in risum, confinxerunt scandalum & iocabantur in verbo Eli, quasi Christus non Deum, non Abraham, Isaac vel Iacob defunctos in Dei gratia, & à ludæis inuocari assuetos, sed adhuc viuentem Eliam inuocaret, arguentes: si Eliam prophetam virum sanctum & miraculis plenum vocat iste in subsidium, profecto seipsum per se non potest inuare, & per consequens Dei filius non est, nec verus Messias, sed deceptor & Dei inimicus, imo impius, qui & Deum & sanctos asperratus unà solos homines viuos in auxilium suum conatur euocare. Vide igitur hic ingenium reproborum, qui quæ audiunt bona & salutaria, ipsi in reprobum trahunt sensum & risum & casta detorquent in sensus luxuriosos, dixerat enim Christus, *Eli Eli lamma Sabacthani, id est Deus meus, Deus meus vt quid dereliquisti me: & ecce isti scurræ, Eliam confingunt: Ita verba salutis, quæ seria sunt bonis, reprobis sunt ludus & iocus. Sed quanto his deterior Calvinus Hæresiarcha nostri temporis, qui impijssimè blasphemat quasi, in hoc verbo, Christus desperarit. O linguam nequam, linguam præcidendam & non amplius cauterio dignam, linguam minutatim scindendam, & extra mundum in nihilum proijciendam, vt linguam Nicanoris*

2. Mach, 15.

2. Mach. 15. proiecram legimus. At quomodo impie crudelis scelestæ Hæresiarcha desperare potuit Christus, qui non rapinam arbitratus est esse se aequalē Deo? Quomodo desperare potuit qui re ipsa beatus semper erat? quomodo desperavit qui dixit, *Deus meus, Deus meus?* non sunt hæc verba desperantis, sed in Deo confidentis, verba amantis. Verba sunt Prophetica psal. 21. (qui totus de passione Domini præ omnibus disertissimè loquitur) in Christo tunc impleta, ita ut Christus tam ex Davidis patris sui ore loqueretur, quam olim David ex ore filij sui futuri. ait enim; *Deus meus, Deus meus ut quid dereliquisti me.* tanquam si ipsi suæ naturæ diuinæ, cum qua in unâ subsistebat persona, suum ipsæmet diuinum stupens amorem, qui adeo humanam naturam deiecerat, attriuerat, submiseratque, quique fert opem omnibus, ipsum se vsque adeo reliquerat, pœnis omnibus totum exposuerat, solius ductu Amoris. O sapientia patris quæ ex ore altissimi prodijsti, attingens à sine vsque ad finem fortiter & disponens omnia suauiter, quantum contemneris! ut etiam post mille quingentos annos, iste stigmaticus hæresiarcha te affligat, saltem conatu suo. quidquid enim prudenter dicis & sancte operaris, id respuitur, illuditurque tanquam vanum, & reprehensibile accipitur à ludæis & Pharisæis & scribis, legum doctoribus. Quid mirū? quia odio habet te gratis, ideoque & verba tua sanctissima & doctrinā. Sicut enim exaltantur cœli à terra, ita schola tua Domine à scholis filiorum hominum: sic sapientia tua, à mundi prudentia. Discunt homines avidissime secreta naturalia, & causas & effectus & mutationes elementorum, & considerant motus siderum, testimonium perhibente ipsis conscientia ipsorum, quod non satis intelligant illa, quorum doctores & magistri esse volunt. Ipsi enim qui inter ipsos doctiores sunt, postquam ad fastigium scholæ tuæ peruenerunt, confitentur, se nihil perfecte sciuisse, quanto igitur magis in diuinis sine te, sine ecclesia tua caligauerunt?

TU vero Domine, cui omnecor patet & omnes voluntas sine verbis loquitur, sine perplexitatibus & erroribus doces mansuetos & humiles discipulos tuos altissimam sapientiā, quæ simul illuminat & inflammat: obsecro doce me voluntatem tuam, quæ est vere sapientia, ut à spiritu tuo deductus nunquam aliter interpreter sacram Scripturam, quam quo sensu accepit ab Apostolis & seruaui huc usque Sancta Mater Ecclesia, quæ à spiritu tuo regitur & sanctificatur, nihil mihi sit cum impijs, verba tua, quæ verba vitæ sunt, ipsam S. Scripturam ludibrio habentibus, hodie coram te illos damno & anathematizo, ac verbis tuis & præceptis constanter adhæreo, ut aliquando perueniam quo ducunt verba tua & præcepta, ad eam ciuitatem, ubi est dies æternus & vnus omnium, non priuatus spiritus singulorum.

§. 226. *Et continuo currens unus ex eis accepit spongiam implevit aceto. v. 48.*

Vel insignis quidam præ cæteris nequam, dum audiret hæc verba *Eli Eli Lamma Sabaethani*, ut & suam nequitiam & odium, & petulantiam in Iesum moribundum demonstraret apertius, & risum excitaret, & gratiam aucuparet Principum Iudæorum & populi, continuo currens accepit spongiam, & implevit aceto, quasi vellet indicare Christum Dominum aliena loqui & deliquia animi perpeti. Vel certe, verbum *Sitio* confestim voci *Eli, Eli*, subiunxit, cui tamen & ea occasione aliquis compatiens humana misericordia ad spongiam cucurrit. ne hoc ipso pietatis opere subvenire fuit permissus, dicentibus impiis, *Sine. sine.*

Vide & considera, o homo Christicola quomodo vel currat hic nebulo ut irrideat Dominum Deum nostrum, morientem, desolatum, clamantem ad Deum patrem suum in agone, ut eum refocillet non vino dulci & grato aut aliquo confortativo, sed magis ut cruciet adhuc ante mortem, irrideat: jocetur: vel si misericordiam motus hoc fecit, quomodo impediatur. Mi Deus, mi Iesu, in gratiam tantæ in te modo exercitæ iniquitatis, ludibrii, & malevolentia, da gratiam omni Christiano, & mihi imprimis, ne odio quempiam habeam, aut nocere velim, si ve in corpore si ve in anima, sed continuo currens exerceam potius opera pietatis, & misericordiam erga proximum, quam iustitiæ punientis.

§. 227. *Et imposuit arundini & dabat ei bibere. v. 48.*

Dum in maiorem Christi confusionem circa crucem expectarent & Principes & Seniores, adventum *Elia* cum populo ioco jactantes, accurrit miles qui impleverat spongiam aceto, imponit arundini, & in alcum effert, ori Iesu Agonizantis in Cruce, apprimat, Christum tamen magis affligit, quia defluens acetum ad vulnera per corpus nudum & dilaceratum motificat, & cruciat acerbitate sua, imo palatum exacerbat. Hæc fuit refocillatio Christi in tantis laboribus & angustiis.

O Mi Iesu quid cogitabas in cruce quando audiebas tot scommata, quando videbas tantas nequitias populi tui in te, quando gustabas in tui derisum fel mixtum aceto! siccine fons vitæ, fons omnis gratiæ & dator omnis liquoris potaris aceto & felle! sed hoc pro mundi & meis excessibus in cibo & potu, pro nostra crapula & ebrietatibus. Proh malum ebrietas! vale crapula, imo apage, qua tam graviter offenditur divina Majestas & pro qua modo, mi Iesu gravissime satisfacis & luis. Tu sitis in Cruce, in agonia, in morte, & datur tibi acetum, mundus sitit & datur optimum vinum. &

sæpius

sæpius, eheu! dolor! sine siti datur ad crapulam & superfluitatem: Itane servus melius tractatur, quam Dominus? Creatura quam ipse Creator omnium Deus! Eheu doleo vehementer ob similes excessus & peccata gravissima, emendabo me ex nunc Domine, Tu robur ter & auxilium propter illum amarissimum fellis & aceti potum, & sitim meæ salutis, ut satureris. Sitis enim tua mea salus est & redemptio univerforum.

§ 228. *Cæteri autem dicebant, sine videamus an veniat Elias liberans eum. v. 49.*

Dum continuaret miles ille in porrigendo spongiam aceto plenam & felle Iesu, cæteri astantes illusorie dehortabantur eum, ut cessaret ab obtrudendo ad os Christi benedictum, spongiam, ne forte vel suffocaretur ante adventum Eliæ, quem irrisorie expectare se simulabant: alii ex livore & odio in Iesum dicebant militi porrigenti, *sine, hoc est, cessa, noli ei ultra propinare acetum, ne citius moriatur, sed diutius agonizet & illudatur à nobis & crucietur, quia inimicus noster est pervertit gentem nostram, & legem Moysis, Regem nostrum se fecit, cum non habeamus Regem nisi Cæsarem, contrarius fuit operibus nostris, ideo & nos sumus ei in omnibus contrarii; & lentissima, & amarissima morte mori eum desideramus.*

O Dulcis Iesu, mitissime Iesu, patientissime Iesu, quid fecisti populo huic, aut in quo molestus fuisti, ut ita te odio habeat nec satiari possit in te affligendo, nova continuo excogitando tormenta in te: per omnes sensus & prolongando ad hæc vitam, Certe tu nihil mali feceras eis, sed in te puniebar ego *Quid ergo tibi retribuam bone Iesu pro omnibus quæ retribuisti mihi? Calicem salutaris accipiam & nomen Domini invocabo, & laudabo, tua adjuvante me gratia, in æternum. Amen.*

§. 229. *Iesus autem iterum clamans voce magna v. 50.*

Paulo ante circa horam nonam exclamavit Iesus voce magna ut omnes attenderent ad verba testamenti sui ad patrem dicendo: *Eli Eli*, nunc volens emittere Spiritum iterum clamat voce magna ostendens in hoc se verum hominem, verè passum post tot exardatos labores, angustias, contumelias, irrisiones, flagella, verbera, cruciatus, ita ut jam sit factus peripsema & ludibrium toti mundo ab ijs pro quibus passus sit, jam pro iis quoque mori se paratum, unde ex Cathedra sanctæ Crucis extensis brachiis ab Oriente in Occidentem, vel Septentrione in Austrum, in medio terræ positus voce magna clamat, & quasi convocat totum mundum protestando se patri irato satisfecisse in omnibus quæ promiserat ipsi pro genere humano

redimendo & reconciliando, nunc restare ultimum, scilicet mortem, ut totus igitur mundus, tam absentes quam præsentis mortales, audiant & attendant quanto cum dolore & nihilominus, cum quam perfecta ratione moriatur, testimonium perhibere possint suo tempore mortis ejus: ultimam & sanctissimam addit vocem.

O Christe, jure igitur laudant te & adorant, glorificantque omnes fines terræ, & ego licet minimus in gratitudine, maximus tamen peccatorum, humilio me ideo ante te mi Jesu & dico tibi deberi omnem laudem & gloriam & honorem, & potestatem & gratiarum actionem in sæcula sæculorum amen, cum hac mea annexa supplicatione humillima, ut cum mori debueram, clamē quoque ad te misericors Deus clamore valido, & cum lacrymis tactus dolore cordis ob multitudinem peccatorum meorum, & desiderio te videndi & ad te perveniendi, Anima Christi sanctifica me, Corpus Christi salva me, Sanguis Christi inebria me &c.

§. 230. *Emisit Spiritum. v. 50.*

Spiritum, creatum scilicet seu animam creatam, quæ humanum corpus & passibile & conceptum de Spiritu Sancto, natum ex Maria Virgine triginta tribus annis informarat, jam è Cruce ex eodem corpore emisit non recta ad cælum, vel quo libuisset, sed in inferiores terræ partes, scilicet limbum Patrum, ubi detenti parentes primi cum filiis suis Patriarchis & Prophetis & Sanctis Dei expectabant redemptionem, per hunc verum Dei filium. 2. Infernum, ut eundem Rex gloriæ Christus statim detriumpharet, & quasi victor coram hostibus intraret. Impletum est tunc quod in psalmis insinuat, nempe ut Chorus Angelicus ante faciem eius portas Principum tolli præciperet, tunc ploratus & eiulatus Ægypti magnus insonuit in toto inferno, viso suo Iudice. Nec amore aliorum hominum emisit spiritum, sed singulari quodam modo, non enim coactus, aut præter suam voluntatem, sed voluntariè sacrificavit & tradidit in manus patris spiritum suum. Hinc sole clarius patet, sic redemptos captivos iam non amplius esse nostri juris, sed Christi, qui membra nostra suis membris, nostras virtutes & potentiam, suis viribus & potentia, nostrum honorem & divitias, suo honore & divitiis nostrum corpus suo corpore, nostram animam sua anima ineffabiliter redemerit, solverit, & sibi ut spoliū victo hoste acquisierit.

Placet mihi dulcissime Jesu, placet me esse tuum Mancipium. Id esse volo & permanere in æternum: bonum enim mihi est esse tecum, bonum valde & jucundum & laudabile. Benedictus sit itaque Deus Pater, qui me creavit,

creavit; Benedictus Filius, qui me redemit; Benedictus sit Spiritus S. qui me & ad hanc gratiam vocavit & Sacramentis suis sanctificavit. Laudent igitur & mecum in gratiarum actionem ipsum meum redemptorem cum Patre & Spiritu S. cœlum, terra, mare & omnis creatura ejus in æternum incessabiliter amen, amen: fiat, fiat.

§. 231. *Et ecce velum templi scissum est in duas partes à summo usque deorsum. v. 51.*

Ecce, ô homo, ad mortem creatoris tui moventur res inanimatæ, & cum vitam non habeant, luctum atque amorem assumunt & planctum quia rumpi, & quasi annihilari desiderant præ indignatione, & iniustitia, & crudelitate creaturæ rationalis in Deum factorem suum: alix motæ sunt & sonitum dedere præ gaudio, ob triumphantem Iesum contra inimicos eius & in interitum & terrorem impiorum: facta est autem hæc scissio grandis veli in templo, tum in detestationem Sacrilegii, quod commiserunt in Deum Judæi, tum in abominationem desolationis obventuræ iam iam veteri illi testamento: Summus Sacerdos Dei Caiphas cum audivit à Christo ipsum esse filium Dei, quasi hoc blasphemum esset scidit vestimenta sua in signum doloris: Deus etiam huiusmodi signum dare voluit in detestationem sceleris istius, quo & indicaret referata nunc esse mysteria veteris testamenti quæ variis modis tecta erant, nec non Sancta Sanctorum, id est gloriam cœlestem patere beatis per apertionem vulnerum Christi, & copiosam effusionem sanguinis eius, item abolitionem legis Judaicæ & transmigrationem Dei à Synagoga ad Ecclesiam, ad quod verificandum scribit S. Ephrem serm. de pass. Domini tunc temporis Columbam è templo evolasse, ut indicaretur migrasse à templo Iudæorum spiritum sanctum eiusque gratiam: & venire ad Ecclesiam Dei novi Testamenti, quam ipse spiritus sanctus accepit regendam & tutandam in sempiternum.

Veni Domine, & in me quoque velamentum intellectus, cæcitatem, & velamen voluntatis, malitiam & velamen potestatis executivæ, Excusationem à summo usque deorsum dirumpe in me & in cunctis qui in militante adhuc Ecclesia his velamentis sunt tecti. Revela te in nobis & ostende quod habites in nobis per illuminationem fidei exaltationem spei, fervorem caritatis, conversationem sanctam remoto omni fallaciæ & doli velamento Amen.

§. 232. *Et terra mota est. v. 51.*

Indignatur scilicet quod tam facinorosos & scelestos Deicidas portare debeat & crudeles in Creatorem alere, & quod non liceret eos vivos absorbere

abhorrere, sicut olim Core Datan & Abiron in seruum Dei Moysen solum peccantes. Tremebat terra præ indignatione, & erudiebat nos, quod & corda nostra debeant tremere & mouericum Dauide contra peccatores & sceleratos mores dicente; *Vidi prauaricantes & tabescebam quia eloquia tua non custodierunt.* item compati Christo cum S. Hieronymo dicente: *Omnis creatura Christo moriente compatitur, sol obscuratur, terra mouetur, petre scinduntur, monumenta aperiuntur, velum diuiditur, sed heu solus homo non compatitur, pro quo solus Christus patitur.* Sed & ostendit hic terræ motus iram Dei vehementer accensam esse, contra illos qui Christi mortem & passionem procurarunt, prolongarunt, spernunt sibi quæ non applicant: & tamen pro pudor atque dolor quanti hoc considerant? quanti curant? Ah quis dabit intellectum, vt hæc intelligant & agnoscant? Quis memoriam, vt recogitent? Quis lacrimas vt defleant noctes & dies perfidiam suam, negligentias suas, & peccata quibus iram tuam ô Deus commerentur mortales?

Suauissime Iesu propono ex nunc, tua adiuuante gratia noctes & dies pendere qualia & quanta pro salute mea passus sis, quomodo cum adhuc inimicus tuus essem, redemeris me, cum tanquam ovis perdita oberrarem, multo sudore & labore me quæsieris; magno cum cruciatu inuentum patri obtuleris saluandum, enim vero hoc opus magni amoris est! da vt amorém amore compensem hic, ne sim causa doloris & vindictæ, quandoque in me etiam creaturarum inanimatarum.

§. 234. *Et petra scissa sunt.* v. 51.

Etiam durissima illa Creatura, Petre liquefactæ sunt præ Compassione, & indignatione, ita vt scinderentur in partes, dum rationalis creatura Deum suum scindere non erubescit, rescindendo vinculum unionis inter Corpus & animam Christi.

Atende tibi, ô Christiane, qui nunc Ecclesiam Christi scindis Schismate, uti olim Christum ipsum scidit Iudæus. Vide, inquam ne petre in Christi morte iam scissæ super te cadant, & te deprimant in infernum. Ad scissuram petrarum, conuertitur latro, & agnoscit Deum centurio, agnoscit & miles & tundentes pectora sua præ dolore peccatorum; clamat Centurio, *Vere filius Dei erat iste,* clama & tu vere illa Dei erat Ecclesia, quam dirupit Lutherus, & confregit Calvinus, quoniam ex eo tempore mala infanda inundauerunt, Virtus Germanorum; quæ erat quasi petra solidissima, contracta est, dissipata est &c. O dolor!

§. 234. *Et monumenta aperta sunt.* v. 52.

Hoc miraculo Deus toti mundo significat, se iam per mortem suam fregisse

fregisse portas mortis & inferni, sicut fregisset claustra monumentorū vt & monumenta fortentia cordium peccatorum aperiantur, & cum Christo resurgere se disponant & viuant cum eo in æternum. Christus siquidem monumenta voluit prius aperiri, postmodum vt resurgerent corpora mortuorum. Prius enim mortificari debet in nobis regnans peccatum, ut possit subintrare iustitia sicuti & ipse primò mortuus est, & resurrexit tertia die. mortuus est propter peccata nostra, & resurrexit, propter iustificationē nostram. hoc est, per mortem soluit debitum nostrum & vt commemoramur effectus: per resurrectionem vero suam deduxit nos ad fructificationem per sanctam vitam ex ipsius vita Sacramentis tanquam canalibus deductam.

O Bone Deus, utinam etiam monumentum meum in die iudicij aperiat, ad exeundum in Sanctam ciuitatem Dei, Ierusalem supernam. Vt autem hoc fiat olim aperi Domine nunc & frange seras cordis mei, vt tibi pateat omni momento, fiat tibi monumentum semper nouum & mundum, vt in eo morari sit tibi delicia: inde odor fragrans vnguenti Spicati pistici exspiret: inde exilient cogitationes malæ, cōsurgant autem & floreat ibi omnis generis virtutum flores & fructus boni operis: vt tu bone Iesu in me, & ego in te maneam, crescam & viuam. Amen.

§. 136. Et multa corpora sanctorum qui dormierant surrexerunt. v. 52.

Causa, cur monumenta aperta sint fuit, vt inde multa corpora sanctorum, quorum animæ detinebantur captiue in inferioribus terræ partibus, limbo scilicet, exsoluto iam lytro per mortem Christi, redirent ad sua corpora & resurgerent ad annuntiandum Iudæis potissimum peccatum suum, Christi veri Dei & Messie veritatem & mortem, & resurrectionem, vt sicut ipsi potentia istius veri Dei & Messie surrexerint à mortuis, ita propria sua virtute ipse resurrexisset, vt sic ultra nec apud Iudæos nec Ethnicos vlla dubitatio de veri Dei & Messie aduentu morte, & resurrectione relinqueretur.

Scio Domine & firmiter teneo me resurrecturum, ut isti, cum corpore hoc, ad reddendam rationem, pro vt gessi siue bonum siue malum; da igitur gratiam, vt in corpore sancto resurgam sicut hi sancti, quos è limbo misisti recipere corpora sua, vt tuæ personæ veritatem, mortem & resurrectionem annuntiarent.

§. 137. Et exeuntes de monumentis post resurrectionem eius. v. 53.

Monumenta aperta sunt eo tempore quo Christi corpus pendeat adhuc in cruce in terrorem & signum maximi portenti futuri, vt in se redederent Iudæi & penitentiam agerent, & crederent Christum verum Dei filium esse mortuum, & resurrecturum. Sed nec prius corpora Sanctorum

è monumentis vitæ, exierunt & resurrexerunt, quam verus Messias Iesu Christus, qui mortuus fuerat in Cruce, & sepultus, resurgeret, ut esset primogenitus resurrectionis ex mortuis.

Domine Iesu, quidquid sum gratia tua sum, siue enim viuo, siue mortuo, aut quid aliud ago ex tua gratia & virtute id sum, quod sum, sum & operor, & spiro, cum igitur eadem gratia tua efficiente, sim aliquando de monumento meo exiturus ad diem Iudicij Magni, da obsecro gratiam, ut in præsentis vitæ per confessionem sinceram, tanquam resurrectionem primam libenter & crebro exeam de monumento conscientiarum mearum, ut sic merear partem in resurrectione secunda.

§. 237. *Venerunt in sanctam ciuitatem. v. 53.*

Haud dubie in primariam illam ciuitatem Ierusalem, ad quam ex varijs mundi partibus, per totum mundum iri solebat qui surrexerant sancti, conuenerint, ut annuntiarent Christi mortem & resurrectionem. sicut enim tenebræ vitæ fuerunt per totum orbem & terrarum motus magnus factus est, ut quisque sanctorum ei, ubi mortuus & sepultus fuerat, regioni esset quasi obles & testis gratiarum, tam in remissione peccatorum, quam iustificatione iam à Deo præstita ac porto præstanda. Idcirco statuo apud me magni facere Sanctos utpote à Deo adeo euectus, ut voluerit eos secum resurgere, colam igitur eos ut Dei magnos amicos.

Deus meus resurrectio mea, & vita, tu solus scis ubi moriar & quomodo moriar, obsecro igitur per mortem tuam & resurrectionem tuam, ut ita moriar, ut in die Iudicij resurgere queam cum sanctis tuis gloriosus, & cum iisdem ingredi in ciuitatem de qua gloriosa sunt dicta, cuius laceria est agnus Dei.

§. 238. *Et apparuerunt multis. v. 53.*

Commodissime multis apparuerunt, qui Ierusalem ciuitatem erant ingressi, utpote ciuitatem, in qua quasi mundus confluxerat, ubi & ex omni gente & natione habitabant, quibus se spectandos exhibebant, maxime vero notis & discipulis Iesu, alijsque Iudæis necdum ad Christum conuersis, ut eis fidem & resurrectionem Christi persuaderent, quasi eius testes & præcones, ut ex eorum resurrectione certiores redderentur de Christi resurrectione, cogitantes quod si hos suscitauit multo magis se ipsum resuscitauit.

Deus meus, miserere mei, ut & ego per gratiam tuam excitatus à peccatis, appaream his, quibuscum peccaui, conuersus, & eosdem ad penitentiam

nitentiam satragam pertrahere, docere & informare uti S. Bonifacius.

§. 239. *Centurio autem & qui cum eo erant custodientes Iesum. v. 54.*

Hic centurio erat cum sua cohorte in monte Caluarie destinatus per Pilatum, & Principes Iudeorum ut ab omni tumultu coerceret populum, & custodiret Iesum, donec mortuus in Cruce, & statutum esset de corpore quid ei esset faciendum. Verum hi miseri nescierunt primo quid custodirent, mox beati facti ab ipso, quam custodiebant, agnouerunt, dum se suo Centurione, indubie uno e Romanis, ad quos iam tum gratia Christo a Iudeis deflexit.

O Utinam & ego tantam curam haberem tui, mi Iesu, in bono, quantum hi Principes in malo, ut te custodirem, mecum semper in ore & corpore ferendo, ore laudando & benedicendo, corpore & corde tenendo & amando, & nunquam dimittereris a me vel per minimam displicentiam.

§. 240. *Viso terremoto & his qua fiebant timuerunt valde. v. 54.*

Cum viderunt tam milites quam Centurio tot miracula in caelo sursum & in terra deorsum, solis & lunae obscuraciones praeter ordinem pleno die, motum terrae, petrarum fragorem, timuerunt valde, ne forte a terra vel viui dehiscerentur, vel lapidibus obruerentur. Bene, Bene Posuit enim Deus tertorem, nobis in secundarium paedagogum quando Ienem Dei inspirationem detrectamus sequi. O quot homines ad frugem deduxit, salutaris timor!

Domine Iesu saepe video mirabilia in rerum natura prodigia & terribilia, tonitrua, tempestates, ventorum turbines, aquarum inundaciones, urbium euerisiones, tot bella & mutationes, mortes & insidias, merito igitur timeo te Domine bone Iesu, timore Sancto, sed & oro te timeant te omnes homines propter mirabilia tua.

§. 241. *Dicentes: Vere filius Dei erat iste. v. 54.*

Beati vos, qui post tot visa mirabilia, & terrores coacti tandem estis agnoscere verum Deum & Messiam, & confiteri cum alleueratione: *Vere filius Dei erat iste.* Sed & beati sunt qui simili modo exterriti, ad Dei agnitionem & confessionem pertingunt.

Vutinam & ego per timorem mihi incussum semper veniam ad confessionem, & confitear cum Centurione lingua & moribus, imò gratia Martyrij Dominum nostrum Iesum Christum.

§. 242. *Erant autem mulieres stantes a longe qua eum secuta fuerant. v. 55.*

Adducit hic Euangelista quasi testes huius tragœdiae & confessionis mulieres

mulieres quæ steterunt in monte Caluariæ licet à longe, & hanc tragediam viderunt & audierunt, & quæ in vita Christum Iesum secutæ fuerant, vt audirent verbum eius & miracula viderent, modo etiam vt & finem vite eius viderent, an verba vltima vite eius conuenirent: optima tes, quod in vita fideles Magistro, etiam in morte fideles perstitissis. stantes autem erant à longe, ob multitudinem armatorum, & confluentium virorum, ideo proprius accedere non commode poterant & præ verecundia & honestate muliebri melius à longe stabant, quam sese ingerebant, ut & ego verecundiam meæ personæ conuenientem semper retinere addiscam.

Domine etiam si non fuerim corpore præsens cum hisce mulieribus in monte Caluariæ ad videnda mirabilia hæc & miranda: at tamen etiam atque etiam rogo te piè Iesu maneant illa scripta in corde meo, vt ea mediter nocte atque die, & sic à longe non distantia affectus, sed solius temporis & loci, disunctus intervallo contempler tuam S. Passionem, maxime in Missæ sacrificio.

§. 243. *Ministrantes ei.* v. 55.

Non de vulgo fuere istæ mulieres, quæ de longè aspexerunt Domini exitum, sed eximie piæ & deuotæ, non solum aliqua pietate durante ad horam, sed assidua, & operibus, maxime liberalitatis, contestata. utpote quæ Christo in vita vsque ad mortè Crucis, ministrauerant, & omnè humanitatem. istæ cum B. V. Maria sunt Fundatrices status cælibis, status Virginialis, ac vidualis in Ecclesia Catholica celeberrimi, cuius professas, olim Diaconissas appellarunt, eo quod Sacerdotibus & Episcopis ad paramenta sacerorum texenda, lauandaque, item ad instructionem mulierum ac puellarum subseruirent.

Domine, doceor hic multa à tuo S. Euangelista. 1. beneficia aliorum describere & prædicare, peccata celare. 2. Triumphum gratiæ tuæ, quæ in sexu fragili cessantibus viris sese exerebat. 3. Ecclesiam Catholicam Romanam, vere esse eam quam tu fundasti verbo & exemplo. In hac enim sola viget professio Diaconissarum Virginum, & Viduarum ministrantium religioni, nuptias negligentium. Gratias tibi ago pro tuis doctrinis, da vt istæ perseuerent semper & opere compleantur assidue in tua Ecclesia.

§. 244. *Inter quas erat Maria Magdalena, & Maria Iacobi & Salome, & Iosiph Mater, & Mater filiorum Zebedai.* v. 57.

Vt posteritati constaret, quænam potissimum fuissent istæ piæ, fortes & deuotæ mulieres, quæ Christum & in vita & in morte secutæ ministrave-
eas,

rant, & statum sanctum calibatus inchoaverunt, inter alias istæ quinque speciatim nominantur, quarum major pars viduæ videntur fuisse, eæque notæ & probatæ vitæ, ut iuxta Apostoli Pauli doctrinam, ad statum Diaconissatum non nisi provectæ ætatis mulieres, quo ad prudentia dictat, eæque inculpatæ vitæ, admittantur. Et si enim Maria Magdalena inter eas nota omnimodum non caruit, eam tamen heroice in domo Simonis & alias expunxit.

Vtinam bone Jesu, nunquam Sacerdotes errent in delectu feminarum quas vel ad solitariam in claustro vitam, cum Maria, vel activam cum Martha admittent: utinam prudenter agant, cum iisdem & procedant in timore Dei, non sui commodi temporalis intuitu, ne vituperetur ministerium Dei, sed adjutorio earum honorificetur Ecclesia Christi, & ædificetur.

§. 245. *Cum autem sero esset venit quidam homo dives nomine Ioseph ab Arimathia quia & ipse discipulus erat Iesu. v. 57.*

Paulatim incipit se prodere efficacia mortis Christi, ecce enim Centurio, ecce milites confitentur, mulieres perseverant, accedit ad hos homo Dives, nobilis & Centurio, nuper timidus ad confitendum Christum, nunc audax & fortis: accedit ad Pilatum audacter pro mortuo, qui antea ne quidem domum Pilati invisere audebat pro vivo, & modo intrat, alloquitur Præsidem, petit corpus Iesu, insinuans aperte se esse amicum Iesu Christi, & eius discipulum, magni se facere, quem ille crucifixit &c.

Domine Iesu ista mutatio est de manu tua, non venit ex horto cordis humani talis flos, sed zizania. Veni ergo Domine Iesu, veni & operare etiam in nobis tam potenter ad suam gloriam, nostram salutem. Si negleximus mane venire ad te & cito, saltem serò advenire non pigeat. Tu Domine nos sero revertentes suscipe, & fac nobiscum signum in bono, ut videant qui oderunt nos & confundantur.

§. 246. *Hic accessit ad Pilatum.*

Accessit sane plenus fide & spe in Deo, quod sit futurus voti compos accessit & instinctu & motu Dei, ut peteret corpus Iesu, ne maneret in tanto Paschatis testeo in patibulo crucis in ignominiam & ludibrium, sed finito cursu redemptionis assequeretur promeritam gloriam. Libere accessit, quia vir erat in dignitate constitutus, dives & magnæ authoritatis, Senatorii ordinis & inter Principes: & forte à D. Virgine Maria Matre Iesu rogatus vel à Ioanne Apostolo, vel aliis Christi discipulis fuerit sollicitatus, ut pro dignitate sua, & reverentia Corporis Christi accederet ad Pilatum, & peteret corpus Crucifixum Iesu: facilius enim ipse poterat obtinere uti

X 3

Principis

Princeps & senatorij ordinis, quàm si vel mater Iesu vel quispiam discipulorum vel Christi consanguineorum, quorum maxima pars de populo erat, petivisset.

Domine cuius providentiæ non est numerus, Ecce dum mater tua, & discipuli tui solliciti sunt quomodo corpus tuum vel redimere vel recuperare possint, ut id honeste pro merito sepeliant, en adest homo & Iudæus & Princeps Iudæorum pro consolatione tristis matris tuæ & discipulorum tuorum, petit & obtinet corpus Iesu ad sepeliendum, Omnia Dei providentia! Per hanc igitur providentiam tuam, mi Deus, mihi adesse & succurrere opportunè digneris; maximè in mortis hora, quando rationem redditurus sum de omni actione mea, cogitatu, verbo & opere.

§. 247. *Et petit Corpus Iesu.*

Finis huius accessus Iosephi ab Arimathia erat, ut peteret corpus Iesu deponi de cruce, ad sepeliendum iuxta morem Iudæorum, qui solebant deponere corpora mortuorum in patibulis, tum alias ob maledictum, tum propter magnum Festum imminens Paschæ, quo ipse Ioseph usus est argumento apud Pilatum, ut facilius obtineret, non enim poterat vel propria autoritate vel Caiphæ Pontificis vel Senatus-Consulto quia ius gladii perdididerant, & Romanis iure belli & fisci Cæsarij concesserant, unde debebat ab ipso Pontio Pilato præside Romanorum eam licentiam deponendi corpus Iesu & sepeliendi obtinere: neque detinebat ipsum contumacia, quam alij Principes & Seniores Iudæorum intendebant, ne irent cum Pilato ad prætorium, sed charitas & amor in Christum superabat illum timorem, & sic mortuum honorare satagebat quem vivum coluerat.

Bone Iesu sic & ego curam mortuorum habeam ex charitate ad sepeliendum vel conducendum, ut exerceam opus misericordiæ, tuo doctus exemplo & huius Sancti viri ab Arimathia gratis & propter retributionem solam quam tu promissisti faventibus opera misericordiæ in die Iudicij: in quo dices; *Venite benedicti patris mei percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi.* Exerceam obsecro Domine ita misericordiam ut regnum promissum percipere merear cum hoc S. Iosepho & c. SS. Misericordiæ cultoribus. Amen.

§. 248. *Tunc Pilatus iussit reddi Corpus Iesu. v. 59.*

Ad petitionem tanti viri & Principis, & ob causas ab eodem allegatas iussit Pilatus

Pilatus reddi corpus Iesu Iosepho, qui non per alium, sed semetipsum curavit deponi, & afflictæ Matri Mariæ restituit corpus filij ut & cum ipsa terræ mandaret. Tantus amor & fervor erat in hoc homine Principe, ut pro charitate Dei & matris eius, non detrectare adire ipsum hominem gentilem Pilatum, & domum eius intrare contra morem Iudæorum, non attendens invidiam & oblocutiones Iudæorum, ex eo quod peteret, imo proprijs manibus deponeret corpus Iesu à Cruce, sed & portaret & sepeliret in proprio sepulchro recenter sibi præparato. Verè justitiam dilexit & æquitatem vidit vultus eius: sciebat namque quanti pretii & dignitatis esset hoc corpus deificatum, & quod per invidiam tradidissent morti contra omnem iustitiam Iudæi, ideoque & ipse cum Christo iusto iustus mori cupiens suscepit hunc amoris divini laborem, & iustitiæ opus contra Iudæorum machinationes & investivas omnes triumphator.

Domine Iesu, scio quod maiorem charitatem nemo habet, quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis, vel iustitia. Ecce hic dives & Princeps ex charitate corpus tuum à Cruce deponendi, & sepeliendi honorifice, exponit se periculo mortis & invidiæ Iudæorum, & Principum, & Seniorum ut tibi soli serviat & Matri pro iustitia, da quoque & mihi hanc gratiam ut in omni actione & occasione pro te & tua iustitia ignominiam pati imo mori non recusem.

§. 249. *Et accepto Corpore. v. 60.*

O quanto cum gaudio exultavit, quod dignus fuerit habere hoc sanctum Corpus illud tangere, deponere, reddere, afflictæ Matri, & id honorare & sepelire: Quâ festinatione illud deposuerit, ne per importunam Iudæorum & Principum invidiorum instantiam apud Pilatum sententia mutaretur! ô quot lacrimis amoris lavit hoc corpus Iesu inter deponendum, quot oscula fixerit salvificis illis vulneribus. Certabat in eo luctus & gaudium. Luctus ob crudelitatem exercitam; gaudium ob impetratam potestatem sepeliendi & honorandi corpus Iesu, modico tempore quo ipsum erat mansurum visibiliter in terris. O quot genu flexiones! quot adorationes ab astantibus exhibitas credemus! Quis non flevisset, si Christi matrem vidisset in tanto supplicio acceptantem à Cruce filium!

O domine fleam me peccatorè omni momento, fleam te iustum iudicem pro me patientem, Christi matrem fleam contristantem & dolentem, & quod sim causa tantæ crudelitatis.

§. 250. *Ioseph inuolvit illud in sindone munda. v. 59.*

Ioseph cognoscens quantus honor deberetur huic corpori, & quam
imma-

immaculatum, quamque Sanctum esset, quo nil sanctius sub cælo & mundius exstabat, accepit & attulit secum linteum pretiosum, candidum & novum, & inuoluit illud corpori Christi ad sepeliendum; indicando per hoc quam puri, quam candidi, quam sancti & immaculati esse debeant homines, qui Christi corpus in Eucharistia assumere intendunt, & quodammodo in se sepelire.

Væ igitur miseris illis qui conspurcant corpus vel animam suam peccatis, in quibus tamen illud benedictum corpus toties recipitur & quasi sepelitur, certe Domine Iesu non ibi in sindone munda, sed, pro pudor & dolor! in cloaca iacet fetidissima, & sordibus plena, & tamen non dedignaris ad nos venire & despectum illum perferre, ô charitas infinita!

Domine Iesu patientissime & mundissime, si unquam id à me quoque factum est doleo, & rogo veniam, petoq; abs te, qui solus potes mundare quem vis, munda cor & corpus meum, ut veniens ad me in S. Eucharistia toties delecteris habitare in me quasi in sindone munda.

§. 251. *Et posuit illud in monumento suo novo quod exciderat in petra. v. 60.*

Magnum signum reverentiæ & amoris erga Dominum quod post eius mortem ipse Princeps venerit ad sepulturam eius, deposuerit corpus è Cruce, illud ipsum involverit sindoni, ipsum portaverit ad sepulchrum & proprium cesserit excisum noviter in petra monumentum.

Domine, da mihi obsecro gratiam, ut eadem quotidie signum aliquod amoris tui erga proximos & propter te sive in vivos sive defunctos & sic quotidie præparem tibi sepulchrum noviter excisum in petra cordis mei, nam id verè petra est, & quidem durissima, nisi per te mollescat, ceterum Pharaonis indicat mihi quale sit sine te cor meum: quale illud fait, meum erit, si gratia tua deseruerit me. Ne igitur desere me, ne recede à me, sed quiesce in me, ut sit mihi salus à te.

§. 252. *Et advoluit saxum magnum ad ostium monumenti. v. 60.*

Prudenter advoluit saxum magnum Sanctus ille Iosaph monumenti ostio, ut illæsum custodiretur corpus Iesu, ne vel à bestiis laceretur, vel ab ipsis invidis Iudæis ignominia in ipso adhuc sepulchro afficeretur. advoluit autem quia propter magnitudinem & pondus portari non poterat. Id ipsum coaptavit ostio, ne leviter inde vel revolvi & deportari posset.

Mi Iesu, utinam ego imitarer prudentiam & studium huius Sancti, utinam mysticum saxum advolverem custodiæ cordis, nimirum constantiam, ut ubi tu semel intraveris & sepultus in eo fueris, inde nunquam possis

possis erui, aut tolli per malignorum suggestionem spirituum vel concupiscentiam carnis, vel oculorum, vel superbiam vitæ. Obsecro igitur bone Iesu, ut mecum semper sis, maneas, mecumq; opereris omnia ad tui solius maiorem gloriam. Amen.

§. 253. *Et abijt. v. 60.*

Absolute munere suo, quo ad sepulcrum Christi, sanctus ille Ioseph abiit de sepulchro tristis, quod non possit diutius commorari in loco sepulcræ & custodire ipsemet, ne quid mali accideret, donec videret resurgentem die tertia, relictis ad sepulchrum Domini Maria Magdalene & altera Maria, abijs autem ipse in Civitatem ut adverteret quid populus, quid scribæ & Pharisei dicerent de Christi sepultura, quid ultra machinarentur, & si quid mali putaretur, ipse averteret, abijsque in domum suam meditando jugiter ignominiam Christo innocenti factam, & injusticiam, acerbiter dolorum eius & mortis, expectans triduum resurrectionis.

Domine da mihi & hanc gratiam, ut tui singularem curam agam, ne offendaris ullo modo, aut ignominia honori tuo aduratur sive per me sive per alium, sed semper iugiter meditando præsens sim tibi sive in monte Calvariæ, sive sepulchro, sive alibi in terra, sive in cælo mirabilia & inscrutabilia beneficia tua, quorum non est numerus, expendendo mecum.

§. 254. *Erat autem ibi Maria Magdalene & altera Maria. v. 61.*

Abiens Ioseph reliquit ad sepulchrum Mariam Magdalenam & alteram Mariam nempe marrem Domini, quæ licet vidissent sepulchrum Dominum, & iam saxum advolutum magnum, attamen præ charitate erga Dominum, divelli à sepulchro non poterant donec reverentia militum adventantium pro custodia arcerentur, paratæ utique manere noctes & dies donec viderent resurgentem Iesum plenæ fide spe & charitate, quod etiam eadem ante omnes mortales paulo post promeruerunt.

Domine, tali amoris vinculo tecum uniri etiam me opto, ut à te nec nocte neque die cogitatione separet, donec veniat dies resurrectionis æternæ.

§. 255. *Sedentes contra sepulchrum. v. 61.*

Sedentes autem erant contra sepulchrum ea intentione, ut ipsæ custodirent, & essent testes ne quid mali vel ignominia fieret sepulchro aut Domino sepulto, eumque suis vigiliis honorarent, precibus, meditationibus, commentationibus pijs & devotis, fletibus & desideriis devotionis:

Y

unde

unde meruerunt videre primum resurgentem Dominum quia fuerunt perseverantes apud Dominum.

Domine ista considerans oro ut sedeam ad sepulchrum tuum cum hisce duabus devotis fœminis flens & gemens, quod te amiserim aliquando per peccatum. Sed & expectem resurrectionem tuam in corde meo qua eluceas iterum animæ meæ, & revertar ad pristinum innocentiae statum, & salutis, nec unquam quiescam donec tecum in gratiam redierim.

§. 256. *Altera autem die qua erat post Parasceven. v. 62.*

Dies altera post Parasceven est dies Sabbathi & quidem isto anno Dies solemnissimus Paschæ, in qua feriari debebant juxta legem Moysis Judæi, neque convenire ad judicium; judiciales enim causæ prohibebantur festivis diebus, maximè tali festo. Sed tanta erat invidia, & odium in Christi personam etiam post mortem, ut cogitarent & consilium inirent, quomodo etiam post ignominiosissimam mortem crucis, Christo ignominiam inferrent, inierunt ergo Consilium, ut occluderetur Christi sepulchrum taliter ne memoria eius ultra haberetur. nec deerat eis indignatio, quod Pilatus corpus eius sepeliendum dedisset Josepho ab Arimathea: maluissent ut etiam in die sancto Paschæ (contra tamen ipsorum consuetudinem) ignominiosissime adhuc pependisset in cruce inglorium & despectum toti mundo.

O Domine custodiam ego omni tempore vitæ meæ sabbatha & dies festos ab Ecclesia celebrari institutos, nec quidquam in ijs faciam aut tractem quod non cedat ad tui gloriam & proximi utilitatem: minime vero cogitem facere peccatum aut iniquum consilium de proximo lædendo vel circumveniando, uti pertinaces isti Judæi fecerunt.

§. 257. *Convenerunt Principes Sacerdosum & Pharisei ad Pilatum. v. 62.*

Convenerunt in die sancto Sabbathi, non nominat clare Sabbathum Evangelista, sed dicit, *altera die post Parasceve*, eo quod his de quibus loquitur non erat Sabbathum seu requies iuxta legem ipsorum, sed dies inquietudinis, dies mali consilij, dies ulterioris persecutionis & odij in Christum & discipulos, turebant enim instar rabidorum contra Iesum, & S. Iosephum & Nicodemum quod tam honorifice sepelivissent corpus eius; ideoque non curabant etiam transgredi præceptum de Sabbatho sanctificando positum. nefas erat illis tractare cum gentilibus, nefas ingredi prætorium aut domum Pilati gentilis in tanto festo & adeò per Moysen comendato: sed, ô hypocrisis! ut nocere possint, & nomē Christi à terris abolere, non curant prælivore transgredi sabbatum & tractare prohibita, alloqui gentilem &

intra-

intrare domum eius & hoc faciunt illi ipsi qui nolebant ut Christus verbo aliquo hominem in sabbato sanaret. O iterum hypocritin! O Pharisæismum!

Mansuetissime Iesu, *Gens hac sine consilio est sine prudentia utinam scaperent & intelligerent ac novissima providerent*: Tu certè Domine prædicasti animam propriam odio habendam esse, proximum diligendum, & illi faciendum bene: illi vero perverso consilio abeunt in reprobum sensum, ardentissime amantes vitam, & honorem, & carnem suam, & odio habentes honorem tuum, & carnem tuam & vitam tuam, qui tamen es vita æterna. O bone Iesu, ne me permittas unquam in huiusmodi hypocritin devenire, ut quod verbis damno, opere expleam; & quod in aliis damnare debeo in me incastigatum dimittam.

§. 258. *Dicentes: Domine, recordati sumus quod seductor ille dixit. v. 63.*

Principes Iudæorum ita in Christum exacerbati erant, ut flammam livoris & invidiæ intus conservare non valerēt quin erumperet, etiam post ignominiosissimam mortem, licet non ignorarent ipsum Christum fuisse innocentissimum, vitam sanctissimum & divinum, omne bonum & docuisse & præstitisse ut probant verba eius & miracula. Video, quo modo ipsa peccata peccatores suos torqueant, & quam nullam eis dent requiem, imo quomodo eos deprimant. nam, ecce, hi qui pridie non habebant Regem vel Dominum nisi Cæsarem nunc ipsum Pilatum crudelem ipsis, coguntur vocare Dominum, & cuius corpus pridie occiderant, eius nunc verba timere. O labor peccatorum! quam es durus!

OIesu, bone seductor, qui à peccatorum onere & tyrannide dæmonis seducis homines ad requiem & vitam æternam deduc me in terra mandatorum tuorum, doce me facere voluntatem tuam, qui es vera via & vita, ne abeirem à te sicut hi malevoli, homines pertinaces, qui poluerunt sicut adamantem faciem suam, & allueverunt repugnare melle dulcioribus misericordiis tuis & doctrinæ, ideo non intrabunt in requiem gloriæ tuæ.

§. 259. *Post tres dies resurgam. v. 63.*

Audierant invidi & dolosi Principes Christum dicentem: *Sicuti Ionas fuit in ventre ceti tribus diebus & noctibus, ita erit filius Dei in sinu terra: & hoc signum erat ipsis datum quando signū petebant à Iesu vel è cælo sursum vel in terra deorsum. Forte etiā rumore inaudierant Apostolis dictum fuisse: Ecce ascendimus Ierosolymā & filius hominis tradetur & crucifigetur, & tertia die resurget.* Hæc aliaque indubie scrutatores isti audierant & ideo timebant ne poste-

riora sua consilia efficerentur ipsis peiora prioribus & ideo vel impedire conabantur eius resurrectionem per custodiam sepulchri, à militibus & sigillationem & oclusionem rimarum. Sed eo ipso fecerunt resurrectionem eius multo magis testatam ô stulti, & tardi corde! quodcunque apparatus vobis in remedium vertitur in exitium, & quod Christo paratis in probrum proficit illi in auctoramentum. Sed & in hoc fatui fuistis quod ipsimet sepulchrum tam modico tempore non custodistis, qui scitis milites pecunia posse corrumpi, uti etiam ipsi corrupistis.

O Deus, quam cæcus & insanus est omnis peccator! videns non videt, & audiens non audit. damno igitur peccata, damno passiones malas, credo tibi subijcio me tibi, tu obsecro da gratiam, ut quod credo impleam, & eodem fruatur gloriosus in die iudicij &c.

§. 260. *Iube ergo custodiri sepulchrum. v. 64.*

Qui sunt isti, qui hoc dicunt? Illi qui onera gravia imponunt humeris hominum & digito nolunt ea levare. Illi dicunt: Iube custodiri. ô versutos ô generationem malam! dicitis Pilato Domine, & eum altero verbo in periculo & probro collocatis, ut quicquid ex ea custodia evenerit, vos periculo eximatis, & dicatis: Pilatus fecit, ipse custodes posuit &c. Sed si virtute divina excitabatur, an ne potentia humana poterit ei resistere vel impedire ut non resurgat? si divina virtute non resurgat, ipsummet non comparere vivum sufficienter, quod optatis, arguet, nempe eum non resurrexisse. ô igitur cæci duces & cæcorum doctores, fatui Principes.

Domine Iesux æternæ gloriæ, Iudæi petunt te custodire, ne resurgas & valde stulte hoc petunt, & stultiora adhibent remedia suo timori. plene video, nisi cum homine sit tua sapientia, quod vane laboret, vane acquirat, vane custodiat. Ego peto à te custodiri Domine, ideo, ecce, aperio tibi cor meum, ut ibi locum custodiæ habeas & quiescas, mecumque maneat & labores ut nihil agam, dicam vel cogitem, nisi quod cedat ad maiorem tui gloriam & ad meam totiusque populi Christiani salutem.

§. 261. *Ne forte veniant discipuli eius & furentur eum. v. 64.*

Ut fatuitatem suam Principes illi palliarent aliquo prudentiæ velo, dignum patella sua confinxerunt operculum, scilicet ne discipuli furentur eum. Frivole sane, nam venient discipuli ut furentur eum mortuum quem vivum deseruerunt? ad quid ô Iudæi furabuntur discipuli corpus Iesu, quod iam à Pilato publicè impetratum & acceperunt? an ut honorem alium exhibeant sepulturæ, quam habuit? minime gentium, alii pauperes sunt, hi omnia reliquerunt propter hunc magistrum suum, qui ipsos docuit non furari:

furari: alij diuites, & hi iam eum acceperunt & condierunt, uti voluerunt. Vide quomodo peccatores semel in reprobum sensum prolapsi, semper peius prolabantur.

Domine iesu, timent peccatores ne furto Corpus tuum auferatur è sepulchro, sed errant in inuio, & non in via. nam hoc ipso confitentur, tuum Corpus esse Sanctius quid, quam aliorum corpora. hæc enim filij, parentes, coniuges, amici, affines & consanguinei, efferunt, eijciunt, etiam magnis adhibitis impensis, ut illis careant: Iudæi autem isti fatentur tuum ab amicis tuis quæri, & è sepulchro efferri, rapi, aut saltem furto tolli. Magna profecto est hæc attestatio tuæ sanctitatis, magnum reliquiarum Sanctarum colendarum testimonium. Quando Iudæi impedire conantur ne à discipulis colantur.

§. 262. *Et dicant plebi: surrexit à mortuis, v. 64.*

Alius timor fatuus Iudæorum hic comparet: Timent enim, quod qui resurrectionem sui Magistrum non credunt, & conuicti credere detrectant: sint dicturi: quod resurrecterit: O iterum imo centies stulti: istane est sapientia huius sæculi? Apage. Nam si, uti timetis, isti furarentur tuum magistrum, & dicerent eum resurrectisse; & non probarent ipsum viuere aut ostenderent, quomodo possent dicere sine explosione eum viuere, & surrexisse, qui non uiueret. Sed & quid prodesset ipsis dicere & irrideri. Friuola igitur sunt omnia quæ tentatis consilia, quia à Deo sunt, à quo solo procedit omne bonum.

O Domine Iesu verax & iuste in omnibus, da gratiam hanc mihi, ne superfluous timor & inanis animum meum occupet vnquam, aut sim sollicitus circa ea quæ ad rem & ad gloriam tuam non spectant, sed timeam te solum offendere, ne incurram in tam insanas hominum cogitationes.

§. 263. *Et erit novissimus error peior priore, v. 64.*

Verum dicitis, o Iudæorum Principes & in lege doctissimi, nouissimus error vester est continuo peior priore primum gloriam vestram dilexistis & quæsiuistis, & cum videretis Christum gloriosorem esse vobis eidem inuidistis; ex inuidia eum & cuncta eius opera fugillastis, & cum sapientiæ eius non possent resistere, nec vere neo fide agendo, accusastis falso, & iniuste occidistis; occisi gloriam etiam sepelire voluistis: sed in his omnibus semper eum magis exaltastis, adeo ut peruenerit ad dextram virtutis Dei, & nomen eius propagatum sit, ad fines orbis terrarum. Quid ad hoc dicere potestis aliud, quam: Ergo errauimus & nouissimus error factus est priore peior?

Yy 3

Domine

Domine Iesu, ubi tu es ibi error non est. omnia enim in sapientia ordine & mensura facis quæ facis & fecisti: non ita Iudæi, non gentiles, non Mahometani, non denique Hæretici & Schismatici faciunt. Semper hierant corde: & nouissimus illorum error semper eis fit & nascitur priore peior. Paret hoc ex ipsismet Lutheranorum actis, patet ex Calvinistarum attemptatis. Benedictuses tu Domine, qui longe alio spiritu tuo Ecclesiam Catholicam regis, quam isti. Etsi enim persecutiones graues & insidias patitur tua Ecclesia sancta, illa tamen magis per has ipsas glorificatur, non infatuatur. Nuper cepit tentare ecclesiam falsa doctrina nomine Episcopi supposita, luctata est X. annos, cum falsis fratribus, gloriose vicit, duce Innocentio X. uti alias sub eius prædecessoribus, & potro sub eo qui nunc nos ducit Alexandro VII. vincet.

§. 264. *Ait illis Pilatus: Habetis custodiam, ite & custodite sicut scitis. v. 65.*

Quasi diceret: Ecce manipulus militum præsto est, ite, facite; vel o Principes, militem stipendio ciuitatis si habetis bene est, ego Romanus non sum ita fatuus, uti vos: ego nolo ad id applicare militem Romanum, vt custodiant mortuum.

Domine Iesu Christe verum est verbum tuum quod peccatores commanducant linguas suas; ecce Iudæi & Pilatus rei mortis tuæ, ipsi commanducant se: se mutuo affligunt, se mutuo subsannant, sibi detrahunt, sibi inuicem nocent; mutuo gaudent de malis suis; sed non ita spiritus tuus operatur. iste facit, vt agnus accubet cum lupo, & ovis cum leone. Spiritus tuus efficit gaudium, pacem, caritatem, patientiam, prudentiam & dona, in quibus omnibus benedico te, quia istis ditas populum tuum quem elegisti, extra quem qui sunt, ecce isti commanducant se.

§. 265. *Illi autem abeuntes munierunt sepulchrum. v. 66.*

Illi scilicet Iudæorum Principes accepta potestate à præside dicente: Ite, custodite cum applausu quasi certi de victoria super Christo excogitant alium modum quo Christum mortuum & in sepulchro clausum detinere valeant: quid ergo moluntur? muniunt sepulchrum custodibus circumcirca armatis, quasi Christi potentia vel non posset vel non auderet perfringere obices & ianuis clausis exire, spectantibus etiam & renitentibus militibus, & quidem cum gloria & triumpho. O cæci! Ite nunc & custodite quem antea reprobauistis & extra ciuitatem eiecistis. Frustra. Sagittæ paruulorum factæ sunt plagæ eorum.

Amantissime Iesu malitiose increduli Principes laborant vt tuam resurrectionem impediunt, vnde quaque enim ponunt custodiam ad tuum sepulchrum,

sepulchrum; ne inde vel furto tolli vel exire ipse possis, ego verò credo omnipotentiam tuam & amore tui illectus aliter cupio te in sepulchro manere, nempe cordis mei, & rogo te piissime ne inde vel exire velis vel cogaris, ideo studebo munire omni custodia cor meum, & undique vallare virtutibus, Tu succurre, tu iuua, tu da gratiam adhæc obsecro, vt nunquam cor meum vel deserere velis vel elongari ab ipso Deus meus.

§. 266. *Signantes lapidem cum custodibus. v. 66.*

Vt igitur nulla remaneret suspitio vel occasio suffurandi corpus Iesu siue per milites custodientes, siue per discipulos Christi, ad mōtum lapidem grandē ad ostium monumenti sigillo ciuitatis vel senatus & manibus quidem proprijs munierunt, & apposuerunt custodiam militum præcipientes vt vigilarent diu noctuque nec permitterent vlli accessum.

Cæci! sicine putatis infringere potestatem & virtutem diuinam, vt lapide sigillato non possit operari quando voluerit? dixit ille & facta sunt omnia, dixit fiat lux & facta est, fiat firmamentum & stellæ, & omnes creaturarum species, & factæ sunt ad verbum eius, & non creditis, quod ad verbum eius, aut voluntatem solum hic lapis resulter, & locum dabit creatori suo resurgenti; aut non creditis illum, per quem omnia sunt, non habere virtutem se excitandi à morte? in cuius ergo virtute excitauit Lazarum quadriduanum & iam fœtentem? potuit ipse in alio exercere suam virtutem, in se non poterit? Erratis, nonne dixit tertia die resurgam, ad quid ergo custodiam ponitis, & lapide sigillato impedire conamini eius resurrectionem; nolite in eum finem sic eum custodire, male etenim sic custoditis, & contra omnia potentem frustra laboratis.

Bone Iesu malitiose te custodire cupiunt Iudæi, ego sincero mentis affectu cupio te & bene custodire in sepulchro cordis mei primum præsentem per gratiam iustificantem, deinde specialissimè per Sanctæ Eucharistiæ participationem, denique per gloriæ concessionem post hanc vitam, quis mihi dabit tale sigillum & gratiam vt semel positum in corde meo sic te custodiam, vt inde exire non possis; sed maneat æternum? Nemo Domine nisi tu qui solus potes: pone ergo te vt signaculum super cor meum.

RESURRECTIO DOMINI N. I.

Christi secundum Matthæum.

§. 267. *Vespere autem Sabbathi que lucefcit in prima Sabbathi. v. 1.*

Quid Euangelista per tempus vesperearum Sabbathi indicare voluit? nisi quod vespere Sabbathi hoc est iam præterito Sabbatho Paschalis festi,

festi, quod nil operari nequidem lugere solemniter licebat, aut emere &c. inceperint statim piæ illæ matronæ se præparare ad visitandum Christi sepulchrum unaquæque iuxta fidem suam, & amoris erga Dominum perfectionem: nam aliquæ excellentiori fide prædita uti B. V. Maria, & uti ex textu apparet, Maria illa Magdalena, de qua VII. dæmonia eiecerat olim Dominus, certæ de Resurrectione nulla aromata appararunt; aliæ vero ad unguendum, quem putauerant, uti cæteros mortales defunctum, aromata compararunt, ut sic statim mane sequente post Sabbatum duplex, seu post Sabbata (nam & hebdomadariū eodem die Sabbatum fuerat, & simul Paschæ solemnitas) venientes non vacuæ, vngerent Iesum casu quo daretur accessus ad corpus. ô fides! ô amor! ô diligentia Deo grauißima, & multis modis sed diuersis iuxta perfectionem diuersam remuneranda!

A Manrissime Iesu quod illæ piæ Matronæ intenderunt & fecerunt, da & mihi hanc gratiam obsecro ut & ego spiritualiter idem intendam & faciam hoc vespere Sabbathi scilicet quamdiu in his mundi tenebris vector, antequam luceat prima dies Sabbathi æterni siue lucifer ille æternus oriatur fac ut me præparem sedulo comparâdo varia virtutum aromata ne vacuus operum bonorum ad te accedam te sole lucente in die resurrectionis, ut & tunc bonus odor appaream ante te, exemplo, vita, moribus in quibus hæcenus (cheu prò pudor & dolor!) comparando parum laboraui.

§. 268. *Venit Maria Magdalena & altera Maria videre sepulchrum. v. 1.*

Quid igitur factum est isto vespere, sequente magnum illud sabbatum? primò duæ fide excellentissimæ personæ inducuntur vna peccatrix olim & obnoxia Dæmoni, altera plane libera à peccato & iugo Diaboli: Maria scilicet Magdalene, & altera Maria de quibus narrat Matthæus, quod venerint mane videre sepulchrum. Pulcherrime, videre sepulchrum ut fide harum indicet quæ veniunt, non ad unguendum sed videndum, euacuatum potius quam obfirmatum monumentum, pulcherrime etiam mulieres inducuntur, ne si Viri primo venissent, ab his furatum corpus suspicio probabilis posset suboriri. quam ob causam autem dicat Evangelista in singulari numero, venit, cum tamen duæ venerint, & sero siue vespere, mysterio non caret Theologico, ut propter quam, tamquam peccatricem erat mortuus, propter eandem etiam resurgere indicaretur, & sero venit ad veniam, que maturè cucurrerat ad culpam, contendit rapere de morte vitam, quæ de vita rapuerat mortem.

Quis

Quis dabit vt ita veniam ad te Deus meus, sicut hæc Magdalena, vt omni tempore contendam rapere de morte vitam, qui de vita rapietiam maturè mortem.

§. 269. *Et Altera Maria. v. 1.*

Quænam autem fuit hæc altera illa Maria, cuius nomen Matthæus silentio præterit? opinor fuisse Mariam Matrem Christi quæ ex desiderio videndi & salutandi filium cum Maria Magdalena iuit versus sepulchrum summo mane cum iam secunda vespera Sabbati Magni ante dicti transisset, imò adhuc tenebræ essent in horizonte Ierosolymorum, harum tenebrarum ramen nulla hic fit mentio, quia quæ veniebant fidei luce non carebant: Et sic verè primo occurrerit eis, & se præsentauerit filius & Matri, & Magdalene simul: Maximè eum dicat Theophilus quod aliæ fuerint mulieres quæ à Matthæo, aliæ quæ à Marco describuntur: cui etiam cū aliorum Patrum sententia, tanquam aptissimæ ad Resurrectionis historiam intelligendam insisto.

Domine agnosco S. matris Ecclesiæ Catholicæ sapientiam à Spiritu S. doctæ, quæ semper tenuit te primo omnium matri tuæ apparuisse, & nihilominus teste S. Marco etiam primo apparuisse S. Mariæ Magdalene. Ecce vtrique verù est docente S. Matthæo modum. O si & ego sim diligens, vt te quæram, omni tempore, manè, diluculo, meridie & vesperi adiuuante, & comitante B. M. V. Matre tua ut & tecum sim omni tempore, & conuerfer mente, nulli parcens labori vt te inueniam, & honorem. O me felicem si illa comite semel perfecte te inuenero, tenuero, honorauero omnibus abiectis creaturis.

§. 270. *Et Ecce terra motus factus est magnus. v. 2.*

Dum irent videre sepulchrum duæ hæc mulieres fide plenæ ecce subito fit Resurrectio Domini & oritur magnus terræ motus, & vt terræ motus fuit quando Christus expirauit in signum tristitiæ; ita modo cum resumeret Corpus eius sacrum spiritum vitæ, terram contingebat moueri, in signum lætitiæ: Nolite terreri piæ Matronæ, progredimini, fidite Deo, ipse author est vitæ, quod dixit, efficiet, dixit enim post tres dies resurgam, tertia iam dies est, ergo resurrectionis dies & lætitiæ vniuersi, non tristitiæ, quia terra cum exultatione reddit Christum redemptorem suum mundo quem absconderat. Principum ingressus in urbem honoratur explosione tormenti, & fit motus modici aëris; at Christus Princeps orbis honoratur commotione vniuersi.

O Iesu mundi redemptor, Princeps Regum terræ, domitor inferni, re-
dux de barathro, Triumphator mortis &c. gratulor & gaudeo, quod

Z

tantus

tantus tibi simul pro me redempto honor est impensus, ut terrarum orbis tremeret te iterum cum Victoria redeunte in mundum.

§. 271. *Angelus enim Domini descendit de celo. v. 2.*

Si vnus Angelus tam fortis ac potens est ut eius descensu è cælo moueatur terræ pondus immensum habens in ambitu solo circulum 5400. miliarium Germanicorum, & in transitu ad medium centrum 859. mill. Germanica! quid non legiones Angelorum efficient! sed fuerit iste motus immediatè à Deo productus, tamquam miraculum cui impares sint Angeli, ni hilominus habes hic anima mea, quod utiliter capias. nam si Dominus resurgens & lætus sic toti quasi mundo terrorem incutiat, quantus igitur tremor est futurus quando Christus Iudex est venturus? cum quo non vnus Angelus sed tot millia Angelorum & sanctorum descendunt è cælo, & ex omni parte mundi audietur tuba, clamans, surgite mortui venite ad iudicium: ô quanta concussio terræ! quanta turbatio! quantus terror tunc erit! Horresco.

I Deo precor mi Domine Deus terribilis & potens & misericors ut me ad terribile id iudicium in tempore præparem, da gratiam ut semper & ubique in mente verferur is terror, ut vel sic à peccatis præseruet, & tandem in extrema illa anxietate inueniat securus, tibi acceptus, purus, paratus tecum intrare in gloriam tuam.

§. 272. *Et accedens reuoluit lapidem. v. 2.*

Dum Christus resurgit, illicò Angeli adsunt in ministerium Domini & vnus ut ostenderet militibus simul & mulieribus Christum, quem tanto amore illæ quærebant, isti seruabant, resurrexisse propria virtute etiam obsecrato adhuc per lapidem sepulchro, accessit sepulchrum videntibus mulieribus & reuoluit lapidem illum grandem à sepulchri ostio, ut testes resurrectionis Christi certo videre omnia & intrare sepulchrum sine obstaculo, & alijs sine vlla hæsitacione vel dubitatione possent nuntiare veritatem.

Domine Deus, gaudeo quidem de tua gloria & Angelorum ministerio, sed interim etiam sum sollicitus de me, idcirco oro te ut quando existi à me, quia homo peccator sum, mittas quoque Angelum sanctum tuum concionatores, libros pios, instinctus Sanctos, confessarium prudentem qui referat oclusum & obduratum cor meum ut recipiam pœnitentiam, agnoscam & intelligam peccata mea, & in tempore ea cum dolore cordis confitear ut is testis resurrectionis meæ & vitæ emendationis esse possit in die illa terribili resurrectionis vniuersalis.

§. 273. *Et*

§. 273. *Et sedebat super eum. v. 2.*

Indicando quod sicut ille iam quiesceret sedens, ita Christum Dominum iam vivere in æterna requie gloriosum post suam resurrectionem, nõ amplius vel in minimo passibilem sed securum. Item stabilitam esse pacem inter Deum & hominem, iam cælum apertum, iam victum generis humani hostem infentissimum, iam sigillum mortis & chirographum æternæ perditionis esse reflexum, & sanguine Christi deletum.

Benedictus sit igitur Deus Israel, qui fecit nobiscum hanc misericordiam: gloria insuper & honor & gratiarum actio viuenti in sæcula sæculorum. Amen. Nam tales voces lætitiæ & cantica tunc in omni illo monte circa sepulchrum Domini personasse mihi persuadeo (ex cap. 5. Apocalypsis S. Ioannis) impensas tibi Domine, ab Angelis omnibus, & ijs hominibus sanctis, qui tecum à mortuis resurgere digni visi fuerunt.

§. 274. *Erat autem aspectus eius sicut fulgur. v. 3.*

Descriptio est hic Angeli sedentis ad sepulchrum imprimis quod fuerit sicut fulgur lucidus, & agilis, terribilis custodibus, vt transitus liberior daretur aduentantibus mulieribus Sanctis. Lucidus, tum vt mortis tenebras, quas Luna lucens non satis dispellebat repelleret tum vt cognosceretur non esse Angelus Satanæ & deceptoris, sed bonus missus ad manifestanda opera lucis & resurrectionis Iesu Christi vt & fidem ei haberent nuntianti, & simul aduenientes pulchro suo aspectu, & admirabili voce lætificaret.

Domine Deus meus quis dabit mihi illam gratiam vt ita te quæram semper vt merear moriens videre Angelum sanctum Dei vel custodem vel alios sanctos in facie lucida mecum, vt inde Dæmones terreatur & fugiant, ego vero lætificatus & spe plenus bona migrem ex hoc mundo, Angelo vel sanctis me comitantibus, sedeant igitur hi sancti tui ministri obsecro in Sponda lætuli doloris mei, & mecum sint in die excedentis animæ meæ.

§. 275. *Et vestimentum eius sicut nix. v. 3.*

Altera descriptio Angeli fuit à vestimentis eius quæ fuerunt alba sicut nix, vt & inde cognoscerent esse Angelum bonum vt & cum fiducia eum intuerentur, & luce eius adiuvante intrarent sepulchrum, fidem firmarent, relicta linteamina Christi inspicerent, & in posterum Angelorum pingendorum ratio fundaretur.

Domine vbi tu es vel tui ministri ibi semper lumen est, & claritas, & obscuritas nulla ideo obsecro mecum per ministros tuos, qui me doceant, foueant

foucant, illuminent, vt viuam semper in claritate tua cum ijs siue in cœlis siue terris. Gaudeo autem me in illa esse Ecclesia quæ lucem & fulgorem habet posita super candelabrum, vel supra montem, quæ non est inuisibilis, ut Reformata, sed semper fulget vt sol in universo.

§. 276. *Præ timore autem eius exterriti sunt custodes. v. 4.*

Quare exterriti sunt custodes? ob fulgurantem scilicet faciem Angeli, ob albedinem vestium, ob viuentem in sepulchro visum, in quo mortuus custodiebatur, ob mirandam claritatem vbi plena esse debebat obscuritas. bene igitur præ timore exterriti sunt, & expergefati custodes ob terræ motum insuper & petræ & sigilli refectionem miraculam, vt iam testes velint nolint esse debeant veritatis de resurrectione Iesu Christi, ipsi qui mortuum custodire non valuerunt.

Domine Iesu non ego te mortuum, sed viuum custodiam semper in corde meo per gratiam, Angeli candor illic illuceat, vt inimici custodes qui malitiose me circumstant, & vigilat vt me perdant, exterriti fugiant semper & fiant sicut mortui sine viribus vt hi milites.

§. 277. *Facti sunt velut mortui. v. 4.*

Nescientes scilicet quid dicerent præ stupore visis tot mirabilibus quod homo mortuus propria virtute viuus exurgeret, clausis & obsecatis portis, ipsis in excubijs existentibus, nec contradicere aut impedire valentibus, nec quidem loqui ob illum admirabilem triumphum victoriæ, & splendorem, tot millibus Angelorum cohortibus concomitantibus, sibi solum timentes ne vel ab ipso resurgente punirentur vel ab ipso præside de mala custodia.

Domine Iesu redemptor meus inter tua in me quotidiana miracula, & misericordias sum pro dolor etiam ego sæpe quasi mortuus, vnde mihi irascor de mea erga te magna ingratitude, peccatis quotidianis multis & grauibus, & quod præcepta tua tam parui faciam. Cum igitur vel mortuus sim, tu solus potes me resuscitare, da igitur gratiam vt ex hac hora ex morte animæ resurgam nunquam in ea moriturus, vt merear te resurgentem & gloriosum semel videre in cœlis, & æternum iubilante voce exaltare & glorificare in cœlis.

§. 278. *Respondens autem Angelus dixit mulieribus. v. 5.*

Dum vigiles quasi mortui iacerent præ confusione, vt nec officio militis amplius fungi possent, vel interrogare aduentantes mulieres de tessera vel simbolo, vel causa aduentus, vel arcere à sepulchro armis, vel Angelum interrogare qua potestate & audacia reuolueret lapidem ab ostio monumenti.

menti signatum sigillo Principum Iudæorum: sed ad cuncta filerent videntes quidem sed metu torpentes & resoluti viventes, locutus est Angelus mulieribus venientibus videre sepulchrum, & cernentibus vigiles, & dixit, nolite timere: & alia pietatis & humanitatis officia eis monstravit.

Domine dum sedulæ, & piæ mulieres te quærunt, solatium & auxilium eis præsto fuit, quamprimum. Angelus enim tuus eas eripui ex omni timore & angustia ob pietatis earum merita & intentionem. Da mihi & hanc gratiam ut te quæram semper & ubique tali intentione sicut hæc mulieres, ut & te inveniam aut Angelum Domini qui me ab omni timore & angustia liberet, etiam sempiterna.

§. 279. *Nolite timere vos, v. 5.*

Quare Angele Dei non timebunt mulieres cum accedunt vigilias nocturnas militum & quidem extra urbem, & forte ignaræ quod illic essent dispositi custodes? non enim habent tesseram, agitur de honore & vita ipsarum? an non vigiles sine tessera accedentes occidere possunt? &c. Quid igitur dicis nolite timere vos. Habent tesseram (Surrexit Dominus) ad hanc tesseram vigiles facti sunt velut mortui, & ideo nec amplius vigiles, sed viles. Hinc audacter accedere iussæ sunt piæ mulieres, & sine timore esse, Dominus enim sua resurrectione vicit omnes vigiles tenebrarum & patronos earum diabolus scilicet peccatum, mundum & carnem.

Domine inimici mundus, caro, diabolus, peccatū, Ecce circumdant me undique vigilantes super actus meos, ac moventes me ad te deserendum, se autem sequendum. Hinc in angustia sum & timore volens te quærere, mitte igitur etiam Angelum tuum sanctum in occursum mihi qui me illuminatione sua quoque illuminet, & acclamet: noli timere, per gratiam Dei securus perge; veni ad Christum Dominum. Ita fiat obsecro mi Iesu.

§. 270. *Scio enim quod Iesum qui crucifixus est quæritis. v. 5.*

Scio ait, non quidem ex me, aut mea natura, occulta cordium, sed tanquã legatus Dei cui soli omne cor patet & omne loquitur secretum, Iesum qui crucifixus est quæritis non in malum sed in bonum, ut eum adoretis, honoretis, salutetis primæ, ideoque adsum legatus Dei, ut vos suscipiam eius vice, impedimenta & timorem à vobis auferam ut libere pro vestra devotione & intentione adveniat, sepulchrum videatis primæ, mysteria & rei veritatem in resurrectione Christi agnoscatis.

Z 3

Domi-

Domine qui nosti omnia & quem nihil potest latere, respice quoque ad meam intentionem in te quærendo, & si quid est quod displicet in ea, mitte auxilium ab alto à quo corrigatur, & ad finem perfectum dirigatur ad tibi scilicet serviendum & te videndum.

§. 281. *Non est hic surrexit enim sicut dixit. v. 6.*

Ne igitur putarent sanctæ mulieres videntes tanto in splendore Angelum sedentem ad sepulchrum, ipsum esse Jesum quem quærent, & sic ipsum adorarent adoratione latræ, quæ soli Deo debetur, sed sola dulz quæ SS. & hominibus etiam dari potest, prævenit ipsas & dixit, Non est hic, scilicet Jesus Christus quem vos quæritis adorare, neque ego sum Jesus sed eius minister, itaque cavete ne me adoratione indebita adoretis, sed Christum qui surrexit sicut dixit, & hinc abiit in Galilæam, adorare illa suprema adoratione.

Domine in omnibus tuis ministris agnosco mirabilem humilitatem non gloriæ propriæ quæstum, sed tuam ubique & in omnibus: contra in omnibus infidelibus, hæreticis & impiis etiam Catholicis, miram adverto ambitionem, & arrogantiam, ita ut vel inde dignosci possint. Itaque Domine Deus opto ex animo esse tuus minister, & quis dabit mihi hanc gratiam ut sic in omnibus quæram gloriæ tuam semper, & nunquam meam, nisi tu Deus qui es ipsum humilitatis exemplar, da quod placitum tibi est, placitum namque tibi est habitare in corde humili, ut maneam fidelis servus tuus.

§. 282. *Venite & videte locum ubi positus erat Dominus.*

Postquam iam Angelus sua humanitate & gratia aliquem animum mulieribus his addidisset ut timorem naturalem tæmineo sexui remitterent, insuper appellaret Jesum quem quærent & Dominum suum, insinuando ut, sicut illæ venissent ut eum adorarent & servirent, & testes resurrectionis eius esse possent, sic eum ibi adesse in eundem finem scirent quare appellavit eas ut audacter accederent ad sepulchrum, & omnia perscrutarentur, ut ex signis Christi resurrectionem fideliter & sine hæsitando credere & annuntiare possent.

Domine quanta dulcedo est conversari cum tuis ministris, cum quanta humanitate, & animi sinceritate nos pauperes humunciones ad te alligere norunt & agunt nobiscum & conversantur, patet in hac Angeli tui conversati.

versatione circa has debiles & anxietate aliàs plenas mulierculas. Ecce quomodo eas allicit, vocat & instruit pro gloria tua: Ita, Ita, obsecro sim constitutus Domine in via hac qua ambulo ut omnibus sim benevolus omnes instruere intendam cum omni humanitate ad fidem tuam, virtutesque sectandas.

§. 283. *Et cito euntes dicite discipulis eius quia surrexit.*

Exponit Angelus ulterius legationem suam quare sit missus è cælo ad eas, postquam eas solatio ex nuntio sancto recreasset & non timendum monstrassetque ipsis sepulchrum & signa resurrectionis docuisset, nimirum ut diceret eisdem, ut ex parte Dei & Iesu pergerent cum festinatione & quæ vidissent & audissent annuntiarent discipulis, Iesu, qui circa resurrectionem anxij & dubij hærebant, ne quis eorum in maius peccatum laberetur incredulitatis, & deficeret à Iesu Domino & Magistro suo, ideoque mandavit ipsis ut cito euntes discipulis annuntiarent, ô gaudium ô lætum nuntium ab Angelo Dei audire Christi resurrectionem, & liberasse per consequens nos perditos à diabolica potestate.

Domine mitte quoque mihi Angelum tuum sanctum qui me & omnes errantes in veritate doceat, quid faciendum, quidve fugiendum, ut mereamur credentes salvi fieri, & videre quandoque Dominum nostrum gloriosum in cælis.

§. 284. *Ecce præcedet vos in Galilaam.*

Pergit continuo Angelus eas docere & suggerere verba ipsa, quibus loqui debeant, nimirum præcedet vos in Galilæam, unde etiam utitur verbo, Ecce, quasi dicat quod jam jam Christus eat in Galilæam, ut se visibilem præbeat, ideoque oporteat festinare, ut eum videre ibi possent gloriosum.

Quis non cureret ad tanti tamque Sancti hortamenta ut Christum videre possimus, calcaribus opus non fuit sanctis, mihi vero opus sunt languido in quærendo Domino meo, Ecce dies mei transeunt, horæ labuntur, & menses prætereunt, video me currere ad mortem celerius quam putem, & hinc transmigrandum, & quidem cito, & tamen non magis moveor ad te quærendum Domine! quis mihi addet calcaria nisi tu Deus meus, Ergo ad te me recipio, à te flagito auxilium & gratiam, ut antequam migrem ex hoc mundo nequam, te quæram sincerius, ad te curram, & viam mandatorum tuorum ita, ut te invenire valeam.

§. 285.

§. 285. *Ibi eum videbitis.*

Pergit Angelus promittere & affectum videndi Christum promoveri, nuntiando quod ibi (in Galilæa scilicet) eum certo visuri essent discipuli, ad quos mittebantur. hinc festinatione opus, & non sine causa nominavit Galilæum, quia Galilæa Transitum significat, insinuando quod quasi per transitum eum videbunt, hoc est parvo temporis spatio hic in terris, quia & post quadragesima dies sit ascensurus ad patrem in cælis, ibi mansurus donec rediturus in fine mundi iudicare vivos & mortuos & sæculum per ignem quoniam ei uni loco non sit affixus.

Domine aliud desiderium non habeo quam ut possim te in cælo, ubi modo sedes tua est, videre, ibi æternaliter tibi servire, & perfectè laudare, cum hic in terra positus vix queam satisfacere mandatis tuis & meo desiderio. Da gratiam obsecro ut impleatur meum desiderium, ut te semel in cælo videam facie ad faciem, laudando te, & gratias jugiter agendo pro misericordia tua magna nimis in me peccatore ostensa.

§. 286. *Eccè prædixi vobis.*

Quasi diceret Angelus Domini: hoc do vobis in signum veritatis omnium quæ dixi ut ubi videritis Christum Dominum in Galilæa, recordemini non solum verborum eius quæ prædixit quod vellet præcedere vos in Galilæam, sed & mei, quod & ego prædixi vobis tanquam legatus Domini ut sicut illud verum fuit in effectu, ita omnia quæ vidistis & audistis à me circa resurrectionem eius credatis vera, & sic dimisit eas Angelus.

Domine quam multa de te prædicta sunt per Prophetas, Apostolos & Sanctos tuos de mysticis tuis, bonitate, gratia & gloria, credo omnia illa firmiter per gratiam tuam, da insuper ut in ea fide cum effectu ad finem vitæ perseverem.

§. 285. *Et exierant cito de monumento cum timore & gaudio magno.*

Piæ mulieres habentes plenam informationem ab Angelo de Christi resurrectione, sine mora & cum festinatione exeunt de monumento nuntiare Apostolis audita & visa credentes, cum timore tamen & gaudio magno timore ne forte aliquorum obliviscerentur eorum quæ Angelus mandaverat nuntiari, & gaudio magno ex consolatione spiritali quam hauserant ex præsentia Angeli, pulchritudine eius & verbis, item desiderio inflammato ad videndum Christum Dominum redivivum.

O quis

O quis non curreret ad vocem Angeli dicentis ibi tali loco videbi-
Christum Dominum tuum rediuuum & gloriosum. O quis non curs-
reret inflammatus desiderio & gaudio magno. Manda Deus, Manda, vt ita
viam mandatorum tuorum curram, confirma quod operatus es in me, per-
fice opus perfectum sanctum immaculatum, vt inflammatus tui desiderio
certa fide, spe plenus, charitate perfectus curram post te donec inueniam
te, videam te, amplectar te, fruatur te mi Iesu.

§. 188. *Currentes nuntiare discipulis eius.*

Hoc facit amor Dei & inflammatio spiritus in eum vt homo non sit
contentus se scire Deum & nouisse mysteria eius, sed vrget charitas vt &
alij sciant, ideoque currunt hæ mulieres vt doceant, & significant discipu-
lis, & sicut flamma semper erumpit, ita charitas Dei se continere nõ potest,
quin erumpat omni momento & loco in laudem & gloriam eius.

O Charitas quam raro versaris in cordibus hominum, quam raro in-
flammas in me ita vt erumpas in laudem Dei pure, ita vt curras. **O**
quis eam mihi det, vt noctes atque dies nunquam extinguatur ignis ille cha-
ritatis in me, sed continuò ardeat, ita vt in magnam flammam erumpat,
tunc bene mihi erit. ò Domine quis dabit nisi tu qui solus potes, & mittis
illum ignem in terram vt ardeat: mitte ergo, mitte in cor meum talem ig-
nem vt totum ardeat, totum ignescat amore tui, & ita inflammetur vt alios
possit accendere, & illum communicate, & ad currendum ad te unã ex-
citare.

§. 189. *Et ecce Iesus occurrit illis dicens Auete.*

Mira Dei clementia dum obedienter ad mandatum Angeli currunt
piæ hæ & deuotæ mulieres nuntiare Apostolis Christi resurrectionem, lau-
dem & gloriam. Ecce subito occurrit eis Iesus quasi in solamen & adiuto-
rium & quem quærebant videre & inuenire, Ecce præsto est eis, & præbet
primo omnium ipsis se visibilem, nec præbet se solum visibilem, sed & salu-
tat eas & alloquitur, dicens Auete, vt quæ ex fide & auditu Angeli ibant
nuntiatum Christi resurrectionem, verè & realiter in persona eum se vidif-
te, possent quoque testari ab ipso esse salutas: sic omnes qui sincero corde
Deum quærent, eum inueniunt, cum consolatione & gaudio.

Domine fecisti me Sacerdotem tuum, & per consequens mandatum
dedisti vt annuntiem prædicationes tuas, laudem & gloriam tuam
omni Creaturæ, Ecce intendo facere quod iussisti, tu succurre tu occurre,
gratia tua; vt bene curram viam mandatorum tuorum, & perficiam o-
pus iniunctum ad gloriam maiorem tui & salutem animarum multarum,

Aa

vt

§. 290. *Illæ autem accesserunt & tenuerunt pedes eius & adoraverunt.*

Piæ illæ mulieres ex loquela Iesum agnoscentes in via ô quanto gaudio perfulsæ fuerunt, quod meruerunt eum iam saluum & incolumem, vivum & gloriosum videre resurrexisse, de cuius morte & passione ante triduum ita doluerant, & compassi fuerant, quid igitur mirum si accurrerint præ gaudio. & provolverint se ad pedes eius, & adorarint, & tenuerint eum ex amoris excessu, suaves lacrimæ eruperint, quia quem quærebant invenerunt, quem dilexerunt, tenuerunt, quem honorare cupiebant, adorabant, ab ipso separari nullo modo volentes. O amor!

Quis mihi det bone Iesu ut te semel perfecte quæram, inveniam, adorem, videam, teneam totus profusus in te & amore tui liquefacta anima exultet magnificando te, nil sapiat nisi te, nil cogitet nisi te, nihilo fruatur nisi te, tunc satiaberis anima mea in Deo tuo.

§. 291. *Tunc ait illis Iesus: nolite timere.*

Piæ hæ mulieres primo ex natura erant & timidæ. 2. ex horrore concepto inter eundem ad Christi sepulchrum ob nocturnos metus hominum connaturales. 3. ob Angeli visionem & splendorem. Ideoque ait illis Iesus nolite timere, quasi diceret, deponite omnem istam sollicitudinem nemo vobis obviabit alius quam ego, ego vobiscum sum, nemo vos impedit à concepto proposito, ite in pace & annuntiate fratribus quæ vidistis & audistis de meâ resurrectione.

Quam bonus Israel Deus his qui recto sunt corde, patet hic in te querentibus & laudem tuam annuntiare volentibus, cum timore tamen & tremore ne forte impediatur: Præsto es eis, & adhortaris ne timeant, quare mi Iesu non timebunt vigilas noctis, vel & milites, vel & Iudæos fors ipsis obviantes, & remoram iniicere volentes? non, quia ego protector omnium in me sperantium, ego via ipsorum & comes, & quis contra me pugnabit dominatorem cæli & terræ?

Ergo ne ego quoniam in te Domine speravi non timebo? vel peccatum, mundum, carnem vel diabolum: non, nisi ultro accesseris ad ea & iuseris cum eis, quia quis confusus est & speravit in me? & fecit & docuit legem meam: Quia ita est, ô Domine Iesu, Ecce paratum cor meum ad tibi servendum, jube quod vis & da quod jubes.

§. 292. *Ite nuntiate fratribus meū ut eant in Galilæam ibi me videbunt.*

Accipiamus ista quasi diceret, Ite, ô fideles mulieres, recuperate honorem

norem sexui vestro quem peccando primò amisit feminis Eva, & primo omnium nuntiare resurrectionem meam & vitam & pacem factam inter Deum & hominem, meis fratribus, uti Eva viro suo annuntiavit mortem & ruinam. Sed & Dominus unâ explicat clarius verba præcepti Angelici: Angelus enim dixerat, tunc & dicerent Discipulis, Christus autem exponens ait Fratribus: non enim omnes discipuli Domini etiam continuo Fratres eius erant, sed illa pars quæ sanguine illi cognata erat, & quidem privati homines non pauci.

Domine video quod etiam mittas sexum muliebrem ad annuntian- dum resurrectionem tuam & gloriam, non autem ad prædicationem pu- blicam in Ecclesiis quam solum reservasti tuis sanctis clericis, subdiaconibus, diaconibus, presbyteris & Episcopis. Ita est, quia ab omnibus laudari volo, creaturis, & sexu, & veritatem dei, non autem prædicari & doceri publice, quibus per doctrinam & sapientiam & potestatem à me datam convenit, scilicet Clericis meis ad hoc munus assumptis & vocatis tanquam Moyles & Aaron.

Domine Ecce clericus tuus Subdiaconus, Diaconus, Sacerdos, indignus erubescit ante te, quia officium meum saepe non facio, non enim te prædico tam exactè, ut tuam decet Majestatem & aliis modis multis delin- quo. Quid faciam? Domine da gratiam ut si non detur te prædicare in Ca- thedra & docere, prædicem te spiritu & mente, & doceam verbo & exem- plo sancto, quo homines ædificentur.

§. 293. *Qua cum abiissent, Ecce quidam de custodibus venerunt in Civitatem & nuntiaverunt principibus Sacerdotum omnia quæ facta fuerant.*

Vere magnus Dominus & laudabilis nimis super providentia, & iu- stitia sua, & veritate in æternum, ut nemo dubitare posset de veritate resur- rectionis suæ, Ecce ipsi inimici custodes sepulchri & vigiles fiunt nuntii ad Principes Sacerdotum & divulgant Civitati veritatem resurrectionis Iesu Christi, etiam inviti, invitatis Principibus, & ut omnia perfectè viderent, & annuntiare potuerint manserunt apud sepulchrum, donec mulieres abiis- sent, & omnia circa resurrectione peracta exactè essent cognita, tunc reli- cto sepulchro venerunt in Civitatem Hierusalem cum timore & stupore, pleni testimonio veritatis annuntiantes, cum omnibus circumstantiis Christi crucifixi resurrectione & gloriam: & quomodo vidissent gloriam eius mane resurgentis cum terræ motu necdum amoto lapide, integris sigil- lis: Tum post eius resurrectionem, adventantem Angelum & lapidem cum si illis amoventem, & quomodo advenientes mulieres allocutus esset an-

gelus & hæc libere sepulchrum intrare permissæ sint, & viderint certitudinẽ omnium de resurrectione : Hæc inquam annuntiantes milites in civitate vulgabant.

Domine hic video impleri illud Prophetæ, Lingua canum tuorum ex inimicis quia quando tu vis etiam veritatem prædicant inimici tui, nonne & ego inimicus tuus sum ob varia & gravia mea peccata? quid faciam ut veritatem tuam agnoscam, eam sequar in emendatione, & tandem gloriam tuam, & veritatem prædicem ubique verbo & exemplo: Da obsecro gratiam Domine ut discam mandata tua, & intelligam ita ut firmiter ea credam omnia quæ de te scripta sunt & mandata, ut ea faciam, & quæ prædicari iubes prædicem pro gloria tua.

§. 249. *Et Congregati cum Senioribus.*

Milites scilicet custodes sepulchri convocati effecerunt, ut primum enim audierunt seniores & Principes hanc de resurrectione Christi veritatem propalari, ut convenirent ad locum concilii Judæorum, mandarunt atque ut interea tacerent donec habito desuper concilio quid loqui & agere deberent, statuerent apud populum. Videntur consilium malignum, ut ante mortem Christi convenerant in unum, ut eum damnarent morte turpissima, ita nunc ut auferant honorem debitum, & veritatem supprimant. Quomodo laborant, qui rectum iudicium facere & veritatem defendere debebant uti seniores, prudentiores Doctores & electi è plebe in idipsum. Quomodo conantur destruere & suppressere veritatem? quibus technis & machinationibus? ô tempora! ô mores! quid mirum si mendaces sint filii, ubi parentes sunt adeo fallaces, si Cives mali, ubi iniusti gubernatores? si iniqui, si in interitum ruant, si plagis multis invisantur & puniantur cives & subditi, ubi rectores iniqui, iniusti, malevoli, odientes veritatem, propter delicta Regum plectuntur Achivi, humiliantur Cives, destruuntur Civitates, transferuntur regna.

Bone Iesu, ne in tantum mei obliviscar ut iniquitatem magis amem quam æquitatem, mendacium quam veritatem: potius obsecro detur mori, quam velim veritatem suppressere, aut honorem alteri debitum auferre, sic me Deus adjuvet & sancta Dei Evangelia.

§. 295. *Consilio accepto.*

Auditis hinc inde testimonijs de veritate resurrectionis Iesu Christi, tam per rumorem civium quam custodum sepulchri præsentium, quid facerent, ut tam ipsorum seniorum & principum iniustitia tegetetur, maxime circa Christi Innocentis crucifixionem, quam eius resurrectio à mortuis,

non reuelaretur saltem per custodes sepulchri milites? inuenit malignum consilium, concludentes inuicem esse adhuc copiosam pecuniam in arario communi Ecclesie, ex quo Iudas Ischariot traditor triginta argenteos accepit, posse pro honore tuendo proprio & conseruando etiam maiorem summam accipi nunc pro custodibus sepulchri ad celandam resurrectionis Christi veritatem.

Ecce Consiliarios! Ecce Principes reipublice, qui etiam cum vitæ periculo veritatem, & iustitiam tueri & defendere deberent, quomodo hic vendunt, & veritatem & aequitatem, ementes mendacium & sacrilegium non ex propria pecunia, sed aliena, non ex sæculari aut diuitum peculio sed Ecclesie & pauperum thesauro.

Domine Deus ne vnquam obsecro eo dementiæ veniam, vt meum vel commodum priuatum quærant per Ecclesiasticarum rerum & pecuniarum sacrarum dissipationem, imo eius sim semper animi, vt me relicto quæram Ecclesie & Dei potius & commodum & honorem, quam meum cum vel minimo peccato, & detrimento Ecclesie vel Dei.

§. 296. *Pecuniam copiosam dederunt militibus.*

Res magni momenti erat resurrectio Christi & consequentiæ grandis, igitur vt illa non resciretur maxime per viuos testes & oculos sepulchri custodes celaretur, opus erat non promissionibus, nec parua pecunia, sed re ipsa corrumpere, & pingui munere obstruere testium ora. itaque non contractum inierunt cum militibus Principes quantum quisque pro silentio habere deberet veritatis, sed statim cuique obtruserunt dantes copiosam pecuniam. Sic sapientes huius mundi prudentiores sunt filijs lucis contra Deum & veritatem.

Domine nunquam sic ego sapiens sim vt contra iustitiam velim corrumpere proximum, vel corrumpi vlllo munere, quantocunque pretij, sed da gratiam vt omni tempore memor iustitiæ eam defendam in veritate etiam cum periculo vitæ, vt tu lauderis semper, & iustitia tua viuat & vincat, etiam si ego debeam confundi.

§. 297. *Dicentes: dicite quia discipuli eius nocte venerunt.*

O stulta & iniqua instructio, dicite scilicet contra conscientiam & veritatem, quia discipuli eius nocte venerunt. at quomodo venerunt ô consultores mali? nonne custodia erat, & milites positi ad sepulchrum qui custodirent? cur milites non repulerunt discipulos si venerunt de nocte iuxta mandatum vestrum? fors non aduerterunt aduenientes? ita vere! Quomo-

do ergo dicent cum veritate quia discipuli eius nocte venerunt, si non viderunt eos vel aduerterunt quouis modo aduenientes, aut auferentes Christi Corpus, aut frangentes sigillum & lapidem amouentes, aut si hoc viderunt, quare non prohibuerunt? caput suum damnarunt Pilato si hoc fecerunt, sed mentita est iniquitas sibi. Desecerunt scrutantes scrutinio Principes tui Israel. Sed obsecro ane tacebunt semper milites veritatem rei etiam decepti per vos & vestram pecuniam?

Domine non sic ego vnquam faciam, vt velim decipere quouis modo proximum, vel circumuenire verbo, facto vel exemplo deducendo ad malum, contra legem tuam aut naturæ, sed precor, da gratiam vt omnia agam semper & dicam cum fundamento rationabili ad tui solius gloriam, & proximi bonum & hoc ex iustitia, & nunquam aliter; vt viuat Deus noster ipsa iustitia & veritas in omni mea actione & intentione.

§. 298. *Es furati sunt cum nobis dormientibus.*

Impij Principes præter iniuriam quam intendunt bonis Christi discipulis, etiam volunt hic eos facere fures, & consequenter criminosos læsæ Maiestatis per irruptionem in vigiliis positas à præside Romanorum, per publici sigilli fractionem, & violentam ablationem Corporis Christi: insuper & milites ipsos vigiles, inducere vt contra se loquerentur, & conscientiam & faterentur se in excubijs dormiuisse omnes, cum aliquorum tantum sit dormire, aliorum in stationibus suis vigilare, ne vel hostis irrumpat, vel ipsis dormientibus id auferatur, quod custodire debebant cū vitæ periculo, iuxta legem militiæ. At quomodo possibile erat vt omnes dormierint vel tota nocte, vel ex aliqua parte, vt nullus militum maxime excubiæ non vigilassent, vel strepitum aduentantium discipulorum non audissent, vel mouentium lapidem grossum & grandem, ipsum denique Corpus lesu auferentium ponderosum satis quæ omnia vna hora omnino, & sine strepitu etiam magno fieri non poterant. Dicam, perueritas Pontificum & seniorum est, qui non contenti Christum viuum, occidisse, eum & post mortem persequi intendunt, ac resurrectionem eius abolere conantur, vt scilicet regant suum scelus, & Christicidium, neue aliquis in eos quasi Christicidas insurgat, Christique necem vlciscatur: ideo faciunt discipulorum crimen, quod est virtus propria magistri, quem amiserunt milites, perdidit Iudæi, sed discipuli magistrum suum non furto, sed fide, virtute non fraude, sanctitate non crimine, & viuum, non mortuū sustulerunt: ite nunc ô Principes cum inuentis & subterfugijs contra veritatem, ipsa veritas magis elucescit per vestra mendacia, vultis docere mentiri, qui tamen ipsi mentiri, ex
arte

arte non noſtis, vultis extirpare veritatem reſurreſtionis, at ipſa magis magiſque propalatur in vrbe & orbe. Ecce ſic Iudæi impingunt diſcipulis Chriſti, & dant pecuniam, delatoribus vt taceant! mira res. à ſæculo non eſt tale auditum: ſed ſint furati cur eos non perſequimini? aut igitur vos mali eſtis Magiſtratus aut furtum eorum commentitium eſt, aut omnino non eſt malum.

Bone Ieſu nunquam obſecro ſic delirem, & quia de furto ſermo, incidit, oro vt te liceat crebro ſuffurari non furto ciuili, ſed fide, virtute non fraude, ſanctitate non crimine, viuum non mortuum, ideo precor gratiam vt ita ſinas te ſurripi ſæpe, ſicuti diſcipuli tui te ſuſtulerunt in fide, virtute, ſanctitate, vt viuum exemplar virtutū, & ſpolium meum mancas æternum.

§. 299. *Et ſi hoc auditum fuerit à præſide.*

Vafri Principes, vt omnem timorem expellant à cordibus militum præueniunt ipſorum obiectionem, quam reponere poterant & forte reſpouerunt, ſcilicet ſi examinaremur à præſide Romanorum Pontio Pilato, cur nobis vigilantibus paſſi fuerimus auferri Corpus Ieſu à ſepulchro, fateri cogemur, & dicere veritatem nos vigilantes vidiffe eum reſurgentem à morte, & clauiſo oſtio glorioſum & viuum exiſſe è ſepulchro, nobis ſtupentibus & impedire non valentibus præfulgore nimio & ſplendore corporis eius. Et ſi tacuerimus & veritatem non dixerimus, rei iudicabimur mortis, quia nobis in excubijs ſtantibus vtique furto ablatuſ non fuiſſet. Denique ſi veritas reſurreſtionis eius poſtmodum paruerit, nobis quia antea negaſſe coram facie Pilati conuincemur, peſſime verteretur fuiſſe præſidi mentitoſ, & honor noſter periclitabitur, ſi non vita. quocunq; ergo nos vertimus, capti in ſermone videmur. Ad haſ obiectiones tollendas, præueniunt eos principes & ſeniores vt ſe & ſuum honorem tueantur apud populum, & dicunt. Et ſi hoc auditum fuerit à præſide. Nos ſua debimus ei, videlicet nos, qui cum ante ſuaſimus ei, ut innocentem damnaret, bene perſua debimus ei, quod ſomniantes viderint fures, aut vigilantes recte permiſerint furtum.

Domine nunquam ſit honor meus mihi tam pretioſus vt vel velim eum peccando tueri vel fulcire mendacijs, ſed potius ſemper anem cõfundi eorū hominibus, cum veritate, quam peccando proximum confundere, aut circumuenire mendacijs præter legem tuam, Domine, iuſtitiamque & veritatem.

§. 300. *Nos ſua debimus ei.*

Nos, ſcilicet principes populi, ſcribæ, pontifices & ſeniores authoritate qua pollemus, & diuitijs apud Cæſarem, præſidem, populum. quod enim volumus

volumus hoc fieri debet vt vidistis in Christo crucifigendo, renitente etiam Pontio Pilato præfide, certe Barabbam adeo facinorosum eximendi periculo mortis, nobis non defuit artificium. Nam latro & seditiosus iste ecce iustificatus & dimissus est; Christus vero iniustus declaratus, tantus, flagellatus, crucifixus: En sic tuadebimus ei tam præfidi quam populo de Christi resurrectione, vobis tantum tacentibus rei veritatem, & quod suggessimus asserentibus.

Domine Deus meus quam periculosum est deficere à te via veritatis, & vita! Ecce pontifices, seniores populi, ita turpiter labuntur & impingunt in meridie. O mali fructus scissæ vestis pontificiæ! Domine odisti omnes Ecclesiæ ministros & pontifices qui loquuntur mendacium, virum sanguinum & dolosum abominabitur Dominus, ego autem in misericordia tua sperabo & adijciam super omnem laudem tuam vt non deficiat fides tua, quam hic obtenebrare conantur pontifices tui, gens tua electa, & seniores populi de tua resurrectione sancta, & gloriosa.

§. 301. *Et securos vos faciemus.*

Contra omnes, & quoscunque qui resurrectionem Christi affirmare & defendere conabuntur, modo vos mēientes stabiles, & firmi manseritis, pro nobis nobiscum negantes veritatem resurrectionis, si fors capiemini, & ad carceres & vincula ducemini pro veritate eruenda, somnum & negligentiam vestrā in corpore Christi custodiendo excusabimus venia dignam; nec ex ea quidpiam mali accidere poterit, scit enim ipse Præses Romanorum nostram hic, non ipsius causam aut Romanorum agi, adeoque ipsius nostri gratiam Iesum qui vocatur Christus damnauit ad crucem, si igitur tam mollis fuit in Iesu ad nostram instantiam iniuste damnando multo molliorem se exhibebit in vobis ad nostram instantiam absoluendis, & liberandis. Ita isti mendaciorum architecti, vti & nostri Reformati. Sed quid hi tandem in extremo indicij die agent?

Domine Iesu, pecuniæ licet obediant omnia ad tempus, attamen non semper, nec contra veritatem tuam, quam reuelasti paruulis, nec finem eam operiri, vt maneat occulta in sempiternum, maxime quando patitur honor tuus & gloria tua, & salus animarū, ita gloriosam tuam resurrectionem noluisti occludi sed reuelari in gloriam & resurrectionem multorum. Per eam da obsecro gratiam mihi vt vere omnia & sincere agam non fide aut falso quicquam dum viuere dabis, vt in vijs tuis ambulem semper qui es ipsa veritas via & vita.

§. 302. *At illi accepta pecunia fecerunt sicut erant edocti.*

Quid aliud poterat sperari ab his simplicibus, idiotis, pauperibus Ethnicis,

Ethnicis, nullius conscientia militibus, quibus quasi proprium est sperare & ambire pecunias, quam, ut acciperent pecunias à principibus oblatas cum affluerint etiam rapere ipsas & occultatas. O Deus! ô natura! quantum operantur malum homines mali per pecuniã, et eum temporale & æternum sibi aliisque malum.

O Iesu paupertime, ô Iesu ditissime & liberalissime, longe obsecro sit à me per gratiam tuam ut ita amem pecunias ut velim propter eam minimum peccatum perpetrare, vel procurare: sed verè possim numerari in tet viros illos de quibus dicitur Beatus vir, qui non speravit in pecuniæ thesauris.

§. 303. *Et diuulgatum est verbum istud apud Iudæos usque in hodiernum diem.*

Scilicet verbum iniquum istud mendacij non surrexisset Christum, sed ablatum eius corpus fuisse è sepulchro per suos discipulos, & hoc mendacium diuulgatum tam per Principes populi & seniores, quam milites pecunia ad hoc emptos vbique & constanter apud gentiles & Iudæos, & primo quidè per magnam illam ciuitatem Hierosolymam vbi conuenerant omnis generis, & linguarum populi, deinde his medijs per Prouincias, oppida, pagos & castella, licet contrarium prædicarent Apostoli Iesu, affirmantes etiam cum periculo carceris, flagellationum, crucis, & vitæ, se se eum vidisse rediuiuum, comedisse & bibisse cum eo, & colloquutos multoties, postquam à mortuis resurrexerat, imo terigisse manibus, pedes osculatos, contractasse. Imo alios multos, quorum corpora è monumentis post Christi mortem surrexerunt, & venerunt in sanctam ciuitatem, & acclamauerunt, Christi resurrectionem quasi testes & præcones annuntiantes audisse ut qui eos suscitauit multo magis se ipsum suscitauerit. Et tamen contrarium apud Iudæos vsque in hodiernum diem creditur & sustinetur. Tantæ perfidiæ & tam duræ ceruicis effectus est hic populus Iudaicus per impiam & maledictam illorum principum persuasionem.

Deus meus & omnia da gratiam ut nunquam eo deueniam malitiæ ut contra veritatem doceam, vnde vel scandalum vel hæresis vel aliquod peccatum oriri possit, sed è contra in omnibus & per omnia mandata tua docendo obseruem ut fidei quam ex gratia tua semel accepi meritum nunquam amittam, sed in dies in me augeatur, Deus meus.

§. 304. *Verbum istud vsque in hodiernum diem.*

Potest hoc verbum etiam sic capi, ut sit sensus iste, Mendacium fuit quod Iudæorum primores confinxere, verum autem & verbum fuit resurrexisse Dominum, Ideoque, ut assolet veritas vincere mendacium, ita in

præsenti Verbum vicit fabulam: nam prædicatione Apostolorum diulgatum est toto orbe resurrexisset Christum, mendacium autem per se subsedit & concidit. Alter igitur sensu sic accipiendus erit Matthæus. Ab illo die resurrectionis Iesu Christi, vel à die illo quo diulgatum fuit istud verbum sublationis eius è sepulchro manet adhuc iste error & hæresis apud Iudæos, iam mille & ceteris annis, licet iusto Dei iudicio & ante pronuntiatio euentu & omnes Iudæi per totum terrarum orbem dispersi, & à nobis Christi fidelibus audiant multoties Christum verum Messiam resurrexisse à mortuis vere, & prædicari & doceri, etiam cum sanguinis effusione, & mille mortibus comprobari, & miraculis: tenetur tamen docetur & creditur doctrina principum iniquorum & seniorum populi Iudaici de non resuscitato Christo; sed ablato. At eo sensu, quo in bonam, partem diulgatum esse accipitur, magnificum datur aduersus mendacia solatium oppressis.

Sed quid hic remedij bone Iesu ut hic populus incredulus conuertatur & viuat, semel eripiatur è tenebris inferni, & videat lumen cæli: durioris adamante ceruicis quidem est, mollescit tamen sanguine adamas. Da eis mi Iesu de sanguine tuo, quem tam copiose in ara Crucis in patria ipsorum dedisti, pro cõuersione ipsorũ & peccatis, etiam totius mundi. de eo potest eis venire remediu. Is tibi quotidie offertur in Ecclesia, effunde calicem ipsum tuæ benedictionis & gratiæ super ipsos, & credent, & resurgent à peccatis suis & viuent corda eorum in sæculum sæculi, non enim vis mortem peccatoris quantumcunque obstinari, sed misereri omnium, quia pater misericors es: Sed & gratias ago tibi Domine quod tam gloriose veritatem aduersus mendacia non solum olim, sed etiam hodie dum & semper denique facis triumphare.

§. 305. *Vndecim autem discipuli abierunt in Galilæam.*

Verbum prædictum in cæna ante passionem (postquam scilicet resurrexero præcedam vos in Galilæam) ibi me videbitis mente reuolutes Apostoli, imo audientes ex mulieribus, non statim eos mouit ut irent in Galilæam, sed ipse demum Dominus apparens aliquoties. O quanto gaudio fuerint perfusi ex vna, & ex altera parte quanta verecundia & timore obruti, quod tam increduli fuissent & inconstantes in verbis eius, eumque tam cito negassent fugientes præter datam fidem in cæna, recogitantes denuo apud se, uti fratres Ioseph sua vetera delicta.

OVos omnes quorquot fuistis in Galilæa & Christum Domini vidistis gloriosum in die suæ resurrectionis orate pro me ad ipsum Dominum Deum meum & Deum vestrum ut & ego eum videre merear in cælo gloriosum & pace eius frui æterna vobiscum.

§. 360. 18

§. 306. *In montem vbi constituerat eis Iesus.*

Quis iste mons fuerit opinor cum Lirano & Dionys. Carthul. fuisse montem Tabor, vt vbi Christus ante passionem gloriosus apparuit coram tribus Apostolis, nunc coram omnibus & alijs fere Quingentis post resurrectionem in gloria etiam apparere voluerit ibidem, ut in fide confirmaret, omnes & spem æternæ gloriæ post labores Crucem & passiones daret post hanc vitam, vnde & hic mons in Galilæa situs fuisse dicitur, Galilæa enim transitum significat vt sicut Christus de labore ad quietem, de morte ad vitam, de ignominia ad gloriam transferat, ita se transituros quoque aliquando meminissent eius imitatores maxime si cum Christo de veteri testamento ad nouum, de caremonijs & umbra ad noui testamenti veritatem in & Christi explicationem & doctrinam se se conuerterint, eam obseruauerint & docuerint, & sane congruenter hosce quingentos in monte collegit, vt hoc verbum suum verificaret quia Ecclesiâ esse super montem positam oportet, dicente Domino.

Venite ergo, accedite, ascendite ad montem hunc Christi fideles, videte & contemplamini omnes gentes gloriam Domini quam magna, quam decora, quam plena delicijs sit Ecclesia eius, quam nobis præparauit, vt cum eo in patientia ad modicum possideremus animas nostras, & deum gloriam adipisceremur æternam. Video Domine video & agnosco gloriam tuam, & totis viribus & desiderio ad eam anhele, at quomodo perueniam? qua via? ardua per præcepta gloria vadit iter. Ergo si, ô Iesus, alia via non peruenitur, nisi per viam Crucis, Ecce me, ad tua seruitia, ad crucem, labores, contumelias paratum mancipium.

§. 307. *Et videntes eum adorauerunt.*

Videntes eum scilicet magistrum suum quem ante dies tres vix poterant agnoscere præ squalore, non enim erat homini similis, quem in tanto splendore & gloria, agnoscebant hunc verum esse Messiam, ideo adorauerunt eum vt Deum cultu latræa proidentes in facies suas, & genua flectentes ante eum mirantes super his quæ antea prædixerat, & iam facta esse in veritate videntes.

Domine Deus meus & omnia, te agnosco Deum meum & credo in te, quid restat nisi vt te quoque omni momento toto ex corde, & viribus benedicam, adorem, & omnem honorem, & gloriam & gratiarum actiones retribuam, pro omnibus quæ retribuisti mihi licet indigno: Laudet igitur te lingua mea, cor meum, magnificet te quoque anima mea semper, & omnia quæ intra me sunt omni momento & in æternum, Amen.

§. 308. *Quidam autem dubitauerunt.*

Mira res, videre Dominum resurrexisse ex mortuis & tamen dubitare. Quid est hoc Domine? quantum capio & sapio. collectio illa fratrum in monte Ecclesia est Christi, in hac quid futurum sit, & contingat hic describitur. Boni sunt in hac & mali; prudentes virgines & fatuæ &c. Itaque quanquam omnes exterius Christum adorant in monte tam viri quam mulieres ob euidentem eius splendorem & maiestatem admirabilem, attamen interius non omnes æqualiter erant dispositi & corde inhærentes Domino, sed iudicijs an idem Christus, qui passus fuisset ante triduum & mortuus, an fors phantasma vel illusio vel Angelus quidam de cælo apprensus eis illuminatus esset, differebant. Item affectibus amoris, fiducia, resignationis & permissionis sui in manu Domini, uti etiamnum in Ecclesia videmus indies accidere. ideo etiam pius Saluator, qui non vult sine nobis saluare nos, uti modo ita etiam tunc ulterius eos confirmauit in fide, per loquelam scilicet, ut inde eum magis magisque agnoscentes crederent firmiter.

Domine, hodieque dubij multi inueniuntur in fide, de tua præsentia substantia, existentia, mysterijsque tuis & doctrina tum extra Ecclesiam ut Iudæi, Græci, Schismatici, Turcæ, Hæretici; tum intra Ecclesiam charitatis spiritum & obedientiam non observantes. eo quod Christi dictis affectu pleno non adhæreant, & practice credant: quid hic facto opus est? Exurge Domine & veni, succurre eis & doce per viua argumenta ut credentes salui fiant, sicut fecisti hic cum dubitantibus.

§. 309. *Et accedens Iesus locutus est eis.*

Ut confirmaret dubitantes in veritate fidei accessit eos, ut eum & corpus eius propius videre queant, & agnoscere stigmata, & eius lineamenta, clarius, locutusque est eis, ut cognita eius loquela manifestaret se; omnem scrupulum & dubitationem ab eis sic auertendo. Tantus amor salutis nostræ in te est mi Iesu.

Accede ergo obsecro ad me cum erro; loquere mihi ad cor cum tibi non appropinquo charitate. Ecce audit seruus tuus patet tibi cor meum cui vni illud consecrati semel, & in dies debeo consecrare irreuocabiliter.

§. 310. *Dicens: data est mihi omnis potestas in cælo & in terra.*

Argumentum haud dubiè hic expectat, qui ista legit vel audit, quo sibi deuinciat Christus dubitantes suos, & ecce ait: Data est mihi potestas &c. an verò hoc argumentum est dubitantes in fide confirmandi, erigendi &c. æque dubium dixerit hoc facile omnis in fide dubitans. quid ergo facit, sapientissimus Magister? Nihil? Absit hoc à Dei sapientia: quid igitur? Non habet Ecclesia Christi, & mons ille in vertice monitum dubitantes, in fide, id est.

id est non credentes, sed dubitantes in spe, in caritate nutantes, hos illo argumento erigit, solidat, confirmat inculcando, quod sibi soli data iam esset quidem omnis potestas in cælo & in terra, sed non amplius ut mortali, & quam potestatem haberet à Patre Deo, iam deuicto peccato, diabolo, mundo, carne, sua morte communicaturum, ideoque iam triumphator & gloriosus appareat in æternum sic mansurus, iudex viuorum & mortuorum: & sic omnis fiduciæ & virtutum posuit in Ecclesia fundamentum. quis enim ausit mori pro virtute nisi id fundamentum esset à Christo positum.

Domine mi Iesu, data est tibi omnis potestas in cælo & in terra, Ergo mortis & vitæ es Dñs, ergo absoluendi potestatem habes & ligandi mittendi in gehennam, & saluandi, gaudeo, & congratulor tibi & mihi totis ex viribus, cum exultatione inenarrabili: Te ergo talem agnosco, te Talem saluto, ante maiestatem tuam cordis genua flecto cum omni humilitate & reuerentia petens gratiam & misericordiam tuam ut hic in spe & caritate solide tibi innitar, vt lapidi fundamentali & in cælis merear te videre & frui potestate tua & gloria.

§. 311. *Euntes ergo docete omnes gentes.*

Confirmatis discipulis in monte de eius certa potestate & Regno ob-
victoriam, & donum patris accepto, ordinat regnum suum, in omnem Ec-
clesiastico ordine terrarum orbem propagandum, vili quidem secundum
hominum iudicia modo, nempe per prædicationis stultitiam, sed quæ re-
vera effectu secuto, sit apparitura virtus Dei. ait igitur; Euntes, id est Apo-
stoli, missi, certi ad hoc munus destinati Angeli, docete omnes gentes, do-
centes omnem illam veritatem, per totum terrarum orbem, idque ex cha-
ritate non ficta & obedientia cæca, de castello in castellum, de prouincia in
prouinciam, regno in regnum non cessantes, donec vos & posterii vestri
consummaueritis orbem terræ, vt & ipsi mereamini gloriam regni cælestis
per labores & alij vestra opera adiuti eandem consequantur.

Domine si ita est, vt non nisi euntes, missi, legati debeant docere: ecce
paratum cor meum, & omnia membra mea, mitte, moue, remoue
impedimenta tua gratia vt non cessent, ego vel alij missi prædicare & docere
nomen sanctum tuum quod sit omni momento super me benedictum in
sæcula. Amen. Sed & mi Domine, quare permittis tot etiam alios non mis-
sos, nec euntes, sed sedentes in suis concupiscentijs honorum & commodo-
rum quæstum docere, qui se dicunt Apostolos & non sunt? Nescio quid hic
cogitem: nisi oportet esse hæreses; permitti zizania vt per hæc probentur
electi. Acquiesco, sed tamen deprecor hanc cladem & ruinam animarum.

Bb 3

DO

Potestate habita à patre mittit discipulos ad docendum Evangelium Dei, nemo enim potest prædicare verbum Dei nisi missus à potestate habente: atque ideo dat eis potestatem per Verbum (Docete) scilicet quæ audistis & vidistis non voluntates, & affectus cordis vestri, nec ad inventiones vestras sed meas sicuti docti estis, & ut à Deo inspirati Prophetæ, sancti patres, tot retro sæculis, ut quem illi nascendum crediderunt, iam natum agnoscunt, & doctrinam eius per vos, simul & mysteria cuncta quæ de ipso Prophetæ pronuntiarunt, esse completa, docete, nec solum Judæos sed & omnes gentes in genere, & specie prout vobis ordinabitur in tempore tuo.

Domine quia incapax & inutilis sum ad docendum, nam homo peccator sum nimis, & memetipsum docere non valeo tua præcepta quin et sæpe transgrediar. Congaudeo tamen & faveo his omnibus qui à te missi toto orbe terrarum docuerunt olim & etiamnum docent, in Europa, Asia, Africa, India sive in Scholis, sive in tēplis, sive privatis colloquiis & orationibus, Sodalitiis, Catechismis. Da eis, Domine virtutem ad annuntiandum veraciter, persuadendum efficaciter, operandum constanter, eripe oblecto tot animarum millia ex faucibus inferi & mortis æternæ. Ad te confugio à quo omnis virtus & gratia: da gratiam ut ex hac hora me emendem servando præcepta tua quæ custodiri præcepisti nimis, sic dando bonum exemplum in opere: tunc superaddes gratiam, ut doceam verbo Evangelium sanctum tuum.

§. 312. *Baptizantes eos.*

Postquam sufficienter edocti fuerint in doctrina & mysteriis fidei applicate etiam Sacramenta Ecclesiæ eiusdem à baptismi Sacramento incipientes sine quo cætera Sacramenta non prosunt, & sine quo in recepto nemo in Ecclesia Christi visibili esse potest, & sine quo in voto nemo ne quidem in numero FF. Dei: iuxta illud Ioannis Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto non potest intrare regnum Dei, potest si quidem quis triplici modo baptizari flumine, flamine & sanguine. flumine admodum Christi Iesu in Iordane per Ioannem Baptistam, flamine ad modum Apostolorum in die Pentecostes, sanguine ad modum Martyrum per Tyrannos: flumine quod erit communius in Ecclesia, spe vel voto in causa necessitatis, sanguine in causa iustitiæ, Christi & Ecclesiæ.

Domine per hoc baptismi Sacramentum intravi in Ecclesiam tuam, & factus sum membrum eius cuius caput tu es & non alius præter te nisi quem tibi vicariam asceveris, Tu doces hoc Sacramentum suscipere & iubes doceri

doceri & ministrari in salutem animarum per te redemptarum: rogo itaque da mihi & omnibus Christi fidelibus illam gratiam, ut per hoc Sacramentum sicut ianua nobis fuit ad Ecclesiam militantem, ita sit porta ad triumphantem.

§. 313. *In nomine patris & filij & spiritus sancti.*

Monstratis subiectis circa quæ hujus Sacramenti vis exercenda est nempe homines sive iudæi sive gentes, monstrat & formam & materiam dicendo: Baptizantes eos in nomine patris & filij & spiritus sancti subinvocatione scilicet & expressione sanctissimæ Trinitatis lavando: eo sine ut sancta Trinitas per Baptizatos cognoscatur & credatur & adoretur, Deus unus in essentia, Trinus in Personis, pater à nullo, filius à patre, spiritus sanctus ab utroque procedens, basis & fundamentum fidei Catholicæ.

Domine credo patrem, & filium & spiritum sanctum, in quorū nomine ego baptizatus sum, & omnia credo juxta sensum & interpretationem sanctæ Matris Ecclesiæ, & in eo sensu mori cupio, da gratiam ut sic credendo percipere merear fructum fidei, qui est visio beatissima æternæ Trinitatis in cælis.

§. 314. *Docentes eos servare omnia quæcunque mandavi vobis.*

Postquam scilicet baptizati fuerint, & per consequens ad Ecclesiam Dei admissi, docebitis eos mandata mea, quæcunque, & servare præcepta mea sive erga Deum, sive proximum, ut salvi fiant, non enim satis est esse baptizatum & filium sanctæ Matris Ecclesiæ, sed oportet in ea ut decet filium tam sanctæ Matris laborare quoque, quod est declinare à malo & facere bonum continue ne in uno errantes, fiant omnium rei, & bona æterna ipsi præparata æternum perdant, non enim auditores salvabit solum, sed factores fidei & Legis Christianæ.

Domine Deus quot prò dolor sunt in mundo ordinati ad docendum & non docent servare præcepta tua, cum ipsi minus observent, aut si aliqua faciunt, alia negligunt, quid dicam, fateor & meam culpam, etiam in me cadit illa reprehensio: Quid igitur faciam reus? desperabo? Non dicamne cum Cain maiora sunt peccata mea quam ut gratiam adipiscar: absit à me: sed dicam miserere, miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam, & secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam: miserere, miserere populo tuo quem redemisti Christe sanguine tuo, ne in æternum irascaris nobis.

§. 315. *Et Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus.*

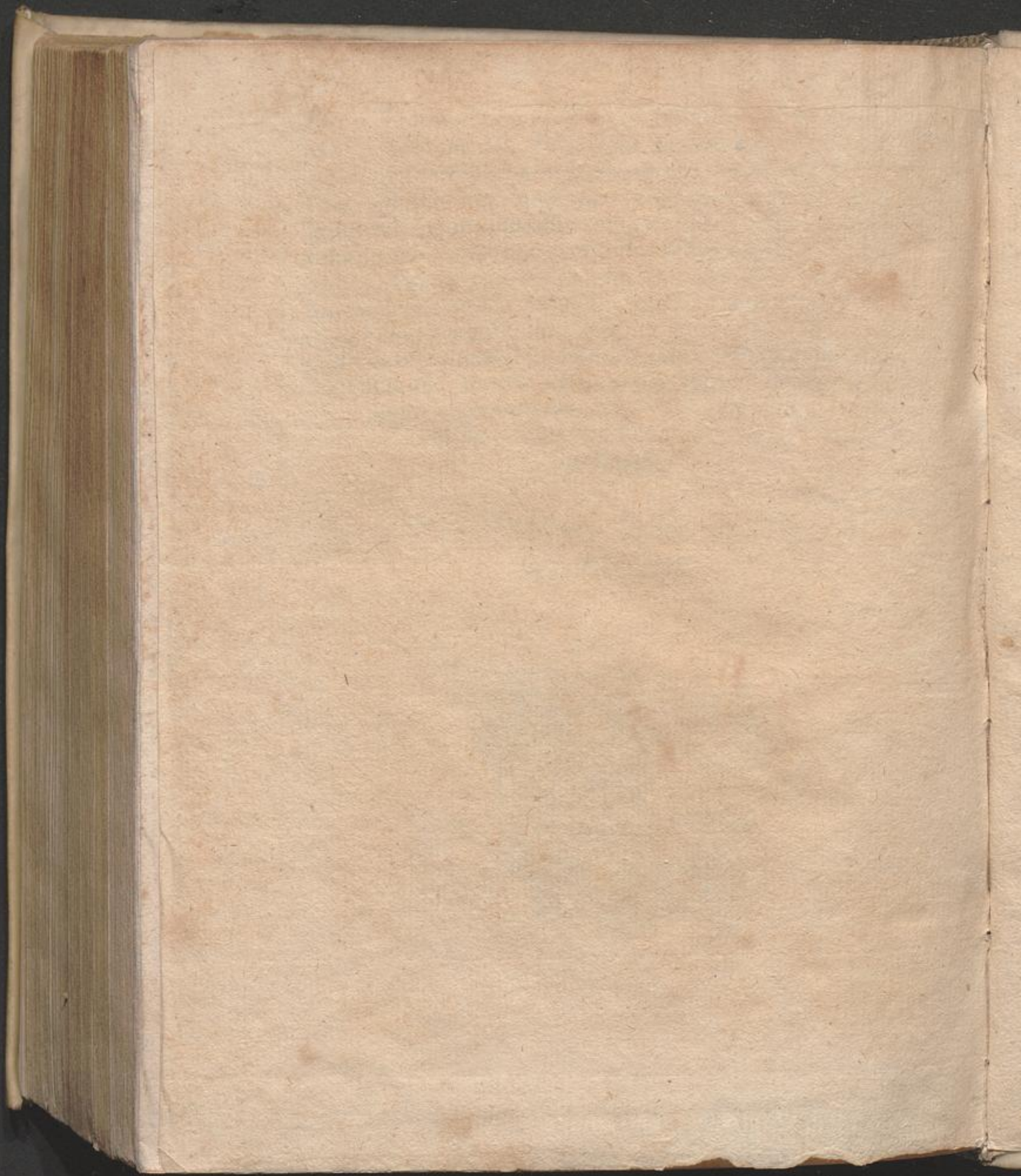
O consolatio, spes naufragantium, laborantium fortitudo, ô Conclusio admiranda! Et Ecce ego vobiscum sum, in laboribus vestris, in doctrina

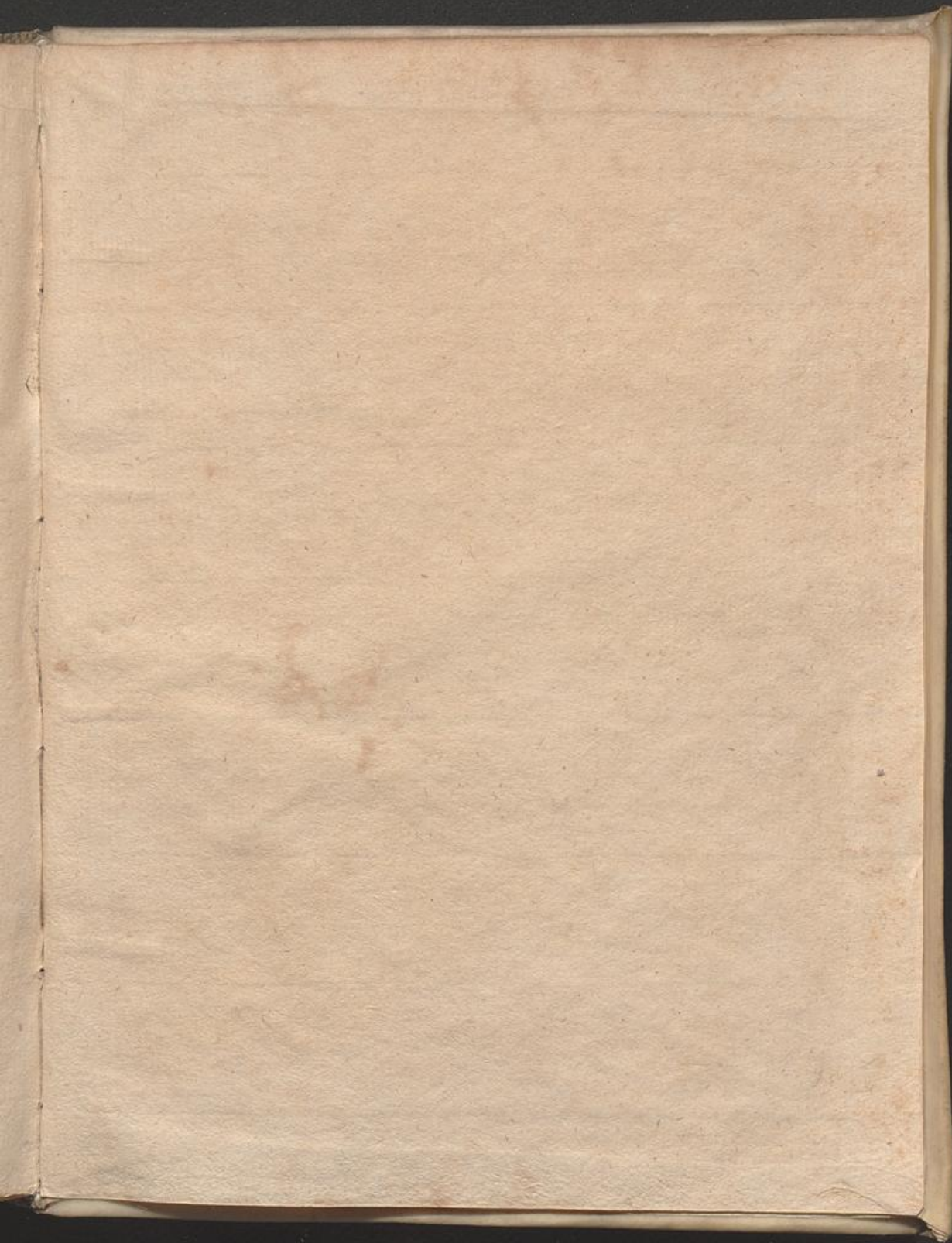
doctrina vestra, in via, domi, foris in Cathedra, in iudiciis, in carceribus, in fame, siti, in persecutionibus, apud Reges & Præsides, in periculis, in igne, in aqua, in tribulationibus & angustijs omnibus; in vita & morte vobiscum sum: nec dicit, ero sed sum de præsentibus & de factis, absque conditione aliqua implenda per vos: Quomodo autem? per Sanctam Eucharistiam ubique celebrandam, per vestram doctrinam propagandam audiendo intentionem & zelum, considerando, pericula, angustias persecutiones, & tormenta & certamina vestra spectando, mercedem, laborem & coronam victoriæ vobis præparando non hodie, non heri, sed omni momento & omnibus diebus usque ad consummationem sæculi, usque ad finem mundi, omnibus pro me laborantibus, pro me docentibus doctrinam meam, pro me certantibus, pro me patientibus & morientibus, & post consummationem sæculi, merces inestimabilis, gloria & honor erit vobis: absterget enim Deus omnem lachrymam ab oculis Sanctorum, & iam non erit amplius neque luctus, neque clamor aut labor, sed nec ullus dolor quoniam priora transierunt. O merces! ô gaudium! ô pollicitatio certa & gratiosa! quis hic tergiversabitur laborare in vinea Domini Sabaoth, pro Deo tanto consolatore & remuneratore?

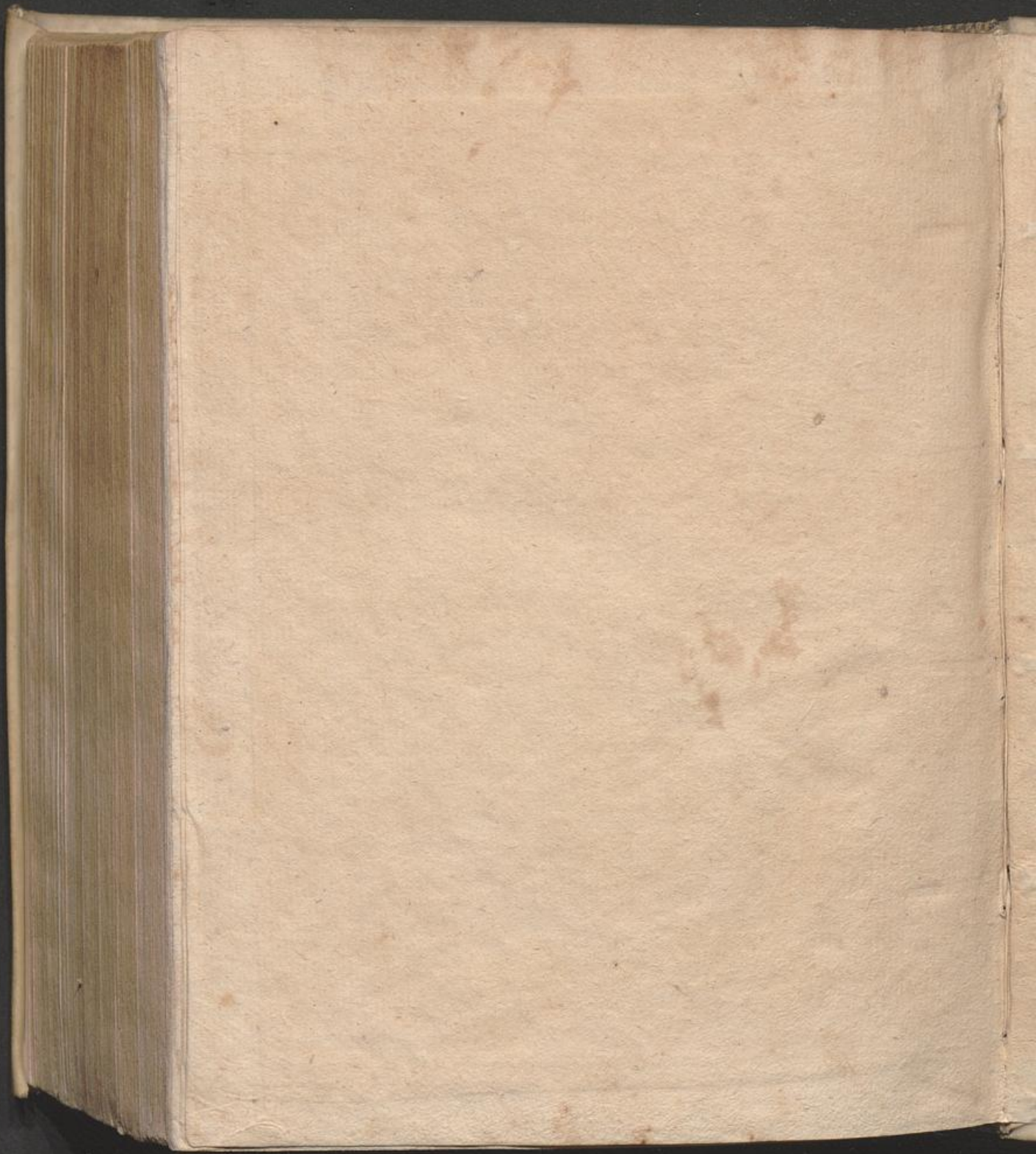
ECce Domine, adoro te supplex, & gratias ago tibi ante S. Tabernaculum tuum; Ego servus tuus pro tanta parata nobis gratia præsentis tuæ sempiternæ: Oro itaque te præsentem in Eucharistia Domine, da gratiam ut hic doceam verbo & exemplo quos debeo, & operer mysteria Sacramentorum tuorum, & seruem omnia quæcunque mandasti mihi usque ad consummationem vitæ meæ, ut tu sis mecum semper, & merces mea mihi benedictus in sæcula Amen.

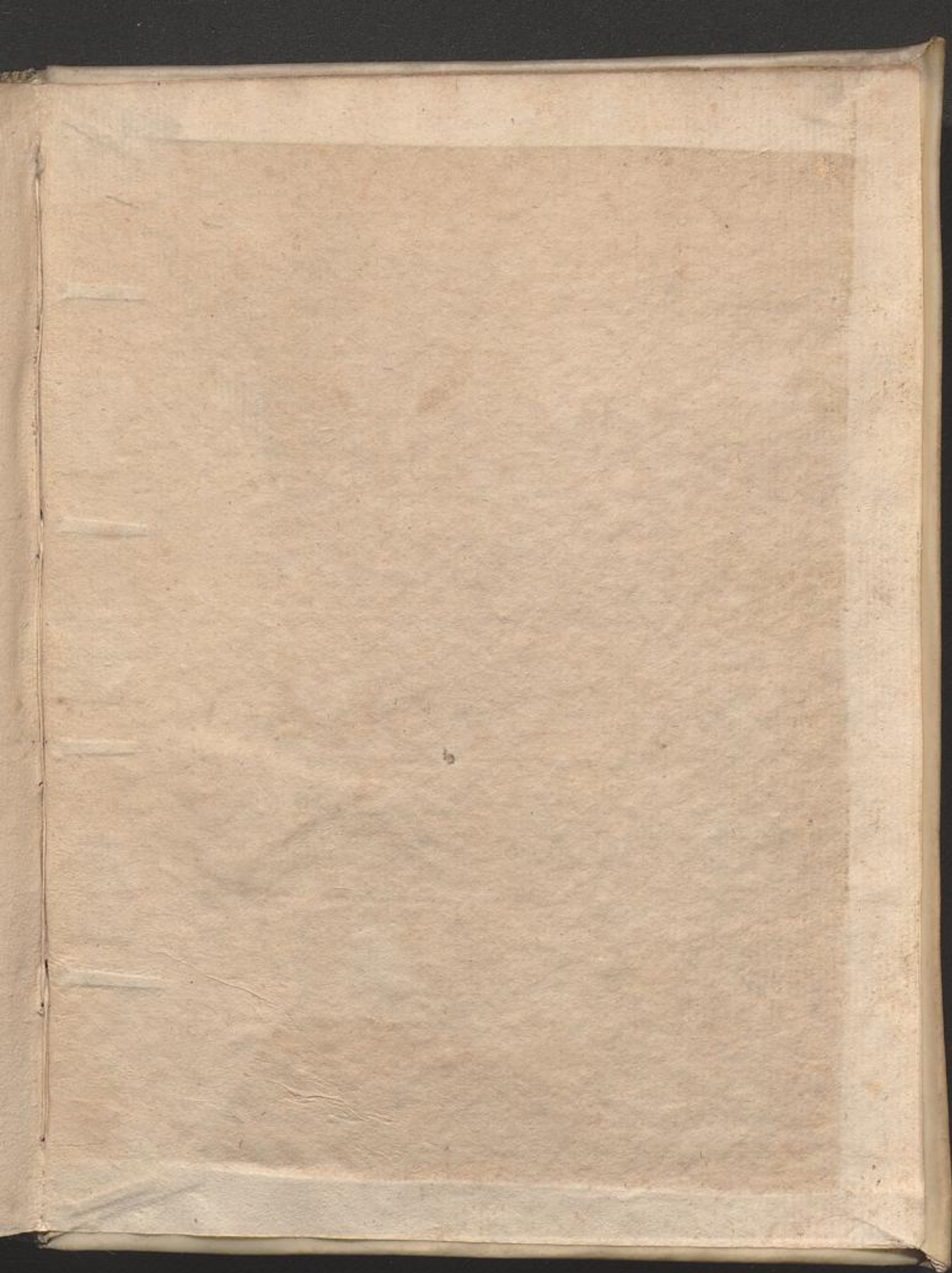
FINIS AULÆ I.

SEU PASSIONIS ET RESURRECTIONIS D. N.
JESU CHRISTI SECUNDUM MATTHÆUM.

v. A adm. D.
Georgij ab Eysche
pulsio P. N.
1750

Th

2584